

- 1 - Reunió de la Delegació del P. amb Del Barrio i un membre del C.C. enviat expressament per la qüestió.
- 2 - Reunió de les Delegacions del P.S.U. i P.C.E. amb Del Barrio i el mateix membre del C.C.
- 3 - Reunió de les Delegacions del P.C.E. i P.S.U. amb Del Barrio i el membre del C.C. presidida pel P.C. de Xile.

Davant l'actitud de Del Barrio, la Direcció va prendre la resolució de:

- 1 - Separar-lo del C.C.
- 2 - Separar-lo del P.
- 3 - Donar-lí un plaç de 15 dies per a rectificar per escrit, de no fer-ho expulsar-lo automàticament.

Com sigui que Del Barrio no va rectificar, va quedar expulsat.

DEL BARRIO A MÈXIC

Del Barrio mai no va trobar diners pel treball, ara ha trobat recursos pel viatge.

Com és que Del Barrio ha pogut fer el viatge amb tantes facilitats?

Ell es presenta com un bon noi. Ha intentat parlar amb en Joan, Però aquest no l'ha rebut. Ha visitat a gent de la U.G.T. a Arquer i expulsats i alguns militans del P. Benejam, Miret, Marín i Jardí.

Els objectius son de fer un grup fraccional. El major responsable n'és Benejal.

Les contemplacions s'han d'acabar. No és admissible que un militant secundi les maniobres d'un expulsat. O es rectifica plenament o es prenen mesures.

A Del Barrio solament l'hi queda una cosa: Rectificació total.

CONCLUSIÓ

A estat o no justa la política de quadres i depuració del P.

Ha aplicat la Direcció del P. la política adequada per fer del P.S.U. un Partit digna de la I.C.

Te el P. una línia política justa o no la te.

El Partit aplica bé els mètodes orgànics o no els aplica.

RESOLUCIO D'EXPULSIÓ DE JOSEP DEL BARRIO

El Secretariat del Partit Socialista Unificat de Catalunya, posa en coneixement de tots els militants del Partit i de tots els antifeixistes, que Josep Del Barrio ha estat expulsat del Partit Socialista Unificat de Catalunya.

Fa temps que la Direcció del Partit s'havia vist obligada a prendre mesures polítiques contra l'esmentat element, per haver desertat dels llocs de treball que el Partit li havia encomanat, amb greu dany, en alguns cassos, per l'organització del Partit tant en el país com en l'emigració, per actes de sabotatge posteriorment comprovats i per la seva actitud de lluita, de provocació i despretigi contra el nostre Partit, el Partit Comunista d'Espanya, contra altres Partits germans d'aquest Continent i la Internacional Comunista.

Les sancions que s'aplicaren a Del Barrio ho foren després d'haver realitzat la Direcció del Partit molts esforços, per tal de fer comprendre a Del Barrio la necessitat d'una rectificació honrada i en el treball de la seva conducta. Conducta que l'anava caracteritzant com a un element enemic del Partit i dels seus principis i que demostrava que mai s'havia fet mereixedor de la confiança que la Direcció del Partit havia posat en ell, designant-lo per a dirigir branques decisives del treball del Partit.

Malgrat els reiterats esforços de la Direcció del Partit, Del Barrio ha vingut demostrant una autosuficiència pròpia d'un petit burgès engreït; procedint com un vulgar xarlatà demagog, parlant i escrivint en "ultrarradical", oblidant conscientment el caràcter de l'enemic feixista contra el qual lluiten tenaçment els pobles d'Espanya, radicalisme, però que ha quedat desenmascarat quant ha hagut necessitat de fer front a la necessitat del treball. No s'ha identificat ni ha fet cap esforç seriós per a identificar-se amb la línia del Partit com a conseqüència de trobar-se en plena descomposició política, ben al contrari, ha lluitat i lluita contra la línia del Partit, utilitzant arguments semblants als que fabriquen alguns intel·lectuals burgesos de l'anarquisme i els dels provocadors trotsquistes, el que posa de relleu com l'influència dels arguments de l'enemic.

Josep Del Barrio ha estat expulsat del Partit, quant

sense engany de cap mena s'ha descobert com agent provocador trotsquista, al servei dels enemics del Partit, del Partit Comunista d'Espanya, de la Internacional Comunista, de la classe obrera i del nostre poble. Dintre el Partit feia temps que actuava emprant mètodes i tàctiques trotsquistes en mires a descompondre el nostre Partit, sense però, poder-ho aconseguir, car el Partit és prou fort per a vèncer qualsevol intent de l'enemic declarat o encobert.

Josep del Barrio adopta tota la posició trotsquista, tant en el terreny internacional com nacional d'Espanya i de Catalunya. Lluita contra la línia general de la I.C. d'àmplia unitat nacional de tots els patriotes que en cada país esdevé la millor arma per a donar la batalla al nazi-feixisme i els seus cómplices interiors. Unitat nacional de lluita que té com a capdavanters als millors i més combatius enemics de la pesta nazi-feixista, els gloriosos Partits Comunistes de cada país, defensors fidels i abnegats dels interessos de la humanitat i de la llibertat de les Pàtries respectives. Unitat nacional que amb sang i heroisme exemplar en múltiples accions combatives va cristalitzant en els pobles de l'Europa sotmesa i a Espanya i a Catalunya. Unitat nacional que és la senyera de lluita de tots els pobles que contribueixen a la derrota del monstre hitlerià.

Lluita contra els nostres pobles i ajuda als plans dels botxins Franco i Falange, quant preté dificultar la realització de l'àmplia unitat de tots els patriotes disposats a salvar el país de l'amenaça greu i terrible d'èsser arrossegat a la guerra total al servei de Hitler; que no volen que continui per un moment més el règim terrorista i sanguinari de Franco i Falange; que lluiten per a conquerir la independència i sobirania d'Espanya i perquè Catalunya en un règim de democràcia i llibertat pugui decidir sobre el seu futur. Quan els moments son de tan perill i és tan inequívoca la voluntat dels nostres pobles fent cada dia més viva i combatent la unitat nacional de tots els patriotes espanyols, de tots els patriotes catalans, la unitat de tots els pobles hispànics. Quan el Partit està més necessitat de tots els seus militants i simpatitzants, atenent les ingents tasques de la lluita a Catalunya i a Espanya, el pretendre entorpir i dificultar les activitats dels comunistes contra Franco i Falange, al lluitar contra la unitat nacional dels patriotes i els nostres Partits, Del Barrio serveix als botxins d'Espanya i opresors ferotges de Catalunya; contribueix

a perpetuar els assassinats, les presons, la fam, la misèria, que és el signe característic del règim franquista, contribueix a deixar mans lliures al Quisling Franco i a Falange, la sucursal nazi a Espanya, per aplicar al país els plans hitlerians de guerra. Al lluitar contra la unitat nacional de tots els patriotes, siguin de condició social o política que siguin, mentre estiguin disposats a lluitar contra el règim terrorista de Franco i els perills de guerra, sota un programa capaç pel seu contingut d'aglutinar i mobilitzar aquestes forces, Del Barrio representa el miserable paper dels trotsquistes, agents a sou del nazi-faixisme i de la reacció, assalariats, sabotejadors i provocadors que malden en cada país per a dificultar i dividir la coincidència nacional de lluita de tots els patriotes contra els enemics i perills comuns; per a dificultar i procurar trencar les bones relacions i coincidència d'armes i d'objectius de les Nacions Unides. Son ells, els enemics de les llibertats dels pobles i de la classe obrera els que realitzen aquesta llevó contrarrevolucionaria, utilitzant diferents llenguatges i formes d'actuació. Son ells els que apareixen com els pitjors detractors i enemics dels Partits Comunistes de cada país, Son ells, els que enduts pel seu odi mortal a la URSS, al gloriós Partit Volxevic i al gran i genial camarada Stalin, no descuiden moment ni ocasió per a realitzar els més criminals atacs contra el que és fe i esperança de tots els oprimits de la terra i de tots els pobles.

L'activitat trotsquista contra les organitzacions d'avanguardia de la classe obrera, els Partits Comunistes, Del Barrio sosté, lluitant contra el Partit Socialista Unificat de Catalunya, contra la seva Direcció i la seva línia política, sabotejant les decisions del P.S.U. orgàniques i polítiques, intentant sense aconseguir-ho, arrossegar en les seves finalitats a altres militants del Partit mitjencant la pràctica criminal del treball fraccional. Fent esforços per crear una situació de recel i d'enfrontament entre el Partit Comunista d'Espanya i el P.S.U. Tota l'història de sectarismes, vacil·lacions i oportunismes de Del Barrio, culminen en la traïció que significa la lluita contra la Direcció del P.C.E. i del P.S.U.C. i els seus intencionalment criminals d'obrir una lluita entre els militants i organitzacions d'ambdós Partits. Partits germans que treballen en un mateix Estat i contra el mateix enemic, condició que obliga d'una manera extremada a que la coincidència i fraternitat d'armes sigui sòlida i indestructible.

Aquesta activitat la va voler fer prosperar, utilitzant totes les formes, des de l'enfrentament polític, inventant-se discrepàncies de línia política que mai han existit i que no poden existir, fins el desprestigi i atac personal i col·lectiu a membres de direcció dels dos Partits. Procurà per tots els mitjans provocar aquest enfrontament enterbolint les relacions, tractant de fer inoperant l'acció comuna per a objectius comuns, Del Barrio compleix el cent per cent el seu paper de renegat i enemic de la classe obrera i de l'internacionalisme proletari.

Aquesta mesura d'expulsió presa pel Partit Unificat de Catalunya contra un agent provocador trotsquista, és una mesura revolucionària que enforteix el nostre Partit i fa més sòlida la seva unitat, beneficia a la classe obrera de Catalunya i Espanya. Descobrint l'enemic a temps i axafant-lo com es mareix, és un deure sagrat que els comunistes complin sense vacil·lacions i amb la màxima energia, més amb la contesa a mort contra el nazifeixisme.

El Partit Socialista Unificat de Catalunya, vetllà per la seva unitat i la seva missió dirigent i guia de la classe obrera catalana i del nostre poble; vetllà contra les maniobres dels que han intentat enfrontar-nos amb el nostre Partit germà, el Partit Comunista d'Espanya i que han lluitat contra d'ell; vetllà contra els que desprestigien i ataquen als Partits Comunistes de tots els països i la gloriosa Internacional Comunista, al foragitar dels seus rengles a aquest enemic descobert trotsquista, compleix en alt honor el seu deure bolxevic.

Secretariat del P.S.U. de C.

Mèxic, febrer del 1943.

940. Joan Comorera: "La defensa de la URSS és la nostra lluita funamental i permanent". "Catalunya", Any 11, nº 22, 19 de juliol del 19
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg, 821.
941. "Guió per a la discussió de l'informe de la direcció sobre la depuració del Partit". Vegi's nota 939.
942. La superació de Comitè Executiu de Rafael Vidiella quedaria compensada pel seu nomenament a proposta de Dinitrou i acceptat per Comorera, com delegat del P.S.U.C. a la Internacional Comunista. La secció sobre Pere Ardiaca no es pot desvincular de la seva posició política sempre alineada amb el P.C.E.. No va ser ni convocat en el Comitè Central d'Anvers. La seva separació de la Direcció fou justificada per haver deixat les seves responsabilitats relacionades amb la propaganda i per no haver complert l'ordre de dirigir-se a Nataró, marxant precipitadament cap a la frontera.
943. Veure pàgines 614-616.
944. Joan Comorera: " Contra la guerra imperialista, per l'alliberació social i nacional de Catalunya". Informe pronunciat els militants del P.S.U. a Mèxic, el 8 de setembre del 1940.
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 753.
945. "Un homenatge a Joan Comorera" organitzat per l'Aggrupament Jovenivol Francesc Macià".
"Catalunya", nº 15, 15 d'octubre del 40.
946. "Espanya Popular", Comenta l'informe de Joan Comorera. Transcripció a Catalunya de part de l'article del setmanari del P.C.E. "Catalunya", nº 14, 26 de setembre del 1940.

947. "Catalunya", nº 13, 9 de setembre del 1940.
948. ISIDRE MOLAS: "El Partit Socialista Català".
"L'Averç", nº 38, maig de 1981
 JOAN OLIVER: "L'oposició catalana davant el franquisme (Socialistes Catalans i POUM 1936-1956, P.S.U.C. 1939-1945" Tesis Doctoral presentada a la Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona, pàg. 95.
949. JOAN OLIVER: op. cit. pàgs. 95 a 101.
950. Citat per Joan Oliver a op. cit. pàg. 98-99.
951. JOAN OLIVER: "op. cit. pàg. 101-102.
 Per al coneixament de la formació i educació del P.S.C. vegi's les pàgines 101 a 126. o l'atíle de ISIDRE MOLAS: "El Partit Socialista Català"
"L'Averç", nº 38, maig del 1981.
952. "Contra traïdors i enemics, contra la guerra imperialista i per l'alliberació social i nacional de Catalunya". Conferència de Joan Comorera, pronunciada a Mèxic el 8 de desembre., "Catalunya", (Mèxic), nº 18. 24 de gener del 1941.
 Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg.807
953. JOAN OLIVER: op. cit. pàg. 103.
954. ISIDRE MOLAS: ""Partit Socialista Català" "L'Averç", nº 38, maig del 1981.
955. "Catalunya", (Mèxic), nº 41, 15 d'abril del 1943.
 Transcripció a continuació el text original escrit per Comorera i datat el febrer del 1943.

956. Correspondència amb Josep del Barrio, París, 29 de febrer del 1980.
Entrevista amb Josep del Barrio, Barcelona, 4 i 5 de novembre del 1981, París, 4 de gener del 1982.
957. "Informes de quadres del període d'abril a 7 de juliol del 1943" Arxiu Marlés, Perpinyà.
Per l'interés del mateix, el reproduexo a la pàgina següent.

I INFORME DE QUADRES DEL PERIODE 19 D'ABRIL A
7 DE JULIOL DEL 1943.

- 1 - Paraules preliminars.
- 2 - Situació amb la que s'ha trobat l'actual Delegació.
  - a) Existència d'un grup de coincidència política.
  - b) Cas Benejam.
  - c) Cas Del Barrio, que ha vingut a posar a la superfície l'actitud política d'alguns companys d'incomprensió o d'intransigència.
- 3 - Discussió sobre la depuració del Partit.
  - a) El mètode emprat per la discussió ha estat el de donar facilitats perquè cada militant pogués manifestar la seva opinió sobre la depuració en general i cada cas amb particular.
  - b) La comprensió ha estat general i el nivell polític bo.
  - c) Han palasat la seva disconformitat; Sagarra, Graells, Marín, Tarragona, Joan Juhé, Carrretero, Curcó, Benejam, Josep Juhé, Martínez.
  - d) No s'han manifestat amb claretat: Fargas i Bages.
- 4 - Llegir documents de les converses tingudes.

- SAGARRA.
- a) Unitat del P.
  - b) Sobre l'Agrupació i la Delegació.
  - c) Política de quadres.
  - d) Cas Colomer.
  - e) Persecució.
  - f) Relacions amb el P.C.E.

La Delegació va considerar que aquest document podia servir de base de discussió per arribar a un acord i solucionar bé el cas.

Després de la conversa va arribar-se a la següent conclusió.

- GRAS.
- a) Agrupació.
  - b) Delegació.
  - c) Depuració.
  - d) Política de quadres.

Després de la conversa, el company Gras es va fer l'autocrítica en la reunió del seu Grup.

- CARRETERO. a) Depuració.
 b) Bolxevització del P.
 c) Terrorisme.
 d) Cas Colomer.
 e) Política de quadres.
 f) Agrupació.
 g) Delegació.

Després de la conversa es va arribar a la següent conclusió que va ésser lleigida als Grups.

Actitud de Carretero i de Sagarra al llegir la resolució.

- BENEJAM. a) Depuració.
 b) Defensa de Del Barrio.
 c) Desconfiança amb la Direcció.
 d) Persecució.
 e) Terrorisme. Muni.
 f) Cas Colomer.
 g) Bolxevització.
 h) C.C. d'Anvers.

Això ho va dir en dues reunions de Grup i aquest va prendre l'acord, contra la conformitat de Juhé, d'expulsar-lo.

Caracterització que es fa de Benejam a la resolució de la Delegació.

- GRAELLS. a) Bolxevització.
 b) Desconfiança amb la Direcció.
 c) Persecució.
 d) Política de quadres.
 e) P.C.E.
 f) Agrupació.
 g) Terrorisme.
 h) Cas Colomer.

El Grup l'hi va donar quinze dies per a rectificar la seva actitud i posició política. Conversa amb el company Joan. Rectificació al Grup.

5 - Què ha succeït després:

Sagarra, Graells i Carretero han mantingut les relacions amb Del Barrio i Benejam i malgrat els requeriments, car això significava mantenir la vella posició davant el P., ells no han rectificat.

Tots ells han insistit sobre tots els problemes, el que vol dir que no hi va haver rectificació sincera. Han insistit en els seus atacs sobre el terrorisme i la imposició, el centralisme democràtic i la llibertat d'expressió i d'opinió.

Cas Juhé. Primera conversa amb ell. Rectificació. Contacte amb Del Barrio. Plantejament al Grup. Rectificació i promesa de trencament.

SAGARRA. - Expulsat pel Grup nº 1.

CARRETERO.- Seperat del Grup per un mes, amb el de treballar.

GRAELLS. - Expulsat pel Grp nº 2.

6 - Cas Marin.

- a) Algunes vegades les Direccions s'han equivocat.
- b) En el P. hi han un 90% de descontents.
- c) Sobre la depuració del P. i l'expulsió de Del Barrio mai no en diu una paraula.
- d) Critica documents secrets del P. Totes les coses en el P. s'han de plantejar als Grups.
- e) Cas P. Pujol. Diu que és més greu que el que ha fet Del Barrio i que ara és membre de la Delegació i responsable de quadre. Demana que tot el P. discuteixi aquest cas.

Marin d'una manera hàbil intenta minar la confiança amb la Direcció del P. Es un amargat que aprofita el moment per a fer-ho palés i públic.

7 - Cas Tarragona.

- a) El mètode emprat per la depuració no és just.

- b) Els cassos d'expulsió han d'ésser discutits pel P. en assemblea.
- c) Demana que se l'hi expliqui que és el Centralisme Democràtic.

Tarragona referma avui la seva vella posició de desconfiança amb la Direcció. No en vull mantenir de ganduls.

Es nega a que el P. pugui tenir una conversa amb el seu pare.

CONCLUSIÓ: Crec que l'actitud d'aquests dos companys és dolenta i contrària als interessos del P. No vull prejudicar sobre el que pot passar amb ells.

La Delegació ha de discutir immediatament amb ells.

8 - Cas Martínez.

- a) Durant les reunions de Grup va ésser un sostenedor de tot el que deia Benejam.
- b) És un conciliador empedernit que amb la tesis de la llibertat va intentar llençar columnies sobre la Direcció del P.
- c) A fora del P. critica a la Direcció i els mètodes orgànics.
- d) Critica la política de quadres.
- e) Derrera ha dit que el P. no se l'hi ha perdut res.
- f) La seva actitud d'avui ha estat l'explosió de tota l'amargó que porta dintre al considerar-se un super-savi.

La seva actitud i conducta és la d'un desclasat.

Opino que el Grup ha de prendre a les seves mans.

CONCLUSIONS

- 1 - Benejam ha tingut una coincidència plena amb Del Barrio. La seva expulsió és justa.
- 2 - El company Gras ha fet una rectificació sincera. Si bé havia coincidit amb els problemes que va plantejar amb els altres, la seva actitud no té punt de comparació.

- 3 - El Company Joan Johé ha promés davant el Grup trencar les relacions amb Del Barrio i Benejam. Ho donem per bó. S'ha de controlar si veritablement compleix l'acord.
- 4 - Crec que entre Benejam, Sagarra i Carretero hi ha hagut un veritable treball fraccional i que han intentat influenciar, i que en part ho han aconseguit, als companys Gras i Joan Johé.

Això implica l'expulsió del Partit.

L'expulsió significaria resoldre el problema orgànic en el si del P., però ens interessa resoldre el problema polític a fons.

A aquests no s'els pot comparar a Del Barrio ni a Benejam, hem de fer una diferenciació política d'uns i altres. Això s'aconsegueix diferenciant-los en quant a la mesura disciplinària que el P. pren.

Sagarra..... 4 mesos de separació.
 Graells..... 6 mesos de separació.
 Carretero..... 1 mes de separació

Comunicar-els-hi la resolució presa. Explicar-los políticament el que això significa i donar-els-hi la missió de treballar i com nosaltre portarem un control rigorós de les seves activitats.

CONCLUSIÓ POLÍTICA GENERAL

- 1 - Tot el P. ha discutit hi ha comprès.
- 2 - Tot el P. s'ha donat compte de l'interés que ha tingut la Delegació en ajudar a tots els companys que tenien incomprensions o que podian ésser arrossegats pels enemics del P..
- 3 - Tot el P. està convençut del treball orientat que han realitzat.
- 4 - S'ha aconseguit una participació activa i massiva de tot el P. entorn del problema de la depuració.
- 5 - S'ha augmentat el nivell de disciplina i de responsabilitat en tots els militants.
- 6 - Acte d'homenatge a la Direcció del P. que siguiés la manifestació política de com els militants estan compenetrats amb la seva Direcció.

Cas Jardí.- Resolució.

Cas Sanjens.- Resolució.

- a) En aquest cas no es va aplicar l'acord de fer que la Direcció de Grup participi en les converses amb els militants.

Cas Curco.- Problemes plantejats i resolució presa per la Delegació.

Els cassos de Josep Juhé, Bages i Fargas han estat resolts sobre la marxa de les mateixes reunions de Grup.

ASSUMPTES PENDENTS

Marin.

Tarragona.

Martínez.

Rodríguez Manzanares.

- a) El P. no te la Direcció que es mereix.
 b) S'expulsen els vells i es queden amos del P. els nous.
 c) Jo no trencaré amb Del Barri.
 d) No m'importa que m'expulsin.
 e) Parla malament del P. i de la Direcció a fora.
 f) Diu que les reunions de Grup si va a perdre el temps.
 g) Manté relacions molt estretes amb Ferrándiz. Aquest el vol posar en un negoci que instal·la.
 h) La Direcció del Grup 4 l'ha convocat tres vegades i no ha acudit.

Que no prengui el Grup a les seves mans.

Ponseti

Gusils

Ruiz

Què s'ha fet? Direcció.

Manzanares

Olivé

Hi havien propostes d'expulsió per part del Grup 5

TOTA LA DELEGACIÓ HA D'AJUDAR A RESOLDRE AQUESTA QUESITIO DE QUADRES.

958. "Document intern d'organització, sense títol. Arxiu
Marlés, Perpinyà.

Per l'interés del mateix, el reproduexo a la pàgina
següent:

ALS MILITANTS DEL P.S.U.C. A MÈXIC, D.F. (s.11.n.d.)

La delegació del C.C. del Partit Socialista Unificat de Catalunya a Mèxic, després d'estudiar la resolució d'expulsió d'en Jordi Benejam dels rengles del Partit, que fa el Grup en el que estava incorporat com a militant de base, porta a la discussió i aprovació de l'actiu del Partit a Mèxic les raons polítiques que han determinat la més greu sanció que existeix en el nostre Partit.

Malgrat els esforços realitzats pels militants i la Direcció del Grup al que pertanyia i als de la pròpia Delegació, Jordi Benejam ha estat perdut pel Partit, puig ha continuat per la pendent del desclassement i, per tan, de l'indisciplina, allunyant-se primer i enfrontant-se més tard, descaradament, als principis programàtics, tàctics i orgànics, que son norma de tot Partit marxista-leninista.

El l'etapa actual de gran responsabilitat històrica del P.S.U.C., la Delegació a Mèxic entèn que la maduresa revolucionària d'un Partit de classe com el nostra, ha de manifestar-se en la defensa de la seva unitat i en el manteniment d'una disciplina de ferro, que signifiqui l'unitat d'acció total i absoluta de tots els militants del Partit.

El Partit com a unitat voluntària és incompatible amb l'existència de fraccions. Poc podríem jugar el rol d'avanguardia dirigent que ens te reservat el desenvolupament de la gegantina lluita actual si no eliminéssim, sobre la marxa, els factors negatius que puguin afeblir la confiança de les masses catalanes envers l'Estat Major de la classe obrera catalana. Seria suïcida llençar-nos de ple al combat, amb franc-tiradors als nostres rengles. Ha arribat l'hora d'ésser inflexible amb nosaltres mateixos, d'ésser exigents amb tots els militants, en el compliment del deure revolucionari.

La Delegació crida l'atenció a tots els militants del Partit a Mèxic, pertal de recordar-els-hi que la vigilància política és permanent en el nostre Partit, si bé no ha de confondre's amb la degeneració policíaca d'aquesta vigilància. En els rengles d'un Partit marxista-leninista, la vigilància política està lligada indissolublement a la seva pròpia existència, altrament l'enemic tindria camp abonat per a maniar impunitament en la línia de fraccionar-nos i decapitar-nos.

Es el l'ús d'aquest exercici revolucionari que la Delegació a Mèxic creu necessari plantejar la necessitat d'aclarar conductes, davant tot l'actiu del Partit. La Delegació del Partit a Mèxic, vetlla pel respecte als principis orgànics d'un Partit de classe, no renyits amb l'ajut polític que ha de donar-se a tot militant influenciat per correns contràries al que és i significa el nostre Partit, va donar aquest ajut polític, sense regateix ni presses, als companys Sagarra, Graells i Juhé. Les resolucions que oportunament foren llegides als Grups a l'entorn de les seves converses tingudes amb els companys Carretero i Sagarra, l'anteriorment tinguda amb el company Juhé i la que el company Comorera va tenir amb el company Graells, donen fe del compliment dels nostres deures.

Malgrat els esforços realitzats, dits companys han reincidit en la seva conducta política prop de Del Barrio i Benejam, mantenint la seva vella posició al costat d'expulsats del Partit. No es pot pretendre jugar amb equívocs polítics i menys amb perjudicis de tipus petit-burgès, renyits amb els principis revolucionaris d'un Partit de classe. Dits companys, continuen mantenint relacions i contacte personal amb en Del Barrio i en Benejam, malgrat conèixer la seva caracterització d'enemics reincidents del Partit.

Si els mètodes emprats per Del Barrio en la seva lluita contra la línia política del Partit, la seva nitat i d'una manera especial contra la Direcció, han estat qualificat de trotsquistes, volem destacar el grau de responsabilitat en que incorren aquells que alimenten, des dels nostres rengles a través de contactes personals, la lluita potèncial contra la unitat del Partit.

Davant de les greus posicions adoptades per dits companys, la Delegació del Partit a Mèxic, creu necessari que en tots els Grups de el nostre Partit i en particular en aquells on estàn aquests companys incorporats, plantegin amb tota responsabilitat, l'urgència d'una rectificació immediata de la seva conducta i d'una manera concreta la resolució de trencar tot contacte amb els esbandits del Partit, Del Barrio i Benejam.

Que els militants dels Grups, concients de la seva mateixa responsabilitat, exigeixin el compliment dels deures de militants a Sagarra, Juhé, Graells, Carretero, significant la seva negativa o reincidència, l'expulsió immediata dels rengles del P.S.U.C.

La Delegació del Partit a Mèxic posa en guardia a tot l'actiu del Partit, mitjencant aquest toc d'atenció a la seva sensibilitat política. Mentre discutim, mentre esnercem el temps en problemes interns ja superats i abastament discutits, les activitats polítiques fonamentals queden al marja de la nostre preocupació.

Hem d'acabar ràpidament amb aquest estat de coses. Som un Partit combatent, no un Partit d'emigrats; som un Partit revolucionari, no un Partit de casinet i preocupacions de barriada. No podem tolerar ni un minut més el sebotatge que se està portant a terme en els nostres rengles. Una vegada acabades les crítiques, una vegada exhaurida la lluita d'opinions, una vegada adoptat un acord, és precís aplicar-lo, car sols així s'entèn la disciplina voluntària, conscient, en el si del nostre Partit.

Responsables davant el poble de Catalunya de la nostra conducta revolucionària de classes, hem d'exigir-nos la màxima responsabilitat i exigir-la als demés militants, hem d'exigir la màxima disciplina. Al costat de la nostra Direcció, prestigiant-la cada dia més sentint-nos combatens actius, llençant per la borda les mi series de l'emigració, heus ací com hem de comprendre la nostra pròpia responsabilitat que ens ajudarà a descobrir a temps tota maniobra de discòrdia i de divisió dels enemics en els nostres rengles.

Essent gloriosos guardians dels nostres principis revolucionaris és la millor aportació que fem a la lluita del nostre poble, i pel futur la garantia revolucionària de la classe obrera catalana.

Per la Delegació del C.C. del
P.S.U.C. a Mèxic.

1 - A l'analitzar la Direcció del P. l'informe de la Delegació sobre les activitats del seu període de treball, varen posar-se de manifest certes dificultats que havien dificultat la bona marxa del P. en quant a l'aplicació de la línia política.

2 - L'apreciació de l'existència d'un grup de coincidència política va ésser confirmada per les converses polítiques que la Direcció va tenir amb els companys Muni i Benejam, els que per la seva responsabilitat de membres del C.C. apareixen com a més responsables.

3 - Les característiques del Grup que va ésser reconegut pel company Muni son les següents:

- a) Es un grup de mentalitat petit burgesa.
- b) Hòstil al P.C.E.
- c) Un grup que mai ha prestigiats a la Direcció del P. i que establia diferències entre els companys que integren la Direcció.
- d) Un grup que ha criticat, al marge dels òrgans del P. i la política d'organització i quadres del P.
- e) Un grup que ha volgut desconèixer la Delegació de Mèxic.
- f) Un grup que va utilitzar l'Agrupació per enfrontar-se als òrgans dirigents del P. i per especular de potència a potència.
- g) Un grup de mentalitat socialdemòcrata i d'intrigues.

4 - En els companys Muni i Benejam l'assumpte és vell i ja s'havia discutit amb ells en altres ocasions sobre els acords presos a la Casa.

Acords a la Casa.

- a) Fer del P.S.U. un partit comunista.
- b) Lluitar contra les desviacions socialdemòcrates.
- c) Lluitar contra les desviacions petit burgeses.
- d) Lluitar contra les desviacions anarquistes.

5 - Deprés de les primeres discussions els dos varen prometre rectificar la seva conducta. Muni va fer més esforços que Benejam.

6 - La Direcció va donar possibilitats als dos per demostrar la seva rectificació, posant a llocs de màxima responsabilitat a Muni i no ho va fer amb en Benejam perquè les seves preocupacions econòmiques no ho varen permetre.

7 - En el curs del temps es va demostrar que no hi havia rectificació i els fets d'avui ho venen a confirmar.

8 - A més dels companys Muni i Benejam figuren en aquest grup els companys Graells i Sagarra. La Delegació ha de parlar amb aquests dos.

9 - La Direcció no ha cregut mai amb l'existència d'un grup fraccional. D'haver existit, la única manera hauria estat l'expulsió. Però aquest grup podia convertir-se en un grup fraccional si no hagués estat per la vigilància revolucionària exercida per la Direcció, i la Delegació del P.

10 - Després de les discussions a la Direcció del P. es varen prendre les següents conclusions:

En quant a Muni;

- a) Muni es faria l'autocrítica en una reunió de la Direcció ampliada.
  - b) Muni es faria l'autocrítica davant la Delegació i els companys de la Direcció de grups.
  - c) Muni hauria d'ajudar a liquidar l'existència d'aquest grup contrari als interessos del P.
- 11 - Muni va mantenir una actitud honrada al reconèixer l'existència del grup i les debilitats i posicions polítiques mantingudes contràries al P.
- 12 - Benejam va mantenir l'hostilitat contra la Direcció del P. i va persistir amb la idea de buscar l'enfrentament a la mateixa Direcció.
- a) Benejam ha estat sempre divorciat dels problemes del P.
  - b) Ha ajudat a mantenir incomprendiments en els militants del P. sobre la línia política.
  - c) Ha parlat d'ésser perseguit per la Direcció del P.
  - d) Ha subestimat a Marlés i Matas de la Direcció del P.
  - e) Va negar-se a reconèixer la seva responsabilitat.
  - f) No va emetre opinió per l'expulsió de Del Barrio.
  - g) Va dir que la mentalitat d'emigrat eren producte de la política dubtosa d'organització i quadres del P., concretament del Responsable d'Organització de la Direcció.

- 13 - La Direcció del P. és una sola i treballa col·lectivament i els acords es prenen col·lectivament i s'apliquen col·lectivament. Coincidència amb els expulsats del P.S.U. i amb el Del Barrio.
- 14 - Per tot això la Direcció ha pres les següents mesures:
- a) Expulsar del Comitè Central a Benejam.
  - b) Portar-lo a la base del P. on podrà reivindicar-se.
  - c) La Direcció del P. no té cap hostilitat contra Benejam, depèn però d'ell la seva rectificació.

-----

959. "Informe de quadres del període 19 d'abril al 7 de juliol del 1943." Arxiu Marlés, Perpinyà. Per l'interés del mateix, el reproduexo a continuació. Vegi's nota 957.
960. Vegi's nota 958.
961. Aquesta és l'opinió de la direcció del P.S.U.C. expressada en el "Guió per la discussió de l'informe de la Direcció sobre la depuració del Partit" (vegi's nota 939): "Benejam: Ha estat del Comitè Executiu. Es va produir un canvi radical en ell en no ésser elegit membre del Secretariat. Va negar-se a realitzar una missió en un país d'Amèrica. Va abandonar el treball del Partit amb l'excusa de resoldre la seva situació econòmica. Ha estat 2 anys totalment absent de la vida del Partit. Amb motiu de les reunions de la Direcció amb la Delegació a Mèxic es va tornar a plantejar el cas Benejam i després d'haver discutit amb ell, la Direcció del Partit va prendre les següents decisions: separat del Comitè Central, militant de base i inhabilitat per a ocupar càrrecs en el Partit. El seu treball pel Partit dirà si Benejam és capaç de reivindicar-se" . En el "Informe de quadres del període 19 d'abril a 7 de juliol" (Vegi's nota 957), s'informa de l'expulsió de Benejam i en le comunicat dirigit als militants del P.S.U.C. a Mèxic, s'esclareix que "malgrat els esforços realitzats pels militants i a Direcció del Grup al que pertenyia, i els de la pròpia Delegació, Jordi Benejam ha estat perdut pel Partit, puix ha continuat per la pendent del desclasament , per tant, de la indisciplina, allunyant-se primer i enfrontant-se més tard, descaradament, als

principis programàtics, tàctics i orgànics, que són norma de tot Partit marxista-leninista" (Als militants del P.S.U.C. a Mèxic, D.F., juny del 1943. Arxiu Mar-lés, Perpinyà).

962. "Informe de quadres del període 19 d'abril a 7 de juliol", (vegi's nota 84). Veure's també la resolució prèvia enviada als militants del P.S.U.C. a Mèxic sobre la conducta de Benejam i dels militants esmen-tats (Vegi's nota 958).
963. Jordi Benejam acabaria integrant-se en el Partit So-cialista Català, i Josep del Barrio fundaria anys més tard, junt amb Fèlix Montiel, el Movimiento de Acción Socialista.
964. JOAN ESTRUCH: "El P.C.E. en la clandestinidad, 1939-1956", pàg. 77.
965. "Catalunya perà un altre lluitador".
"Catalunya", Mèxic, nº 50, 18 d'octubre del 1943.
966. "Catalunya", Mèxic, nº 71, 30 de novembre del 1944.
Els dos s'integrarien, al Partit Socialista Català.
967. "Catalunya", Mèxic, nº 54, 5 de gener del 1944.
968. JOAN ESTRUCH: "El P.C.E. en la clandestinidad, 1939-1956", pàg. 103.
969. *Ibidem*, pàgs. 132-133.
970. "Catalunya", Mèxic, nº 29, maig del 1942, Vegi's
"Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 914.

971. Joan Comorera "El problema de las nacionalitats a Es-
paña". Santiago de Xile, 1942. CEHI. Facultat de Geo-
grafia i Història. Universitat de Barcelona.
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 914.
972. Ibídem.
973. Ibídem.
974. Joan Comorera: "Carta oberta a un separatista". Carta
adresada a J. Carbonell Puig. Mèxic, D.F. 3 de juliol
del 1942. Arxiu Comorera-Massip, CEHI. Facultat de
Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 934.
975. Joan Comorera: "El problema de les nacionalitats a Es-
panya". Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera"
pàg.914.
976. Ibídem.
977. Ibídem.
978. Ibídem.
979. JOSE STALIN: "El marxismo y la cuestión nacional"
pàgs 95 a 98.
980. Ibídem, pàg. 98.

Stalin no fa altra cosa que desenvolupar o repetir els
principis ja establerts per Lenin.

A "Sobre el derecho de las naciones a la autodetermina-
ción", diu en la conclusió:

"La dificultad la crea, hasta cierto punto, el hecho de que en Rusia luchan y deben luchar juntos el proletariado de las naciones oprimidas y el proletariado de la nación opresora. La tarea consiste en salvaguardar la unidad de la lucha de clase del proletariado por el socialismo, repeler todas las influencias burguesas y ultrarreactionarias del nacionalismo. Entre las naciones oprimidas, la separación del proletariado en un partido independiente conduce a veces a una lucha tan encarnizada contra el nacionalismo de la nación de que se trata, que se deforma la perspectiva y se olvida el nacionalismo de la nación opresora

Pero esta deformación de la perspectiva es posible tan sólo durante corto tiempo. La experiencia de la lucha conjunta de los proletarios de naciones diferentes prueba con demasiada claridad que nosotros debemos plantear los problemas políticos desde el punto de vista de toda Rusia y no desde el "de Cracovia".

I ja cap al final, Lenin avisa contra el perill de tot tipus de nacionalisme:

"Semejante estado de cosas plantea ante el proletariado de Rusia una tarea doble, o mejor dicho, bilateral: luchar contra todo nacionalismo ruso; reconocer no sólo la completa igualdad de derechos de todas las naciones en general, sino también la igualdad de derechos respecto a la edificación estatal, es decir, el derecho de las naciones a la

autodeterminación, a la separación; y al mismo tiempo y precisamente en interés del éxito en la lucha contra toda clase de nacionalismos de todas las naciones, propugnar la unidad de la lucha proletaria y de las organizaciones proletarias, su más íntima fusión en una comunidad internacional, a despecho de las tendencias burguesas al aislamiento nacional.

Completa igualdad de derechos de las naciones; derecho de autodeterminación de las naciones; fusión de los obreros de todas las naciones: tal es el programa nacional que enseña a los obreros el marxismo, que enseña la experiencia del mundo entero y la experiencia de Rusia".

V.I.LENIN: "Sobre el derecho de las naciones a la autodeterminación", págs. 666-669. Ier Volum de les "Obras escogidas" Ed. Progreso.

981. Joan Comorera: "La reforma constitucional soviètica" "Catalunya", Mèxic, núm 60, 27 d'abril de 1944. Vegi's "Pensament polític de Joan Comorera", pàg 1136.
982. Ibídem.
983. Ibídem.
984. Joan Comorera: "La situació nacional i internacional" Santiago de Xile, 1942. Vegi's "Pensament polític de Joan Comerera", pàg. 872.
985. Ibídem.
986. Ibídem.
987. Ibídem.
988. Joan Comorera: "Franco i Falange són la guerra!". Vegi's "Pensament polític de Joan Comorera" pàg. 958.
989. Carta adreçada a l'Honorable President de la Generalitat pels Consellers del P.S.U. de C. París, i de maig del 1939. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.

990. JOSEP M^a DEL VALLE: "Les institucions de la República" pàg. 18 a 31.
991. "Carta adreçada a l'Honorable President de la Generalitat pel Consellers del P.S.U. de C., París, 1 de maig del 1939.
Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
992. JOAN ESTRUCH: "El P.C.E. en la clandestinitat, 1939-1956" , pàg. 17.
993. "Catalunya", Mèxic, n° 13, 9 de setembre del 1970.
994. "Catalunya", Mèxic, Any 11, n^o Extra, 1 d'agost del 1940.
995. "Catalunya", Mèxic, Any 11, n^o Extra, 1 d'agost del 1940.
996. Joan Comorera: "Catalunya unida es redreçarà", 13 de juliol del 1939. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg.742.
997. Un Manifest de Front Popular. Davant l'agressió de que la URSS ha estat objecte per part de l'imperialisme nazi, els catalans sota signants han adreçat al Ple de Catalunya el següent manifest. Al Ple Català". "Catalunya", Mèxic, n° 22, 19 de juliol del 1941.
998. Joan Comorera: "L'Aliança Nacional de Catalunya" "Catalunya", Mèxic, n° 24, 1 de setembre del 1941. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg 843.

999. Ibídem.
1000. Citat per MIQUEL FERRER: "La Generalitat de Catalunya a l'exili", pàg. 85.
1001. Joan Comorera: "La situació internacional i nacional" Santiago de Xile, 1942. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comore-ra". pàg. 872.
1002. Ibídem.
1003. Ibídem.
1004. "El P.S.U. denúncia les maniobres separatistes del enomenat Consell Nacional de Catalunya". "Catalunya", nº Extra, 18 d'octubre del 1941.
1005. Citat per MIQUEL FERRER: "La Generalitat de Catalunya a l'exili" pàg. 85.
1006. Joan Comorera: "La situació internacional i nacional" Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 872.
1007. Ibídem.
1008. CARLES PI SUNYER: "Memòries de l'exili. El Concell Nacional de Catalunya, 1940-1945", pàgs. 104 a 128.
1009. Ibídem, pàg. 105.
1010. Ibídem, pàg. 105.

1011. "El P.S.U., la C.N.T., la U.R. i la U.G.T. signen un pacte d'unitat d'acció".
"Catalunya", Mèxic, nº 30, 21 de juny del 1942.
1012. "El Concell hagués estat integrat a part de Miquel Satelò, per Carles Pi Sunyer, Bosch Gimpera, Serra Húnter, Aiguadé, Ventosa, Andreu, Abelló i Xirau.
 CARLES PI SUNYER: "Memories de l'exili. El Consell Nacional de Catalunya, 1940-1941. pàg, 126.
1013. "Catalunya", Mèxic, nº 32, 19 d'agost del 1942.
1014. La companya del segón front es féu insistent i constant en la premsa comunista de l'època.
1015. "Nuestra Bandera", Mèxic, nº 5, setembre del 1942.
1016. "Catalunya", Mèxic, nº 34, 15 d'octubre del 1942.
1017. Joan Comorera: "La unión nacional es una necesidad vital para la liberación de los pueblos de España".
"Nuestra Bandera", Mèxic, agost del 1942.
 Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 950.
1018. "Tots els catalans que vulguem salva Catalunya hem de marxar units al combat. Units entre nosaltres i units amb tots els pobles hispànics". Declaració del Comitè Central, del P.S.U. de C. "Catalunya", Mèxic, nº 34, 15 d'octubre del 1942.
1019. Joan Comorera: "Franco i la Falange són la guerra!"
 Publicacions Catalunya, Mèxic. Arxiu Comorera-Massis CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
 Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg.

1020. M. TUÑON DE LARA y JOSE ANTONIO BIESCAS: "España bajo la dictadura franquista, (1939-1975)". pàg.186 a 189.
1021. Ibídem, pàg. 180-181.
1022. Joan Comorera: "Franco i Falange són la guerra"
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera". pàg.958.
1023. M. TUÑON DE LARA Y JOSE ANTONIO BIESCAS: "España bajo la dictadura franquista, (1939-1945)", pàg. 958.
1024. Joan Comorera: "Franco i Falange són la guerra".
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 958.
1025. La crisi del Barrio, com he explicat, es desencadenar a l'entorn d'aquesta qüestió, tot i que inclogui factors relacionats amb la identitat històrica del P.S.U., la seva relació amb el P.C.E. i amb els mètodes antidemocràtics de la Direcció.
1026. Joan Comorera: "Franco i Falange són la guerra"
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 958.
1027. CARLES PI SUNYER: "Report". Londres, gener del 1943.
CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
1028. Ibídem.
1029. Ibídem.
1030. Ibídem.
1031. Ibídem.

1032. Ibídem.
1033. Vegi's la transcripció de la Carta de l'Atlàntic a la nota 929.
1034. M. TUÑON DE LARA Y JOSE ANTONIO BIESCAS: "España bajo la dictadura franquista, 1939-1975", pàg. 200.
1035. Ibídem.
1036. Ibídem.
1037. Ibídem, pàg. 201.
1038. Joan Comorera: "Els enemics de la unitat combatent dels Catalans". Edita Catalunya. Arxiu Comorera-Massip CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1086.
1039. Ibídem.
1040. Ibídem.
1041. Ibídem.
1042. Ibídem.
1043. Ibídem.
1044. JOSE Mº DEL VALLE: "Las Instituciones de la República española en exilio", pàg. 75

1045. Transcrits per JOSE M^e DEL VALLE: a "Las Instituciones de la República española en exilio", pàg. 76.
1046. Ibídem, pàg. 77
1047. "La declaración de Teheron, nunci de victòria i de pau per els pobles" "Catalunya", Mèxic, n° 52, 23 de novembre del 1943.
1048. "L'aliança angles-soviètic-americana, instrument de la victòria immediata sobre l'Alemanya nazi i els seus còmplices i vassalls". "Catalunya", Mèxic, n° 52, 23 de novembre del 1943.
1049. Vegi's la transcripció dels documents de la reunió de Teheran a "Pensament Polític de Joan Comorera" pàgs. 1122-1125.
1050. Entrevista amb Wenceslan Colomer, París, 13 d'abril del 1979.
1051. CARLES PI SUNYER: "Report", Londres, gener del 1943. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
1052. Aquest és el contingut de la resolució.

"Moscó, 22 de maig - Amb aquesta data "Pravda" ha publicat la següent resolució del Presidium de la Internacional Comunista: El paper històric de la Internacional Comunista, fundada el 1919. Com a conseqüència del fracàs polític d'una forta majoria dels vells Partits obrers de postguerra, ha consistit en defensar la doctrina del marxisme en contra de la seva vulgarització i falsificació pels elements oportu-

nistes del moviment obrer; en haver contribuït a agrupar l'avanguardia d'obriers avançats, de tot una serie de països, en autèntics partits obrers; en haver ajudat a aquests a mobilitzar les masses de treballadors per a defensar els seus interessos econòmics i polítics, per a lluitar en contra del feixisme i contra la guerra que aquest preparava, així com per a recolzar la Unió Soviètica, baluard fonamental contra el feixisme.

La Internacional Comunista va desenmascarar oportunament el veritable significat del "Pacte Anticomintern", com instrument de preparació de guerra pels hitlerians. Va desenmascarar infatigablement, molts anys abans de la guerra la tasca infame duta a terme pels hitlerians en els estats estrangers, tasca encoberta sota l'especte de la seva campanya contra la suposada ingerència del Comunisme Internacional en els assumptes interns d'aquests Estats. Però, ja molt abans de la guerra es palesava d'una forma cada dia més concreta que, a mesura que la situació de cada país anava complicant-se, tant en l'especte intern com en l'internacional, la solució dels problemes del moviment obrer de cada país feta per qualsevol centre de caràcter internacional, topaven amb dificultats insuperables. La profunda diversitat dels camins històrics del desenvolupament dels diferents països, el caràcter divers i, adhuc, contradictori dels seus règims socials, la diferència de nivell, ritme del seu desenvolupament social i polític i fonamental, la diversitat del grau de consciència i d'organització dels obrers, varen imposar a les classes obreres dels diversos països, tasques diferents.

El pas dels esdeveniments que s'han produït durant el darrer quart de segle, així com l'experiència ac-

mulada per la I.C., varen demostrar d'una manera convincent, que la forma d'organització per agrupar els obrers elegida pel primer Congrés de la I.C., forma que responia a les necessitats del període inicial del renaixement del moviment obrer, anava caducant a mesura que es desenvolupava aquest moviment i per la complexitat de les seves tasques en els diferents, arribat àdhuc a ésser un obstacle per l'enrobustiment ulterior dels pertits obrers nacionals.

La guerra mundial desencadenada pels hitlerians, va aprofundir encara més, la diferència en la situació dels diversos països portadors de la tirania hitleriana, i els pobles amants de la llibertat, agrupats en la poderosa coalició antihitleriana. Mentre en els països del bloc hitlerià la tasca fonamental dels obrers, treballadors i de totes les persones honrades, consisteix en contribuir per tots els mitjans de la desfeta d'aquest bloc, socavant des de dintre la màquina de guerra hitleriana, coadjuvant a l'enderrocament dels governs culpables de la guerra en els països de la coalició antihitleriana el deura segtat de les àmplies masses populars i molt perticularment, el deure dels obrers d'avanguardia, consisteix en recolzar per tots els mitjans els esforços militants d'aquests països per el més ràpit anihilament del bloc hitlerià i per a garantir l'amistat recíproca de les nacions damunt la base de la igualtat de drets.

No cal tampoc perdre de vista que els diversos països que cooperen la coalició antihitleriana tenen també les seves tasques específiques. Així, per exemple, en els països ocupats pels hitlerians i que perduren la seva independència estatal, la tasca fonamental dels obrers d'avançada consisteix en desenvolupar la llui-

ta armada que ha de transformar-se en guerra nacional d'alliberament contra l'Alemanya hitleriana. Al mateix temps, la guerra alliberadora dels pobles amants de la llibertat contra la tirania hitleriana al mobilitzar les més àmplies masses populars, les quals s'uneixen sense distinció de partits ni creences religioses, en les rengleres de la poderosa coalició antihitleriana ha posat de relleu amb la major evidència que l'apogeu general nacional i la mobilització de les masses per accelerar la victòria damunt l'enemic, poder ésser realitzades d'una manera millor i més fecunda per l'avanguardia del moviment obrer de cada país dintre del marc del seu Estat.

El VIIè Congrés de la I.C., celebrat el 1935, tenint en compte els canvis produïts, tant en la situació internacional, com en el moviment obrer; canvis que requerien una gran mobilitat i autonomia en les seves seccions per a resoldre les tasques plantejades, va subretllar la necessitat de que el Comitè Executiu de la I.C., al solucionar tots els problemes del moviment obrer, es bases en les condicions i particularment concretes de cada país, evitant, com a regla general, immiscuir-se en els assumptes, orgànics interns dels Partits Comunistes. Aquestes mateixes consideracions foren les que mogueren la I.C. a aprovar, una vegada coneguda, la resolució adoptada pel Partit Comunista dels EE.UU el novembre del 1940, sobre la seva sortida de la I.C.

Els comunistes guiats per la doctrina dels fundadors del marxisme-leninisme, no foren mai partidaris de conservar feines caducas d'agonització, supeditant en tots moments les formes d'organització del moviment obrer i els mètodes de treball d'aquesta organització, als interessos polítics vitals del moviment obrer en el seu conjunt, a les particularitats de la

situació històrica concreta i a les tasques que es dedueixen directament d'aquesta situació. Els comunistes recorden l'exemple del gran Marx, el qual va aglutinar als obrers d'avanguardia en l'associació internacional de treballadors, i més tard, quan la Primera Internacional va haver complert la seva missió històrica sentant els ciments pel desenvolupament dels partits obrers en els països d'Europa i Amèrica, un cop va haver madurat la necessitat de crear partits obrers nacionals de masses, va procedir a la dissolució de la Primera Internacional, puix que aquesta forma d'organització no corresponia ja a aquella necessitat.

Partint de les consideracions ja esmentades i tenint en compte el creixement i la maduresa política dels Partits comunistes, dels seus quadres dirigents en els diversos països, i considerant a més, que durant la guerra actual una sèrie de seccions plantejaren la qüestió de dissoldre la Internacional Comunista com a centre dirigent del moviment obrer internacional, el Presidium del Comitè Executiu de la I.C., impossibilitat com a conseqüència, de la guerra mundial de convocar un Congrés, permet sotmetre a l'apro-provació de les Seccions de la I.C., la següent proposició: Dissoldre la Internacional Comunista com centre dirigent del moviment obrer internacional, alliberar les seccions de la I.C. de les obligacions derivades dels estatuts i resolucions dels Congressos de la Internacional Comunista.

El Prsidium del Comitè Executiu de la I.C. exhorta tots els Partits Comunistes, a concentrar les seves forces per a realitzar, per tots els mitjans, la participació activa en la guerra alliberadora dels

pobles i estats de la coalició antihitleriana a fi d'accelerar la desfeta de l'enemic mortal dels treballadors, el feixisme alemany i els seus aliats i vassalls.

Els membres del Presidium del Comitè Executiu de la I.C.: Dimitrou, Ercoli, Florin, Gottwald, Kolarof, Koplening, Kaussinen, Manwilsky, Marty, Pieck, Shanov, Thorez. S'han adherit a aquesta resolució, els següents representants dels partits Comunistes: Bianco (Itàlia), Dolores Ibàrruri (Espanya), Lehtinen (Finlandia), Pauker (Romania) i Rakosi (Hongria). A Moscó el 15 de maig del 1943.

"Catalunya" , Mèxic, nº 44, 2 de juny del 1943.

1056. Ibídem.

1057. Ibídem.

1058. Citat per Comorera a **"Una nova etapa històrica"**. Conferència pronunciada el 12 de juny del 1943 a Mèxic. Vegi's **"Pensament polític de Joan Comorera"**, pàg.1036.

1059. Joan Comorera: "Una nova etapa històrica"
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg.1036.

1060. F. CLAUDIN: "La crisis del movimiento comunista de la Komintern al Kominform", pàgs. 3 a 24.

1061. Vegi's Transcripció de la Resolució. nota 1052.

1063. Joan Comorera: "Una nova etapa històrica".
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1036.
1064. Ibidem.
1065. Ibidem.
1066. Ibidem.
1067. FERNANDO CLAUDIN: "La crisis del movimiento comunista de la Komintern al Kominform", pàg. 46-47.
1068. Joan Comorera: "Una nova etapa històrica".
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1036.
1069. Vegi's transcripció de la Resolució, nota 1052.
1070. Ibidem.
1071. Joan Comorera: "Una nova etapa històrica".
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1036.
1072. Ibidem.
1073. Joan Comorera: "La Nació en la nova etapa històrica".
Juny del 1944. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat
de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1155.
1074. Citat en el pròleg a l'edició de França de "La Nació
en la nova etapa històrica". juny del 1944.
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1155.

1075. DOMINIQUE DESANTI: "Les staliniens, une experience politique. 1944-1956". pàg. 4.
1076. "Nuestra Bandera", nùs. 7 i 10, 1944.
1077. Joan Comorera: "La nació en la nova etapa històrica", Mèxic, juny del 1944.. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Bar celona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1155.
1078. Ibídem.
1079. Ibídem.
1080. Ibídem.
1081. Ibídem
1082. Ibídem.
1083. Ibídem.
1084. Ibídem.
1085. Ibídem.
1086. Ibídem.
1087. Ibídem.
1088. Ibídem.
1089. Ibídem.

1090. Ibídem.
1091. Ibídem.
1092. Ibídem.
1093. Ibídem.
1094. Ibídem.
1095. Ibídem.
1096. Ibídem.
1097. Transcrit per LOUIS L. SNYDER: "La guerra, 1939-1945",
pàg. 523
1098. FERNANDO CLAUDIN: "La crisi del movimiento comunis-
ta. De la Komintern al Kominform" , pàg. 346
1099. Joan Comorera: "La Batalla de la Pau", 1945. Arxiu
Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i His-
tòria. Universitat de Barcelona.
Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1250.
1100. FERNANDO CLAUDIN: "La crisi de movimiento comunista.
De la Komintern al Kominform" , pàgs. 337 a 339.
1101. JOSE M^e DEL VALLE: "Las instituciones de la Repúbli-
ca española en exilio", pàg. 112.
1102. Sobre aquesta operació i les conseqüències que tin-
gué en les organitzacions del P.C.i del P.S.U.C.,
vegi's JOAN ESTRUCH: "El P.C.D. en la clandestinidad
1939-1956". pàg. 95-114.

1103. JOSE M^a DEL VALLE: "Las instituciones de la República española en exilio", pàg. 86.
1104. Ibídem.
1105. Ibídem.
1106. Ibídem.
1107. Ibídem.
1108. Sobre l'adequació de la política d'unió nacional a la correlació de forces existent, vegi's JOAN ESTRUCH: "El P.C.D. en la clandestinitat, 1939-1956", pàg. 114 a 124.
1109. JOSE M^a DEL VALLE: "Las instituciones de la República española en exilio", pàg. 158.
1110. Ibídem.
1111. Ibídem.
1112. Ibídem.
1113. "O plebiscito o monarquía", article publicat a "L'Es-pagne Républicaine" el 8 de març del 1946, i transcrit per José M^a del Valle: "las Instituciones de la República española en exilio" Ruedo Ibérico, 1976. pàgs. 232-233.
1114. Joan Comorera: "Carta oberta a Navarro Costabella", novembre del 1948. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1418.

1115. M. TUNON DE LARA Y JOSE ANTONIO BIESCAS: "España bajo la dictadura franquista, 1939-1975". pàg. 236 a 238.
1116. "El P.S.U.C., la U.G.T. i la U.R. proposen al President Irla la immediata constitució del Govern de la Generalitat" "Catalunya", Mèxic, nº 74, 14 de febrer del 1945.
1117. "Catalunya", Mèxic, nº 74, 14 de febrer del 1945.
1118. Joan Comorera: "La Batalla de la Pau", abril del 1945. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1250.
1119. Ibídem.
1120. Ibídem.
1121. CARLES PI SUNYER: "Memòries de l'exili. El Govern de la Generalitat, París, 1945-1948." pàgs. 5 a 14
1122. Ibídem, pàg 159.
"Catalunya", nº 74, 14 de febrer del 1945.
1123. Entrevista amb Josep Tarradellas, Barcelona, 16 de febrer del 1981.
1124. CARLES PI SUNYER: "Memories de l'exili. El Gover de la Generalitat, París, 1945-1948.", pàg. 10.
1125. "Catalunya", Mèxic, nº 88, 25 de setembre del 1945.

1126. Carta de Comorera a Carles Pi Sunyer, "Catalunya", Mèxic, nº 87, Extra, 12 de setembre del 1945, Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1288.
1127. Ibidem.
1128. "Lluita", París, nº 19, 21 de setembre del 1945.
1129. CARLES PI SUNYER: "Memories de l'exili. El Govern de la Generalitat, París, 1945-1948" pàg. 10.
1130. "Lluita", nº 19, 21 de setembre del 1945.
1131. CARLES PI SUNYER: "Memories de l'exili. El Govern de la Generalitat, París, 1945-1948" , pàgs. 79 a 90.
1132. SANTIAGO CARRILLO: "Para hechar del poder a Franco y Falange, Unidad y Lucha", Ediciones España popular, noviembre de 1944. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
1133. JOAN ESTRUCH: "El P.C.E. en la clandestinidad, 1939-1956" , pàg. 49.
1134. Ell mateix ha explicat en carta a Rosa Santacana, escrita des de "Nova Orleans", el 20 de setembre del 1945, a què, entre d'altres coses diu "suposo que t'auràs ja enterat que tenim Govern de la Generalitat presidit pel propi Irla. Un govern restringit per ara i del qual en formem part jo, Pi, Rovira i Virgili, Pompeu Fabra i un dels tres Xirau . Com pots veure la maniobra d'en Pi ha estat liquidada. Crec que aquest primer Govern s'ha d'acceptar i que

la seva ampliació s'haurà de fer quan jo arribi a França. Aquesta primera victòria de la nostra política em fa preveure un èxit final. Som molt forts, neneta, i per això ens tenen en compte les nostres opinions. No conec la notícia més que tal com te la dono. És massa escamàtica per a fer-ne majors comentaris... Tinc la bona sort de prendre'm les coses amb paciència. Si no fos així, patiria massa. Jo estic vegetant de part a part i els **esdeveniments no esperen**". Arxiu Comorera-Massip. CEHL. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.

1135. Entrevista amb Wenceslau Colomer, París, 13 d'abril del 1979.
1136. "Lluita", nº 3, 1 de març del 1945.
1137. "Lluita", nºs. 58 i 59, 19 i 26 de juliol del 1946.
1138. GONZALEZ CASANOVA: "Teoría del Estado y Derecho Constitucional" pàgs. 414-415.
1139. JOSE M^a DEL VALLE: "Las instituciones de la República española en exilio", pàg. 239.
1140. Ibídem.
1141. MANUEL TUÑON DE LARA Y JOSE ANTONIO BIESCAS: "España bajo la dictadura franquista, 1939-1975", pàg. 237.
1142. GONZALEZ CASANOVA: "Teoría del Estado y Derecho Constitucional", pàg. 414.

1143. Així ho explica Comorera en el seu informe: "El PSU de C, novament en marxa". Vegi's "Pensament polític de Joan Comorera", pàg. 1531.
"Bulletin bimensuel du P.S.U. de C", núm 6, 15 de març de 1950.
1144. "Por una España republicana, democrática e independiente". "Nuestra Bandera", París, nº 16, març del 1947.
1145. *Ibidem*.
1146. Discurs de Joan Comorera en el 111er Ple del P.C.E. "Lluita", nº 94, 28 de març del 1947.
 Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1316.
1147. "Lluita", nº 94, 28 de març del 1947.
1148. Joan Comorera: "El camí de la victòria".
"Lluita", nº 112, 1 d'agost del 1947.
1149. "Entorn els problemes fonamentals del P.S.U.C.". nº 227, 26 d'octubre del 1949.
1150. "Lluita", nº 193, 23 de febrer del 1949.
 "Quatre patriotes catalans assassinés par Franco. Angel Carreró, Pere Valverde, Joaquim Puig Pidemunt, Numen Mestres sont morts en héros pour la Paix, l'independance de l'Espagne et la Republique", París, 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
1151. Així ho denuncia Comorera varies vegades i ho explica Amadeu Bernadó a les "Memòries inèdites sobre la

crisi del 1949". Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.

M'ha semblat d'interés la transcripció de la carta de F. Perramon en la que es confessa autor de la destrucció de l'edició del Manifest Comunista destinat a l'interior, per ordre de Wenceslau Colomer. I també la fotocòpia de l'edició exterior de la qual només n'he trobat un exemplar, el que està en l'arxiu Comorera-Massip.

Paris, 20 de Juny del 1949.

Al company Secretari General del P. U. C.

Estimat company:

L'any 1948 el Secretariat del P. U. C. acordà d'editar en català el Manifest Comunista (Stalin-Lenin). Es va fer una edició per França i altres països en un únic exemplar i una edició destinada a Catalunya amb el mateix títol i amb la mateixa portada, essent l'única diferència en la portada la menció "Edicions L'Esport", 1948, que corresponia a un altre traductor. Per tot el món, l'edició era idèntica a la feta a França.

Aquesta edició feta per Catalunya, atorgada a la secretaria dels companys Colomer i Llorens, fins a finals de l'any 1949. Fou per aquest temps que el company Colomer, en la creua creuar aquest material, va quedar amb un exemplar en el local situat al número 9 del carrer Hoïer l'any de la revolució (Paris, 13).

Aquesta ordre en va semblar inadequada i mancada de tot fonament polític. Recordeu el nom d'un home d'una gran importància que motivava aquest "ordre de fe" en un material, el qual era el Manifest Comunista. El fet és, en què no es podia comprendre aquesta ordre i la creua va ésser feta. Com sigui que no podia comprendre aquesta mena, en vaig quedar amb dos exemplars de la dita edició per tal de fer una comparació.

Passats alguns dies vaig comparar les dues edicions i no vaig trobar la més petita diferència que permetés pensar en un motiu vàlida a l'ordre que em donà el company Colomer de creuar-la.

Després de reflexionar sobre aquest fet de gravetat a un únic —, i sobre el fet que un judici definitiu que per manca d'elements podria ésser equivocant, em decidí amb el deure de posar el fet en coneixement del

Secretari General del P. U. L. d. E. a l'efecte de que es conegui
la participació que jo he tingut i escoti les raons que m'heu
m' haguem.

Recordeu que havent tingut el reflexe de que quan a
orare solter no era acertada, el meu deure de militant era
de joar-ho tot seguit en coneixement de la Direcció, però el
principi de disciplina que en mi sempre ha dominat, va impedir
que aixís ho fes.

Si es necessari un complement d'informació, estic
incondicionalment a la disposició del Partit.

Salutacions comunistes

Francesc Ferrandis

Ferrandis

Adjunt un exemplar de l'Edició creuada.

Carles Marx i Frederic Engels

MANIFEST
DEL
PARTIT COMUNISTA

(Edició del Centenari)

1948
Edicions "LLUITA"
PARIS

1487

Carles MARX i Frederic ENGELS

**MANIFEST
DEL PARTIT
COMUNISTA**

Traducció d'Amadeu BERNADO

1948
Edicions «LLUITA»
PARIS

SOCIÉTÉ NATIONALE DES ENTREPRISES DE PRESSE
IMPRIMERIE MONTMARTRE-PRESSE
15, rue Montmartre, 16 — Paris (2e).

Nota del traductor

Aquesta traducció és feta de la que el 1886 va fer Laura Lafargue, filla de Marx, publicada en Le Socialiste, de Jules Guesde, i revisada per Frederic Engels.

La traducció dels tres importants prefacis — que no és de Laura Lafargue — ha estat també revisada, segons consta en la nota de l'edició que el 1947 va fer Editions Sociales, de Paris, que és d'allà on ha estat feta la present traducció. — A. B.

PREFACIS

I

La *Lliga dels Comunistes*, societat obrera internacional que en les circumstàncies d'aquell temps no podia ésser evidentment més que secreta, encarregà els sotasignants, delegats al Congrés que va tenir lloc a Londres el novembre del 1847, de redactar i de publicar un programa detallat, teòric i pràctic a la vegada, del Partit i destinat a la publicitat. Aquest és l'origen del *Manifest*, el manuscrit del qual fou enviat a Londres per a ésser-hi imprès algunes setmanes abans de la Revolució de Febrer. Publicat primer en alemany, ha tingut en aquesta llengua almenys dotze edicions diferents a Alemanya, a Anglaterra i a Amèrica. Traduït a l'anglès per miss Helene Macferlane, sortí el 1850 a Londres en el *Red Republican* i, el 1871, va tenir almenys tres edicions angleses a Amèrica. Va aparèixer a París en francès, poc temps abans de la insurrecció del juny del 1848 i, fa poc, en el *Socialist*, de Nova York. En aquest moment es prepara una altra traducció. A Londres es va fer una edició en polonès poc temps després de la primera edició alemanya. Ha sortit en rus a Ginebra cap allà el 1860. Ha estat traduït al danès tot just publicat.

Per bé que les circumstàncies han canviat molt durant els vint i cinc anys darrers, els principis generals exposats en aquest *Manifest* conserven en conjunt encara avui tota llur exactitud. Caldria retocar-ne, però, algunes parts. El propi *Manifest* explica que l'aplicació dels principis dependrà per tot arreu i sempre de les circumstàncies històriques existents i que, per consegüent, no es pot atribuir massa importància a les mesures revolucionàries enumerades a la fi del capítol II. Aquest passatge seria avui redactat, en més d'un punt, tot d'una altra manera. Atesos els progressos immensos de la gran indústria en aquests darrers vint i cinc anys i els corresponents progressos que la classe obrera ha fet organit-

zant-se en partit, ateses les experiències, primer de la Revolució de Febrer, i després sobretot de la Comuna de París, que donà durant dos mesos i per primera vegada el poder polític al proletariat, aquest programa ha envellit avui en certs punts. La Comuna ha demostrat principalment que «no és prou que la classe obrera s'empari de la màquina de l'Estat per a fer-la servir als seus propis fins». (Vegeu en *La Guerra Civil a França* la crida del Consell General de l'Associació Internacional dels Treballadors, en la qual aquesta idea és més àmpliament desenvolupada). A més, és evident que la crítica de la literatura socialista és ara incompleta, per tal com s'atura al 1847. I, igualment, si les remarques sobre la proposició dels comunistes respecte els diferents partits d'oposició (capítol IV) són exactes encara avui en llurs principis, han envellit en llur aplicació, per tal com la situació política ha canviat completament i que l'evolució històrica ha fet desaparèixer la major part dels partits qui hi són enumerats.

Amb tot, però, el *Manifest* és un document històric que no tenim cap dret a modificar. Tal vegada una edició posterior podrà venir precedida d'una introducció que podrà omplir el buit entre el 1847 i avui; la reimpressió actual és massa sobtada per a donar-nos temps a escriure-la.

Londres, 24 de juny del 1872.

Carles MARX, Frederic ENGELS.

II

Malauradament, he de signar sol el prefaci d'aquesta edició. Marx, l'home al qual tota la classe obrera d'Europa i d'Amèrica deu més que a cap altre, reposa ara al cementiri de Highgate, i damunt sa tomba verdeix el primer herbei. Després de la seva mort, no es pot tractar més de refer o de completar el *Manifest*. Crec molt més necessari d'establir expressament, una vegada més, això que segueix:

La idea mestra que travessa el *Manifest* —o sigui que la producció econòmica i l'estructura social que en deriva necessàriament formen, a cada època històrica, la base de la història política i intel·lectual d'aquesta època; que, per consegüent, (des de la dissolució de la primitiva propietat comuna de la terra), tota la història ha estat una història de lluites de classes, de lluites entre classes explotades i classes explotadores, entre classes dominades i classes dominants, en les diferents etapes de llur desenvolupament social; però que aquesta lluita ha arribat actualment a una etapa en la qual la classe explotada i oprimida (el proletariat) no pot ja alliberar-se de la classe que l'explota i l'oprimeix (la burgesia) sense alliberar al mateix temps i per sempre la societat tota de l'explotació, de l'opressió i de les lluites de classes—, aquesta idea mestra pertany únicament i exclusivament a Marx (1).

Ho he declarat sovint, però ara cal que aquesta declaració figuri al cap del *Manifest*.

Londres, 28 de juny del 1833.

Fr. ENGELS.

(1) Aquesta idea, he escrit en el prefaci de l'edició anglesa, aquesta idea que, segons jo, ha marcat per a la ciència històrica el mateix progrés que la teoria de Darwin per a les ciències naturals, ens hi havíem acostat tots dos una mica d'anys abans del 1845. El meu llibre sobre la Situació de les classes treballadores a Anglaterra mostra fins on havia arribat jo mateix en aquesta direcció. Però quan vaig trobar Marx a Brussel·les, la primavera del 1845, ell l'havia ja elaborada completament i me l'exposà poc més o menys tan clarament com jo ho he fet més amunt. (Nota de F. Engels.)

III

D'ença que fou escrit el que precedeix, s'ha fet necessària una nova edició alemanya del *Manifest* i cal que recordem aci els esdeveniments que s'hi relacionen.

El 1832 va aparèixer a Ginebra una segona traducció russa, feta per Vera Zassulitz. Marx i jo vam redactar el prefaci. Malauradament, he perdut el manuscrit alemany original i he de tornar a traduir-lo del rus, la qual cosa no és de cap profit per al propi text.

Heu aci aquest prefaci:

La primera edició russa del Manifest del Partit Comunista, traduït per Bacunin, va sortir després del 1860 a la impremta del Kolokol. En aquest moment, una edició russa d'aquesta obra tenia per a l'Occident com a màxima importància d'una curiositat literària. Avui, no és pas el mateix. Com era de limitat el terreny d'expansió del moviment proletari en el moment de la primera publicació del Manifest —gener del 1848— és allò que sobressurt perfectament del darrer capítol «Posició dels comunistes respecte llurs diferents partits d'oposició». Particularment Rússia i els Estats Units no hi són esmentats. Era el temps en què Rússia formava la darrera gran reserva de la reacció europea i quan l'emigració als Estats Units absorbia l'excedent de forces del proletariat europeu. Aquests dos països proporcionaven a Europa matèries primeres i li oferien al mateix temps un mercat per a la sortida dels seus productes industrials. Tots dos servien, doncs, de l'una o de l'altra manera, de contraport a l'organització social d'Europa.

Com ha canviat tot això! L'emigració europea és precisament la que ha fet possible el colossal desenvolupament de l'agricultura de l'Amèrica del Nord, la concurrència de la qual sotraqueja fins als seus fonaments la gran i petita propietat territorial a Europa. Ella és la que, a la vegada, ha donat als Estats Units la facultat de poder explotar llurs rics recursos industrials i això amb una energia i en una mesura tals que el monopoli industrial

P R E F A C I S

9

d'Europa occidental desapareixerà ràpidament. Aquestes dues circumstàncies actuen a llur torn revolucionàriament sobre la pròpia Amèrica. La petita i la mitjana propietat dels farmers conreada per ells mateixos, aquest bàsament de tot l'ordre polític americà, desapareix cada vegada més sota la concurrència de les gegantines explotacions agrícoles, mentre que en els districtes industrials es forma per primera vegada un nombros proletariat al costat d'una fabulosa concentració del capital.

Passem a Rússia. Al moment de la revolució del 1848-1849, els monarques d'Europa, igual que la burgesia europea, veien en la intervenció russa el sol mitjà de salvació contra el proletariat que començava a tenir consciència de la seva força. Feien del tsar el cap de la reacció europea. Avui és, a Galxina, el presoner de guerra de la revolució i Rússia és l'avantguarda del moviment revolucionari d'Europa.

El Manifest Comunista es proposava proclamar la desaparició pròxima i inevitable de la propietat burgesa. Però a Rússia, al costat del capitalisme que es desenvolupa febrilment i de la propietat territorial burgesa en vies de formació, molt més de la meitat de la terra és propietat comuna dels pagesos.

Llavors es tracta de saber si la comunitat pagesa russa, aquesta forma tan descomposada ja de la primitiva propietat comuna de la terra, passarà directament a una forma comunista superior de la propietat territorial o bé si ha de seguir primer el mateix procés de dissolució que ha sofert en el curs del desenvolupament històric d'Occident.

L'única resposta que podem fer avui a aquesta pregunta és la següent: si la revolució russa dona el senyal d'una revolució obrera a Occident i que totes dues es completin, la propietat comuna actual de Rússia podrà servir de punt de partida a una evolució comunista.

Londres, 21 de gener del 1882.

A la mateixa època va sortir a Ginebra una nova traducció polonesa: *Manifest Komunistyczny*.

Després ha sortit una nova traducció danesa en el *Socialdemokratisk Bibliothek*, Copenhague, 1885. Dissortadament, no és completa. Alguns passatges essencials, que semblen haver aturat el traductor, han estat omesos i ça i ha es poden notar signes de negligència, que són encara més lamentables per tal com es veu, per la resta, que la traducció hauria pogut ésser, amb una mica més d'atenció, excel·lent.

El 1886, va sortir una nova traducció francesa en el *Socialiste*, de París. Fins ara és la millor.

D'aquesta traducció va sortir el mateix any una versió castellana, primer al *Socialista*, de Madrid, i tot seguit en fulls: *Manifiesto del Partido Comunista*, per Carlos

Marx y F. Engels, Madrid, administración de *El Socialista*, Hernán Cortés, 8.

A títol de curiositat, diré que el 1887 fou ofert a un editor de Constantinoble el manuscrit d'una traducció armeniana. El bon home no es va atrevir, però, a imprimir un fullet en el qual es trobava el nom de Marx i va creure que el traductor faria millor de dir-se'n l'autor, la qual cosa el traductor es negà a fer.

A Anglaterra, han estat reimpresses més d'una vegada certes traduccions americanes més o menys inexactes. En fi, el 1888 va aparèixer una traducció autèntica, deguda al meu amic Samuel Moore i ha estat revisada per nosaltres dos abans d'imprimir-la. Té per títol, *Manifest of the Communist Party, by Karl Marx and Frederick Engels, authorized English translation, edited and annotated by Frederick Engels, 1888, London, William Reeves, 185, Fleet str., E.C.* En la present edició he reproduït algunes de les notes d'aquesta traducció anglesa.

El *Manifest* ha tingut una vida pròpia. Salutad amb entusiasme, en el moment de la seva aparició, per l'avantguarda ben poc nombrosa del socialisme científic —com ho proven les traduccions assenyalades en el primer prefaci— fou aviat arreconat al darrer pla per la reacció que va seguir la desfeta dels obrers parisenos el juny del 1848 i, en fi, fou proscrit «legalment» amb la condemna dels comunistes de Colònia el novembre del 1852. Amb el moviment obrer de la Revolució de Febrer, el *Manifest* va desaparèixer també de l'escena política.

Quan la classe obrera europea va reprendre forces per a un nou assalt contra la potència de les classes dominants, va néixer l'Associació Internacional dels Treballadors. Aquesta Associació tenia com objectiu el de fondre en un immens exèrcit tota la classe obrera d'Europa i d'Amèrica i podia partir, doncs, dels principis plantejats en el *Manifest*. L'Associació havia de donar-se un programa que no tanqués la porta a les Trade Unions angleses, als proudhonians francesos, belgues, italians i espanyols ni als lassallians alemanys (1). Aquest programa —el preàmbul dels Estatuts de la Internacional— fou redactat per Marx amb una mestria que fou reconeguda àdhuc per Bacunin i els anarquistes. Respecte la victòria definitiva de les proposicions fetes en el *Manifest*, Marx es remetia només al desenvolupament intel·lectual de la classe obrera que havia d'ésser la resultant de la comunitat d'acció i de discussió. Els esdeveniments i les vicissi-

(1) Lassalle es declarava personalment sempre, amb nosaltres, el deixeble de Marx i, com a tal, es mantingué evidentment en el terreny del *Manifest*. Ben diferent es, però, el cas dels seus partidaris que no van anar més enllà del seu programa d'associacions de producció acreditades per l'Estat i que van dividir tota la classe obrera en obrers que confien en l'Estat i obrers que no confien més que en ells mateixos. (Nota d'Engels.)

tuds de la lluita contra el Capital, les desfetes més que no pas els èxits, no podien per menys de fer sentir als combatents la insuficiència de totes llurs panacees i de dur-los a comprendre a fons les veritables condicions de l'emancipació obrera. I Marx tenia raó. La classe obrera del 1874, després de la dissolució de la Internacional, era ben diferent de la del 1864, en el moment de la seva fundació. El proudhonisme dels països latins i el lassallisme pròpiament dit a Alemanya estaven a l'agonia i àdhuc les Trade Unions angleses, llavors ultraconservadores, s'aproximaven de mica en mica del moment en el qual, el 1887, el president de llur Congrés de Swansea podia dir en llur nom: «El socialisme continental ha cessat d'ésser per a nosaltres un espantall.» El 1887, però, el socialisme continental s'identificava gairebé ja amb la teoria formulada en el *Manifest*, amb la qual cosa la història del *Manifest* reflecteix fins a un cert punt la història del moviment obrer modern d'ençà del 1848. En l'actualitat, es incontestablement l'obra més estesa, la més internacional de tota la literatura socialista, el programa comú de milions d'obrers de tots els països, de Sibèria a Califòrnia.

I, no obstant, quan sortí, no podiem intitular-lo, però, *Manifest «socialistas»*. El 1847, hom catalogava sota el nom de socialista dues menes de gent. Primer, els afiliats als diversos sistemes utòpics, sobretot els owenistes a Anglaterra i els fourieristes a França, els quals no eren ja altra cosa tots plegats que simples sectes agonitzants. Per una altra banda, hi havia els múltiples medicastres que volien, amb l'ajut d'una pila de panacees i amb tota mena de pegats, suprimir les misèries socials, sense, però, perjudicar gens el Capital i els beneficis. En els dos casos, eren gent que vivien fora del moviment obrer i que cercaven més aviat un suport prop de les classes «cultivades». En oposició, aquesta part dels obrers que, convençuda de la insuficiència dels simples capgiraments polítics, reclamava una transformació fonamental de la societat, es deia llavors *comunista*. Llur comunisme era a penes elaborat, tot instintiu, a vegades un xic grasser, però era prou poderós per a produir dos sistemes de comunisme utòpic: a França la *leoria* de Cabet i el sistema de Weitling a Alemanya. El 1847, el socialisme significava un moviment burgès i el comunisme un moviment obrer. El socialisme tenia, almenys al continent, les portes obertes, mentre que per al comunisme era tot al contrari. I com que des de llavors tenim la nota opinió que «l'emancipació dels treballadors ha d'ésser obra dels propis treballadors» no podem dubtar ni un moment sobre la denominació a escollir. De llavors encà mai no ens ha passat pel cap de rebutjar-la.

«*Proletaris de tots els països, uniu-vos!* Només algunes veus ens van respondre quan vam llançar aquests mots pel món, fa ara quaranta dos anys, la vigília de la pri-

mera revolució parisenca en la qual el proletariat ha fet la seva entrada amb reivindicacions pròpies. El 28 de setembre del 1864, però, proletaris de la majoria de països de l'occident d'Europa s'unien per a formar l'Associació Internacional dels Treballadors, de gloriosa memòria. Per altra banda, la Internacional no va viure més que nou anys. Amb tot, aquesta jornada d'avui és la millor prova que l'aliança eterna establerta per la Internacional existeix encara entre els proletaris de tots els països i que és més forta que mai. En el moment en què escriu aquestes ratlles, el proletariat d'Europa i d'Amèrica passa revista de les seves forces, mobilitzades per primera vegada en un sol exèrcit, sota una mateixa bandera i per un mateix objectiu immediat: fixament legal de la jornada normal de vuit hores, proclamada del 1866 ençà pel Congrés de la Internacional celebrat a Ginebra i novament pel Congrés Obrer de París el 1889. L'espectacle d'aquesta diada mostrarà als capitalistes i als terratinents de tots els països que els proletaris de tots els països estan efectivament units.

I que Marx no sigui al costat meu per veure tot això amb els seus ulls!

Londres, primer de maig del 1890.

Fr. ENGELS.

MANIFEST

DEL

PARTIT COMUNISTA

Un espectre obsessiona Europa; l'espectre del comunisme. Totes les potències de la vella Europa s'han unit en una Santa Aliança per acorralar aquest espectre: el papa i el tsar, Metternich i Guizot, els radicals de França i els policies d'Alemanya.

Quina és l'oposició que no ha estat acusada de comunisme pels seus adversaris al Poder? Quina és l'oposició que, al seu torn, no ha tirat a la cara dels seus adversaris de dreta o d'esquerra l'epítet infamant de comunista?

De tot això es desprenen dos ensenyaments.

Primer. El comunisme és reconegut ja com una potència per totes les potències d'Europa.

Segon. Per als comunistes ha arribat l'hora d'exposar, davant de tot el món, llurs concepcions, llurs objectius i llurs tendències; d'oposar a la llegenda de l'espectre comunista un manifest del propi Partit.

Amb aquest objectiu, s'han reunit a Londres comunistes de diverses nacionalitats i han redactat el següent Manifest, que es publica en anglès, francès, alemany, italià, flamenc i danès.

I

Burgesos i proletaris

La història de tota societat fins als nostres dies (1) no ha estat altra cosa que la història de lluites de classes.

Home lliure i esclau, patrici i plebeu, baró i serf, mestre de gremi i fadri, en una paraula, opressors i oprimits, en oposició constant, han sostingut una guerra ininterrompuda, adés oberta, adés dissimulada, una guerra que acabava sempre o bé per una transformació revolucionària de tota la societat o bé per la destrucció de les dues classes en lluita.

En les primeres èpoques històriques, constatem gairebé a tot arreu una organització jeràrquica de la societat, una escala graduada de condicions socials. A la Roma antiga, trobem patricis, cavallers, plebeus, esclaus; a l'Edat Mitjana, senyors, vassalls, mestres, fadrins, serfs i, en cadascuna d'aquestes classes gradacions particulars.

La societat burgesa moderna, bastida damunt les runes de la societat feudal, no ha abolit pas els antagonismes de classes. La societat burgesa moderna no ha fet més que substituir les d'abans per noves classes, noves condicions d'opressió, noves formes de lluita.

(1) O més exactament, la història escrita. El 1847, la història de l'organització social que ha precedit tota la història escrita, la pre-història, era gairebé desconeguda. Després, Huxthausen ha descobert a Rússia la propietat comuna de la terra. Maurer ha demostrat que aquesta propietat és la base social d'on surten històricament totes les tribus alemanyes i hom ha descobert, poc a poc, que la comuna rural, amb possessió col·lectiva de la terra, ha estat la forma primitiva de la societat de les Índies fins a Irlanda. En fi, l'estructura d'aquesta societat comunista primitiva ha estat posada al descobert, en allò que té de típic, pel descobriment decisiu de Morgan, el qual ha fet conèixer la veritable naturalesa de la gens i el seu lloc en la tribu. Amb la dissolució d'aquestes comunitats primitives comença la divisió de la societat en classes diferents i, finalment, oposades. (Nota d'Engels.)

MANIFEST DEL PARTIT COMUNISTA 15

Amb tot, el caràcter distintiu de la nostra època, l'època de la burgesia, és d'haver simplificat els antagonismes de classes. La societat es divideix cada vegada més en dos vastos camps oposats, en dues grans classes directament enemigues: la burgesia i el proletariat.

Dels serfs de l'Edat Mitjana van néixer els elements de les primeres ciutats; d'aquesta població municipal van sortir els primers elements de la burgesia.

El descobriment d'Amèrica, la circumnavegació d'Àfrica van oferir a la burgesia naixent un nou camp d'acció. Els mercats de l'Índia i de Xina, la colonització d'Amèrica, el comerç colonial, la multiplicació dels mitjans de canvi i de mercaderies van imprimir un impuls fins llavors desconegut al negoci, a la navegació, a la indústria i van assegurar, per conseqüència, un desenvolupament ràpid a l'element revolucionari de la societat feudal en dissolució.

L'antiga forma de producció feudal o corporativa no podia ja satisfer les necessitats que creixien amb l'obertura de nous mercats. La manufactura li va prendre el lloc. La petita burgesia industrial suplantà els menestrals; la divisió del treball entre les diferents corporacions va desaparèixer davant la divisió del treball en el si del propi taller.

Els mercats, però, s'eixamplaven continuament; la demanda no parava de créixer. La manufactura esdevingué també insuficient. El vapor i la màquina van revolucionar llavors la producció industrial. La gran indústria moderna va suplantir la manufactura; la petita burgesia manufacturera cedi el lloc als milionaris de la indústria, als caps de veritables exèrcits industrials, als burgesos moderns.

La gran indústria ha creat el mercat mundial, preparat pel descobriment d'Amèrica. El mercat mundial ha accelerat d'una forma prodigiosa el desenvolupament del comerç, de la navegació, dels mitjans de comunicació. Aquest desenvolupament ha actuat a la vegada sobre la marxa de la indústria i, a mesura que la indústria, el comerç, la navegació, els ferrocarrils es desenvolupaven, la burgesia es feia gran, decuplava els seus capitals i arribava al darrer pla les classes transmeses per l'Edat Mitjana.

Com veiem, la burgesia és ella mateixa el producte d'un llarg desenvolupament, d'una sèrie de revolucions en les formes de producció i de comunicació.

Cada etapa de l'evolució recorreguda per la burgesia anava acompanyada d'un progrés polític corresponent. Classe oprimida pel despotisme feudal, associació armada que es governava ella mateixa en la comuna (1); aci

(1) Es així com els habitants d'Àlia i França anomenaven llur comunitat urbana, un cop foren comprats o arrencats a llurs senyors feudals llurs primers drets per a una administració autònoma. (Nota d'Engels.)

lliure República municipal; allà, tercer Estat, tributari de la monarquia, després, durant el període manufacturer, contrapès de la noblesa en les monarquies limitades o absolutes, pedra angular de les grans monarquies, la burgesia, d'ençà de l'establiment de la gran indústria i del mercat mundial, ha acabat per emparar-se del poder polític exclusiu en el modern Estat representatiu. El Govern modern no és altra cosa que una Junta administrativa dels afers comuns de la classe burgesa.

La burgesia ha jugat en la Història un paper essencialment revolucionari.

Arreu on ha conquistat el Poder, ha tirat per terra les relacions feudals, patriarcals i idíl·liques. Ha trencat sense pietat tots els bigarrats lligams que unien l'home feudal als seus superiors naturals i no ha deixat subsistir altre lligam d'home a home que el fred interès, la dura *paga al comptat*. La burgesia ha ofegat l'èxtasi religiós, l'entusiasme cavalleresc, el sentimentalisme petit-burgès en les aigües glaçades del càlcul egoista. Ha fet de la dignitat personal un simple valor de canvi; ha substituït les nombroses llibertats, que tan cares havien costat de conquistar, per l'única i despietada llibertat del comerç. En una paraula, en lloc de l'explotació velada per il·lusions religioses i polítiques, la burgesia ha implantat una explotació oberta, desvergonyida, directa, brutal.

La burgesia ha despullat de llur aureola totes les professions que abans passaven per venerables i per les quals hom tenia un sant respecte. La burgesia ha arreu-gierat entre els treballadors assalariats el metge, el jurista, el sacerdot, el poeta, el savi.

La burgesia ha esquinçat el vel del sentimentalisme que cobria les relacions familiars i les ha reduït a simples relacions pecuniàries.

La burgesia ha demostrat com la brutal manifestació de la força de l'Edat Mitjana, tan admirada per la reacció, havia trobat el seu complement natural en la més sòrdida ociositat. La burgesia ha estat la primera que ha fet veure allò del qual l'activitat humana és capaç: ha creat meravelles diferents de les piràmides d'Egipte, els aqüeductes romans, les catedrals gòtiques; ha conduït expedicions diferents de les invasions i les croades.

La burgesia no existeix més que a condició de revolucionar constantment els instruments de treball, la qual cosa vol dir la forma de producció, és a dir totes les relacions socials. El manteniment de l'antiga forma de producció era, al contrari, per a totes les classes industrials anteriors, la primera condició de llur existència. Aquest trastalsament continu de les formes de producció, aquesta commoció constant de tot el sistema social, aquesta agitació i aquesta inseguretat perpètuas distingeixen l'època burgesa de totes les precedents. Es dissolen totes les relacions socials, tradicionals i anti-

MANIFEST DEL PARTIT COMUNISTA 17

quades, amb llur seguici de creences i d'idees abans venerades i les que les substitueixen es fan velles abans d'haver pogut ossificar-se. Tot allò que tenia solidesa i permanència se'n va com el fum, és profanat tot allò que era sagrat i els homes es veuen obligats en fi a examinar amb un esguard ple de desengany llurs condicions d'existència i llurs relacions recíproques.

Empesa per la necessitat de mercats sempre nous, la burgesia envaeix tot el planeta. Li cal penetrar per tot arreu, establir-se arreu, crear arreu mitjans de comunicació.

Amb l'explotació del mercat mundial, la burgesia dona un caràcter cosmopolita a la producció i al consum de tots els països. Per a desesperació dels reaccionaris, la burgesia ha pres a la indústria la seva base nacional. Les velles indústries nacionals són destruïdes o a punt d'ésser-ho i són suplantades per noves indústries, la introducció de les quals esdevé una qüestió vital per a totes les nacions civilitzades, indústries que cessen d'utilitzar matèries primeres indígenes i les substitueixen per les procedents de les regions més llunyanes i els productes de les quals són consumits, no tan sols en el propi país, sinó en totes les parts del planeta. En lloc de les antigues necessitats, satisfetes pels productes nacionals, neixen noves necessitats que reclamen per a llur satisfacció els productes de les contrades i dels climes més llunyans. En lloc de l'antic isolament de les províncies i de les nacions que es bastaven elles mateixes, es desenvolupa un tràfic universal, una interdependència de les nacions. I això que és veritat per a la producció material, s'aplica a la producció intel·lectual. Les obres d'una nació esdevenen la propietat comuna de totes les nacions. L'estretesa i l'exclusivisme esdevenen cada dia que passa més impossibles per a una nació; i de totes les literatures nacionals i locals es forma una literatura universal.

Gràcies al ràpid perfeccionament dels instruments de producció i dels mitjans de comunicació, la burgesia arrossega en el corrent de la civilització fins i tot les nacions més bàrbares. El baix preu dels seus productes és l'artilleria pesada que obre la bretxa a totes les muralles de Xina i fa capitular els bàrbars més obstinadament hostils als estrangers. La burgesia, sota pena de mort, força totes les nacions a adoptar la forma burgesa de producció; les força a introduir en cadascuna d'elles la pretesa civilització, és a dir, a esdevenir burgeses. En un mot, es talla un món a la seva imatge.

La burgesia ha sotmès el camp a la ciutat. Ha creat enormes ciutats; ha augmentat prodigiosament la població de les ciutats a expenses de la del camp i, per aquesta banda, ha arrencat una gran part de la població a l'embrutiment de la vida rural. De la mateixa manera que la burgesia ha subordinat el camp a la ciutat, les nacions bàr-

bares o semibàrbares a les nacions civilitzades, ha subordinat els països agraris als països burgesos, l'Orient a l'Occident.

La burgesia suprimeix cada vegada més l'espargiment dels mitjans de producció, de la propietat i de la població. La burgesia ha aglomerat la població, ha centralitzat els mitjans de producció i ha concentrat la propietat en un petit nombre de mans. La conseqüència fatal d'aquests canvis ha estat la centralització política. Han estat reunides en una sola nació, un sol interès nacional de classe, darrera un sol cordó duaner, províncies independents, tot just federades entre elles, que tenien interessos, lleis, governs, tarifes duaneres diferents.

La burgesia, d'ençà del seu adveniment a penes secular, ha creat forces productives més nombroses i més colossals que no pas ho havien fet totes les generacions passades preses en conjunt. La subjugació de les forces de la Natura, les màquines, l'aplicació de la química a la indústria i a l'agricultura, la navegació a vapor, els ferrocarrils, els telègrafs elèctrics, haver desermat continents sencers, la canalització dels rius, poblacions senceres sortint de terra com per art d'encantament, quin segle anterior hauria sospitat que en el si del treball social dormien unes forces productives semblants?

Heus ací, doncs, allò que nosaltres hem vist: els mitjans de producció i de canvi, damunt la base dels quals la burgesia s'ha edificat, foren creats a l'interior de la societat feudal. En un cert grau de desenvolupament d'aquests mitjans de producció i de canvi, les condicions en les quals la societat feudal produïa i canviava, l'organització feudal de l'agricultura i de la manufactura, en una paraula, el règim feudal de propietat, van cessar de correspondre a les forces productives en ple desenvolupament. Travaven la producció en comptes de secundar-la. Es van transformar en altres tantes cadenes. Calia trencar aquestes cadenes. Hom les trencà (1).

Al seu lloc, s'elevà la lliure concurrència, amb una constitució social i política corresponent, amb la dominació econòmica i política de la classe burgesa.

Davant els nostres ulls, es produeix un moviment anàleg. Les condicions burgeses de producció i de canvi, el règim burges de la propietat, tota aquesta societat burgesa moderna que ha fet sorgir tan potents mitjans de producció i de canvi, s'assembla al bruixot que no sap ja dominar les forces infernals que ell ha invocat. De decenni ençà, la història de la indústria i del comerç no és altra cosa que la història de la revolta de les forces productives modernes contra el règim de propietat que condiciona l'existència de la burgesia i la seva dominació.

(1) A França i en una gran part d'Europa fou l'obra de la Revolució Francesa i de les guerres napoleòniques (1789-1815)

MANIFEST DEL PARTIT COMUNISTA 19

N'hi ha prou amb esmentar les crisis comercials que, per llur retorn periòdic, posen cada vegada més en entredit l'existència de la societat burgesa. Cada crisi destrueix regularment, no sols una massa de productes ja creats, sinó fins i tot una gran part de les pròpies forces productives. Cau danunt de la societat una epidèmia que en qualsevol altra època hauria semblat una paradoxa: l'epidèmia de la sobreproducció. La societat es troba tot d'una llançada en un estat de barbàrie momentània; hom diria que una epidèmia de fam, una guerra d'extermini li talla tots els seus mitjans de subsistència; la indústria i el comerç semblen anihilats. I per què? Perquè la societat té massa civilització, massa mitjans de subsistència, massa indústria, massa comerç. Les forces productives de les quals la burgesia disposa no afavoreixen ja el desenvolupament de la propietat burgesa; al contrari, les forces productives han esdevingut massa potents per a la burgesia, que els oposa, per aquest fet, un obstacle; i cada vegada que les forces productives socials s'alliberen d'aquest obstacle, precipiten en el desordre tota la societat i amenacen l'existència de la propietat burgesa. El sistema burgès ha esdevingut massa estret per a contenir les riqueses creades en el seu si.

De quina manera la burgesia supera aquestes crisis? D'una banda, per la destrucció forçada d'una massa de forces productives; de l'altra, per la conquesta de nous mercats i l'explotació més a fons dels veïls. On porta això? A preparar crisis més generals i més formidables i a disminuir els mitjans de prevenir-les.

Les armes de les quals s'ha servit la burgesia per a enderrocar el feudalisme es tornen avui contra ella mateixa.

Però la burgesia no ha forjat solament les armes que la mataran: la burgesia ha produït també els homes que esgrimiran aquestes armes: els obrers moderns, els *proletaris*.

Amb el desenvolupament de la burgesia, és a dir, del capital, es desenvolupa el proletariat. La classe dels obrers moderns, que no viuen més que a condició de trobar treball i que solament en troben si llur treball fa créixer el capital. Aquests obrers, obligats a vendre's cada dia, són una mercaderia, un article de comerç com un altre; estan subjectes, per consegüent, a totes les vicissituds de la concurrència, a totes les fluctuacions del mercat.

La introducció de les màquines i la divisió del treball, en despullar la funció de l'obrer de tota personalitat, li han fet perdre tot atractiu. El productor esdevé un simple apèndix de la màquina; hom no exigeix d'ell més que l'operació més simple, la més monòtona, la més aviat apresada. Per consegüent, allò que costa avui l'obrer es redueix, mica més mica menys, al cost d'allò que cal per a sostenir-se i perpetuar la seva raça. Ara bé, el preu del treball, com el de tota mercaderia, és igual al del seu

cost de producció. Amb la qual cosa, com més repugnant esdevé el treball, més baixen els salaris. Més encara, la suma de feina creix amb el desenvolupament del maquinisme i de la divisió del treball, sigui per l'augment de les hores laborables, sigui per l'acceieració del moviment de les màquines i, per consegüent, de la feina exigida durant un temps donat.

La indústria moderna ha fet del petit taller del mestre patriarcal la gran fàbrica del burgès capitalista. Masses d'obrers amuntegats en les fàbriques són organitzats militarment. Els obrers, una mena de soldats rasos de la indústria, són posats sota la vigilància d'una jerarquia completa d'oficials i de sots-oficials. Els obrers no són solament els esclaus de la classe burgesa, de l'Estat burgès, sinó que encara diàriament, tot hora, són els esclaus de la màquina, del contramestre i, sobretot, del propi burgès amo de la fàbrica. Com més aquest despotisme proclama obertament que el seu únic objectiu és el benefici, més esdevé mesqui, odiós, exasperant.

Com menys el treball exigeix habilitat i força, és a dir, com més la indústria moderna progressa, més el treball dels homes és suplantat pel de les dones i els infants. Per a la classe obrera ja no tenen cap importància social les distincions d'edat i de sexe. No hi ha més que instruments de treball el preu dels quals varia segons l'edat i el sexe.

Un cop l'obrer ha sofert l'explotació del fabricant i que li han comptat el seu salari, esdevé la presa d'altres ciements de la burgesia: el propietari, el comerciant al detall, l'usurer, etc.

Petits industrials, comerciants i rendistes, menestrals i pagesos, tota l'escala inferior de les classes mitjanes d'abans, cauen dintre el proletariat; d'una banda, perquè llurs febles capitals, no permetent-los d'utilitzar els procediments de la gran indústria, sucumbeixen en llur concurrència amb els grans capitalistes; de l'altra, perquè llur habilitat tècnica és depreciada pels nous procediments de producció. De manera que el proletariat es recluta en totes les classes de la població.

El proletariat passa per diferents fases d'evolució. La seva lluita contra la burgesia comença d'ençà de la seva naixença.

La lluita és entaulada primer per obrers isolats, després pels obrers d'una mateixa fàbrica, a la fi pels obrers del mateix ofici, en una mateixa localitat, contra el burgès que, directament, els explota. Els obrers no s'accontenten solament a dirigir llurs atacs contra la forma burgesa de producció; els dirigeixen contra els propis instruments de producció; destrueixen les mercaderies estrangeres que els fan concurrència, trenquen les màquines, calen foc a les fàbriques i s'esforcen a conquerir la perduda posició del menestral de l'Edat Mitjana.

MANIFEST DEL PARTIT COMUNISTA 21

En aquest moment, el proletariat forma una massa disseminada a través del país i esmicolada per la concurrència. Si per cas arriba que els obrers es formen en masses compactes, això no és pas encara el resultat de llur pròpia unitat, sinó la de la burgesia, la qual, per assolir els seus fins polítics, ha de remoure tot el proletariat i que posseeix encara el poder de fer-ho. Durant aquesta fase, els proletaris no combaten encara llurs propis enemics, sinó els enemics de llurs enemics, és a dir, els residus de la monarquia absoluta, terratinents, burgesos no industrials, petit-burgesos. Tot el moviment històric es concentra d'aquesta manera entre les mans de la burgesia; tota victòria obtinguda en aquestes condicions és una victòria burgesa.

Ara bé, la indústria, en desenvolupar-se, no solament augmenta el nombre de proletaris, sinó que els concentra en masses més considerables; els proletaris augmenten en força i prenen consciència de llur força. Els interessos, les condicions d'existència dels proletaris s'igualen cada cop més a mesura que la màquina esborra tota diferència en el treball i redueix gairebé pertot el salari a un nivell paral·lelament inferior. A conseqüència de la creixent concurrència que els burgesos es fan entre ells i de les crisis comercials que en resulten, els salaris esdevenen cada vegada més insegurs; el constant perfeccionament de la màquina fa la condició de l'obrer cada cop més precària; les col·lisions individuals entre l'obrer i el burgès prenen cada vegada més el caràcter de col·lisions entre dues classes. Els obrers comencen per coalitzar-se contra els burgesos per a la defensa de llur salari. I arriben a formar fins i tot associacions permanents en previsió de rebel·lions eventuais. Ací i allà la lluita esclata amb violència.

A vegades, els obrers triomfen, però és un triomf efímer. El veritable resultat de llurs lluites no és tant l'èxit immediat com la creixent solidaritat dels treballadors. Aquesta solidaritat és facilitada pel creixement dels mitjans de comunicació que permeten als obrers de localitats diferents de prendre contacte.

Ara bé, n'hi ha prou amb aquesta presa de contacte per a transformar les nombroses lluites locals, que a tot arreu revesteixen el mateix caràcter, en una lluita nacional de direcció centralitzada, en una lluita de classes. Però tota lluita de classes és una lluita política i la unió que els burgesos de l'Edat Mitjana trigaven segle a establir amb llurs camins veïnals, els proletaris moderns l'estableixen en alguns anys gràcies als ferrocarrils.

Aquesta organització del proletariat en classe i, per consegüent, en partit polític, és continuament destruïda per la concurrència que els obrers es fan entre ells. Però aquesta organització reneix sempre, i sempre més forta, més ferma, més potent. Aquesta organització s'apro-

fita de les dissensions intestines dels burgesos per a obligar-los a legalitzar certs interessos de la classe obrera: per exemple, el *bill* de les deu hores a Anglaterra.

En general, les col·lisions que es produeixen en la vella societat afavoreixen de diverses maneres el desenvolupament del proletariat. La burgesia viu en un estat de guerra perpetu; primer, contra l'aristocràcia, després, contra aquestes fraccions de la pròpia burgesia els interessos de la qual estan en conflicte amb el progrés de la classe dominant, gràcies al progrés de la indústria, els països estrangers. En totes aquestes lluites, la burgesia es veu obligada a cridar el proletariat, a reivindicar el seu ajut i arrossegat-lo així en el moviment polític. Amb això la burgesia dona als proletaris els rudiments de llur pròpia educació política, és a dir, les armes contra ella mateixa.

A més, com acabem de veure, fraccions senceres de la classe dominant, gràcies a la marxa de la indústria, són precipitades dintre el proletariat o almenys es veuen amenaçades en llurs condicions d'existència. Aquestes fraccions aporten també al proletariat nombrosos elements de progrés.

En fi, en el moment en què la lluita de classes s'acosta a l'hora decisiva, el procés de dissolució de la classe dominant, de tota la vella societat, pren un caràcter tan violent i tan aspre que una petita fracció de la classe dominant se'n separa i s'afegeix a la classe revolucionària, a la classe que duu en ella l'esdevenidor. De la mateixa manera que abir una part de la noblesa es va passar a la burgesia, avui una part de la burgesia es passa al proletariat i, principalment, aquesta part dels ideòlegs burgesos que ha arribat a la intel·ligència teòrica del conjunt del moviment històric.

De totes les classes que a l'hora actual es troben cara a cara amb la burgesia, només el proletariat és una classe veritablement revolucionària. Les altres classes periclitien i desapareixen amb la gran indústria; el proletariat, al contrari, n'és el producte més autèntic.

Les classes mitjanes, petits fabricants, detallistes, menestrals, pagesos, combaten la burgesia perquè és una amenaça per a llur existència en tant que classes mitjanes. Aquestes classes no són, doncs, revolucionàries, sinó conservadores, fins i tot reaccionàries: aquestes classes demanen que la història faci marxa enrera. Si actuen revolucionàriament és per por de caure dintre el proletariat: defensen només llurs interessos futurs i no llurs interessos actuals; abandonen llur propi punt de vista per a col·locar-se en el del proletariat.

La púrria de les grans ciutats (1), aquesta ronya passiva, aquesta escòria de les més baixes capes de la

(1) Lumpenproletariat, el proletariat sense camisa, els trinxeraires.

MANIFEST DEL PARTIT COMUNISTA 23

vella societat, es pot trobar arrossegada en el moviment per una revolució proletària. Amb tot, les seves condicions de vida la disposaran més aviat a vendre's a la reacció.

Les condicions d'existència de la vella societat són ja abolides en les condicions d'existència del proletariat. El proletariat no té propietat; les seves relacions de família no tenen res de comú amb les de la família burgesa: el treball industrial modern, que implica la servitud de l'obrer pel capital, tant a Anglaterra com a França, a Amèrica com a Alemanya, despulla el proletariat de tot caràcter nacional. Les lleis, la moral, la religió, són per a ell altres tants prejudicis burgesos darrera els quals s'amaguen altres tants interessos burgesos.

Totes les classes que, en el passat, s'emparaven del Poder, intentaven consolidar llur situació adquirida sotmetent la societat a llur pròpia forma d'apropiació. Els proletaris no poden emparar-se de les forces productives socials més que abolint la forma d'apropiació que era particular a aquestes classes i, per consegüent, tota forma d'apropiació en vigor fins als nostres dies. Els proletaris no tenen res seu a salvaguardar: tenen per destruir tota garantia privada, tota seguretat privada existent.

Tots els moviments històrics han estat, fins ara, realitzats per minories o en profit de minories. El moviment proletariat és el moviment independent de la immensa majoria en profit de la immensa majoria. El proletariat, capa inferior de la societat actual, no pot aixecar-se, redreçar-se, sense fer saltar totes les capes superposades que constitueixen la societat oficial.

La lluita del proletariat contra la burgesia, per bé que no és pas, en el fons, una lluita nacional, en revesteix, però, de bon començament, la forma. No cal dir que el proletariat de cada país ha d'acabar, primer que res, amb la seva pròpia burgesia.

En esbossar a grans trets les fases del desenvolupament proletariat, hem posat de relleu la història de la guerra civil, més o menys latent, que mina la societat fins a l'hora en què aquesta guerra esclata en revolució oberta i en la qual el proletariat basa la seva dominació per l'enderrocament violent de la burgesia.

Com hem vist, totes les societats anteriors han reposat sobre l'antagonisme de classes opressoras i de classes oprimides. Però per a oprimir una classe cal, almenys, poder garantir-li les condicions d'existència que li permetran de viure en la servitud. En ple feudalisme, el serf arribava a ésser membre d'un municipi, de la mateixa manera que el plebeu (*Kleinbürger*), sota el jou de l'absolutisme feudal, podia arribar a la categoria de burges. L'obrer modern, al contrari, lluny d'eleva-se amb el progrés de la indústria, descendeix sempre més avall, per sola, fins i tot, de les condicions de vida de

24 *CARLES MARX I FREDERIC ENGELS*

la seva pròpia classe. El treballador cau en la pobresa i el pauperisme creix encara més ràpidament que no pas la població i la riquesa. Es, doncs, evident que la burgesia és incapaç de complir el seu paper de classe dirigent i d'imposar a la societat, com a llei suprema, les condicions d'existència de la seva classe. La burgesia no pot ja regnar, perquè ja no pot ni assegurar al seu propi esclau una existència compatible amb el seu esclavatge, perquè està obligada a deixar-lo decandir al punt d'haver-lo d'alimentar en comptes de fer-se alimentar per ell. La societat no pot ja viure sota el seu domini, la qual cosa vol dir que l'existència de la burgesia s'ha fet incompatible amb la de la societat.

Per a la classe burgesa la condició essencial d'existència i de supremacia és l'acumulació de la riquesa en mans dels particulars, la formació i el creixement del capital; la condició d'existència del capital és el salariat. El salariat reposa exclusivament sobre la concurrència dels obrers entre ells. El progrés de la indústria, del qual la burgesia es fa agent involuntari i passiu, substitueix l'isolament dels obrers, resultat de llur concurrència, per llur unió revolucionària per mitjà de l'associació. Així, el desenvolupament de la gran indústria mina, sota els peus de la burgesia, el propi terreny damunt el qual la burgesia ha establert el seu sistema de producció i d'apropiació. Abans que tot la burgesia produeix els seus propis enterradors. La caiguda de la burgesia i la victòria del proletariat són igualment inevitables.

II

Proletaris i comunistes

Quina és la posició dels comunistes en relació al conjunt dels proletaris?

Els comunistes no formen pas un partit distint, oposat als altres partits obrers.

Els comunistes no tenen interessos que els separin del conjunt del proletariat.

Els comunistes no estableixen cap principi distintiu damunt del qual poder modelar el moviment obrer.

Els comunistes no es distingeixen dels altres partits obrers només que en dos punts:

Primer. En les diferents lluites nacionals dels proletaris, els comunistes posen en primer terme i fan valer els interessos independents de la nacionalitat i comuns a tot el proletariat.

Segon. En les diferents fases de la lluita entre proletaris i burgesos, els comunistes representen sempre i per tot arreu els interessos del moviment integral.

Pràcticament, els comunistes són, doncs, la fracció més decidida dels partits obrers de tots els països, la fracció que arrossega totes les altres; teòricament tenen per damunt de la resta del proletariat l'avantatge d'un coneixement clar de les condicions, de la marxa i de les finalitats generals del moviment proletari.

L'objectiu immediat dels comunistes és el mateix que el de tots els partits obrers: constitució dels proletaris en classe, destrucció de la supremacia burgesa, conquesta del poder polític pel proletariat.

Les proposicions teòriques dels comunistes no reposen de cap manera sobre idees, principis inventals o descoberts per tal o tal reformador del món.

Aquestes proposicions no són altra cosa que l'expressió global de les condicions reals d'una lluita de classes existent, d'un moviment històric que evoluciona per ell mateix davant dels nostres ulls. L'abolició de les

relacions de propietat que han existit fins ara no és pas el caràcter distintiu del comunisme.

El règim de la propietat ha sofert canvis continus, contínues transformacions històriques.

La Revolució Francesa, per exemple, ha abolit la propietat feudal en profit de la propietat burgesa.

El caràcter distintiu del comunisme no és pas l'abolició de la propietat en general, sinó de l'abolició de la propietat burgesa.

Ara bé, la propietat privada d'avui, la propietat burgesa és la darrera i la més perfecta expressió de la forma de producció i d'apropiació basada en els antagonismes de classe, en l'explotació dels uns pels altres.

En aquest sentit, els comunistes poden resumir llur teoria en aquesta fórmula única: *abolició de la propietat privada*.

Als comunistes en ha estat retret de voler abolir la propietat adquirida personalment pel treball, propietat que hom declara que és la base de tota llibertat, de tota activitat, de tota independència individual.

La propietat personal, fruit del treball i del mèrit! Es vol parlar d'aquesta forma de propietat anterior a la propietat burgesa, que és la propietat del petit burgès, del petit pagès? Nosaltres no tenim cap necessitat d'abolir-la: el progrés de la indústria l'ha abolida o està en camí d'abolir-la.

O bé es vol parlar de la propietat privada actual, de la propietat burgesa?

Però és que el treball assalariat crea propietat per al proletariat? De cap manera. El treball assalariat crea el capital, és a dir, la propietat que explota el treball assalariat i que no pot créixer més que a condició de produir i produir treball assalariat per tal d'explotar-lo novament. En la seva forma present, la propietat es mou entre aquests dos termes antinòmics: el Capital i el Treball.

Examinem els dos termes d'aquesta antinòmia.

Ésser capitalista significa que hom ocupa, no solament una posició personal, ans bé una posició social en la producció. El capital és un producte col·lectiu: no pot ésser posat en moviment més que pels esforços combinats de molts individus i, àdhuc en darrera instància, pels esforços combinats de tots els individus, de tota la societat.

El capital no és pas una força personal: és una força social.

Llavors, si el capital és transformat en propietat comuna pertanyent a tots els membres de la societat, no és una propietat personal que es canvia en propietat comuna. L'única cosa que canvia és el caràcter social de la propietat. La propietat perd el seu caràcter de classe. Passem al treball assalariat.

MANIFEST DEL PARTIT COMUNISTA 27

El mínim del salari, és a dir, la suma dels mitjans d'existència que cal a l'obrer per a viure com obrer, és la mitjana del preu al qual es compra el treball assalariat. Per consegüent, allò del qual l'obrer s'apropia pel seu treball és tot just el necessari per a conservar la seva magra existència i per a reproduir-la. Nosaltres no volem abolir de cap de les maneres aquesta apropiació personal dels fruits del treball, indispensable al manteniment i a la reproducció de la vida humana, per tal com aquesta apropiació no deixa cap profit net que confereixi un poder sobre el treball d'altri. Allò que nosaltres volem és suprimir aquesta trista forma d'apropriació que fa que l'obrer no viu per a altra cosa que per augmentar el capital i només en la mesura que els interessos de la classe dominant ho exigeixen.

En la societat burgesa, el treball vivent no es més que un mitjà d'augmentar el treball acumulat. En la societat comunista, el treball acumulat no és més que un mitjà d'eixamplar, d'enriquir i d'embellir l'existència dels treballadors.

En la societat burgesa, el passat domina el present; en la societat comunista, és el present que domina el passat. En la societat burgesa, el capital és independent i personal, mentre que l'individu que treballa és dependent i està privat de personalitat.

I és aquesta abolició d'un ordre de coses semblant allò que la burgesia condemna com l'abolició de la individualitat i de la llibertat! I amb raó, car es tracta efectivament d'abolir la individualitat, la independència, la llibertat burgeses.

En les condicions actuals de la producció burgesa s'entén per llibertat la llibertat del comerç, la llibertat de comprar i de vendre.

Però si el tràfic desapareix, desapareix també el lliure tràfic. Per altra banda, tots els grans mots sobre el lliure canvi, igual que totes les fanfarronades liberals de la nostra burgesia, no tenen sentit més que per contrast amb el tràfic encallat, amb el sotmès burgès de l'Edat Mitjana: no tenen cap sentit quan es tracta de l'abolició, pel comunisme, del tràfic, del règim burgès de la producció i de la pròpia burgesia.

Us horroritzeu perquè volem abolir la propietat privada. Però en la vostra societat, la propietat privada està abolida per a les nou desenes parts dels seus membres. Precisament perquè no existeix per a aquestes nou desenes parts és la cosa per la qual existeix per a vosaltres. Ens retreu, doncs, de voler abolir una forma de propietat que no pot existir més que a condició que la immensa majoria es vegi privada de tota propietat.

En una paraula, ens acuseu de voler abolir la vostra propietat. Veritablement, és ben bé això el que volem. Un cop el treball no es pot convertir ja en capital, en

diners, en renda territorial, en un mot en poder social capaç d'ésser monopolitzat, és a dir, un cop la propietat individual no es pot ja transformar en propietat burgesa, vosaltres declareu que l'individu és suprimit.

Quan parleu de l'individu, confesseu, doncs, que parleu només del burgès, del propietari. I aquest individu, sense discussió, ha d'ésser suprimit.

El comunisme no nega a ningú el poder d'apropiar-se dels productes socials. El comunisme no destrueix més que el poder de sotmetre amb l'ajut d'aquesta apropiació el treball d'altri.

S'ha objectat encara que amb l'abolició de la propietat privada s'acabaria tota activitat, que una ociositat general s'apoderaria del món.

Si això fos així, fa temps que la societat burgesa hauria mort en la ganduleria, per tal com en aquesta societat els que treballen no guanyen i els que guanyen no treballen. Tota l'objecció es redueix a aquesta tautologia segons la qual deixa d'haver-hi treball assalariat allà on no hi ha capital.

Les acusacions llançades contra la forma comunista de producció i d'apropriació dels productes materials han estat fetes igualment contra la producció i l'apropriació de les obres de l'esperit. De la mateixa manera que per al burgès la desaparició de la propietat de classe equival a la desaparició de tota producció, igual la desaparició de la civilització de classe significa per a ell la desaparició de tota civilització.

La cultura la pèrdua de la qual el burgès deplora, per a la immensa majoria no és altra cosa que l'aprenentatge de l'ofici de màquina.

Però és inútil de cercar-nos bronquina si, per aplicar l'abolició de la propietat burgesa, cal el patró de les vostres nocions burgeses de llibertat, de cultura, de dret, etc., etc. Les vostres pròpies idees són el resultat del règim burgès de producció i de propietat, igual que el vostre dret no és més que la voluntat de la vostra classe erigida en llei, voluntat el contingut de la qual està determinat per les condicions materials d'existència de la vostra classe.

La concepció interessada que us fa erigir les relacions socials nascudes de la vostra forma de producció i de propietat en lleis eternes de la Natura i de la raó —relacions transitòries que el curs de la producció fa desaparèixer—, aquesta concepció la compartiu amb totes les classes dirigents avui desaparegudes. Allò que admeteu per a la propietat antiga, allò que admeteu per a la propietat feudal, no podeu admetre-ho ja per a la propietat burgesa.

L'abolició de la família! Fins i tot els més radicals s'indignen d'aquest infame disseny dels comunistes.

Sobre quina base descansa la família burgesa actual? Sobre el capital, sobre el profit individual. La família, en tota la seva plenitud, no existeix més que per a la bur-

gesia. Però per al proletari té com a corollari la supressió forçosa de tota família i la prostitució pública.

La família burgesa s'esvaeix naturalment amb l'esvaïment del seu corollari i l'una i l'altra desapareixen amb la desaparició del capital.

Ens retreieu de voler abolir l'explotació dels fills per llurs pares? Confessem aquest crim.

Però trenquem, dieu, els vincles més sagrats, en substituir l'educació familiar per l'educació per la societat.

I la vostra educació, no està també determinada per la societat? Determinada per les condicions socials en les quals pugeu els vostres fills, per la immisció directa o no de la societat, per l'escola, etc.? Els comunistes no inventen pas aquesta ingerència de la societat en l'educació, sinó que en canvien simplement el caràcter i arrenquen l'educació a la influència de la classe dominant.

Les declamacions burgeses sobre la família i l'educació, sobre els dolços vincles que uneixen el fill als seus pares, esdevenen cada cop més repugnants a mesura que la gran indústria destrueix tot lligam familiar per al proletari i transforma la mainada en simples articles de comerç, en simples instruments de treball.

La burgesia tota plegada crida, però, a l'unison: «Vosaltres, els comunistes, voleu introduir la comunitat de les dones!»

Per al burgès, la seva dona no és altra cosa que un instrument de producció. El burgès sent a dir que els instruments de producció han d'ésser posats en comú i arriba naturalment a la conclusió que les dones formaran part també de la comunitat.

No sospita que es tracta precisament d'assignar a la dona un altre paper que el de simple instrument de producció.

No hi ha res de més grotesc, per altra banda, que l'horror ultramoral que inspira als nostres burgesos la pretesa comunitat oficial de les dones atribuïda als comunistes. Els comunistes no tenen necessitat d'introduir la comunitat de les dones: ha existit gairebé sempre.

Els nostres burgesos, no prou contents de tenir a llur disposició les dones i les filles dels proletaris, sense parlar de la prostitució oficial, troben un gust particular a posar-se banyes mútuament.

El matrimoni burgès és, en realitat, la comunitat de les dones casades. Com a màxim es podria acusar els comunistes de voler substituir una comunitat de dones hipòcritament dissimulada per una comunitat franca i oficial. És evident, a més, que amb l'abolició del règim de producció actual desapareixerà la comunitat de les dones que en deriva, és a dir, la prostitució oficial i no oficial.

Per altra banda, s'acusa els comunistes de voler abolir la pàtria, la nacionalitat.

Els obrers no tenen pàtria. Hom no els pot prendre allò

que no tenen. Com que el proletariat de cada país ha de conquistar, en primer lloc, el poder polític, erigir-se en classe nacionalment dirigent, esdevenir ell mateix la nació, vet aci que d'aquesta banda és encara nacional, per bé que no ho és de cap manera en el sentit burgès del mot.

Les demarcacions nacionals i els antagonismes entre els pobles desapareixen ja cada vegada més amb el desenvolupament de la burgesia, la llibertat del comerç, el mercat mundial, la uniformitat de la producció industrial i les condicions d'existència corresponents.

El proletariat al Poder les farà desaparèixer encara més. La seva acció comuna, almenys en els països civilitzats, és una de les primeres condicions de la seva emancipació.

Abolir l'explotació de l'home per l'home i abolir l'explotació d'una nació per una altra nació.

Al mateix temps que l'antagonisme de les classes a l'interior de la nació desapareixerà l'hostilitat entre les nacions.

Quant a les acusacions fetes d'una forma general contra el comunisme sota els punts de vista religiosos, filosòfics i ideològics no mereixen pas un examen aprofundit.

Es que cal una gran penetració per a comprendre que els punts de vista, les nocions i les concepcions dels homes, en una paraula, llur consciència, canvia amb tot canvi produït en llurs condicions de vida, llurs relacions socials, llur existència col·lectiva?

Què demostra la història de les idees, sinó que la producció intel·lectual es transforma amb la producció material? Les idees dominants d'una època no han estat mai altra cosa que les idees de la classe dominant.

Quan es parla d'idees que revolucionen totalment una societat, no es fa més que enunciar el fet que en el si de la vella societat s'han format els elements d'una societat nova i que la dissolució de les velles idees marxa de tronc amb la dissolució de les antigues condicions d'existència.

Quan el món antic declinava, les velles religions foren vencudes per la religió cristiana. Quan al segle divuitè, les idees cristianes cediren el lloc a les idees de progrés, la societat feudal llurava la seva darrera batalla a la burgesia, llavors revolucionària. Les idees de llibertat de consciència, de llibertat religiosa no van fer més que proclamar el regne de la lliure concurrència en el domini de la consciència.

«Tal vegada —es dirà— les idees religioses, morals, filosòfiques, polítiques, jurídiques, etc., s'han modificat en el curs del desenvolupament històric. Però la religió, la moral, la filosofia, la política, el dret es mantenen sempre a través d'aquestes transformacions.

«A més, hi ha veritats eternes, com la llibertat, la justícia, etc., que són comunes a totes les condicions socials. Però el comunisme aboleix les veritats eternes, aboleix

MANIFEST DEL PARTIT COMUNISTA 31

la religió i la moral en lloc de renovar-ne la forma, la qual cosa contradiu tot el desenvolupament històric anterior.»

A què es redueix aquesta acusació? La història de tota societat fins ara és feta d'antagonismes de classes, antagonismes que, segons les èpoques, han revestit formes diferents.

Tant se val, però, la forma que hagin revestit aquests antagonismes, l'explotació d'una part de la societat per l'altra és un fet comú a tots els segles anteriors. No té, doncs, res de sorprenent si la consciència social de tots els segles, a despit de tota divergència i de tota diversitat, es mou dintre certes formes comunes —formes de consciència que no es dissoldran completament més que amb la desaparició total de l'antagonisme de les classes.

La revolució comunista és la ruptura més radical amb el règim tradicional de propietat; no té res d'estrany si, en el curs del seu desenvolupament, trenca de la forma més radical amb les idees tradicionals.

Deixem, però, ací les objeccions fetes per la burgesia al comunisme.

Com hem vist més amunt, la primera etapa en la revolució obrera és la constitució del proletariat en classe dominant, la conquesta de la democràcia.

El proletariat es servirà de la seva supremacia política per arrancar de mica en mica tot el capital a la burgesia, per a centralitzar tots els instruments de producció en les mans de l'Estat, és a dir, del proletariat organitzat en classe dominant, i per augmentar el més ràpidament la quantitat de forces productives.

Això, naturalment, no podrà dur-se a cap, al principi, més que per una violació despòtica del dret de propietat i del règim burgès de producció, és a dir, per la presa de mesures que econòmicament semblen insuficients i insostenibles, però que, en el curs del moviment, se superen elles mateixes i són indispensables com a mitjà de capgirar totalment la forma de producció.

Aquestes mesures no cal dir que seran ben diferents en els distints països.

Amb tot, per als països més avançats, podran aplicar-se d'una forma força general les mesures següents:

1. Expropiació de la propietat territorial i afectació de la renda de la terra a càrrec de l'Estat.
2. Impost fortament progressiu.
3. Abolició de l'herència.
4. Confiscació de la propietat de tots els emigrats i de tots els rebels.
5. Centralització del crèdit en mans de l'Estat per mitjà d'un banc nacional el capital del qual serà de l'Estat i que gaudirà d'un monopoli exclusiu.
6. Centralització en mans de l'Estat de tots els mitjans de transport.
7. Multiplicació de les manufactures nacionals i dels

instruments de producció; conreament dels terrenys erms i millorament de les terres conreades, d'acord amb un pla general.

8. Treball obligatori per a tothom; organització d'exèrcits industrials, particularment per a l'agricultura.

9. Combinació del treball agrícola i del treball industrial; mesures tendents a fer desaparèixer gradualment la distinció entre la ciutat i el camp.

10. Instrucció pública i gratuïta de tots els infants; abolició del treball infantil tal com és avui practicat a les fàbriques. Combinació de la instrucció amb la producció material, etc.

Un cop desapareguts els antagonismes de classes en el curs del desenvolupament, estant com està tota la producció concentrada en mans dels individus associats, el poder públic perd llavors el seu caràcter polític. El poder polític, pròpiament parlant, és el poder organitzat d'una classe per a l'opressió de les altres. Si el proletariat, en la seva lluita contra la burgesia, es constitueix forçosament en classe, si s'erigeix per una revolució en classe dominant i, com a classe dominant destrueix violentament l'antic règim de producció, destrueix al mateix temps que aquest règim de producció, les condicions de l'antagonisme de les classes, destrueix les classes en general i, per això mateix, la seva pròpia dominació com a classe.

En lloc de l'antiga societat burgesa, amb les seves classes i els seus antagonismes de classes, sorgeix una associació en la qual el lliure desenvolupament de cadascú és la condició del lliure desenvolupament de tots.

III

Literatura socialista i comunista**I. — El socialisme reaccionari****a) El socialisme feudal**

Per llur posició històrica, les aristocràcies francesa i anglesa es van veure cridades a escriure pamflets contra la societat burgesa. En la Revolució francesa del juliol del 1830, en el moviment anglès per la Reforma, les aristocràcies havien sucumbit una vegada més sota els cops de l'odi nouvingut. Per a elles no podia tractar-se ja de dur una lluita política seriosa. No els restava més que la lluita literària. Però també en el terreny literari havia esdevingut impossible la vella fraseologia de la Restauració. Per a crear-se simpaties calia que l'aristocràcia fes veure que perdia de vista els seus propis interessos per a muntar la seva acta d'acusació contra la burgesia en el sol interès de la classe obrera explotada. L'aristocràcia es cuidava a la seva manera la satisfacció de mofar-se del seu nou amo i d'atrevir-se a l'arrellejar-li a cau d'orella profecies de força mal averany.

Així va néixer el socialisme feudal, barreja de jeremiades i de dites satíriques, de reminiscències del passat i d'anuncis de l'avenir. Si algun cop la seva crítica amarga, mordac i espiritual feria el cor de la burgesia, la seva absoluta impotència per comprendre la marxa de la història moderna l'ha cobert constantment de ridícul.

Per tal d'atreure's el poble, aquests senyors arboraven el sarró del captaire com un bandera, però així que el poble s'hi acostà va veure els vells blasons feudals que duïen brodats al darrera i es dispersà amb grans i irreverents esclats de riure.

Una part dels legitimistes francesos i la jove Anglaterra han donat aquest espectacle al món.

Quan els campions del feudalisme demostren que la forma d'explotació feudal era diferent de la de la burgesia, no obliden més que una cosa: que el feudalisme explotava en condicions totalment diferents i avui caducades. Quan remarquen que sota el règim feudal no existia el proletariat modern, obliden només una cosa: que la burgesia és precisament un plançó fatal d'aquest règim.

A més, disfressen tan poc el caràcter reaccionari de llur crítica, que llur principal greuge contra la burgesia és justament el d'haver creat, sota el seu règim, una classe que farà saltar tot el vell ordre social.

Per això, més que d'haver produït un proletariat, aquests elements imputen a la burgesia el crim d'haver produït un proletariat revolucionari.

Per això prenen en la lluita política una part activa en totes les mesures de violència contra la classe obrera. I en llur vida diària, a desgrat de llur frascologia ampullosa, saben ajupir-se per collir els fruits d'or que tomben de l'arbre de la indústria i canviar l'honor, l'amor i la fidelitat per la llana, el sucre de remolatxa i l'aiguardent.

I, igual que el capellà i el senyor feudal marxaven sempre de braçet, el socialisme clerical marxa al costat del socialisme feudal.

Res no és més fàcil que de recobrir d'un vernís de socialisme l'ascetisme cristià. No s'havia aixecat també el cristianisme contra la propietat privada, el matrimoni, l'Estat? I en comptes de tot això no havia predicat la caritat i els parracs, el celibat i la mortificació de la carn, la vida monàstica i l'Església? El socialisme cristià no és altra cosa que l'aigua beneïta amb la qual el capellà consagra el despit de l'aristocràcia.

b) El socialisme petit-burgès

L'aristocràcia feudal no es pas l'única classe arruïnada per la burgesia, no és pas l'única classe les condicions d'existència de la qual decandeixen i caduquen en la societat burgesa moderna. Els petits burgesos i els petits pagesos de l'Estat Mitjana eren els precursors de la burgesia moderna. En el país en el qual la indústria i el comerç són en retard, aquesta classe segueix vegetant al costat de la burgesia florent.

En els països en els quals es desenvolupa amb esclat la civilització moderna, s'ha format una nova classe de petits burgesos que oscil·la entre el proletariat i la burgesia: fracció complementària de la societat burgesa, es reconstitueix constantment; però a causa de la concurrència, els individus que la formen es troben precipitats sense interrupció en el proletariat i que, com més va, amb la marxa progressiva de la indústria veuen acostar-se l'hora en què seran substituïts en el comerç, la manufactura i l'agricultura per contramestres i criats.

MANIFEST DEL PARTIT COMUNISTA 35

En els països com França, on els pagesos formen força més de la meitat de la població, és natural que escriptors que prenen partit pel proletariat contra la burgesia hagin criticat el règim burgès i defensat el partit obrer des d'un punt de vista petit-burgès i pagès. Així es formà el socialisme petit-burgès. Sismondi és el cap d'aquesta literatura, no solament a França, sinó també a Anglaterra.

Aquest socialisme analitzà amb molta penetració les contradiccions inherents al règim de la producció moderna. Posà al descobert les hipòcrites apologies dels economistes. Demostrà, d'una forma irrefutable, els efectes mortífers del maquinisme i de la divisió del treball, la concentració dels capitals i de la propietat territorial, la sobreproducció, les crisis, la decadència fatal dels petits burgesos i dels pagesos, la misèria del proletariat, l'anarquia en la producció, la cridanera desproporció en el repartiment de les riqueses, la guerra d'extermini industrial entre les nacions, la dissolució dels vells costums, de les velles relacions familiars, de les velles nacionalitats.

Juliant-lo, però, segons el seu contingut real, aquest socialisme o bé pretén restablir els vells mitjans de producció i de canvi i, amb ells, el vell règim de propietat i tota la vella societat, o bé pretén fer entrar per força els mitjans moderns de producció i de canvi en el marc estret del vell règim de propietat que ha estat trencat, i fatalment trencat, per ells. En l'un i l'altre cas, aquest socialisme és al mateix temps reaccionari i utòpic.

Heus ací el seu darrer mot: per a la manufactura, el règim corporatiu; per a l'agricultura, el règim patriarcal.

En el darrer terme de la seva evolució, aquesta escola ha caigut en el vil marasme d'un demà d'embriaguesa.

c) El socialisme alemany o socialisme de «debò»

La literatura socialista i comunista de França que nascuda sota la pressió d'una burgesia dominant, és l'expressió literària de la revolta contra aquesta dominació, fou introduïda a Alemanya en el moment en què la burgesia començava la seva lluita contra l'absolutisme feudal.

Filòsofs, mig filòsofs i caps de brot alemanys es van abraonar avidament damunt d'aquesta literatura, però van oblidar que amb la importació de la literatura francesa a Alemanya no hi havia hagut importació simultània de les condicions socials de França. En relació a les condicions socials alemanyes, aquesta literatura francesa perdé tota significació pràctica immediata i va prendre un caràcter purament literari. Aquesta literatura no es limitava a una ociosa especulació sobre la *realització de la natura humana*. Així, per als filòsofs alemanys del segle divuitè, les reivindicacions de la «*raó pràctica*» en general i les manifestacions de la voluntat dels burgesos revolucionaris de França no expressaven altra cosa a llurs

ulls que les lleis de la voluntat tal com ella ha d'ésser, de la voluntat veritablement humana.

El treball propi de la gent de lletres alemanys fou el de posar a l'unísson les noves idees franceses i llur vella consciència filosòfica o més aviat d'apropriar-se les idees franceses, tot adaptant-les a llur filosofia.

Se les van apropiar de la mateixa manera que es fa amb una llengua estrangera, per la traducció.

Hom sap com els monjos van recobrir els manuscrits de les obres clàssiques de l'antiguitat pagana d'absurdes llegendes dels sants catòlics. Respecte la literatura francesa profana, la gent de lletres alemanys van procedir inversament. Van introduir d'esquillada llurs insanitats filosòfiques damunt l'original francès. Per exemple, sota la crítica francesa de les funcions del diner, van escriure: «Alienació del poder de la universalitat abstracta» i coses per l'estil.

La substitució d'aquesta fraseologia filosòfica als desenvolupaments francesos fou batejada: «Filosofia de l'acció», «Socialisme de debò», «Ciència alemanya del socialisme», «Justificació filosòfica del socialisme», etc.

D'aquesta manera, es castrà completament la literatura socialista i comunista francesa. I, com en mans dels alemanys deixava d'ésser l'expressió de la lluita d'una classe contra una altra, la nostra gent es felicitava d'haver-se elevat per damunt de l'estretor francesa i d'haver defensat, no pas veritables necessitats, sinó la «necessitat de la veritat»; no pas els interessos del proletari, sinó els interessos de l'ésser humà, de l'home que no pertany a cap classe ni a cap realitat i que no existeix més que en el cel emboirat de la fantasia filosòfica.

Aquest socialisme alemany, que prenia seriosament d'una forma tan solemne els seus barroers exercicis d'escolar i que els pregonava amb un xarlatanisme tan cridaner, perdé no obstant de mica en mica la seva innocència pedant.

El combat de la burgesia alemanya i, sobretot, de la burgesia prussiana contra la monarquia absoluta i feudal, en una paraula, el moviment liberal, esdevingué més seriós.

D'aquesta manera, el veritable socialisme va tenir l'ocasió tan desitjada de confrontar les reivindicacions socialistes amb el moviment polític. Pogué llançar els anatemes tradicionals contra el liberalisme, el règim representatiu, la concurrència burgesa, la llibertat burgesa de la premsa, el dret burgès, la llibertat i la igualtat burgeses; pogué predicar a les masses que no tenien res a guanyar, sinó tot el contrari, perdre-ho tot, en aquest moviment burgès. El socialisme alemany oblidà, ben a propòsit, que la crítica francesa, de la qual ell era l'innocent ressò, pressuposava la societat burgesa moderna, amb les condicions materials d'existència que hi corresponen i una

MANIFEST DEL PARTIT COMUNISTA 37

constituïó política conforme, coses totes les quals es tractava precisament de conquerir encara a Alemanya.

Per als Governos absoluts d'Alemanya, amb llur seguici de capellans, de pedagogs, de terratinents i de buròcrates, aquest socialisme esdevingué, contra la burgesia amenaçadora, el somniat espantall.

Aquest socialisme afegí la seva hipocresia ensucrada als cops de fuet i als trets de fusell que aquests mateixos Governos van administrar durament als obrers alemanys revoltats.

Si el *veritable* socialisme esdevingué així una arma en mans dels Governos, representava directament per altra banda un interès reaccionari, l'interès de la petita burgesia alemanya. La classe dels petits burgesos llegada pel segle XVI, i de llavors ençà continuament renaixent sota diverses formes, constitueix per a Alemanya la veritable base social de l'ordre establert.

Mantenir-la vol dir mantenir a Alemanya l'ordre establert. La supremacia industrial i política de la gran burgesia amenaça aquesta petita burgesia amb una decadència segura, a conseqüència de la concentració dels capitals per una part i de la creixença d'un proletariat revolucionari per l'altra. Li semblà que el *veritable* socialisme era malar d'un tret dos pardals. El *veritable* socialisme es propagà com una epidèmia.

Els socialistes alemanys, amb la roba lleugera de l'especulació, van fer un ample vertit, brodat amb les fines flors de llur retòrica, tot impregnat d'una càlida rosada sentimental, i van habillar l'esquelet de llurs «veritats eternes», la qual cosa, entre un tal públic, no feu més que fer passar més activament llur mercaderia.

Pel seu costat, el socialisme alemany compregué cada vegada més que la seva vocació era la d'ésser el fastuós representant d'aquesta petita burgesia.

Aquest socialisme proclamà que la nació alemanya era la nació normal i el filisteu alemany l'home normal. Donà a totes les infànties d'aquest home normal un sentit ocult, un sentit superior i socialista que les transfigurava completament. Ana fins al final i s'aixeca contra la tendència «brutalment destructiva» del comunisme i declarà que planava imparcialment per damunt de totes les lluites de classes. Amb molt poques excepcions, totes les publicacions que es diuen socialistes o comunistes que circulen per Alemanya pertanyen a aquesta bruta i encervant literatura (1).

(1) La tempesta revolucionària del 1848 ha escombrat tota aquesta llastimosa escola i ha tret als seus partidaris totes les ganes de fer «bona» socialisme. El principal representant i el tipus clàssic d'aquesta escola és el senyor Karl Grün (Nota d'Engels).

2.—El socialisme conservador o burgès

Una part de la burgesia cerca a portar remei al mal-estar social per mirar de consolidar la societat burgesa.

En aquesta categoria s'arrengleren els economistes, els filàntrops, els humanitaris, la gent que s'ocupa de millorar la sort de la classe obrera, d'organitzar la beneficència, de protegir els animals, de fundar societats de temperança, en una paraula, tota mena de reformadors d'estar per casa. I hom ha arribat fins a elaborar aquest socialisme burgès en sistemes complets.

Citem com a exemple, la *Filosofia de la misèria*, de Proudhon.

Els socialistes burgesos volen les condicions de vida de la societat moderna sense les lluites i els perills que fatalment en deriven. Volen la societat actual, però esporçada dels elements que la revolucionen i la dissolien. Volen la burgesia sense el proletariat. La burgesia, com és natural, es representa el món on ella domina com el millor dels mons. El socialisme burgès sistematitza més o menys a fons aquesta representació aconsoladora. Quan comina el proletariat a realitzar els seus sistemes i a entrar en la nova Jerusalem, en el fons no fa més que invitar-lo a atendre's a la societat actual, tot desempallegant-se de la rancuniosa concepció que en té formada.

Una altra forma de socialisme, menys sistemàtica, però més pràctica, intenta fastiguejar els obrers de tot moviment revolucionari, demostrant-los que no era pas aquesta o aquella transformació política allò que podia beneficiar-los, sinó solament una transformació de les relacions de la vida material, de les relacions econòmiques. Noteu que per transformació de les relacions de la vida material, aquest socialisme no vol dir pas de cap manera l'abolició del règim de producció burgès, la qual cosa només és possible que per la revolució, sinó únicament la realització de reformes administratives sobre la mateixa base de la producció burgesa, reformes que, per consegüent, no afecten les relacions del Capital i el Salariat i no fan, com a màxim, més que disminuir per a la burgesia les despeses del seu govern i facilitar la seva gestió.

El socialisme burgès només assoleix la seva adequada expressió quan esdevé una simple figura de retòrica.

El lliure canvi en interès de la classe obrera! Drets protectors en interès de la classe obrera! Presons cellulars en interès de la classe obrera! Heus ací el darrer mot del socialisme burgès. L'únic que hagi dit seriosament car el socialisme burgès cap tot sencer dintre aquesta afirmació segons la qual els burgesos són burgesos en interès de la classe obrera.

3.—El socialisme i el comunisme crítico-utòpics

Aci no es tracta pas de la literatura que, en totes les grans revolucions modernes, ha formulat les reivindicacions del proletariat (escrits de Babeuf, etc.).

Els primers intents directes del proletariat per a fer prevaler els seus propis interessos de classe, duts a cap en un temps d'efervescència general, en el període de l'enderrocament de la societat feudal, fracassaren necessàriament, tant pel fet de l'estat eubrionari del propi proletariat com per l'absència de les condicions materials de la seva emancipació, condicions que no poden ésser més que el resultat de l'adveniment de la burgesia. La literatura revolucionària que acompanyava aquests primers moviments del proletariat té forçosament un contingut reaccionari. Preconitza un ascetisme general i un igualitarisme grosser.

Els sistemes socialistes i comunistes pròpiament dits, els sistemes de Saint-Simon, de Fourier, d'Owen, etc., fan llur aparició en el primer període de la lluita entre el proletariat i la burgesia, període que hem descrit més amunt (1).

Els inventors d'aquests sistemes es donen prou compte de l'antagonisme de les classes, així com de l'acció d'elements dissolvents dintre la mateixa societat dominant. No veuen, però, del costat del proletariat, cap independència històrica, cap moviment polític que li sigui propi.

Com que el desenvolupament de l'antagonisme de les classes marxa de tronc amb el desenvolupament de la indústria, no perceben pas més bé les condicions materials de l'emancipació del proletariat i es dediquen a cercar una ciència social amb l'objectiu de crear aquestes condicions.

Substitueixen l'activitat social amb llur pròpia ingeniositat; les condicions històriques de l'emancipació amb condicions fantasioses; l'organització gradual i espontània del proletariat en classe amb una organització fabricada de dalt a baix per ells mateixos. Per a ells, l'esdevenidor del món es resol en la propaganda i l'aplicació de llurs plans de societat.

En la confecció d'aquests plans tenen, amb tot, consciència de defensar primer que res els interessos de la classe obrera per tal com ella és la classe que més pateix. Per a ells, el proletariat no existeix més que sota aquest aspecte de la classe que més pateix.

Però la forma rudimentària de la lluita de les classes, així com llur pròpia posició social, els duu a considerar-se molt per damunt de tot antagonisme de classes. Desitgen millorar les condicions materials de la vida per a tots

(1) Veure «Burgueses i Proletaris», pàg. 11.

els membres de la societat, àdhuc els més privilegiats. Per consegüent, no paren d'apel·lar la societat tota sense distinció i s'adrecen fins i tot de preferència a la classe dominant. Car veritablement, n'hi ha prou de comprendre llur sistema per a reconèixer que aquest és el millor de tots els plans possibles de la millor de les societats possibles.

Aquests elements rebutgen, doncs, tota acció política i sobretot tota acció revolucionària. Cerquen a assolir llur objectiu per mitjans pacífics i intenten obrir un camí al nou evangeli social amb la força de l'exemple, amb petites experiències que, naturalment, fracassen sempre.

La descripció fantàsica de la societat futura, en una època en la qual el proletariat, poc desenvolupat encara, considera la seva pròpia situació d'una forma també fantàsica, correspon a les primeres aspiracions instintives dels obrers cap a una completa transformació de la societat.

Els escrits socialistes i comunistes contenen també, però, elements crítics. Ataquen la societat existent en les seves bases. En llur temps van proporcionar, per consegüent, materials d'un gran valor per a desvetllar els obrers. Llurs posicions positives, amb vistes a la societat futura —supressió de l'antagonisme entre la ciutat i el camp, abolició de la família, del guany privat i del treball assalariat, proclamació de l'harmonia social i transformació de l'Estat en una simple administració de la producció—, totes aquestes proposicions no fan més que anunciar la desaparició de l'antagonisme de les classes, antagonisme que comença només a dibuixar-se i del qual els fabricants de sistemes no coneixen encara més que les primeres formes indistintes i confuses. Per això, aquestes proposicions no tenen més que un sentit purament utòpic.

La importància del socialisme i del comunisme crític-utòpic es en raó inversa del desenvolupament històric. A mesura que la lluita de les classes s'accentua i pren forma, el fantàstic desdeny que inspira, aquesta fanàtica oposició que hom li fa, perden tot valor pràctic, tota justificació teòrica. Es per això que si, en molts aspectes, els autors d'aquests sistemes eren revolucionaris, les sectes formades per llurs deixebles són sempre reaccionàries, car aquestes deixebles s'obstinen a oposar les velles concepcions de llur mestre a l'evolució històrica del proletariat. Cerquen, doncs, i en això són lògics, a esmussar la lluita de les classes i a conciliar els antagonismes. Continuen a somniar en la realització experimental de llurs utopies socials —establiment de falansteris isolats, creació de colònies a l'interior, fundació d'una petita Icaria (1), edició en dot-

(1) Owen anomena les seves societats comunistes models «home-colonies» colònies de l'interior. El falansteri era el nom dels palaus socials imaginats per Fourier. Hom anomenava Icaria el país de fantasia del qual Cabet ha descrit les institucions comunistes. (Nota d'Engels.)

MANIFEST DEL PARTIT COMUNISTA 41

zau de la nova Jerusalem - i, per a la construcció de tota aquesta terra a l'Havana, es veuen obligats a apellar el cor i la caixa dels filàntrops burgesos. De mica en mica cauen en la categoria dels socialistes reaccionaris o conservadors descrits més amunt i no se'n diferencien més que per una pedanteria més sistemàtica i una fe supersticiosa i fanàtica en l'eficàcia miraculosa de llur ciència social.

Aquests deixebles s'oposen, doncs, d'una forma acarnissada, a tota acció política de la classe obrera, per tal com, segons ells, una semblant acció no pot provenir més que d'una manca cega de fe en el nou evangeli.

Els owenistes a Anglaterra, els fourieristes a França reaccionen, els uns contra els cartistes, els altres contra els reformistes.

IV

Posició dels comunistes respecte els diferents partits d'oposició

Segons el que hem dit en el capítol II, la posició dels comunistes respecte els partits obrers ja constituïts s'explica per ella mateixa i, partint d'aquí, llur posició respecte els cartistes a Anglaterra i els reformadors agraris a Amèrica del Nord.

Els comunistes combaten pels interessos i els objectius immediats de la classe obrera; però en el moviment actual, defensen i representen al mateix temps l'avenir del moviment. A França, els comunistes s'incorporen al Partit demòcrata-socialista (1) contra la burgesia conservadora i radical, tot reservant-se el dret de criticar les frases i les il·lusions llegades per la tradició revolucionària.

A Suïssa, els comunistes recolzen en els radicals, sense oblidar que aquest partit es compon d'elements contradictoris, meitat de demòcrates socialistes, en l'accepció francesa del mot, meitat de burgesos radicals.

A Polònia, els comunistes sostenen el partit que veu, en una revolució agrària, la condició de l'alliberament nacional. És a dir, el partit que féu el 1846 la insurrecció de Cracòvia.

A Alemanya, el Partit Comunista lluita d'acord amb la burgesia cada vegada que la burgesia actua revolucionàriament contra la monarquia absoluta, la propietat territorial feudal i la petita burgesia.

Però el Partit Comunista no negligeix en cap moment de desvetllar entre els obrers una consciència clara i neta de l'antagonisme violent que existeix entre la burgesia i el proletariat per tal que, quan arribi l'hora, els obrers alemanys sàpiguen convertir les condicions polítiques i so-

(1) Allò que a França es deia llavors partit demòcrata-socialista era representat en política per Ledru-Rollin i en literatura per Louis Blanc; estava, doncs, a cent mil llegües de la social-democràcia alemanya d'avui. (Nota d'Engels.)

MANIFEST DEL PARTIT COMUNISTA 43

cials, creades pel règim burgès, en altres tantes armes contra la burgesia, per tal que, tan bon punt destruïdes les classes reaccionàries d'Alemanya, es pugui entaular la lluita contra la pròpia burgesia.

L'atenció dels comunistes es gira sobretot cap a Alemanya, perquè Alemanya es troba en vigílies d'una revolució burgesa, perquè ella durà a cap aquesta revolució en les condicions més avançades de la civilització europea i amb un proletariat infinitament més desenvolupat que Anglaterra i França els segles XVII i XVIII i que, per consegüent, la revolució burgesa alemanya no pot ésser altra cosa que el preludi immediat d'una revolució proletària.

En conclusió, els comunistes recolzen a tots els països tot moviment revolucionari contra l'ordre social i polític existent.

En tots aquests moviments, els comunistes posen en primer lloc la qüestió de la propietat, tantseval el grau d'evolució a què hagi pogut arribar, com la qüestió fonamental del moviment.

En fi, els comunistes treballen per la unió i l'entesa dels partits democràtics de tots els països.

Els comunistes no es rebaixen a dissimular llurs opinions i llurs projectes. Els comunistes proclamen obertament que llurs objectius només poden assolir-se amb l'enderrocament violent de tot l'ordre social tradicional. Que les classes dirigents tremolin davant la idea d'una revolució comunista! Els proletaris no hi tenen res a perdre més que llurs cadenes. En canvi, tenen un món a guanyar-hi.

Proletaris de tots els països, UNIU-VOS !

INDEX

	<i>Pág.</i>
Nota del traductor	3
Prefacis de Marx i Engels	5
Manifest del Partit Comunista	13
I. Burgesos i proletaris	14
II. Proletaris i comunistes	25
III. Literatura socialista i comunista	33
1. El socialisme reaccionari:	
a) El socialisme feudal	33
b) El socialisme petit-burges	34
c) El socialisme alemany o socialisme de «dehòs»	35
2. El socialisme conservador o burges ..	38
3. El socialisme i el comunisme crític- utòpic	39
IV. Posició dels comunistes respecte els dife- rents partits d'oposició	42

Manifest

der

Communistischen Partei.

Veröffentlicht im Februar 1848.

Proletariat aller Länder vereinigt euch.

London.

Druckt in der Office der „Bildungs-Gesellschaft für Arbeiter“
von F. C. Schlegel.
46, Liverpool Street, Bishopsgate.

(Facsimil de la portada de la primera edición del Manifest)

PREU: 15 - FRANCS.

1152. Entrevista amb Josep Roman, Barcelona, 6 de novembre del 1979.
1153. Entrevista amb Enrique Lfster, Madrid, 26 de febrer del 1980. Comorera s'identifica completament amb aquesta política i escriu l'article. "La crida històrica de l'Agrupació Guerrillera de Llevant, Aragó" "Lluita", nº 161, 14 de juliol del 1948.
1154. JOAN ESTRUCH: "El P.C.E. en la clandestinidad, 1939-1956". pàg. 151-152.
1155. FERNANDO CLAUDIN: "Santiago Carrillo. Crónica de un Secretario General", pàg. 96.
1156. Ibídem, pàg. 95.
1157. Declaració de Joan Comorera, novembre del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1478.
1158. Entrevista amb Josep Marlés, Perpinyà, 3 de març del 1979.
1159. FERNANDO CLAUDIN: "Santiago Carrillo. Crónica de un Secretario General", pàgs. 100 a 109.
1160. JOAN ESTRUCH: "El P.C.E. en la clandestinidad, 1939-1956", pàgs. 95 a 114.
1161. Joan Comorera: "Carta a Navarro Costabella", novembre del 1948. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat

de Geografia i Història, Universitat de Barcelona. Aquesta tesi també la manté a la carta adreçada a Reis Bertral i a un grup d'obriers cenetistes de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera". pàgs. 1418, 1391, 1428, respectivament.

1162. Joan Comorera: "Carta a Navarro Costabella". Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera". pàg. 1418.
1163. *Ibidem.*
1164. *Ibidem.*
1165. Joan Comorera: "Carta a Reis Bertral", sense data, Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera". pàg. 1391.
Joan Comorera: "Carta a Navarro Costabella", novembre del 1948. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera". pàg.
Joan Comorera: "**La** revolució planteja a la classe obrera el problema del poder polític. Carta a un grup d'obriers cenetistes de Barcelona" febrer del 1949. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera". pàg. 1428.
1166. "Sobre la teoría marxista-leninista-stalinista del Estado y el papel del camarada Stalin en una declaración y realización práctica". "Nuestra Bandera" nº 2, diciembre del 1949.
1167. Declaració de Joan Comorera, novembre del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera". pàg. 1478.

1168. Declaració del Secretariat de P.S.U.C. sobre la conducta política de Joan Comorera. "Lluita", nº 229, 9 de novembre del 1949. Transcrita a la nota 1213.
1169. JOAN ESTRUCH: "El P.C.E. en la clandestinidad, 1939-1956", pàgs. 164 a 166.
1170. Transcriu íntegrament la carta per la importància de documental que té. Arxiu Líster, Madrid. És molt important remarcar la data, sis mesos abans de l'explosió de la crisi. Probablement està escrita per Garcia Lago.

CARTA DE LA DELEGACIO A MÈXIC

30 de gener del 1949

Mèxic D.F. 30 de gener del 1949

Estimat Pere:

Contesto, d'un cop, les teves cartes del 14 de desembre i del 15 de gener. No he rebut la teva del 28 confirmada en la ja esmentada del 15. Espero enviis còpia.

Després de la meua del 17 de desembre, he escrit les següents: 3, 15, 22, 26 i 29 de gener. Amb cada una de les que portaven data del 3, 22, 26 i 29 acompanyava, respectivament, quatre cromos, cinc, cinc i quatre.

Començant per per la qüestió essencial que hem tingut plantejada, he de dir el següent:

Després de la reunió de Delegació a la qual em referia a la meua del 17, tot seguit es reuní el Secretariat, una altra vegada la Del. i a continuació aquesta amb els responsables del G.

Com ja us havia anunciat aquestes reunions foren centrades en els nous elements polítics per el treball del P. per bé que en l'examen de la situació ha estat general, sense oblidar, naturalment la resolució de l'Oficina d'Inf. car era evidentíssim que companys com Senra, Adam i Farras no havien comprès la seva significació concreta. (Varen considerar la constitució d'Of. com a un organisme insuficient de direcció. Sense adonar-se, incorreguén a contradiccions, tornaven a l'organ dissolt, amb la qual cosa, expresaven veritable incomprenció de les raons històriques de la disolució de la L.C.). Les reunions adquiriren la seva màxima atenció en considerar el problema de les relacions amb els nostres germans, i, de passada, en considerar a fons el problema nacional.

En aquestes reunions es donaren passos importants amb la millor comprensió dels problemes del moment discutits i tot que en algunes qüestions ja s'havia fet l'esforç fonamental, la vostra lletra del 14 de desembre ens ajuda molt a formular les conclusions.

La discussió posa de relleu tot esperant les vostres conclusions respecte de les qüestions plantejades a propòsit de l'estudi que hi havia hagut, i restaven alguns residus encara, fortes incomprencions respecte del problema de l'Of. d'Inf. (ja han estat el.ludides) entorn dels nous elements polítics (Condra havia entès que Franco s'havia enfortit i que el nostre problema era essen-

cialment internacional i Adam i Farras no veient cap cosa nova) i pel que feia referència al problema surgit a propòsit de l'estudi, ja coneixeu les diferents opinions.

Les reunions han tingut un enèrgic caràcter crític i autocrític essent de remarcar els esforços del c. Adam en aquest sentit pel que es refereix a les dues qüestions primeres. Quan el problema de les relacions amb el p. c. l'autocrítica fou molt forta. I remarcar la actitud correcta i molt ferma assumida desseguida d'haver estat emplaçat el problema de les desviacions dels companys Martínez i Farras, en el primer lloc. Muni i Adam es donaren compte, també, del clima polític, realment inacceptable, que s'havia produït. Sendra, s'autocrítica també tot anant-se'n per les branques de les coses "no intencionals" i "temperamentals".

Aquestes reunions foren aprofitades, ensems, per plantejar problemes cardinals com de la homogeneïtat política en el p. i essencialment en els òrgans de direcció rebutjant-se una certa tendència de companys com Sendra i Adam, (tendència en la que, de vagades, es queia d'una manera gairabé general), a considerar la nostra democràcia d'una manera vulgar i no eminentment política.

Les reunions foren tan denses políticament que el c. Sendra comprengué perfectament i espontàniament la impossibilitat de romandre a la Del.. Tanmateix facilitaren extraordinàriament el seu reajust sobre la base de la constitució de l'òrgan dirigent pels companys millors. La seva integració ha estat feta així: Llac., Mart., Salv., Muni, Farrer i un jove, segurament l'Ayma.. Miquel A. es fa càrrec d'un Grup. Vaurem l'utilització d'en Sendra d'estudi. I pel que fa al Farras, ha passat a la direc. d'un G. després de no haver acceptat assumir la resp. política del mateix, expressant així una incomprenció evident del esforç que ens cal fer a tots plegats en les presents circumstàncies.

Les indicacions de la vostra lletra del 28 de novembre s'estàn portant a terme, s'han constituït cinc Grups. S'enforceixen les Direc. i el treball de recuperació és fixat com a tasca importantíssima. Totes aquestes tasques de reorganització s'estàn fent sobre la marxa, un cop acabada la campanya, treball que, fatalment, a desgrat de tots els esforços, sempre fa esmortuir la vida política. Això ho estem fent, ensems, de cara a l'Assemblea dels dies 22 i 23 de febrer, la qual ha de sencio nar-ho, encara que el motiu fonamental de la reunió sigui el d'examinar a fons les qüestions encetades a l'Assemblea de l'octubre i respecte de les quals, amb motiu de la discussió dominant a la Del., de la campanya, i d'una certa tendència de la gent a caure en la inèrcia, no hi ha hagut una suficient discussió a la base, insuficient discussió que no permetes o determinat l'impuls necessari del companys per projectar fora, "treballant entre les masses" els nous elements polítics que tan rica fan i asequible la nostra línia.

No sabia com ponderar el contingut de la vostra carta del dia 15 de gener. Arribada a les nostres mans després d'haver fet el treball que hem esmentat més amunt, el vostre plantejament dels problemes capdal objecte de la nostra discussió ací, és no tant sols d'una correcció admirable (no cal dir-ho) sino d'un abast i d'un encert, senzillament magnífics. Heu sabut copsar perfectament els termes i matisos del problema plantejat i les vostres opinions, orientacions i concells constitueixen un ajut poderós a la comprensió general i al nostre treball en el futur.

Davant la vostra lletra hem tornat a reunir-nos la Del. i els resp. desl G. la discussió ha estat profitosa, molt profitosa, altament autocrítica i interessant. Vull dir que els companys van fer un esforç extraordinari per intentar posar-se a l'alçaria dels documents. I es remarca una satisfacció profunda en comprendre la justesa política dels companys que a Mèxic hem sapigut mantenir una correcta actitud política coincident amb la assenyalada per vosaltres encara que la vostra sigui per tans motius considerablement superior, molt rica i concreta.

Els companys, insisteixo, hem valoritzat el vostre document que ha permès comprendre la naturalesa de les nostres relacions amb els companys del p. c. els nostres deures, d'una manera activa, militant, de cara a la integració del P.S.U. en el P.C. I serà vist d'una manera claríssima que sense liquidar l'organització del p.s.u. mentre el nostre partit existeixi, la coordinació ha d'ésser estretíssima, la tasca política essencial feta en comú encara que la nostra tingui la seva aplicació primordial en el camp català. Hem considerat també, que en tasques com l'econòmica i en la d'estudi podem i hem d'actuar conjuntament en les condicions de Mèxic particularment, totes les circumstàncies favorables a fer-ho així.

La vostra carta, companys, ens arma ideològicament i política per a sapiguer veure amb la claretat que cal, d'una manera stalinista, el problema nacional. Problema que ha d'ésser enrocacat en forma internacionalista, desde el punt de vista de la classe obrera, en comunista. I la vostra crítica quan assenyalau que la crítica dels traidors iugoslavs sense veure autocríticament els elements nacionalistes que encara resten en nosaltres és negativa és tan correcta com oportuna.

(Entre parèntesi: "Cominform" ha estat utilitzat a "Catalunya" i la paraula a estat expresada sovint pels companys deixant-se endur per la nomenclatura reaccionària. En la part de la reunió dedicada a l'examen d'alguns aspectes de la resolució de l'Of. d'Inf. vareix cridar l'atenció dels companys sobre la procedència d'emprar el mot reaccionari).

A la llum de la vostra lletra, els companys, en general, van veure amb tota claretat la importància de les desviacions nacionalistes que s'havien produït i que alguns havien negat que existissin en els inicis de la discussió.

La causa primera d'aquestes desviacions ha estat la d'haver restat encara alguns companys influències de la vella educació "nacional". Després, el fet de que "la fusió orgànica en la perspectiva" a desgrat de la recomanació d'en Joan en el sentit de que el procés es veiés d'una manera dinàmica, s'ha vingut veient passivament, com a un anunciat, mecànicament, com a un fet desitjable, pot ésser, que es produirà únicament després de la victòria damunt Franco i un cop reunit el Congrés del Partit. Es a dir, en perspectiva perfectament burocràtica.

Aquestes desviacions, evidentment, prenen forma, també, quan de bona fe es feia resistència a l'"absorció", resistència a prendre en consideració judicis o propostes de la Del. del P.C.; perquè notòriament, es mantenia un criteri federal, d'igual a igual, etc.

La comprensió aparentment correcta, intel·lectual, de les relacions PC-PSUC; l'acceptació de la fusió, el convenciment de la identitat de principis i política entre els dos partits, la millor disposició per arribar a l'existència d'un sol Partit Comunista a Espanya ha palesat la seva inconsistència en el terreny pràctic quan hem tingut d'abordar els problemes en la vida diària. I en plantejar-se el problema de l'estudi en conjunt han sortit a la superfície d'una manera indissimulable ~~veia una~~ sèrie de prejudicis i de velles concepcions que mitjançant el treball fet, el que farem, amb el vostre ajut i amb l'ajut dels companys del P.C., ací, particularment, amb l'ajut de Felip, superarem vigorosament i definitivament. Puc assegurar que estem en la via bona i que la reacció general ha estat entusiasta, molt generosa.

En aquesta reunió les intervencions dels companys han estat profundament autocrítiques. La idea dels grups únics d'estudi ha estat recolzada amb la més excel·lent de les disposicions. Es el millor termòmetre. Els companys afectats per incomprendensions expressaren la seva identificació ental forma que es podia veure que la comprensió d'ara no era purament formal. Destaco, una altra vegada, l'autocrítica del company Miquel A, qui va saber veure el seu descentrament polític i l'origen de les seves desviacions nacionalistes, fonamentalment en el fet de no haver entès ben bé l'abast concret de la política d'unió nacional. Aquesta el porta a la comunitat de destí en el marc de la política catalana, mantenint l'interès superior i permanent de la classe obrera peninsular.

Amb tot considero del meu deure informar-vos que la comprensió correcta no s'ha produït encara totalment. Pel que fa al c. Sendra és visible que encara l'hi portarà temps fer el camí d'una autèntica bolxevització. Les seves tares son fortes. I és per primera vegada, en un home de cinquanta anys, que ha encetat l'estudi de les nostres qüestions de principi, seriosament. D'una altra banda la seva pressumió, típicament intel·lectual constitueix, ensems, un entrebanc. La seva actitud ha aixecat entre nosaltres reserves respecte de la seva bona fe. En principi, volem creure en ella. Aquesta és una qüestió de la qual l'esforç ha d'ésser essencialment seu. I li és degut de demostrar-la. Simultàneament amb allò que ens degut a nosaltres, l'ajut polític aquest no li mancarà. Ell ha fet però protestes d'identificació reiterades amb el P. i ara d'identificació amb la vostra lletra i amb els acords presos.

Quan el camarada Muni la identificació del qual amb la política del p. no caldria apuntar-la. Es notòria. I molt remarcable el seu lliurament, la seva conseqüència i eficàcia en el treball, però la seva reacció davant la vostra lletra, reacció ben sincera i molt honesta, no fou tot el positiva que calia esperar. No va ésser una intervenció autocrítica. Es defensà en el sentit de considerar que ell no tenia desviacions nacionalistes; feu protestes de comprendre bé el problema nacional i manifestacions de l'identificació més absoluta amb els companys del p.c.

Fou evidentíssim per a tots nosaltres que el c. Muni, un dels companys que en el problema de les relacions amb el p.c. i en el problema nacional havia tingut les manifestacions més caracteritzadament nacionalistes, no hi havia hagut encara un esforç poderós, del qual és capaç per anar al fons de les coses, per fer un estudi elementalment leninista de la qüestió i arribar a la comprensió de que la seva actitud en aquest problema concret no era encara una actitud justa.

Abans de tancar la reunió i insistint més amb les causes de les desviacions estudiades sobre la base de les raons apuntades en aquesta lletra d'una manera sintètica, varem fer veure al c. Muni que calia adoptar una posició infinitament més positiva i que havia de fer més esforços polítics i ideològics. Crec que ha acceptat en principi la crítica i exhortacions contingudes en les meves conclusions i que d'una manera progressiva anirà assimilant la justesa de la vostra crítica, la de la nostra, extirpant, mitjançant un vigorós impuls d'autoeducació, els darrers elements de la influència nacionalista en la qual rebé o féu la seva formació inicial.

En el terreny de les relacions amb el p.c. s'han prè, d'acord amb els nostres companys, les mesures més edients. Val a dir, però, que aquestes relacions la coordinació més elemental, han existit sempre. No hi ha hagut cap esdeveniment polític, cap document transcendent, cap fet local d'importància, que no hagi meregut una posició concordant. La discussió respecte a la campanya anterior en la qual vàrem seguir nosaltres fidelment la vostra orientació i el succeït ara amb motiu de l'estudi no modifiquen aquesta afirmació.

Es veritat que d'alguna de les coses registrades es desprenen febleses, deficiències de mètode, sense arribar, però, a les relacions **estRICTES**, fredes, que vosaltres souseu. Les relacions "fraternals" per insistir en el molt emprat per mi anteriorment, han estat realment fraternals. De la mateixa manera que tota la discussió mantinguda al si de la nostra Delegació, no ha enterbolit, en absolut, el caràcter eminentment polític de la mateixa, sense que, ni de lluny, hagin estat afectades les relacions personals dels companys. Ho dic en honor dels companys que han estat (en l'original no s'entèn), essencials de la discussió. De part meua vull apuntar sincerament que no m'he sentit amb més autoritat que ara; en part no petita pel vostre ajut. I també perquè he fet l'esforç que m'ha estat possible i que les circumstàncies, realment, exigien.

Les mesures preses han estat el producte de la revisió més acurada que vosaltres aconselleu. Entre les quals no ha calgut incorporar la presència meua a la Del. del p.c. perquè aquesta fa anys que existeix i no compremem com insistiu amb aquesta recomanació car era un fet, **conegudísim.**

Les proporcions de la carta i el meu temps obliguen a una síntesis encara més excentuada d'algunes altres qüestions respecte de les quals és necessari parlar:

Informe d'organització.- Feu algunes observacions a l'informe d'organització de algunes de les nostres Assambleas anteriors. Comprenem el seu valor i significació sense cap ànim de replicar; hem d'aclarir dues qüestions. 1.- Al Partit s'han discutit tots els documents i articles d'interés, tant els nostres com els dels nostres germans. I als nostres els hi donem el lloc que els hi és degut. Ara mateix i davant l'Assamblea s'està discutint els materials de més interés amb relació amb els nostres nous elements polítics i la lletra d'en Joan a Navarro. L'informe esmentat, per l'a fany de fer esment de les qüestions estudiades, va fer omisió de registrar algunes que realment foren discuti-

des. 2.- Quan el retret que feu respecta a una formulació sobre el nostre criteri respecte als expulsats, teniu raó. Hi ha un paràgraf de redacció realment no correcta. Però us inviten a llegir el conjunt del plantejament del c. Mtnez. amb referència a aquest afer en la seguretat de que l'esperit de les opinions emeses estan saturades del criteri vostre que és el nostre. Prenem nota, però, de la vostra decisió quan els casos de demanda d'ingrès o de reingrès.

Capacitació.- Aquesta ha estat feta sempre en comú. Vull dir (parlo de dos anys ençà) amb el mateix temari i participant nosaltres en el organisme centralitzat de direcció. En el seu dia varen fer tramesa del temari que, amb tota seguretat, està el vostre poder. En aquests dos anys, quatre grups nostres comprenent uns trenta companys han estudiat amb profit. Dos grups estudiaren la Mist; del p. i d'altres dos participaren en el curset filosòfic.

El plantejament fet ara de grups en comú ha correspost a una forma superior, més profunda i àmplia i prenent com a base l'experiència anterior. Perque varem entendre, d'acord amb allò que vosaltres dieu, a la vostra lletra, que les circumstàncies exigexen ara un esforç poderós. El mot d'ordre, estem d'acord, és "capacitar-nos nosaltres per tal de situar-nos en condicions de capacitar a la classe obrera i a les masses" la conquesta de les quals és la qüestió important.

Per un pròxim correu us farem tramesa del temari confeccionat ara i respecte del qual, lliurat pel company Jesús en París per a la seva aprovació, encara no hi ha cap resposta. Ja ens direu el vostre criteri. L'estudi serà engegat dins el mes de febrer. Pel que fa referència a l'estudi anterior, si alguna qüestió concreta interessa pregunteu al company esmentat que va ésser el responsable de tota aquesta activitat.

Campanya econòmica.- Deixant de banda les incidències de les anteriors (de la més recent i de les altres), companys que no han contribuït, em refereixo, particularment, a la segona, a enfortir les relacions amb el p. germà, he de referir-me a les futures per tal de que quant hagin d'ésser fetes hi hagi una claretat absoluta.

He de deixar registrat, per endavant, que en el problema de les campanyes, a Mèxic sempre hi ha hagut acord. I que si hem discutit alguna vegada ha estat perquè les instruccions dels nostres companys no han estat igual a les rebudes per nosaltres. El moll de la qüestió rau, precisament, en aquest fet.

El criteri dels companys, del p.c., mantin-

gut pel camarada (no es llegeix a l'original) A. ha estat de campanyes comunes, amb bandera única, amb caixa centra litzada i amb una sola via per a liquidar encara que després (en l'original no es llegeix), i el lloc on s'hagi de decidir es vegi el problema de l'aplicació. Aquest criteri en contra del qual nosaltres no tenim res a dir i per la raó de que el vostre no va ésser igual (per les raons que vau exposar i que nosaltres varem comprendre molt bé) impedí que la campanya que acabem de tancar fos una campanya conjunta, única.

El company Felip i jo hem vist la qüestió tal com la plantejeu a la vostra lletra i, francament consideram que no representa cap avanç substancial res pecte del mantingut anteriorment. D'una altra banda, si, realment, el camarada A. participa del vostre criteri en quant a la forma de reintegrar-nos dels diners després d'haver estat liquidats, efectivament, en comú, cal que aquesta opinió sigui coneguda ací a Mèxic. Altrament subsistiria la situació anterior. I després d'aixó encara hauria un altre problema. Com que el Patronat General hi participen amics nostres, no sabem fins a quin punt la desintegració en la liquidació final trobaria dificultats.

En fi, companys, per tal d'estalviar-nos "raons" ens és precis d'una claretat i precisions abso lutes. Aquestes ens han d'arribar de vosaltres mitjen çant la identitat de criteri amb els companys del p.c.. Establert entre vosaltres l'acord, entre nosaltres, ací, no hi haurà problemes.

Pel que es refereix a la campanya darrera, "Catalunya" portava informació suficient. Dintre de pocs dies us faré arribar les experiències de la mateixa, un cop s'hagi fet l'estudi, pendent, encara, d'ultimar.

Oblidava un aspecte d'aquesta activitat: L'instrument. El Patronat d'Ajut als P;C; no és realment un organisme. Aspira a ésser un moviment i ho ha assolit en escassa mesura. La seva base és gairebé exclusivament nostra. I per tal les col.laboracions son escases.

Amb tot, el Patronat ha estat una bandera. I ha fet unes quantes campanyes (set) amb èxit. Ham les co ses del terror s'ha fet, també un nom. En aquest últim especte, si reexim amb el Patronat de Defensa de les Vic times del Franquisme (la setmana propera farem una reu nió per veure de constituir-lo) el Patronat d'ajut, ple garia. I respecte de les campanyes econòmiques, fetes amb comú i amb el Patronat General tantseval que els nos tres Grups s'incorporeassin, amb la seva personalitat ca talana a aquell; com que s'incorporeassin els mateixos

Grups al Patronat General sota la bandera del Patronat d'ajut als Patriotes Catalans.

El problema d'estalviar energia dels companys no prestant atenció als instruments que no ho justifiquen, està resolt. El Patronat d'ajut tot subsistent, no seria més que la bandera. I aquesta, incorporada al Patronat General.

"Lluita".- Ens hem proposat portar a terme les vostres instruccions. En l'estudi fet surgia, un problema, "Catalunya". No sabíem ben bé com combinar les coses. I la nostra incapacitat per atendre totes dues alhora i intensament és evident.

El nostre criteri amb el concell del c. Felip, és el segur i treballar per aplicar les vostres indicacions. Es a dir treballar per tal de difondre l'organ central, per tal de distribuir-ho i assolir les subscripcions que siguin possibles. Espiar més la sortida de "Catalunya" Fer-lo sortir cada mes, mantenint-lo com un organ purament local (superar la seva distribució per Amèrica) i vetllant per la seva tradició. (En l'original no es llegeix), el ra di expansió i de projecció dels problemes de Catalunya per

1171. L'acusació del sector comorerista va més enllà en fer pública: "La prova material del complot per a la liquidació del P.S.U. de C.". "P.S.U. de C. Butlletí Interior", any 1, nº 1, 1 de gener del 1950.:

LA PROVA MATERIAL DEL COMPLIT PER

A LA LIQUIDACIÓ DEL P.S.U. DE C.

Hem rebut el text d'un informe d'una importància capital. El seu signan no ens l'havia tramés abans creient que ja el coneixíem, car en temps oportú l'havia comunicat a la Direcció. El fet que es relata, com tants d'altres ocorreguts, especialment els mesos de juliol i agost proppassats, fou ocultat intencionadament al Secretari General del Partit. Els militants del Partit tenen amb l'informe que publiquem a continuació la prova material del complot per la liquidació del P.S.U. de C. i contra el Secretari General.

"El dia 28 d'agost del 1949 tingué lloc a Saint-Etienne una reunió dels Comitès Departamentals del Loire del Partit Comunista d'Espanya i el Partit Socialista Unificat de Catalunya. La reunió es celebrà a demanda dels companys del P.C. d'E. i tingué lloc a casa del company C., del P.C. I assistiren els companys C., C. i G., Del P.C. d'E.; i O. i F., del P.S.U. de C.

Informà el company C. Aquest digué que l'objecte de la reunió era donar a conèixer als companys responsables del P.S.U. de C. certes instruccions que ells havien rebut i que es referien especialment al nostre Partit. En efecte,, segons digué C., feia uns quants dies que havia tingut lloc a Lió una reunió interdepartamental de responsables del P.C., reunió

en la qual se'ls havia comunicat una sèrie de resolucions o instruccions referents al P.S.U. de C. m resolucions que calia portar a la pràctica sense més tardar.

Les resolucions tal com les digué el company C., es resumien en els punts següents :

El P.S.U. de C. és part integral del P.C. d'E.

Cap reunió de la Direcció Departamental del P.S.U. de C. sense la presència del responsable polític del P.C. d'E.

Assistència del responsable polític del P.S.U. de C. a les reunions de la Direcció Departamental del P.C. d'E. com a membre d'aquesta Direcció.

Un company responsable del P.C. d'E. assistirà a les reunions de base del P.S.U. de C.

En cas de divergències de criteri és el P.C. d'E. qui resol.

El responsable dels Grups mixtos serà necessàriament un company del P.C. d'E.

La discussió que s'obrí a l'entorn d'aquestes instruccions fou llarga (més de quatre hores), viva, i no s'arribà a cap acord. Jo em vâreig oposar resolutament a l'aplicació d'aquestes instruccions, car - com els vaig dir - representaven ni més no menys l'absorció de fet del P.S.U. de C. per part del P.C. d'E. Considerava just que els responsables departamentals dels dos Partits ens reuníssim més sovint que no fèiem, car aquest contacte i canvi d'impressions i combinació d'esforços el considerava absolutament necessari. Però anar més lluny en aquest camí volia dir que el P.C. d'E. prenia en mans al control del P.S.U. de C. i això jo no ho a metia de cap de les maneres. El company C. - Responsable polític departamental del P.C. d'E. - en el curs de la discussió em digué que

- "eran instrucciones del Partido" i que calia aplicar-les. A la qual cosa jo vaig repondre que allí no hi havia "un Partido", sinó que érem dos Partits, i que si ells havien rebut aquelles instruccions de llur Direcció, nosaltres no n'haviem rebut cap de la nostra. "No seguirás mucho tiempo en el Partido si mantienes tu posición" fou la conclusió del company C.

El company O. - responsable polític del P.S.U. de C. - digué que ell tampoc no podia admetre les instruccions contingudes en l'informe del company C. tal com aquest les donava i afegí que ell creia que potser el company C. les havia interpretat malament. A qual cosa replicà el company C. dient que no hi havia mala interpretació per part seva, car havia pres les notes al moment mateix de l'informe. i havia copsat ben bé el sentit de la informació rebuda a Lió.

Com dic més amunt, no s'arribà a cap acord. Els companys del P.C. d'E. digueren que ells donarien compte del resultat negatiu de la reunió a llur Direcció, i jo els vàreig dir que nosaltres posaríem llur informe a coneixament de la nostra. I en efecte, en aquella data esperàvem la visita del company M. per a fer una reunió d'informació departamental puix que a aquest efecte havíem ja escrit a la Direcció del P.S.U. de C. Però els fets es precipitaren, i la visita del company M. tingué un caràcter diferent del que esperàvem.

Quatre setmanes després - el 25 de setembre - tingué lloc a Saint-Etienne un Ple departamental del P.C. d'E. Informà un company de la Direcció central del P.C. d'E. anomenat D., el qual, en el seu informe, parlà de la crisi del P.S.U. de C. No puc dir en quins termes s'expressà, car no el vaig sentir. L'andamà, es

celebrà una reunió dels dos Comitès Departamentals (P.C. i P.S.U.) sota la presència de l'esmentat company D. Naturalment, es tractà gairebé exclusivament de la crisi del nostre Partit i de la discussió tinguda en la reunió precedent dels dos Comitès Departamentals. D. digué que l'informe de C. s'havia interpretat malament, car en realitat aquelles instruccions no anaven encaminades a absorbir el P.S.U. de C., sinó a "preservar-lo" i "defensar-lo" de possibles desviacions dels seus militants davant del conflicte actual, que ells havien previst.

Resumint: el 28 d'agost, C. ens comunicà un informe que ell havia rebut uns dies abans (em sembla que vuit dies) a Lió d'un responsable de la Direcció Central del P.C. d'E. Si tenim en compte que prendre acords d'aquesta naturalesa i enviar delegats a les diferents regions és cosa que requereix també uns dies, veurem que els companys del P.C. d'E. sabien en molta anticipació que el company Comorera prendria la decissió que es va veure obligat a prendre. La deducció que es desprèn és clara : ho sabien, evidentment, perquè ells la provocaren, perquè era necessari per a poguer decapitar el P.S.U. de C. i poder, així, integrar-lo més comodament al P.C. d'E. Com a exemple de gangsterisme polític difícilment trobaríem res de millor. Com tampoc no és possible de trobar una major manca de decència ni d'esperit bolxevic.

Saint-Etienne, novembre del 1949.
Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.

1172. "El P.S.U. exigència revolucionària del desenrotllament democràtic català", article de Dolores Ibárruri que ja havia estat publicat a "Lluita", nº 12, del 25 de juliol del 1945.
1173. "Lluita", nº 217, 10 d'agost del 1949.
1174. Entrevista amb Wencelau Colomer, París, 13 d'abril del 1979.
1175. "Lluita", nº 220, del 7 de setembre del 1949.
XIIIè aniversari del P.S.U. de C. Parlaments del companyes Rafael Vidiella, Josep Roman, Wenceslau Colomer, Antonio Mije i Josep Moix. Opuscle editat pel P.S.U.C. del míting celebrat a Tolosa, el 28 d'agost del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHL. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.

XIII ANIVERSARI

DEL

P. S. U. de C.

PARLAMENTS DELS COMPANYS

Rafael VIDIELLA
Josep ROMAN
Wenceslau COLOMER
Antonio MIJE
Josep MOIX

En ocasió del tretze aniversari de la fundació del Partit Socialista Unificat de Catalunya, a Tolosa es celebrà el dia 28 d'agost amb un èxit esclatant un acte commemoratiu.

El públic, molt nombrós, no solament va omplir de gom a gom la sala del cinema « A.B.C. », sinó que foren molts els que no varen poder entrar-hi i varen restar al carrer, davant l'entrada del local, per assabentar-se a la sortida de l'acte dels temes tractats i per a saludar els nostres dirigents, essent la millor demostració de l'estima que els nostres companys senten pel nostre Partit i la seva Direcció, així com del gran prestigi i simpatia que gaudeixen entre la massa de catalans exiliats.

Fretuosos d'escollar la veu dels membres del Secretariat del nostre Partit i del Buró Politic del Partit Comunista d'Espanya, van assistir-hi també nombrosos grups de companys vinguts d'altres departaments els quals tornaren entusiasmats a llur lloc de residència.

Volem destacar també d'una manera especial la presència a l'acte de nombrosos treballadors cenetistes i altres compatriotes d'organitzacions i partits catalans.

Per damunt de tot cal, però, destacar l'èxit polític del míting, al qual va contribuir la bona organització de l'acte i, especialment, la gran quantitat de temes tractats per tots els oradors, els discursos dels quals publiquem íntegrament en el present opuscle. Tots els oradors foren entusiàsticament aplaudits en el curs de llurs parlaments i els favorables i vius comentaris que tots els assistents feren a la sortida del míting demostraven la favorable acollida que, no sols entre els nostres companys, sinó entre la massa d'exiliats, té cada dia més la nostra justa política d'unitat obrera, republicana i anti-franquista.

L'acte de Tolosa ha estat una confirmació que el nostre Partit esdevé cada dia més un Partit marxista-leninista-stalinista, el Partit dels comunistes catalans.

El local estava decorat amb diferents pancartes al·lusives a la lluita del nostre poble i a l'heroisme dels companys que lluiten a l'interior del país.

A la presidència de l'acte, junt amb el company Vidiella que va presidir, hi havia els companys Mije, Moix, Colomer, Roman, Ordeix, Lucas i la companya Marcelle Rumeau, diputat comunista francès a l'Assemblea Nacional.

Finalment, per cloure aquest gran acte, la presidència va donar lectura a sengles proposicions adreçades al President de la República Espanyola i al President de la Generalitat de Catalunya per tal que constitueixin un Govern de la República i un Govern de Catalunya capaços de tenir confiança en la lluita patriòtica del nostre poble.

Aquestes dues proposicions, que també publiquem en aquestes pàgines, foren aprovades per unanimitat.

L'acte va acabar amb visques al P.S.U. de C., al Partit Comunista d'Espanya, a la República i a Catalunya i es va cloure amb el cant d'una vibrant « Internacional ».

« El nostre Partit és un partit madur
i indestructible »

afirma Rafael VIDIELLA en obrir l'acte

Companys, amics i compatriotes :

Amb aquest acte commemorarem el tretzè aniversari de la fundació del P. S. U. de C. Per a un Partit tretze anys són ja història. I més si aquest partit és el de la classe obrera, la qual fa avui la història arreu del món. I més encara si, com en el cas del P.S.U. de C., la seva història comença el juliol del 1936, en plens combats de carrer contra la sublevació militar feixista, es prossegueix durant la guerra patriòtica contra Franco i els invasors italo-alemanys i es dilata i consolida en l'actual lluita clandestina contra el franco-falangisme, per la República democràtica i per les llibertats nacionals de Catalunya. I encara molt més si, com és el cas del P.S.U. de C., el seu bateig s'ha fet sobre la base dels principis marxistes-leninistes-stalinistes els únics capaços de portar la classe obrera i els pobles vers llur completa alliberació social i nacional.

Vet ací perquè, companys, amics i compatriotes, podem afirmar amb orgull que basten i sobren tretze anys per a entrar plenament en la història. Car la història no es compta pel nombre crescut d'anys, sinó per la seva fecunditat, de la mateixa manera que pot haver-hi vells mancats d'història i joves pietòrics d'ella.

I aquest és el cas del P. S. U. de C. És el partit més jove de Catalunya. El fet, però, que s'hagi trempat en les dures batalles de juliol i de la nostra guerra; el que s'hagi endurit més encara sota el tràgic terror franquista i s'enriqueixi cada dia més assimilant el marxisme-leninisme-stalinisme, han determinat que el nostre Partit hagi esdevingut un veritable partit revolucionari, un veritable partit nacional de Catalunya, el més revolucionari i el més nacional de tots, precisament per ésser el Partit dels comunistes catalans, el Partit de la classe obrera catalana, la més nombrosa, la més revolucionària, la més patriòtica, la que més abnegadament defensa els interessos nacionals del nostre poble, l'única capaç històricament de resoldre el problema nacional.

El nostre Partit és, doncs, ja un partit madur i indestructible. Madur per la seva experiència i indestructible perquè la seva unitat de socialistes i comunistes sobre la base del marxisme-leninisme-stalinisme està segellada amb la sang generosa i heroica de milers d'entre ells.

Jaume Graells i Jové Brufau, caiguts respectivament; a les Drassanes i a la Plaça de la Universitat; Antoni Sesé i Roldan Cortada, assassinats a Barcelona pel falangisme; Casadevall i Navarro, caiguts el primer al front de l'Ebre i l'altre al front de Madrid; Josep Miret i Josep Fusimanya, morts un a Alemanya i l'altre a Crimea en lluita contra Hitler; i Girabau, Carrero, Valverde, Puig-Pidemunt i Mestres, afusellats pel botxi Franco, encara que gloriosa, no són més que una mínima representació dels milers de companys nostres que han mort per tal que Catalunya i la República tornin a viure, que han mort adreçant les darreres palpitations de llur pensament al Partit que els guiava, que han vessat llur generosa sang per fortificar-lo, per donar-li saba d'herois.

I un partit amb saba d'herois, facin el que facin el terror franquista i les calòmniaes anticomunistes, és indestructible. Cada dia serà més fort i més unit. Car si, ja el sol fet de la unificació de comunistes i socialistes, més que una suma va ésser una multiplicació, perquè la creació del P. S. U. de C. va respondre a un extens i intens sentiment de la classe obrera catalana, el fet de la seva consolidació com a partit marxista-leninista-stalinista, capaç de donar herois que, com Valverde i els seus companys, moren avançant vers l'escamot que els afusellava i que, com Roca, sentint-se vigilat per la policia, es precipita sota les rodes d'un camió per salvar dos companys que anaven a enllaçar amb ell, fa que el P. S. U. de C. hagi esdevingut la columna vertebral del proletariat tan tradicionalment heroic i revolucionari.

Amb aquestes paraules preliminars queda, doncs, obert l'acte, després d'adreçar un record a tots els heroics caiguts en la lluita antifranquista i antinazi-feixista i una salutació a tots els empresonats sota el jou de Franco, a tots els que lluiten a l'interior de Catalunya i Espanya, a tots els exiliats antifranquistes i, en nom del Secretariat, a la nostra estimada companya Dolores Ibàrruri, la qual sortosament per a la lluita de tots els pobles hispànics, està ja convalescent de la seva malaltia, i, sobretot, al gloriós Partit Comunista d'Espanya, amb el qual, quan les exigències de la lluita ho determinin, el nostre P. S. U. de C. formarà un tot orgànic.

Parlament del company Josep ROMAN

« El P.S.U. combatrà acarnissadament tota manifestació estranya als principis triomfants del socialisme »

Companys i companyes !
Compatriotes !

Celebrem en aquest acte el tretzè aniversari del Partit Socialista Unificat de Catalunya, que ha recorregut en aquests anys un camí d'aferrissada lluita contra les forces reaccionàries i feixistes sublevades el 19 de juliol del 1936 i que després de llur triomf provisional damunt del nostre poble, ha continuat en la clandestinitat el combat sense treva contra el règim terrorista de Franco i Falange, on es posa a prova el tremp comunista del P. S. U.

En la lluita clandestina, i aplicant els principis marxistes, el Partit s'experimenta en la tasca essencial de saber-se orientar entre les ones encrespades de la lluita de classes, per guiar la classe obrera i el poble català per camí que, conjuntament amb la classe obrera i tots els pobles hispànics, sota la direcció del Partit Comunista d'Espanya, condueix a recobrar la República democràtica i, amb ella, les nostres llibertats nacionals.

El P. S. U. ha fet un camí molt difícil per les grans responsabilitats que ha hagut de contreure davant dels treballadors i de tot el poble, en el període de lluita contra Franco i Falange, com a partit de principis marxistes-leninistes-stalinistes, i a les quals ha respost amb realitzacions que palesen clarament com a l'interior de Catalunya el P. S. U. es consolida com un veritable Partit Comunista.

La realització principal del P.S.U. en aquesta etapa de la clandestinitat, és la seva existència a Catalunya com l'única força organitzada de la classe obrera, com l'únic partit que manté enlairada la bandera de la República i de Catalunya. Precisament perquè a Catalunya els republicans veuen cada vegada amb major simpatia la política democràtica del P. S. U., perquè els obrers cenetistes avancen en el camí de veure en el P. S. U. el partit de llur classe, veritablement revolucionari, intransigent en la lluita per la República, ardent lluitador per la defensa de les reivindicacions econòmiques de la classe obrera, l'inspirador i dirigent de les protestes contra l'explotació patronal i falangista, l'únic partit que vol acabar amb l'explotació de l'home per l'home.

La presència a Catalunya del P. S. U. com l'única força organitzada, igualment que la del Partit Comunista a la resta d'Espanya, ha contrarestat el règim franquista en la seva consolidació, ha fet impossible la penetració de la ideologia franquista a les masses de Catalunya. La lluita dels comunistes i del poble ha contribuït podero-

sament a què les bases del règim franquista siguin fortament esquerdes.

Aquesta realitat pren un valor considerable davant l'escomesa feroç que el franquisme ha mantingut contra les masses populars amb la seva política de terror, de robatoris, d'opressió nacional, d'explotació desenfrenada de la classe obrera i la pagesia, per sotmetre el nostre poble i afavorir l'increment dels guanys dels grans terratinents i dels grans capitalistes.

Enfront de la misèria i les brutalitats franquistes, solament s'ha aixecat la política republicana i democràtica del P. S. U. que lluita perquè la classe obrera obtingui majors salaris, perquè la pagesia no sigui saquejada, per la defensa dels interessos de tot el poble, que solament seran garantits amb la República democràtica. La presència del P. S. U. a Catalunya com l'única força organitzada, ha estat determinada per l'aplicació correcta de la seva línia política, encarnació de la defensa intransigent de la classe obrera i les masses populars, enfront dels brutals atacs del règim franquista.

Siguem fidels als principis marxistes-leninistes-stalinistes

Però allò que ha decidit fonamentalment aquesta gran victòria ha estat la fidelitat que el P. S. U. ha conservat als principis marxistes-leninistes-stalinistes i a la línia política general del Partit Comunista d'Espanya. El P. S. U. ha mantingut la bandera dels seus principis i línia política contra les escomeses del franquisme, combatent la filosofia reaccionària de l'anarquisme i el nacionalisme burgès, car els corrents polítics són variants que l'imperialisme i la reacció interior utilitzen per a penetrar en la classe obrera catalana, per a castigar la seva consciència revolucionària i servir-se'n en benefici dels seus interessos capitalistes, de classe.

El P. S. U. ha lluitat i seguirà lluitant per immunitzar la classe obrera de la influència burgesa escampada pels agents socialdemòcrates. El Partit es manté vigilant per impedir que cap desviació ultrarevolucionària o nacionalista i social-demòcrata no pugui atemptar els principis teòrics del P. S. U. I combatrà acarnissadament tota manifestació estranya als principis triomfants del socialisme que han obtingut a la Unió Soviètica les més esplendoroses realitzacions.

El mantenir-se i desenrotllar-se a Catalunya com l'única força obrera i republicana organitzada ha estat possible perquè el P. S. U. ha recolzat per a la seva acció en la classe obrera, en les masses pageses, en el més progressiu de tot el poble, per l'esforç cada dia més enfortit de totes les organitzacions del Partit. Pel sacrifici i l'heroisme de quadres dirigits com Matos i Roca, dirigits del Partit a la clandestinitat en els tan difícils temps de l'eufòria nazi-falangista i assassinats pel franquisme; d'herois nacionals com Girabau, Serrat, Carrero, Valverde, Puig-Pidemunt i Númen Mestres, que han donat llur vida per mantenir ben alta la bandera del Partit.

En assassinar els nostres companys, el règim franquista abocava tot l'odi secular de les capes reaccionàries i feixistes contra la classe obrera catalana i de tots els pobles d'Espanya, manifestava el pànic de tots els terratinents i grans capitalistes a les forces de la Resistència dirigides pel Partit, l'esverament dels falangistes perquè Catalunya, la Catalunya revolucionària, ocupés altra vegada el lloc que li correspon en l'avantguarda de la lluita antifranguista.

Franco i Falange han volgut copejar mortalment el Partit en assassinar els nostres companys, han volgut destruir el P. S. U. de

Catalunya i les forces més combatives de la resistència catalana, han intentat doblegar els comunistes amb tota mena de turments, però els militants del P. S. U. han seguit l'exemple dels gegants Garcia Roza i Gómez Gayoso, s'han inspirat en el pensament de Dolores Ibaruri que als comunistes se'ls podrà trencar, però no se'ls podrà doblegar, i amb els visques al gran Stalin i a l'estimada Pasionaria, els companys Carrero, Valverde, Puig-Pidemunt i Nùmen Mestres signaren, davant dels fusells falangistes, tota una conducta heroica, una fidelitat sense límits, fins a la mort, a la causa de la República, a la causa del Socialisme.

Però Franco i Falange s'han equivocat si creuen haver aconseguit l'objectiu criminal que es proposaven. A Catalunya els comunistes segueixen en peu, perquè el P. S. U., com els comunistes de la resta d'Espanya, res ni ningú no els apartarà de complir llur deure de lluitadors revolucionaris i antifranquistes, perquè els buits ocasionats per la lluita contra el franquisme són omplerts per valents combatents sorgits de les entranyes de la classe obrera catalana, fortificats pels triomfs, arreu del món, de les masses democràtiques i del Socialisme. Que, inspirant-se en l'exemple valerós dels obrers metal·lúrgics i tèxtils, de tots els treballadors, dels nostres valents empresonats, de tot el poble, segueixen el combat al capdavant de totes les forces republicanes i antifranquistes per recobrar la República democràtica.

Una de les més sobresortints realitzacions del Partit en la clandestinitat és la propaganda com arma important per a portar a la classe obrera i a les masses la línia política del P. S. U. L'amplària i el contingut de la propaganda és el baròmetre on es pot mesurar la influència del Partit en el nostre poble i l'experiència ens ensenya que en la mesura que el Partit ha estat en condicions de realitzar una bona popularització de la línia política, en aquesta mateixa mesura el Partit és més fort, el grau de l'organització de la protesta i de la unitat antifranquista és superior.

L'heroisme dels militants del P.S.U.

Tots vosaltres coneixeu que a Catalunya, sota el terror brutal del règim franquista, el Partit publica « Treball », el valent òrgan central sobre el qual descansa el pes principal de la nostra propaganda.

« Treball » és per a Catalunya la defensa patriòtica de la independència dels pobles d'Espanya, valent portatiueu de la política del camp democràtic i antiimperialista encapçalat per la poderosa Unió Soviètica.

« Treball » és la bandera de la lluita unida de tots els pobles d'Espanya contra Franco i Falange.

« Treball » és l'arma més important que el Partit té per a posar-se en contacte amb la classe obrera i el poble.

« Treball » actua sobre la classe obrera i el poble, no solament com orientador i educador, sinó també com organitzador de les lluites parcials reivindicatives de tots els treballadors i de les masses populars. Els seus consells esperonen els catalans a millorar llurs experiències en la protesta antifranquista.

« Treball » és el fidel reflex dels sentiments nacionals de Catalunya, és l'expressió viva de l'ardent patriotisme dels catalans que lluiten coratjosament per la reconquesta de la República democràtica i, amb ella, per les llibertats nacionals de Catalunya.

« Treball » és el crit del poble contra el terror i la fam franquista, és el clam d'obrers i pagesos, menestrals i tots els sectors socials del poble que són malmenats pel règim franquista.

Hem de destacar de l'activitat de la propaganda del Partit en la clandestinitat la continuïtat de la publicació del nostre òrgan. La propera aparició de l'exemplar n.º 100 de « Treball », sota la persecució de la policia falangista ajudada per una caterva de confidentes i xivatos, enfront de la qual aquesta magnífica victòria adquireix caràcter de veritable heroïtat, posa de relleu la maduresa de la nostra organització, la capacitat i qualitat dels quadres dirigents del Partit a l'interior de Catalunya, la iniciativa i entusiasme dels militants del P. S. U. que cada dia que passa adquireixen major coneixements de la lluita revolucionària clandestina contra el règim franquista.

Com un exemple magnífic d'allò que és capaç de fer l'entusiasme, l'abnegació comunista, volem citar l'exemple meravellós d'una companya que, ella sola, ha distribuït a l'entorn de 30.000 exemplars de periòdics del Partit. Quins prodigis d'iniciativa aquesta admirable companya no ha estat capaç de desenrotllar per evitar la persecució falangista i complir la tasca que la direcció del Partit li encomanava :

Aquest sentit de la responsabilitat, del deure revolucionari pel Partit i el poble, solament està a l'abast dels millors fills de Catalunya : dels comunistes.

« Treball » ha mantingut la seva tasca envoltat de l'estima de tots els militants del Partit i del poble, però en ell destaca per la seva gran aportació l'heroic company Puig-Pidemunt, que fou durant una llarga època el responsable del nostre òrgan central. Dotat de particular intel·ligència per al treball de la premsa del Partit, puix que durant la seva estada a França havia estat un dels fundadors de « Lluita », el company Puig-Pidemunt vivia únicament per a « Treball », que era viure per al Partit. En aquesta tasca va adquirir fort relleu i grans èxits de la propaganda del Partit estan lligats a l'acció entusiasta i intel·ligent de Puig-Pidemunt.

Pocs dies abans d'ésser assassinat, responent a les provocacions del botxi Arnao, director de la « Model » de Barcelona, que l'insultava per haver estat responsable de « Treball », Puig-Pidemunt deia : « Totes les meves energies consistiren en voler fer un gran periòdic que orientés els obrers i pagesos per a recobrar Catalunya i la República. »

El company Puig-Pidemunt ens donava una demostració de com en tots els terrenys i àdhuc en els moments més difícils de l'acció d'un comunista, la defensa del Partit ocupa el primer lloc en la vida de cada militant. Amb l'assassinat del nostre company, el franquisme va voler silenciar la veu del Partit, però no ho ha aconseguit, car « Treball » ha continuat i continuarà la gran tasca clandestina fins que el triomf de la República Democràtica retorni les llibertats al nostre poble.

En la propaganda clandestina i per fer arribar la veu del Partit a tot el poble, a les masses, la ràdio juga un paper de primer ordre. Les emissions de « Ràdio Espanya Independent », la valenta « Estació Pirinenca » que diuen a Catalunya, són escoltades cada vegada més per major nombre de catalans i podem donar com a element de judici com van prenent força en el poble les orientacions del Partit, per conducte de « Ràdio Espanya Independent » en assenyalar el fet magnífic d'un jove de 14 anys que, escoltant la denúncia implacable dels confidentes i agents policíacs que treballen contra el Partit i la Resistència antifranquista, va fer 80 octavilles a mà amb els noms i cognoms i adreces dels xivatos denunciats en una emissió, i les va re-

partir pel carrer, perquè tothom tingui ben present el pensament del poble vers els traïdors i que tan meravellosament resumeix la valenta « Pirinenca » en dir : « Ni oblit dels crims ni perdó per als criminals ! »

Siguem dignes dels nostres herois

En la lluita per l'enderrocament del franquisme, els interessos de la classe obrera i del poble són indivisibles, la lluita és comuna i l'heroisme a l'hora dels turments i de la mort, també és comú.

La causa de la classe obrera i dels comunistes és única a Catalunya i Galícia, a Euzkadi i a tot Espanya.

Aquesta és una de les lliçons que ens han deixat els heroics Carrero, Valverde, Puig-Pidemunt i Mestre. Si és que no en teníem prou amb les que ens ha donat la història del moviment obrer d'Espanya i que rau en la particularitat que Angel Carrero no era nascut a Catalunya; era un comunista fill de l'heroica classe obrera de Madrid, que ja durant la nostra guerra havia defensat Espanya i Catalunya republicanes en la històrica batalla de l'Ebre. Carrero va retornar a la nostra terra, des de l'emigració, per a continuar la lluita i va donar cops molt severos al règim franquista, fins que fou detingut, salvatgement torturat i condemnat a mort en una comèdia de Consell de Guerra. Pocs dies abans d'ésser assassinat i responent a la provocació d'un botxi de la « Model » de Barcelona, anomenat Lopez Peireira i que sabia que ell era fill de Madrid, el company Carrero deia : « Feu el favor de callar, car no ignoro que un botxi no pot estimar mai la seva pàtria i encara menys defensar Catalunya que és defensar els pobles d'Espanya. »

Així manifestava el company Carrero la seva estima pels obrers i pel poble de Catalunya, fonent-los en la idea de la pàtria de tots els pobles d'Espanya, per la qual saben lluitar i morir els comunistes.

Nosaltres hem de respondre a les manifestacions de defensa de Catalunya amb un major esforç per fer indestructible la unitat dels catalans amb la resta dels pobles d'Espanya. Impossibilitant que cap català pugui veure llurs problemes en el marc estret, localista, car forjar-se una tal mentalitat facilita la tasca reaccionària del nacionalisme burgès. El nostre deure és esforçar-nos per a conèixer els problemes que com a catalans tenim plantejats, en el conjunt d'Espanya tota, lligar els més petits neguits dels catalans als problemes generals de la lluita de tots els pobles d'Espanya contra el franquisme; fer que les masses revolucionàries i populars de Catalunya, de la Catalunya de les grans gestes contra l'opressió i la reacció, topin cada vegada més àmpliament amb el règim franquista, fer que Catalunya jugui l'important paper que li correspon en la lluita comuna per la Pau, per la Democràcia i la República.

Companys : Hem de comprendre que l'acció del P.S.U. a l'interior és conseqüència de l'esforç, del sacrifici de tot el Partit. La duresa de la lluita exigeix de tots nosaltres majors aportacions en tots els ordres, però especialment en millorar la nostra educació política i teòrica que ens permeti donar grans passos en el camí d'esdevenir veritables comunistes, fidels deixebles del gran Stalin, dels mestres Josep Diaz i Dolores Ibàrruri, únic camí per a dirigir la classe obrera i el poble i reconquerir la República democràtica i, amb ella, les nostres llibertats nacionals.

Parlament del company Wenceslau COLOMER

« Nacionalisme i internacionalisme no són solament dues coses diferents, sinó antagòniques, irreconciliables »

Companyes i companys !

Catalans !

D'ençà de la seva fundació, ara fa poc més de tretze anys, el nostre Partit ha centrat i centra tots els seus esforços, totes les seves energies, a unir la classe obrera i tot el poble català, a unir tots els obrers i els pobles hispànics contra el feixisme, contra el règim terrorista de Franco i Falange, per la pau i la independència d'Espanya, per la República democràtica i les nostres llibertats nacionals.

La història del nostre Partit Socialista Unificat és la història de la gloriosa lluita de la classe obrera i del poble de Catalunya per derrotar els militars-feixistes sublevats i els invasors italo-alemanys; és la història de l'heroica lluita de la classe obrera i del poble de Catalunya per a enderrocar la sagnant dictadura feixista dels grans terratinents i capitalistes, avui recolzada pels seus nous amos, els imperialistes nordamericans, els nous aspirants a la dominació mundial.

Amb la formació del P. S. U. de Catalunya, la nostra classe obrera liquidava un llarg període, ple de lluites grandioses, però que, per manca d'un partit revolucionari de masses, no foren el suficient positives i profitoses, tal com corresponia als grans sacrificis realitzats, als extraordinaris esforços esmerçats, a les immenses esperances desvetllades.

El marxisme, l'única teoria revolucionària que existeix, feia ja molt anys que havia arrelat profundament en el cor d'importants nuclis del proletariat espanyol. La responsabilitat de la socialdemocràcia espanyola és molt gran en haver, en els moments en què això era fonamental, subestimat totalment la importància vital de Catalunya com a primer centre obrer d'Espanya; en haver adoptat enfront del nostre problema nacional una actitud despectiva, de franca oposició, fent, tant en un cas com en l'altre, el joc a la burgesia catalana, facilitant-li extremadament el seu treball per fer penetrar en els rengles del proletariat català el veri de les seves ideologies nacionalista i anarquista.

En relació als esforços desplegats més tard, des de la seva formació, pel gran Partit Comunista d'Espanya, hem de repetir les justes paraules de la nostra estimada Pasionaria, en el seu conegut article « El P. S. U. de Catalunya, exigència revolucionària del desenvolupament democràtic català » :

« Vint anys d'abnegats esforços dels comunistes catalans, d'homes com Ariandis, Sesé, Desideri Trilles, etc., en els quals malgrat l'heroisme i l'abnegació dels nostres camarades foren comesos no

pocs errors, originats unes vegades pel sectarisme, per la incomprensió altres i de vegades també per la penetració de la ideologia burgesa separatista en els rengles del Partit Comunista de Catalunya, no donaren el fruit que era d'esperar en relació amb la necessitat de crear aquest partit marxista del proletariat de Catalunya ».

Per això, no ens cansarem de proclamar-ho : la formació del P. S. U. de Catalunya ha estat l'èxit més important que la classe obrera catalana ha obtingut en la seva gegantina lluita vers l'alliberament total. Fou un gran triomf de la classe obrera catalana i fou un gran triomf de tot el nostre poble ! En una paraula, fou una gran victòria de la seva voluntat unitària, dels seus profunds sentiments revolucionaris !

En dotar-se d'un destacament d'avantguarda, organitzat i disciplinat, d'un partit marxista-leninista-stalinista, la classe obrera de Catalunya demostrava un alta maduresa política. Extreta d'ella mateixa, de la seva pròpia experiència revolucionària de tot el proletariat hispànic i de les internacionals, en particular de la victoriosa Revolució Socialista d'Octubre, la justa conclusió que, sense un tal partit, sense una tal teoria, no era possible ni tan sols pensar en la victòria de la seva justa causa, dels seus nobles ideals : no era possible ni tan sols pensar en el triomf del Socialisme, del Comunisme.

Hem de dir, als tretze anys d'aquell 23 de juliol del 1936, que el nostre Partit, el Partit dels comunistes de Catalunya, no ha defraudat ni els obrers, ni els pagesos, ni el nostre poble.

Durant la nostra guerra nacional-revolucionària, el nostre Partit fou l'ànima, el nervi i el cervell de la grandiosa aportació dels obrers i dels antifranquistes catalans en els combats que junts tots els republicans, demòcrates i patriotes espanyols, que junts tots els obrers i pobles d'Espanya portàrem a cap contra els bandits sublevats i llurs amos estrangers d'aleshores.

En les actuals condicions, mil vegades més difícils i complicades, el nostre Partit és, en major proporció que abans, d'una manera encara més decisiva, l'ànima, el nervi i el cervell de l'heroica lluita del proletariat i de tot el poble català. Lluita que, colze a colze amb els altres obrers i pobles d'Espanya, portem a cap per l'enderrocament del franquisme, per la República democràtica i les nostres llibertats nacionals.

La Història del nostre P.S.U. és de lluita conseqüent per la unitat

Certament que això ens enorgulleix i molt, però també ens fa sentir com mai, amb força extraordinària, tot el pes de la nostra responsabilitat, tot el pes de la responsabilitat del Partit, responsabilitat que hem acceptat plenament, amb totes les conseqüències que ella comporta o pugui comportar.

Tota l'acció política del P. S. U. en els seus tretze anys d'existència pot condensar-se en la seva lluita incansable, conseqüent i decidida per la unitat de la classe obrera de Catalunya, per l'aliança d'aquesta amb la pagesia, per la unitat de tots els catalans republicans, demòcrates i antifranquistes, per la unitat de Catalunya amb els altres pobles d'Espanya i, en primer terme, per la unitat de la nostra classe obrera amb la classe obrera de la resta del país.

Aquesta lluita per la unitat no seria eficaç sense la nostra acció diària i constant per l'educació marxista-leninista, comunista, de la classe obrera catalana; sense desemmascarar el caràcter burgès, re-

accionari, de les ideologies nacionalista i anarquista; sense lluitar intransigentment contra la penetració d'aquest vert entre els obrers, en particular, i entre el poble català, en general, per tal d'extirpar totalment les arrels que encara, malauradament, hi persisteixen.

Nosaltres volem la unitat amb tots els antifranquistes catalans, absolutament amb tots, sense excloure'n els sectors burgesos republicans i patriotes. Nosaltres volem aquesta unitat i lluitem per tal de fer-la efectiva com més aviat millor. Es més, si no s'ha realitzat encara, concretament en el que fa referència a Esquerra Republicana de Catalunya, no es perquè nosaltres hàgim vetat mai ningú o tancat mai cap porta de possible entesa. Les nostres portes han estat i segueixen obertes a tota aliança, a tota entesa dirigida vers l'enderrocament del franquisme i la realització, demà, d'una sèrie d'objectius democràtics comuns, que junts podem i hem d'establir.

Tot això està clar. Però també ho està el que nosaltres, Partit dirigent de la classe obrera catalana, tenim el deure inexcusable, la necessitat vital de lluitar contra totes les influències burgeses entre la classe obrera, fins a llur eliminació total i definitiva. Aquesta és una condició indispensable perquè els nostres obrers, desenvolupant una política independent, pròpia, de classe, compleixin amb llur missió de força dirigent de la lluita alliberadora del nostre poble, de classe dirigent de la revolució democràtico-burgesa.

Entre aquestes influències burgeses hi ha la del nacionalisme. És una de les més importants, particularment per a nosaltres catalans.

El nacionalisme no té solament una forma de manifestar-se, sinó moltes, moltíssimes. El nacionalisme, sigui quin sigui la seva careta, és la ideologia del capitalisme, de l'imperialisme, de tots els esclavitzadors i opressors de pobles.

Nacionalisme i internacionalisme no són solament dues coses diferents, sinó antagòniques, irreconciliables.

El nacionalisme exacerba totes les qualitats negatives, xovinistes, al servei del grup de privilegiats, de les castes reaccionàries.

Xovinisme amb el qual es sublevaren els militars feixistes, feren la guerra a la República i a les nostres llibertats democràtiques i nacionals, obriren les portes d'Espanya als invasors italo-alemanys, imposaren l'actual dictadura terrorista; amb el qual Franco i Falange afamen i arruïnen Espanya fins a extrems veritablement terribles, mai no vistos; amb el qual els franquistes oprimeixen la nostra Catalunya, així com Euzkadi i Galícia, i també el Marroc i els altres territoris africans; amb el qual han obert les portes d'Espanya a l'imperialisme nordamericà, la transformen en una base estratègica d'aquest, ofereixen els nostres joves com a carn de canó barata per a la guerra que preparen contra la U. R. S. S. i les democràcies populars.

Per altra part, quantes vegades per elements republicans catalans, no hem sentit negar, encobrir o minimitzar l'existència d'elements feixistes catalans? Quantes vegades no hem sentit negar, encobrir o minimitzar la participació activa dels nostres grans terratinents i capitalistes a la sublevació falangista o en el sosteniment de la brutal i sanguinària dictadura actual?

El nostre patriotisme és consubstancial amb l'internacionalisme proletari

Parlar de feixisme espanyol, parlar de dictadura dels grans terratinents i capitalistes espanyols, és parlar també dels feixistes catalans, és parlar també dels grans terratinents i capitalistes catalans i de llur participació en el sosteniment i defensa del sagnant i monstruós

règim franquista. Negar-ho, encobrir-ho o minimitzar-ho, és posar en evidència uns sentiments polítics massa descarats perquè puguin passar desapercebuts.

Aquesta és una de les manifestacions característiques del nacionalisme burgès casolà : la de voler fer creure que els feixistes catalans i els antifeixistes catalans, que els explotadors catalans i els explotats catalans, que els botxins catalans i les víctimes catalanes tenen interessos comuns pel sol fet d'ésser catalans.

Realment, és una píldora massa grossa, molt difícil de fer empassar; però la veritat és que tots els esforços són fets per tractar d'assolir-ho.

Resulta també que els que parlen d'aquesta manera, presentant la realitat de casa nostra tan mixtificada, s'omplenen generalment la boca sobre l'existència de catalans nacionals i de catalans no nacionals o antinacionals. Això que podria semblar contradictori amb tot l'anterior, no ho és. I no ho és, perquè en aquest cas no es refereixen als feixistes, als grans terratinents i capitalistes catalans. En aquest cas es refereixen als obrers i més particularment a llur avantguarda combatent, els comunistes catalans.

Com ho justifiquen ? Quins arguments donen ? Per què els comunistes catalans no som catalans nacionals ?

Perquè els comunistes catalans afirmem que tot el que és català, pel sol fet d'haver nascut a Catalunya, no vol dir que sigui automàticament bo. Els feixistes són feixistes tant si són catalans com si no ho són. I el nostre antifeixisme es demostra principalment lluitant contra els nostres falangistes.

Perquè els comunistes catalans afirmem que els interessos de la classe obrera catalana són totalment independents dels interessos de la nostra burgesia.

Perquè els comunistes catalans afirmem que els interessos de la classe obrera catalana són totalment coincidents amb els interessos de la classe obrera de la resta d'Espanya, que la classe obrera catalana i la de la resta d'Espanya tenen uns objectius comuns, una missió comuna, un destí comú.

Perquè els comunistes catalans afirmem que sense una Espanya alliberada del franquisme, sense una Espanya republicana i democràtica no es pot ni pensar en una Catalunya alliberada del franquisme, en una Catalunya republicana i democràtica. Perquè afirmem que els interessos nacionals de Catalunya van indissolublement lligats als interessos nacionals d'Espanya, que sense una Espanya independent i sobirana no pot ni somniar-se en una Catalunya lliure de l'opressió nacional.

Es per això que no se'ns considera catalans nacionals.

El nacionalisme burgès pretén fer de la classe obrera catalana un instrument dòcil de la burgesia, pretén impedir la seva activitat independent, impossibilitar la seva unió, el desenvolupament de la seva política pròpia, de classe. L'anarquisme, en lluitar contra el fet que la classe obrera catalana jugui el paper polític que li correspon, en combatre la seva organització i actuació com a força política dirigent, fa, digui el que vulgui, el joc al nacionalisme burgès, almenys en allò que és el més essencial : tractar de col·locar la classe obrera sota la direcció de la burgesia catalana, oferir-la-hi com a peó de maniobra.

No és gens estrany, doncs, que sigui impossible trobar un sol cas en el qual el nacionalisme lluiti contra l'anarquisme o a l'inrevés, que l'anarquisme lluiti, combati el nacionalisme. Són, per dir-ho així, dues branques d'un mateix cos, dos corrents ideològics de la bur-

gesia, que en molts casos es complementen i en altres es confonen completament.

No és fent frases ultrarevolucionàries com es demostra ésser més revolucionari. Es una tàctica ja molt gastada la d'omplir-se la boca amb mots ultrarevolucionaris, irresponsables i aventurers, per millor encobrir el contraban de l'enemic.

El patriotisme tampoc no es mesura amb paraules. El patriotisme, com el revolucionarisme, es mesura en els fets. I els nostres fets, els que demostren el nostre patriotisme, estan ací, condensats en els noms gloriosos de Lina Odena, Graells, Girabau, Roca, Puig-Pidemunt, Valverde, Carrero, Númen Mestres, de tants i de tants altres herois, que són tantes altres banderes de combat, símbols de lluita, llavor de la victòria de demà.

No, el nostre patriotisme no viu solament d'un passat brillant. Viu en un present de lluita, a Catalunya, en la nostra Barcelona, combatent dia a dia, hora a hora, per tots els mitjans, contra el franquisme; no esperant solucions exteriors, no restant passius, posant en moviment en cada moment i en cada ocasió tota la nostra força, tot el nostre valer.

No es estrany, doncs, que el poble i la classe obrera envoltin el Partit, cada dia de més confiança, de major estima. No es estrany, doncs, que cada dia siguem el blanc preferit dels enemics de Catalunya, dels enemics d'Espanya.

Nosaltres som conscients de l'enorme importància que té la unitat de tots els pobles d'Espanya, la unitat de la nostra classe obrera amb la classe obrera de la resta d'Espanya. Nosaltres som conscients de l'enorme importància que té la nostra total compenetració amb el P.C. d'Espanya. Com ha dit Dolores Ibarruri, la gran dirigent de tots els comunistes d'Espanya, « quan les circumstàncies de la lluita ho determinin el Partit Socialista Unificat de Catalunya, mantenint i reforçant les seves característiques nacionals específiques, formarà un tot orgànic amb el Partit Comunista d'Espanya ». Aquest és l'interès de la classe obrera catalana. Aquest és l'interès de la classe obrera d'arreu d'Espanya. Aquest és l'interès de Catalunya i d'Espanya tota. Res ni ningú no ens desviarà del camí que es varen traçar, ara fa tretze anys, el Partit Comunista de Catalunya, la Federació Catalana del P.S.O.E., la Unió Socialista i el Partit Proletari Català, quan varen unificar-se, quan varen constituir el nostre gran Partit.

Visca la unitat de tots els pobles d'Espanya !

Visca la unitat de tots els catalans antifranquistes !

Visca la unitat de la classe obrera !

Visca el Partit Comunista d'Espanya !

Visca el P.S.U. de Catalunya !

Parlament del company Antonio MIJE

« Davant de totes les manifestacions del nacionalisme burgès hem d'aixecar ben alta la bandera de l'internacionalisme proletari »

En nom del P.C. d'Espanya vinc a saludar el P.S.U. de Catalunya, en aquest acte commemoratiu del tretzè aniversari de la seva fundació.

Vinc a saludar el Partit dels comunistes de Catalunya.

El P.S.U. ha complert tretze anys i parlar del P.S.U. és recórrer la història de Catalunya durant aquests tretze anys, pietòrics de lluita, enriquits per la formidable experiència de cent batalles, en les terres ensagonades de Catalunya i d'Espanya.

Es viure els actes d'heroisme conscient dels militants de la talla de Girabau, Puig, Carrero, Valverde, Mestres i molts altres, que omplenen de glòria les pàgines del P.S.U. i del nostre P.C. d'Espanya.

Parlar del P.S.U. és parlar de la tensió diària dels que enfront de l'amenaça de la gossada falangista van per les fàbriques i tallers, per pobles i masies, per les presons sembrant la fe en la República, en la democràcia, en el socialisme.

En recordar aquests tretze anys d'existència del P.S.U. bullen en mi records de nombrosos exemples d'heroisme i de combativitat, d'abnegació i de fermesa dels seus militants, és a dir, dels comunistes catalans.

No venim solament a recordar el passat. També venim a examinar el present, amb els ulls fets en l'avenir, pensant en la intensificació de la lluita per l'enderrocament del règim de Franco i Falange.

Un examen de la situació, encara que ràpid i concis ens diu que totes les previsions polítiques fetes pel P.C. sobre l'estat actual d'Espanya es troben confirmades plenament pels fets següents :

En primer lloc, la crisi econòmica s'eixampla i aprofundeix i escampa gana, misèria i ruïna per tot el país i porta l'economia espanyola cap a la catàstrofe. Els franquistes escridassen encomanant-se a déu i al dimoni a la recerca d'una pluja de dòlars, car solament en els dòlars pensen trobar un respir a aquesta situació tan greu que els garrota i asfixia.

En segon lloc, el malestar creix i s'agezanta en forma amenaçadora, perquè el poble no pot continuar així i les protestes es fan cada dia més ostensibles. La gent parla cada dia més alt i amb to d'odi irrefrenable contra el règim i contra Franco. Els falangistes no s'atreveixen a defensar el règim i Franco quan són criticats amb duresa pels obrers o per gent del poble en els tramvies, a les fàbriques i tallers, en els bars i cafès, al carrer i a les cases.

I el malestar no és una planta que creix únicament entre les masses treballadores i pageses. Arrela en cercles de la burgesia com ho prova el fet recent que la gran burgesia catalana s'hagi negat a garantir amb els seus béns l'emprèstic que Franco gestionava prop d'alguns Bancs nordamericans.

En tercer lloc, a Espanya es conspira i elements reaccionaris cerquen una sortida a aquesta situació abans que no sigui massa tard per a assegurar la continuïtat de la dominació dels grans capitalistes i terratinents i el manteniment de llurs privilegis exorbitants. La por al poble, la temença que es produïxin esclats populars, fa que entre cercles importants de la burgesia i els terratinents es vagi estenent la versió que cal anar cap a un canvi de la situació política mitjançant la restauració de la monarquia.

En quart lloc, es passa a la reserva, per raons polítiques, generals que no han complert l'edat reglamentària, s'arresta caps i oficials de la guàrdia civil, com ha ocorregut a Andalusia, perquè el director d'aquest Institut els acusa de negligència i d'incapacitat per a tallar el desenrotllament i l'acció de les unitats guerrilleres. S'apliquen sancions polítiques contra banquers destacats, encobrint-les amb la separació dels seus llocs de consellers de Bancs importants.

En cinquè lloc, els obrers exigeixen cada vegada més a través dels Sindicats Verticals i es multipliquen les reclamacions i protestes, demanant augment de salaris. Al mateix temps, disminueix el rendiment de la producció de manera alarmant per als franquistes. Un periòdic no gens addicte al poble espanyol, com el « *Financial Times* » de Londres, deia, fa uns dies, que aquest descens arriba a més d'un 30 per cent de la producció.

En sisè lloc, la resistència de les masses pageses a llurar llurs productes és gran i els mateixos falangistes es veuen obligats a reconèixer-ho en llurs discursos i en llur premsa. Les reclamacions contra els cupus forçosos i per la llibertat de comerç dels productes es fan més freqüents i en tons apremiants a través de les « hermandades », la qual cosa demostra que els pagesos van comprenent que cal lluitar per llurs reivindicacions.

En setè lloc, la propaganda antifrancista és intensa perquè el poble va contrarestant verbalment totes les mentides i demagògies que els franquistes fan circular. El paper de « *Ràdio Espanya Independent* » és el d'un veritable orientador de milers i milers d'espanyols que no solament escolten les seves emissions sinó que, a més, les divulguen.

Per altre costat, s'observa una més gran decisió del poble enfront de la propaganda franquista, com ho prova el buit que van fer a Franco en alguns actes a Barcelona. L'haver destruït els cartells de propaganda franquista que es trobaven a l'abast de la mà durant la visita de Franco a Barcelona, igual que l'audàcia amb què, a San Sebastian, han esborrat la propaganda franquista amb motiu del seu recent viatge.

L'examen ràpid d'aquesta situació confirma totes les previsions polítiques del Partit i ens porta a la conclusió que hi ha condicions polítiques per a avançar més, perquè les reclamacions i protestes es vagin generalitzant, per a crear situacions que permetin incrementar la lluita, posar en moviment el poble i donar-li més confiança en les seves forces i en la seva acció.

El Partit Comunista és el capdavanter de la lluita per la Democràcia i la República

I estem per aquest camí perquè comprem molt bé que cal fer els més grans esforços per a transformar la situació del país mitjançant un canvi de règim que constitueixi una victòria del poble.

Són molt grans els esforços del Partit per aconseguir aquest objectiu fonamental. Per això el franquisme ens fa el blanc preferit dels seus trets, dels seus atacs, de les seves violències, dels seus instints feroços d'exterminació física. Ho fa perquè sap que el Partit Comunista és el banderer de la democràcia, el defensor ardent de la República, enemic acarnissat i incorruptible del feixisme i de la reacció.

Per a combatre'ns, el franquisme i la reacció no es valen solament de llurs forces. Mouen també llurs repugnants peons incrustats en el moviment obrer i democràtic espanyol. Això ho veieu i comprovau sovint. Hi ha periodicals de l'emigració que dediquen més espai i energies a combatre'ns i calumniar-nos, que els que haurien d'emprar per a combatre Franco i lluitar per la llibertat i la democràcia a Espanya. No és per casualitat. No, obeeix a causes perfectament conegudes per nosaltres. Quan des de les seves columnes se'ns ataca vilment, és perquè apellen a aquests procediments per a impedir que molts treballadors de la C.N.T. segueixin veient en el P.C. llur veritable germà de lluita, per a impedir que els treballadors de la C.N.T. vinguin als rengles del Partit, per a impedir que molts treballadors de la C.N.T. lluitin al costat nostre, com es prudeix a Galícia i Andalusia, a Llevant i Aragó, i al costat del P.S.U. a Catalunya.

Els dirigents anarquistes que ens ataquen així pensen poder convertir els treballadors de la C.N.T. en força de xoc contra els comunistes. Amb això volen prestar un gran servei a la reacció espanyola i als imperialistes. Però es trencaran les dents, perquè amb el nostre treball polític i ideològic seguirem posant al descobert tot el que hi ha en aquestes immundes campanyes.

Amb el nostre treball polític i ideològic prop dels treballadors de la C.N.T. els anem fent conèixer el que és el marxisme-leninisme-stalinisme, els anem ensenyant com es prepara i organitza la revolució i la diferència que hi ha entre la revolució i els putxos organitzats per elements equivocats i aventurers de tota mena que durant molts anys dugueren d'un fracàs a un altre; els treballadors cenetistes; i els anirem menant cap al comunisme, cap al veritable terreny revolucionari en fer-los conèixer les grandioses experiències de la Unió Soviètica, el que representa que els fonaments de la societat comunista ja han estat posats en països que reuneixen més de vuit-cents milions d'éssers humans.

Permeteu-me, companys del P.C. i del P.S.U., que us digui sobre això algunes paraules més. Cal comprendre que l'anarquisme no ha desaparegut com a corrent ideològic en el moviment obrer català i espanyol en el seu conjunt i que cal lluitar contra aquests corrents per a extirpar la influència de l'anarquisme en el si de la classe obrera d'Espanya i de Catalunya.

He dit que els dirigents anarquistes serveixen els interessos de la reacció espanyola i de vehicle de la propaganda ideològica dels imperialistes. No vull que ningú pugui pensar que una tal i tan greu acusació la deixo que floti en l'aire, sense les proves corresponents. Em detindré breument per a demostrar-ho :

Hi ha proves que els dirigents anarquistes aplaudeixen la representació feixista de Franco ? Sí. A « Solidaridad Obrera » del 20 de març

del 1948, un individu que s'amaga darrera el pseudònim de Julio Barco ha escrit el següent :

« ...els comunistes espanyols que Franco empresona o afusella, perquè s'oposen al règim de Franco, tenen el que mereixen ».

Aquestes paraules de canalla del tal Julio Barco són calcades de les explicacions que la premsa falangista dona quan afusellen o assassinen algun camarada nostre.

Coincideixen els dirigents anarquistes amb la reacció espanyola per a impedir el restabliment de la República ? Si, heu's aci la prova :

A « Espana Libre », en un recent article titulat « La llibertat d'Espanya per damunt de tot » es diu :

« Si ahir podiem exigir el retorn a la República, avui això no comptaria amb l'ajut de les forces que poden possibilitar l'enderrocament de Franco. »

Més clar, aigua. Per a aquesta gent el que pot possibilitar l'enderrocament de Franco és la reacció i, per consegüent, renuncien a la República. Pel que es veu, aquests senyors renunciaran a llur « comunisme llibertari » perquè la reacció espanyola ben segur que no els en possibilitarà l'establiment.

Serveixen els dirigents anarquistes de vehicle de la propaganda nordamericana ? Si. Vegem-ho :

« Espana Libre » del 31 de juliol, en el seu editorial, escriu el següent :

Nordamèrica té necessitat de mirar al mar per a veure tot el que hi ha més enllà de les seves fronteres, si vol convertir-se en la nació guaita de la pau mundial. »

Això ho diu « Espana Libre » quan l'imperialisme nordamericà té 480 bases navals i aèries fora del seu territori. Quan per a milions de treballadors i demòcrates apareixen cada dia més clars els preparatius de tota mena dels imperialistes nordamericans per a desfermar una nova guerra d'agressió.

Cal tenir cinisme per a dir als voraçs imperialistes yanquis « guaites de la pau ».

I a « Solidaridad Obrera » del 30 de juliol del 1949, en un fullotó titulat « Defensa d'Occident », Garcia Pradas diu :

« I no hi ha avui res més tràgic, més desastrós per al món, que la inconscient inhibició del proletariat, especialment del de l'Europa Occidental, en les qüestions decisives per a ell i tota la humanitat. Seria difícil trobar al llarg de la història, una classe social més ignorant de la seva missió en un moment determinat o més reacia a complir-la, a aprofitar les moltes circumstàncies que concorren a posar-li l'avenir a les mans. N'hi ha per a desesperar-se ! »

I continua :

« Si vol complir aquesta missió, haurà de fer el següent : primer, repudiar i destruir tot Partit Comunista stalinista. »

Llegint això, pot haver-hi cap dubte per als treballadors de la C.N.T. o per a cap persona honrada que Garcia Pradas és un miserable portantveu de la propaganda imperialista nordamericana ? No es pot actuar més descaradament. El llenguatge de Garcia Pradas és propi dels pitjors provocadors a sou dels imperialistes. És el llenguatge utilitzat ahir pels hitlerians contra els comunistes.

I, finalment, vull donar una altra prova per a demostrar que l'anarquisme és una ideologia contrarevolucionària. Una ideologia que no té res de comú amb els interessos i la ideologia de la classe obrera. En aquest sentit, alguns dels « faistes purs » no tenen miraments a proclamar-ho. Per exemple, en el seu llibre « Perquè perdérem la guerra », Diego Abad de Santillan, que fou un factòtum de la F.A.I. durant la guerra, diu :

« El mite d'un proletariat forçosament revolucionari és una invenció dels no proletaris. Nosaltres no creiem en instints infel·líbles de classe... Els anar-

quistes no hem estat mai sequaços del mètode classista, tot i que el nostre punt de sustentació fonamental hagin estat sempre els treballadors, perquè no hem comprès mai aquesta escissió tallant de la humanitat en classes enemigues. »

Estenem les mans als treballadors i quadres dirigents honestos de la C.N.T.

Amb proves tan concloents com aquestes i moltes altres que podria exposar, els treballadors honorats de la C.N.T. hauran d'anar convenent-se que els dirigents anarquistes fan a cara descoberta la política de la reacció espanyola i serveixen de vehicles a la ideologia dels imperialistes.

Amb proves com aquestes, amb paciència, esforçant-nos en l'argumentació, hem de realitzar els més grans esforços per a guanyar políticament i ideològicament els treballadors de la C.N.T. per a impedir que aquests treballadors puguin servir els interessos de llurs enemics de classe, puguin ésser instruments de la classe enemiga contra llurs propis interessos.

Perquè, camarades, com és possible que hi hagi un obrer honest de la C.N.T. que pugui fer seva la propaganda criminal dels Julio Barco, Garcia Pradas, Abad de Santillan i tants d'altres, i demanar l'extermini dels comunistes, quan aquest obrer sap o coneix que Franco ha exterminat els comunistes que cauen sota la seva grapa, ha assassinat comunistes com Cristino Garcia, Via, Rozas, Gayoso, Zorua, Girabau, Carrero i altres centenars i milers de comunistes caiguts en lluita per la República, per la democràcia i la independència nacional d'Espanya ?

El franquisme i l'imperialisme, en utilitzar els Garcia Pradas, Julio Barco i altres dirigents anarquistes d'aquesta mena, vol promoure la lluita, l'enfrontament i, si poguessin, la guerra civil entre els treballadors de la C.N.T. i els comunistes. Però no ho assoliran, perquè, igual que som intransigents en denunciar els dirigents anarquistes que fan la política de la reacció i dels imperialistes, també som tenaços en obrir els braços i estendre les mans als treballadors i quadres dirigents honestos de la C.N.T. per a la lluita comuna contra l'enemic comú, contra el franquisme i els imperialistes i encara més pel fet que en molts d'aquests treballadors veiem futurs camarades nostres.

La burgesia i l'imperialisme, no solament treballen en els mitjans obrers i populars, utilitzant els dirigents anarquistes i els caps socialdemòcrates de dreta, sinó que utilitzen tots els mitjans que consideren viables i que els poden proporcionar èxit en llurs plans de desviar la classe obrera del seu veritable camí revolucionari. Un d'aquests és el nacionalisme burgès. No estem veient l'exemple de la banda d'Antonio de Galarza i Tito per a comprovar on condueix la traïció iniciada pels viaranyes del nacionalisme burgès ? Hem de veure aquesta important qüestió a la llum de la lluita que menem contra els corrents ideològics de l'enemic de classe i encara més en els països on existeix un problema nacional com en el nostre.

Això és de gran importància, perquè si bé les característiques nacionals i les distintes condicions polítiques en els diversos països marquen llur empremta i llurs formes del nacionalisme burgès, amb tot, el nacionalisme burgès segueix essent, en totes les seves manifestacions, la ideologia i la política del capitalisme.

Precisament per això, davant de totes les manifestacions del nacionalisme burgès, hem d'aixecar ben alta la bandera de l'internacio-

nalisme proletari, no solament en general, sinó en l'aplicació de la doctrina leninista-stalinista sobre el problema nacional, doctrina indisolublement lligada al problema general de la revolució socialista.

No hem d'oblidar ni un sol instant que el camarada Stalin ens ha alertat sempre contra el nacionalisme burgès, perquè el nacionalisme burgès i l'internacionalisme proletari són dues tesis inconciliablement oposades.

Més d'una vegada hem hagut de lluitar, tal com era el nostre deure, contra agents de la burgesia a l'interior del P.S.U. que, corromputs fins a la medulla pel nacionalisme, pretengueren enfrontar el P.S.U. amb el P.C. Són exemples i experiències que, encara que passades, no oblidem, perquè per a nosaltres com per a vosaltres, està molt clar on han anat a parar semblants nacionalistes, que avui estan en el camp de l'enemic, actuant contra el P.S.U., contra el P.C. i contra la unitat de les forces democràtiques i obreres de tot Espanya.

S'ha pogut contrarestar amb èxit els plans reaccionaris d'aquells agents de l'enemic, s'impedí que poguessin fer més mal al P.S.U. i al P.C., perquè, com va dir la nostra camarada Dolores en el III Ple del P.C. a França :

« Durant la guerra i més tard en l'emigració, igual que en la lluita clandestina a Espanya, s'ha anat establint una profunda compenetració entre el P.S.U. de C. i el P.C. d'Espanya, basada en els mateixos principis, la mateixa línia general política i els mateixos mètodes d'organització. »

I per aquest camí seguim, inspirats pels principis del socialisme científic, guiats per una mateixa llum fins que es convertirà en venturosa realitat el que Dolores ens digué en el mateix Ple abans esmentat, en afirmar :

« L'interès d'Espanya i de Catalunya, l'interès de la lluita nacional i social del proletariat i del poble catalans, exigeix la realització dels esforços que siguin necessaris per tal que en l'esdevenidor, quan les exigències de la lluita ho determinin, el P.S.U. de Catalunya formi, mantenint i reforçant les seves característiques nacionals específiques, un tot orgànic amb el Partit Comunista d'Espanya per a dirigir en comú amb bascos i gal·les la lluita pel desenvolupament i consolidació de la democràcia, en la Federació de pobles hispànics, a la qual aspirem com a base del progrés i la grandesa d'Espanya. »

Per sort de la classe obrera d'Espanya i de Catalunya estem en el camí just, en el camí que condueix a la victòria, enfortint el gran Partit de la classe obrera, el Partit de la República, de la democràcia i de la independència nacional, el Partit del socialisme.

Naturalment que no tot està fet i resolt. Sabem que l'enemic no cessa en els seus intents de copejar el Partit, prossegueix amb ferocitat inusitada l'exterminació física dels nostres millors militants, però en la dura escola de la lluita, en el foc del combat, on es trempen els veritables quadres revolucionaris, fidels fins a la mort al marxisme-leninisme-stalinisme, sabrem vèncer totes les dificultats i complir amb honor la nostra missió comunista.

La sabrem complir perquè no ens espanten les intimidacions grogüeres ni els crits histèrics dels imperialistes anglo-saxons que preparen una nova guerra d'agressió. La sabrem complir en la lluita per la pau, per a impedir que Espanya sigui transformada en una plaça d'armes al servei de la guerra d'agressió que els imperialistes nord-americans preparen contra la U.R.S.S. i les democràcies populars.

I si es poden presentar temps difícils, camarades, temps difícils hem viscut i els hem vençut.

La nostra confiança i seguretat es basen en l'anàlisi serena que les forces del camp democràtic i antimperialista són cada dia més

fortes i tenen al capdavant la invencible Unió Soviètica, guiada pel mestre estimat, pel cap, camarada Stalin ;

perquè el camp democràtic i antiimperialista s'ha vist reforçat amb les glorioses i gegantines victòries de l'exèrcit democràtic xinès sobre els reaccionaris de Txang Cai Xec i els seus protectors imperialistes nordamericans ;

perquè el desenrotllament victoriós dels països de democràcia popular és una prova més de la força dels principis marxistes-leninistes-stalinistes ;

perquè es veu créixer i eixamplar la lluita heroica dels pobles colonials d'Àsia, contra la bàrbara dominació dels imperialistes ;

per l'enfortiment de les forces amants de la pau a tot el món ;
per la consolidació i desenvolupament dels Partits Comunistes en els països capitalistes i per la influència enorme de la ideologia comunista a tot el món ;

per la lluita abnegada de la classe obrera contra l'explotació capitalista desfermada i contra la misèria.

En aquestes raons poderoses, entre altres, rau la nostra confiança i seguretat.

Però hem d'ésser més forts i ho serem posant a contribució de l'alliberament dels pobles d'Espanya, els majors esforços, perquè puguin ésser aviat un baluard de les forces democràtiques i antiimperialistes.

Això és possible. I ho és perquè a Espanya maduren les condicions polítiques per a un canvi, perquè el franquisme no és tan fort com diuen, ni la classe obrera ni el poble no són tan febles com els presenten.

Això és possible, perquè la nostra política i el nostre programa penetren profundament i es van transformant en una bandera dels que volen salvar la pàtria sotmesa a les urpes sagnants del franquisme.

Això és possible, perquè la nostra política d'unitat troba cada dia més gran ressò en el poble.

Això és possible, perquè anem elevant la consciència de la classe obrera i demostrant amb proves constants al poble que té en el seu si forces suficients si les mobilitza i s'uneixen per a enderrocar el franquisme i restablir la República democràtica.

Defensem una política d'unitat que si ahir va menar milions d'espanyòls a la lluita i al combat, avui és l'esperança fonamentada d'una pròxima victòria.

La unitat de la classe obrera, la unitat del poble, ho hem de veure d'acord amb les necessitats de la lluita, de les protestes, de la mobilització de les masses i aleshores comprovarem com es desenrotlla la unitat en aquestes condicions i quina amplària va aconseguint, posant en joc moltes formes que anteriorment no eren les més característiques.

La nostra política d'unitat és una tasca permanent

Per això en el treball d'unitat no hem d'irritar-nos perquè en alguns casos no es percebin els fruits immediatament ni hem d'exigir el tot o res, sinó que cal saber aprofitar cada situació, allò que en cada moment pugui unir-nos a altres forces obreres i democràtiques.

Hem de tenir en compte que la política d'unitat preconitzada i defensada pel Partit no és una cosa circumstancial per a determinats moments, sinó que és una política permanent.

Pesí a les nostres forces, a la nostra influència, no ens enorgulлим ni esdevenim pedants. En això ens guiem pels consells de la camarada Dolores quan en el seu article sobre « El Partit Socialista Unificat de Catalunya, exigència revolucionària del desenvolupament democràtic de Catalunya » ens dela :

« El convenciment que la teoria marxista per la qual nosaltres ens guiem és l'única justa i la seguretat que aquesta teoria és la sola que pot orientar i conduir els pobles per camins de salvació i de llibertat, com es demostra en el grandíssim exemple de la Unió Soviètica, no ha de servir per a menysprear les altres forces que pensen de manera diferent a la nostra, no ha de servir per a efillar-nos ni fer de nosaltres uns fanfarrens orgullosos. »

A més, perquè cada dia procurem a base de treball i esforç enrobustir el Partit, lligar-lo millor i més sòlidament a les masses, perquè sabem molt bé que per a fer front a les tasques i responsabilitats gegantines d'acabar amb el franquisme i despertar l'entusiasme creador del poble per al ressorgiment democràtic d'Espanya, cal un Partit Comunista poderós, més poderós encara, que tingui en compte els savis consells de Stalin, que ens ha ensenyat que :

« Cal que el Partit i, especialment, els seus elements dirigents, dominin plenament la teoria revolucionària del marxisme, indissolublement lligada a la pràctica revolucionària. »

« Cal que el Partit elabori les consignes i directives, no sobre la base de fórmules apreses i de paral·lels històrics, sinó com a resultat d'una anàlisi metículosa de les condicions concretes del moviment revolucionari, interiors i exteriors, tenint en compte obligatòriament l'experiència de la revolució de tots els països. »

« Cal que el Partit sapiga combinar en el seu treball l'esperit revolucionari intransigent (no confondre'l amb l'aventurerisme revolucionari) amb la màxima flexibilitat i capacitat de maniobra (no confondre-les amb l'esperit d'adaptació), sense el qual és impossible que el Partit assimili totes les formes de lluita i d'organització, sigui els interessos quotidians del proletariat amb els interessos cardinals de la revolució proletària i combini en el seu treball la lluita legal amb la lluita il·legal. »

« Cal que el Partit no amagui els seus errors, que no temi la crítica, que sapiga millorar i educar els seus quadres a base de l'experiència dels seus propis errors. »

Tenim plena consciència de les nostres responsabilitats com a Partit davant de la classe obrera, davant del poble, davant d'Espanya i davant de les forces democràtiques mundials.

Per això es justifica el nostre afany il·limitat d'aprendre dels nostres grans mestres Marx, Engels, Lenin i Stalin, per assimilar llurs ensenyances, per a interpretar-les justament, per a aplicar-les correctament.

Per això el nostre afany d'aprendre de les masses, de llurs experiències, de llurs iniciatives, d'aprendre dels homes senzills, de tots i cadascun dels nostres militants, com Lenin ens ha ensenyat.

Ens preparem cada dia millor per a les noves i pròximes lluites, perquè seran dures i hi haurem de confirmar el tremp revolucionari i la intorçable fermesa de militants del Partit de José Diaz i Pasionaria.

I aquesta no és una tasca especial o particular dels camarades que tenen l'honor de lluitar a l'interior del país.

També és la nostra, la de tots els que estem a l'emigració, perquè el nostre front de combat no està tallat pels Pirineus. Som una part de l'exèrcit clandestí que lluita per l'alliberament d'Espanya.

Camarades del P.S.U. i del P.C. : cal no oblidar, cal tenir sempre molt present que el Partit Bolxevic, amb clarividència, tenacitat i fermesa va saber preparar la classe obrera per a la presa del Poder durant el període de la clandestinitat.

Cal no oblidar, camarades, aquestes experiències de valor incalculable per a comprendre en la seva immensa significació l'abast i la importància de la nostra preparació política, de la nostra lluita inescapable tantseval si sofrim alguns contratemps o si es presenten temps difícils.

No es poden oblidar, perquè les masses d'Espanya i de Catalunya i, especialment, el Partit, esperen molt de la nostra preparació política i ideològica, perquè allà, a l'infern franquista, no han tingut temps ni possibilitat, ni llibertat de preparar-se com en tenim nosaltres.

En la preparació política tampoc no s'han d'oblidar les lliçons del passat de la nostra lluita, de les nostres experiències per aprofitar les millors i corregir els errors que s'hagin comès.

Lluitem sense repòs per a merèixer aviat l'anelhada victòria, perquè res ni ningú no pugui impedir el nostre triomf.

La classe obrera espanyola triomfarà.

Els pobles d'Espanya i, al capdavant, el Partit Comunista, triomfaran.

El temps treballa a favor nostre i vencerem, perquè, com ha dit Mòlotov en el discurs del 30 aniversari de la Revolució soviètica,

« Vivim en un segle en què tots els camins condueixen al comunisme. »

Camarades del P.S.U. i del P.C. :

Visca la unitat de la classe obrera catalana amb la de tot Espanya !

Visca la Federació de pobles hispànics !

Visca el Partit Socialista Unificat de Catalunya !

Visca el Partit Comunista d'Espanya !

Visca el nostre cap i dirigent estimat, camarada Dolores !

Parlament del company Josep MOIX

« Cal que les forces republicanes catalanes formem un front nacional republicà i democràtic que s'integri a les mateixes forces dels altres pobles hispànics »

Estimats companys,

Ens reunim avui quan el nostre Partit compta ja tretze anys d'existència.

El camí que hem fet no ha estat fàcil ni planer. La nostra lluita no ha conegut cap treva ni pausa. Centenars i centenars dels nostres quadres i militants abnegats han caigut gloriósament i amb heroisme en el combat desigual contra l'enemic de classe que ens ha oposat la violència i el terror més bestial. Aquests anys de combat, en lloc d'afluir-nos ens han enfortit políticament i orgànica. No ha estat, però, solament la lluita la que ens ha donat aquesta força.

El factor determinant rau en què el P.S.U. de C. ha servat fidelitat als principis marxistes-leninistes-stalinistes. Havent servat fidelitat a aquests principis ha estat possible el nostre desenvolupament polític i orgànic. Sense aquesta fidelitat, el nostre Partit no hauria esdevingut el Partit de la classe obrera de Catalunya. Sense la fidelitat als principis ideològics, polítics i orgànics que informen el nostre Partit, el P.S.U. no hauria pogut vèncer victoriosament les dificultats innombrables a les quals ha hagut de fer front durant la guerra i en el període de la clandestinitat.

La justesa dels nostres principis ha estat contrastada per la lluita contra el règim franquista i en la qual els Partits i Organitzacions catalanes, amb certa tradició, no han pogut resistir aïrosament. El P.S.U. ha pogut vèncer grans adversitats perquè ha estat lleialment amb el poble, fos en el si de les masses populars, bregant i sentint llurs inquietuds i angories, freturant per llur alliberament, compartint i estimulant les justes aspiracions de llibertat i els anhels d'un avenir feliç.

Conscient de la nostra responsabilitat política, en tant que partit de la classe obrera catalana, en uns moments d'extrema gravetat per a Catalunya i els altres pobles d'Espanya, hem sentit la necessitat d'exposar en un acte públic la posició actual del P.S.U. de C., encara que en forma constant, ho venim fent per mitjà dels nostres òrgans de premsa, tant a l'interior com fora de Catalunya.

La causa per la qual la classe obrera i el nostre poble lluiten ens és tan pròpia i profundament sentida que no podem considerar balder cap esforç ni treball encaminats a escurçar el temps de llur opressió i explotació pel règim feixista de Franco i els grans capitalistes industrials i agraris.

Per això el martiri i la lluita del nostre poble és, per a nosaltres,

per al P.S.U., una causa pròpia, consubstancial, inseparable de la nostra preocupació, de la nostra activitat política. I les nostres tasques fonamentals, en l'actual període, no són ni poden ésser altres que lluitar per tal d'agrupar i unir les forces republicanes catalanes en la tasca comuna a tots els pobles hispànics d'enderrocar el franquisme i restablir la República i la democràcia a tot Espanya.

No és per conveniència partidista que propugnem incansablement la unitat dels catalans republicans i patriotes antifranquistes, sinó perquè és una exigència determinada per la voluntat del nostre poble, que vol sortir de la situació catastròfica en què l'ha abocat i no el pot treure el règim franquista. Per la seva naturalesa feixista, de classe, el règim franquista no fa més que extremar i aguditzar els problemes fonamentals, polítics, econòmics i socials, comuns als pobles hispànics. La seva política no pot donar satisfacció a les masses productores de la ciutat i del camp, ni a la petita i mitjana burgesia industrial i comercial, perquè el franquisme és un règim capitalista, feixista i vaticanista, al servei de les castes tradicionalment dominants i reaccionàries, els grans propietaris latifundistes, els grans industrials, l'Església il·limitadament fanàtica, intolerant i sectària, i l'exèrcit de casta, antipopular i de cop d'Estat reaccionari.

Situació a Catalunya i a la resta d'Espanya

La situació política i econòmica és cada dia pitjor a causa de l'agreujament de la crisi econòmica. No són pas les restriccions elèctriques la causa de l'agreujament progressiu de la crisi econòmica, però és cert que hi contribueixen considerablement.

El règim feixista de Franco i Falange, el seu caràcter de classe, és allò que determina i fa insoluble la crisi econòmica. Per això, la perllongació del règim l'aguditza cada dia amb les contradiccions capitalistes que crea i fomenta d'un costat la concentració de capitals i de la propietat de la terra en mans d'un grup cada dia més reduït de persones i de l'altre la creixent misèria de les grans masses treballadores de la pagesia, dels menestrals, de la petita i mitjana burgesia.

Aquest estat de misèria ascendent que pateixen les grans masses del poble, és degut a la manca de capacitat de compra per raó de l'enorme desproporció entre l'augment constant dels preus i el manteniment dels salaris irrisòriament baixos. Conseqüència de la incapacitat de consum del poble s'estén l'atur forçós total i parcial que afecta centenars de milers de treballadors de la ciutat i del camp. Malgrat l'important descens de la producció agrària i industrial, a Espanya sota el franquisme es produeix una crisi de sobreproducció, agreujada pel baix poder adquisitiu del poble.

L'agreujament de la crisi repercuteix principalment en els rengles de la classe obrera, dels treballadors i dels pagesos, car a l'augment dels preus cal afegir la minva total o parcial dels ingressos en les famílies obreres. Els capitalistes afavorits pel règim aprofiten la situació de crisi i l'atur forçós per menar una ofensiva contra la classe obrera per tal d'arrabassar-li les petites millores que havia aconseguit per l'acció i la lluita, com són: el plus de vida cara, el plus per antiguetat, pagament de les hores extraordinàries amb augment, pagament dels dies no treballats per manca de força elèctrica i altres augments de caràcter provisional.

Actualment l'espectre de l'atur forçós està constantment present i amenaça tots els treballadors que encara treballen part de la jornada o la jornada sencera.

A més de la disminució en els salaris, el règim d'assegurances

imposat pel franquisme obliga al pagament de quotes setmanals que han estat augmentades en forta proporció. Els peons paguen entre 14 i 18 pessetes la setmana i els oficials entre 18 i 20 pessetes. La falsedat i la demagògia falangista sobre les assegurances socials es manifesta, entre altres casos, en el de l'atur forçós. Quan els obrers són acomiadats amb el pretext o en raó de manca de treball, se'ls nega la carta de parat forçós i per consegüent es veuen privats del subsidi de parat que, malgrat ésser molt petit, podria alleujar llur situació.

Tots aquests elements conjugats són la causa de la situació insuportable de la classe obrera.

Les condicions de vida de la pagesia són també ben desastroses.

Malgrat els deu anys transcorreguts des del començament de la dominació franquista al nostre país, la pagesia pobra, petita i mitjana esdevenen cada dia més pobres per culpa de la intervenció i control dels òrgans falangistes en la sembra, en la distribució dels adobs i el control de les collites, de les requisites i la imposició de preus poc remuneratius dels productes de llur treball. El rendiment de les collites és molt baix, malgrat l'enorme esforç dels pagesos. L'obligació de sembrar i conrear productes inadequats a llurs terres, la manca d'adobs i fertilitzants, la mala qualitat de les llavors, la manca d'aigua per a regar, són els elements que contribueixen en gran mesura a la baixa producció. Les comarques ramaderes, per manca de farratges, es veuen obligades a desfer-se del bestiar a preu ruïnós i venent-lo als estraperlistes i especuladors que després venen la carn a preus escandalosament alts en els centres industrials. Les requisites constants de la Fiscalia de Taxes, el lliurament obligat de cupus, no deixen als pagesos per a vendre lliurement res més que les fruites i les verdures, que aquest any els grans comerciants acaparen i paguen un 50 per cent més barat que els anys anteriors. En aquest ordre de coses s'han produït fets com, per exemple, el d'un pagès que només li volien pagar les cols a 20 cèntims per unitat i va preferir donar-les al bestiar, car aquell mateix dia, al mercat, es pagaven a 4 pessetes cada col.

El mateix passa amb els productes d'exportació com l'avellana i l'ametlla, que són controlats i venuts a l'estranger sense que els productors obtinguin una retribució suficient i en relació amb l'increment dels preus dels productes industrials, de les altes contribucions i de l'augment dels arrendaments. Una hectàrea de secà, per exemple, per la qual hom pagava 60 pessetes d'arrendament anual, avui costa 490 pessetes. Un bocí d'hort que l'any 1936 costava de contribució 14 pessetes, en paga avui 117. Un bocí de terra de vinya que en costava 11'40, avui costa 130 pessetes. El sulfat de coure, l'any 1936 costava 1 pesseta el quilo, avui val 10 pessetes. El sofre es pagava a 0'37 pessetes el quilo, avui costa 5 pessetes. La patata de llavor costava 0'25 pessetes el quilo, avui es paga fins a 6 pessetes.

La pagesia es veu obligada a suportar tota mena de privacions i en molts casos a vendre la terra que anys i anys ha estat conreada per generacions familiars. Així doncs, la pagesia pobra, en lloc de poder satisfer la seva aspiració secular, la possessió de la terra que treballa, regada amb suor i conreada amb entusiasme, esforç i sacrifici, es veu desposseïda de la terra, que passa a mans dels grans propietaris a preus insignificants.

despeses i la venda insuficient. Es produeix una tal situació d'empo-

Els menestrals, els petits industrials i comerciants en general treballen amb pèrdua. Les restriccions elèctriques els afecten en gran mesura. Tenen dificultat a aconseguir les matèries primeres, car els jerarquies falangistes les distribueixen entre els grans industrials. Les

fàl·lides, suspensions de pagaments, protestes de lleteres estan a l'ordre del dia. Els tallers i les botigues han de tancar, en nombre cada dia més gran, a causa de no poder suportar l'increment constant de les briment en aquest sector tan important de l'economia catalana, que arriba en molts casos a la desesperació. Hi ha tallers que després d'haver-se vist obligats a tancar i no haver pogut vendre la maquinària han hagut de fer-ho a preu de ferro vell. Es donen casos de petits comerciants i industrials desesperats per la ruïna a la qual s'han vist abocats que han recorregut al suïcidí.

En contrast amb la situació de fam i misèria de la classe obrera, dels treballadors i de la pagesia, de dificultats innombrables, d'empobriment i de ruïna dels menestrals, dels petits industrials i comerciants, els grans propietaris i els taurons de la indústria i de la finança amunteguen enormes fortunes. El nostre portantveu ha donat a bastament dades precises sobre el procés d'aquesta concentració de capitals.

Aquests deu anys de domini franquista, d'extremada opressió i explotació del poble, han creat un odi profund contra el règim falangista. El repudi i hostilitat contra el règim es manifesten en totes les formes de la vida del nostre poble. Totes les capes socials del nostre poble, obrers, treballadors, pagesos, petits industrials i comerciants, mitjana burgesia, senten i manifesten el descontentament contra el règim. La indignació es fa incontenible i s'expressa en totes les manifestacions populars. L'esport, que és tan popular a Catalunya, és motiu per a exterioritzar el sentiment democràtic i antifranquista de les masses. Les publicacions en català que no han pogut ésser impedides pel règim tenen molta profusió. El poble, malgrat la pressió falangista, parla i canta en català i l'ambient general contra el règim és tan fort que àdhuc els que no són catalans, però que resideixen a Catalunya s'esforcen per parlar en català per tal de significar hostilitat contra el franquisme. Les danses nacionals són preferides i ballades amb entusiasme i dalit, perquè en l'actual situació signifiquen una manifestació antifranquista. Totes aquestes manifestacions del sentiment nacional català no són en cap cas antiespanyoles, sinó exclusivament antifranquistes, com ho demostra el fet que he dit abans que els no catalans també parlen el nostre idioma com a signe de fraternitat entre els pobles d'Espanya que lluiten en comú contra el règim que els oprimeix.

El nostre poble no es limita, però, a fer únicament aquestes manifestacions, sinó que lluita amb diverses formes més actives i és la classe obrera la que mena una acció més constant i decidida. La lluita dels obrers per assolir reivindicacions econòmiques per tal d'alleujar les difícils condicions de vida i de treball és molt important, donades les condicions del terror que exerceix el règim. Les vagues i accions reivindicatives dels obrers de la metal·lúrgia, del tèxtil, del transport, del gas i electricitat, etc., etc., a Barcelona, a Manresa, a Mataró, al Prat, a Flix, etc., etc., han mobilitzat centenars de milers d'obrers, homes, dones i joves, malgrat l'oposició aferrissada dels jerarques sindicals falangistes, els quals no han pogut impedir el desemmascament de la demagògia falangista al servei exclusiu del gran capital i dels grans propietaris de Catalunya i d'arreu d'Espanya.

L'oposició i la resistència de la pagesia al règim és més forta que mai. Hi ha pobles on la Falange s'ha extingit i en general a tot el camp català els elements que hom coneix com a republicans i democràtics són envoltats de l'estima i simpatia del poble.

Els Gremis que agrupen els menestrals, els petits industrials i

comerciants fan sentir constantment llur descontentament contra el sistema d'intervenció i control falangista, contra les immoralitats en la distribució de matèries primeres i productes fabricats que impedeixen llur desenvolupament industrial i comercial, i que els condemnen a la ruïna i desaparició.

La situació general és tan greu que àdhuc els industrials tenen consciència de la inestabilitat del regim i per tal de salvaguardar llurs interessos, en ocasió del darrer viatge de Franco a Barcelona, li han plantejat la necessitat urgent de prendre mesures encaminades a canviar la situació. Tots sabem que aquesta inquietud de la burgesia no està orientada a resoldre els problemes de les masses populars, sinó motivada per la inseguretat d'un futur immediat. Però el fet evidència la profunditat i gravetat de la situació econòmica i política del país, que la perillositat del règim no farà més que agreujar.

La situació internacional i la lluita en defensa de la pau

Després de quatre anys d'acabada la guerra contra el hitlerisme que ha costat sacrificis innombrables als pobles amants de la llibertat, ens trobem davant l'amenaça d'una nova guerra per l'abandonament dels acords i compromisos contrets a Ialta i a Potsdam pels governants anglo-americans.

La política d'agressió i expansió ha substituït la de col·laboració internacional. És més que evident que els monopolistes nordamericans han decidit aquesta política amb l'intent de dominació mundial que actualment ja s'imposa en molts països d'Europa amb l'acceptació del Pla Marshall, la Unió Occidental i el Pacte Atlàntic. Per mitjà d'aquests instruments polítics, els imperialistes, sota la direcció dels monopolistes nordamericans, volen imposar llur domini econòmic i polític a l'Europa occidental, la dependència nacional dels pobles d'aquests països i transformar llurs territoris en bases estratègiques militars de la guerra que preparen. Per a cobrir i amagar el veritable objectiu d'aquesta política de colonització i esclavització de l'Europa occidental, els fomentadors d'una nova guerra fan tot el que està a llur abast per a emmetzinar els sentiments dels pobles amb el vert de l'odi contra la Unió Soviètica i els països de democràcia popular.

La calúmnia, la mentida, la falsedat, són els mètodes emprats a dojo per la ràdio, la premsa i les publicacions de la reacció, contra les realitzacions i els avenços del país del Socialisme victoriós, contra la gloriosa Unió Soviètica que marxa vers el Comunisme. Volen amagar els afanys de guanys fabulosos, enllemnits pels que han obtingut en la segona guerra, calumniant el país que més sacrificis va fer en la victòria militar contra el nazi-feixisme, el país que més esforços realitza per a consolidar la pau sobre bases democràtiques i justes.

Resulta clar que la preparació de la guerra reporta ja als imperialistes beneficis que voldrien augmentar amb una altra guerra. És també igualment clar que les càrregues d'aquesta política d'armament recauen sobre les masses populars i, principalment, sobre la classe obrera, la qual veu disminuir constantment el seu nivell de vida, mentre la misèria augmenta, al ritme que baixen els salaris i l'exèrcit de parats compta amb desenes de milions, dels quals més de cinc milions corresponen a Nordamèrica.

El Pla Marshall, per pròpia declaració de Paul Hoffmann, que n'és l'administrador, no ha resolt la situació econòmica dels països que l'acceptaren, sinó un resultat polític en favor de la política expan-

sionista dels imperialistes nordamericans. Això ha permès als monopolistes nordamericans, per mitjà de llurs agents i la propaganda, l'escomesa contra les organitzacions democràtiques i fonamentalment contra els Partits Comunistes i les organitzacions sindicals d'arreu del món. La reacció ha desfermat una repressió intensa en cada país, sostinguda sistemàticament pels monopolistes nordamericans.

Franco, com és ben conegut, ha beneficiat d'aquest ajut, evidentment a canvi de la pèrdua de la independència del nostre país. Si la quantia de l'ajut no ha estat més important és degut a la forta hostilitat que han trobat en el moviment democràtic internacional.

L'objectiu de l'ajut a Franco és d'un abast polític molt important. Els plans expansionistes dels imperialistes nordamericans ajuden Franco a mantenir-se al Poder, perquè saben que la seva feblesa els ha permès precisament llur penetració econòmica i política en el nostre país. La pèrdua de la independència del nostre país deixa les mans lliures als provocadors de guerra per a convertir Espanya en una base militar. Al mateix temps que Espanya és considerada com una base estratègica en els plans bèl·lics i els espanyols com a carn de canó, en els plans expansionistes el nostre territori és apreciat per les seves riqueses en matèries primeres indispensables, no únicament per a la guerra, sinó per a la indústria moderna.

Aquests són els plans i els objectius dels imperialistes nordamericans. Aquests són els plans de guerra i els objectius polítics dels imperialistes nordamericans amb la participació de Franco. Però la realitat és tota una altra, car el poble català com els altres pobles hispànics, no estan disposats a ésser instrument d'uns i altres que són llurs enemics irreconciliables.

Tal com digué en el comunicat del Secretariat del C.C. del Partit, coincidint amb els termes del comunicat del Buró Polític del Partit Comunista d'Espanya, afirmem amb tota la força que :

« Els pobles hispànics no faran mai la guerra a la Unió Soviètica. No, Catalunya no farà mai la guerra a la Unió Soviètica, el País del Socialisme, el País de la gran Revolució d'Octubre que marca als pobles el camí de l'alliberament, el país que tant ens ha ajudat i ajuda, el país que ha estat, és i serà el nostre millor amic. Catalunya no farà mai la guerra al país que ha alliberat la gran unió de pobles que el tsarisme oprimia en la vella Rússia, que ha vençut a costa de sacrificis immensos el nazisme i ha alliberat la humanitat del domini hitlerià. No, Catalunya no farà mai la guerra a la gran Unió Soviètica que s'alça avui triomfant i poderosa, garantia de la independència de les democràcies, ferm baluard de la pau i de la independència i llibertat de tots els pobles.

No, Catalunya, els pobles hispànics no faran la guerra pels imperialistes nordamericans i llurs instruments franco-falangistes. »

Els pobles hispànics, com els altres pobles de la terra, no volen la guerra. No volen la guerra, perquè tal com digué el cap de la poderosa Unió Soviètica i dirigent estimat dels comunistes, el camarada Stalin :

« Els horros de la passada guerra són massa vius encara en la mentalitat dels pobles, i les forces socials identificades amb la pau són massa grans perquè els deixebles de Churchill en matèria d'agressió puguin prosperar i arrossegar els pobles a la guerra. »

Els actes han confirmat aquestes paraules. Els pobles s'han posat en moviment contra la guerra i per la pau. L'activitat dels partidaris de la pau creix i s'exemplifica cada dia. Les forces del camp democràtic ant imperialista, encapçalades per la Unió Soviètica i les democràcies populars, estan en progressió constant.

Les forces de la democràcia, del progrés i de la pau hem assolit

èxits que són una demostració palpable de la ferma voluntat dels pobles de lluitar contra la guerra.

El Congrés Mundial de Partidaris de la Pau del mes d'abril, celebrat a París i a Praga, i el ressò que ha trobat el Manifest cridant els pobles a lluitar contra la preparació d'una nova guerra, és un dels millors èxits. Les més importants organitzacions democràtiques de caràcter mundial que agrupen centenars de milions de treballadors, de dones, de joves de totes condicions polítiques, socials i religioses, recoitzen i participen a la realització dels acords del Congrés.

La classe obrera és la base fonamental d'aquest gran Moviment de masses. Per la seva condició de classe més avançada i progressiva té més consciència de la necessitat d'unir totes les forces populars en la lluita contra la guerra i per la pau. Per aquesta raó, la classe obrera ha d'estar en cada país al capdavant de l'activitat dels partidaris de la pau. El 2 d'octubre és la data assenyalada per a la Jornada Internacional contra la guerra, per la pau i la democràcia. La preparació i realització d'aquesta Jornada ha d'ésser per al nostre Partit una tasca fonamental, car la lluita per la pau és inseparable de la lluita contra el règim franquista, que és la guerra en el nostre país i una amenaça per a la seguretat internacional.

En constatar la superioritat de les forces democràtiques anti-imperialistes no seria just deixar de valorar la importància i significació del triomf de la Xina democràtica i popular contra els imperialistes de fora i de dins del país. No podem deixar de saludar com un èxit que reforça poderosament el camp antiimperialista els grandiosos èxits de l'Exèrcit i el poble de la nova Xina, magníficament dirigits pel camarada Mao Tse Tung.

L'abast del triomf de les forces democràtiques populars de Xina sobrepassa el límit de les seves fronteres i és evident que la seva projecció en el futur immediat tindrà una repercussió de transcendència política incalculable.

Aquesta situació favorable de les forces del camp democràtic fa encara més condemnable la traïció de Tito i la seva trepa. La traïció al socialisme i als principis de l'internacionalisme proletari, el seu nacionalisme burgès, l'ha convertit en l'agent més repugnant dels imperialistes, en l'enemic de la Unió Soviètica i de les democràcies populars. En la condemna més enèrgica contra aquesta traïció del grup dirigent del Partit iugoslau agraim en tot el seu valor el paper jugat pel Buró d'Informació i, fonamentalment, pel Partit Comunista Bolxevic, en assenyalar i desemascarar a temps aquests elements estranys a la ideologia del Partit, al Socialisme i a la Democràcia.

Camarades, en el camp internacional hi ha dues polítiques. D'una banda la política de guerra, de dominació imperialista, contra la democràcia, de la reacció internacional, encapçalada pels monopolistes nordamericans. D'una altra banda, la política de pau, de llibertat i de democràcia sostinguda pels pobles i encapçalada per la gran i poderosa Unió Soviètica.

Les forces de la pau són molt superiors a les de la guerra, però cal intensificar la lluita contra llurs preparatius per tal d'impedir els plans de dominació mundial que els imperialistes tenen projectats.

La lluita per la unitat de les forces catalanes obreres, republicanes i antifranquistes

Es evident que la situació greu de Catalunya i de tot Espanya no es resoldrà pas amb l'actual règim, car precisament la naturalesa

i contingut feixista del franquisme és la causa d'aquesta situació. La seva perllongació no farà més que aprofundir la misèria, els sofriments, les privacions i les dificultats que el poble sofreix. Aquesta conclusió, que és clara per a nosaltres, és compartida avui per altres sectors importants. Això explica perquè està plantejat el problema del canvi de Franco, la qual cosa no resoldria el problema certament, però aquest plantejament per sectors no republicans demostra que en el país s'ha operat un canvi i que entre les forces republicanes ha tingut una forta repercussió que ha creat unes millors condicions per arribar a una entesa de les forces obreres, republicanes i democràtiques.

Es evident que hi ha elements nous que permeten esperar un resultat positiu d'unitat de les forces catalanes i de la unitat republicana, és a dir, de totes les forces democràtiques espanyoles, de la qual el Partit Comunista d'Espanya, com el Partit Socialista Unificat de Catalunya, no poden ésser exclosos, car són la representació de la classe obrera.

Per tal de contribuir a assolir la unitat de les forces catalanes, a la vista de les possibilitats existents, el nostre P.S.U., conseqüent amb la nostra política d'unitat, ha reiterat públicament la seva posició favorable a una entesa. Entesa per a la qual considerem necessari que tots els republicans i demòcrates catalans facin els esforços que la situació exigeix. Entesa que hauria de concretar-se en un programa democràtic i republicà d'acció comuna per a totes les forces d'oposició al règim franquista. També ens hem adreçat al President de la Generalitat, senyor Iria, per tal que prengui la iniciativa de convocar les forces catalanes disposades a lluitar per la República democràtica i les llibertats nacionals de Catalunya, amb la finalitat de constituir el Govern de la Generalitat que unifiqui i dirigeixi l'oposició antifranquista i la uneixi a la lluita de tots els pobles hispànics.

Dotar d'un programa i un Govern democràtic i republicà les forces catalanes d'oposició seria dotar-les d'armes magnífiques per a desenvolupar la lluita del poble contra el règim franquista i contra les maniobres reaccionàries dels monàrquics coalitzats amb els socialistes de dreta i els faistes. Considerem urgent la unitat dels republicans i demòcrates de Catalunya i d'Espanya, perquè en el procés de profunda descomposició i crisi del franquisme l'actitud d'espera i de passivitat és extraordinàriament perillosa per al futur dels nostres pobles. La situació és prou greu i plena de perills perquè es pugui justificar l'espera. Aquesta unitat és sentida i desitjada per les àmples masses del poble i cal organitzar-la perquè doni els resultats polítics que el nostre poble espera. Cal que les forces republicanes catalanes formem un front nacional republicà i democràtic que s'integrï a les mateixes forces dels altres pobles hispànics. I cobrir aquesta necessitat sentida pel poble no és per al temps de les calendes gregues, sinó que és una necessitat actual, apremiant i inajornable.

No ens hem de sentir cansats en propugnar i treballar per la unitat política contra el règim franquista i per la República democràtica i les llibertats nacionals. Hem d'ésser perseverants, encara més que fins ara per tal que la idea d'organitzar la unitat penetri i es desenrotlli ràpidament entre totes les forces republicanes i democràtiques.

El nostre Partit ha provat a bastament amb sacrificis i amb l'heroisme dels nostres militants fins on estem disposats a lluitar per la unitat política de les forces republicanes i democràtiques que lluiten

contra el règim. Hem fet i farem esforços perquè valorem aquesta unitat política, combatent com una premissa a l'alliberament del nostre poble de l'opressió i l'explotació a què està sotmès conjuntament amb els altres pobles d'Espanya sota el jou de la dictadura franquista. Hem fet i farem esforços per accelerar la unitat de les forces republicanes, perquè tenim consciència que l'alliberament del nostre poble no l'aconsegurem solament amb l'heroisme, el sacrifici i l'esforç del nostre Partit ni amb el d'altres patriotes que lluiten contra el franquisme.

I esperem que les altres forces catalanes republicanes i democràtiques faran el mateix que el nostre Partit per tal d'assolir un programa comú i la constitució del Govern de la Generalitat que sigui l'alta representació de Catalunya, obrera, republicana i democràtica.

El prestigi del P.S.U. de C. entre els obrers i totes les masses populars

La unitat de la classe obrera és un factor essencial en la realització i desenvolupament de la unitat política obrera republicana i antifranquista.

En la nostra tasca per aconseguir la unitat el Partit ha d'avançar més que fins ara per la seva constància i decisió. La nostra tàctica en el treball polític entre les masses i, fonamentalment entre la classe obrera, si l'apliquem amb paciència i perseverança, ens permetrà assolir bons resultats en l'actual període de la nostra lluita contra el franquisme. L'odi, el descontentament i l'hostilitat del poble contra el franquisme és universal. L'anhel d'una sortida democràtica i republicana és també comú a la quasi totalitat del nostre poble. Les condicions objectives, doncs, existeixen com mai per a realitzar la nostra tasca d'unir la classe obrera.

Hem de tenir consciència clara del paper dirigent del nostre Partit i de la missió històrica que hem d'acomplir en l'alliberament social i nacional del nostre poble. I per complir amb honor aquesta missió, el nostre Partit ha d'ésser un partit de masses, un partit comunista-marxista-leninista-stalinista obert a tots els homes i dones de Catalunya, obrers i pagesos, treballadors intel·lectuals i de professions liberals, a tots aquells homes i dones que tenen un esperit avançat i progressiu, que volen formar en els rengles de l'avantguarda organitzada de la classe obrera. En aquesta tasca d'enfortiment del Partit l'esforç principal l'hem de fer entre la classe obrera, però sense deixar de treballar entre les masses del nostre poble. I hem de fer aquesta tasca lliures de sectarisme i sense un criteri esmirriat. No anirem gaire lluny si en el Partit arrelés la concepció selectiva en l'admissió de militants. Hem de treballar estretament lligats i fosos amb les masses d'obrers i treballadors. Amb tots els obrers i treballadors sense distinció ni diferència per llur antiga afiliació sindical, car entre un obrer cenetista i un obrer ugetista no existeix cap diferència de significació política i social en relació amb el nostre Partit.

La nostra lluita contra la influència reaccionària de l'anarquisme en el moviment obrer català no es pot confondre de cap manera com una lluita contra la C.N.T., com pretenen els faistes d'una i altra fracció que volen confondre els obrers que pertanyien a la C.N.T. Aquesta és una de les qüestions que cal fer comprendre als obrers que encara es senten lligats moralment a la C.N.T. Però per tal de fer-ho comprendre als obrers cenetistes hem de comprendre ben bé nosaltres que no hi ha cap incompatibilitat d'ésser afiliat a la C.N.T. i militant del P.S.U. de C.

El que val i cal considerar en qualsevol obrer determinat és la seva fidelitat i consciència de classe, el seu esperit revolucionari, republicà i progressiu, i d'obrers que tenen totes ou part d'aquestes condicions n'hi ha molts que eren o són de la C.N.T. Són obrers que han demostrat en la lluita contra la burgesia, la reacció i el franquisme que tenen condicions suficients no solament per a merèixer l'ingrés al Partit, sinó perquè el Partit treballi per aconseguir tenir-los en els seus rengles gloriosos. Són obrers que no tenen res de comú amb els falstes al servei de la reacció com Garcia Pradas... com ho demostra el nombre d'ingressos en el nostre Partit d'obrers pertanyents a la C.N.T.

En aquesta tasca, doncs, d'enfortir el Partit, d'unir la classe obrera, hem de dedicar grans esforços per a obtenir majors resultats.

El nostre Partit té cada dia més prestigi entre els obrers, les masses i el poble. Guanya simpatia i la seva influència es va eixamplant.

Això no és pas degut a la casualitat, sinó que és el resultat de la nostra activitat política i combatent a l'avantguarda de la lluita en les condicions difícilíssimes de la clandestinitat sota el terror bestial del règim franquista.

El nostre Partit ha sabut identificar la seva fidelitat als principis amb els interessos de la classe obrera, de les masses treballadores del nostre poble i amb la lluita contra el franquisme i per la República.

I en la lluita per la defensa d'aquests interessos socials i nacionals, malgrat algunes febleses, ha estat conseqüent. Per això els obrers i els treballadors no han tingut millor combatent que el P.S.U. en la defensa de llurs interessos vitals, pel millorament de llurs condicions de vida i treball, per llurs llibertats democràtiques i sindicals, per les reivindicacions de les dones i els joves; els treballadors de la terra, els pagesos pobres i mitjans han trobat en el P.S.U. el partit combatent, dirigent i orientador de la lluita de la pagesia catalana contra els grans propietaris que l'exploten i la consecució de les seves seculars aspiracions de posseir la terra que treballen; en la defensa dels interessos dels menestrals, els petits industrials i comerciants, el nostre Partit no ha deixat mai d'ésser el més conseqüent lluitador contra la voracitat dels capitalistes indígenes i els monopolistes anglo-americans; les llibertats nacionals de Catalunya i la República democràtica no tenen millor defensor que el P.S.U. contra el règim falangista d'opressió i explotació en benefici de les castes reaccionàries i dominants a Catalunya i a la resta d'Espanya.

El prestigi del nostre Partit a Catalunya no ha estat assolit solament per la nostra activitat combatent, republicana i patriòtica. Els èxits grandiosos dels Partits Comunistes dels països de democràcia popular en la lluita contra el feixisme i la victòria contra el hitlerisme en la qual la gloriosa Unió Soviètica va tenir un paper decisiu és un factor molt important en el procés de simpatia i confiança del nostre poble vers el P.S.U. La identificació del P.S.U. com a partit comunista amb els Partits Comunistes d'arreu del món, la nostra identificació amb el Partit Comunista d'Espanya és la base d'aquesta comprensió.

La identificació ideològica en els principis, en els mètodes i objectius del marxisme-leninisme-stalinisme, és la que inspira i aferma la nostra unitat política amb el P.C. d'Espanya. Aquesta unitat política ha d'ésser més estreta cada dia en l'esperit i pràctica de

l'internacionalisme proletari que ens ensenya que la classe obrera d'un mateix país ha d'estar unida per tal de fer front en millors condicions al seu enemic de classe, per a lliurar-se de la seva dominació econòmica, política i nacional.

Camarades del P.S.U. : hem assenyalat les tasques més importants a realitzar en el període actual.

El bon encert en portar-les a la pràctica serà una nova contribució del nostre Partit a la lluita per l'enderrocament del franquisme, pel recobrament de la independència d'Espanya, de la República, de les llibertats democràtiques nacionals, que ha de permetre als pobles hispànics portar endavant la revolució democràtica-hurgesa i assegurar pa, treball i benestar a la classe obrera i pau per a tot el poble.

Visca la República democràtica !

Visca Catalunya !

Visca el P.S.U. de C. !

Als presidents de la República i de la Generalitat

Honorable President de la Generalitat de Catalunya.

Honorable senyor :

Reunits mil cinc cents compatriotes, en el míting del cinema « A.B.C. » de Tolosa, amb motiu de la commemoració del XIII aniversari del Partit Socialista Unificat de Catalunya, acordaren demanar-vos, per reclamar-ho urgentment les exigències de la lluita antifranquista, que convoqueu les forces catalanes disposades a lluitar per l'anihilament del règim de Franco, per la República democràtica i les llibertats nacionals de Catalunya, per tal d'anar a la constitució d'un Govern català en el qual la classe obrera, amb el seu Partit Socialista Unificat de Catalunya, tingui la representació que li correspon.

Excm. Senyor President de la República Espanyola.

Excel·lentíssim senyor :

Reunits mil cinc cents compatriotes, en el míting del cinema « A.B.C. » de Tolosa amb motiu de la commemoració del tretzè aniversari del Partit Socialista Unificat de Catalunya, acordaren demanar-vos, per reclamar-ho així urgentment les exigències de la lluita antifranquista, la constitució d'un Govern integrat per totes les forces que vulguin col·laborar en la tasca comuna d'anihilar el règim de Franco i pel recobrament de la República democràtica, un Govern que tingui confiança il·limitada en el poble, que utilitzi l'autoritat de la República en benefici del poble i en el qual la classe obrera, amb el seu Partit Comunista, tingui la representació que li correspon.

1176. Vegi's nota 1175, parlament de Rafael Vidiella
1177. Vegi's nota 1175. , parlament de Antoni Mije.
1178. Vegi's nota 1175, parlament de Wenceslau Colomer
1179. Vegi's nota 1175, parlament de Josep Moix.
1180. Carta de Comorera a Vicente Uribe, París, 26 d'agost del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI, Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1445.
1181. Reprodueixo el document-resum de les finances del P.S.U. de C. (comorerista) entre setembre del 1949 i maig del 1951:

EXERCICI ECONOMIC - SETEMBRE 1949 -MAIG 1951.

ENTRADES :

Setembre 1949,- Existència en caixa ..	163.534 frs.
Fons de Reserva	3.093,229 "
Prèstec	51,000 "
Donatius	180,023 "
Ajut	42,782 "
Ingrsos Propaganda ...	38,955 "
Total	3,569,523 "

SORTIDES:

Ajut total a l'interior	967,716 frs.
Publicacions	508,682 "
Viatges	254,800 "
Diversos	52,585 "
Nòmina	1,535,900 "
Ajut	249,000 "
Total	3,568,683 "

Total entrades ..... 3,569,523 frs.
 Sortides ..... 3,568,686 "

 Existència
 Caixa maig 1951 ..... 837 frs.

Explicacions: Era intenció del C.E.P. donar als com panys aquest estat de comptes més detallat. Unes cir cumstàncies especials, però, creades a darrera hora, han aconsellat de presentar-lo d'aquesta manera resu mida. No obstant, els justificants d'aquest exercici econòmic, estan a disposició del company, o companys que ho sol.licitin.

Tot el moviment econòmic expressat amb el present es tat de comptes, ha estat aprovat periòdicament per la Comissió de Finances, i periòdicament també, per la totalitat dels membres del C.E.P. que ens trobàvem a París. Darrerament ha estat aprovat en Reunió Ple nària del C.E.P. celebrada el mes de juliol prop pas sat.

París, 1 d'octubre del 1951.

PEL COMITE EXECUTIU PROVISIONAL DEL
 PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE
 CATALUNYA.

13, rue des Yvris.
 Les Richardets.
 Noisy-le-Grand
 (S.et C.)

1182. Transcripció a continuació, l'article "PUNTUALITZEDU", motiu del segreste de "Lluita", nº 220, del 31 d'a gost del 1949:

"El Partit Socialista Unificat de Catalunya va ésser la Secció Catalana de la I.C.

Darrerament s'ha produït alguna confusió amb relació al caràcter del nostre Partit i de les seves relacions amb la I.C., confusió que s'haurà accentuat amb l'afirmació històricament falsa que s'ha formulat en el darrer No. de "Quita". Essent aquesta una qüestió tan trascendental per a la història del moviment obrer de Catalunya, és indispensable posar fi a les confusions i restablir la veritat històrica.

El mes de juny del 1939, en nom del Comitè Executiu, el nostre secretari general, Joan Comorera, va proposar al Presidium de la Internacional que el PSU. fos acceptat com a Secció Catalana. La proposició fou aprovada per unanimitat.

La prova històrica d'aquesta afirmació la tenim en dos documents d'importància excepcional: El dia 15 de maig el Presidium de la I.C. va prendre l'acord de dissoldre-la prèvia consulta a les Seccions afiliades. El dia 24 de maig del 1943 el Comitè Central del P.S.U. de Catalunya va prendre la següent resolució:

El Comitè Central del Partit Socialista Unificat de Catalunya -Secció Catalana de la I.C. des de el mes de juny del 1939-, després d'analitzar la proposició del Presidium del Comitè Executiu de la I.C. de disoldre-le com a centre directiu del moviment obrer internacional, d'alliberar les Seccions de las obligacions derivades dels Estatuts i Resolucions dels Congressos de la I.C. i els justos reonaments que la produeixen, ha pres el següent acord:

PRIMER.- Aprovar la proposició del Presidium del Comitè Executiu de la I.C.

SEGON.- Concentrar totes les forces del Partit per a recozar amb tots els mitjans al seu abast la guerra alliberadora dels pobles i Estats de la coalició antihitleriana.

per tal d'accelerar la derrota de l'enemic mortal dels treballadors, el feixisme alemany i els seus aliats i vassalls.

TERCER.- Concentrar totes les forces del Partit per a mobilitzar a fons Catalunya i transformar l'actual i heròica resistència activa on victoriosa guerra popular contra el règim terrorista de Franco i Falange, vassalls a Espanya del feixisme alemany.

QUART.- Concentrar totes les forces del Partit per a conseguir que tots els pobles hispànics agermanats, fent més, més depresa i millor, enderroquin el règim terrorista de Franco i Falange, impedeixen així que Espanya sigui arrossegada totalment i definitivament a l'Infern de la guerra hitleriana.

CINQUE.- Concentrar totes les forces del Partit per a exigir, junt amb el poble, el retorn immediat a Espanya de la "Divisió Blava" i dels obrers tramesos com esclaus a Alemanya, actes efectius i criminals de guerra del règim terrorista de Franco i Falange contra les Nacions Unides.

SISE.- Concentrar totes les forces del Partit per a accelerar la unitat orgànica de la classe obrera, la Central Sindical Unica, la unitat combatent dels catalans i de Catalunya amb els altres pobles hispànics, la constitució urgent de l'òrgan dirigent de la lluita del nostre poble contra el seu mortal enemic: el règim de Franco i Falange.

SETE.- Reformar el treball comú, la lluita comuna contra el règim terrorista de Franco i Falange i la guerra hitleriana, els llaços fraternals que ens uneixen amb el gloriós Partit Comunista d'Espanya.

Pel reforçament de la coalició anglo-soviètica-americana. - Pel segon front ara, en el continent europeu prop dels centres vitals d'Alemanya.

Per l'anorreament de la cinquena columna, instrument, en cada país, del naci-feixisme.

Per l'enderrocament del règim terrorista de Franco i Falange.

Per Espanya lliure i independent, per la República.
Per Catalunya lliure.

Per la victòria militar de les Nacions Unides. -Per una pau justa i democràtica.

Visca el Partit Socialista Unificat, Partit únic del proletariat català, Partit Nacional de Catalunya.!

Visca la unitat orgànica de la classe obrera, la Central Sindical Única.!

Visca la unitat combatent de tots els catalans patriotes, de Catalunya amb els altres pobles hispànics.!

Visca la unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques, l'Exercit Roig, i el seu cap genial, company Stalin.!

24 de maig del 1943.

COMITÈ CENTRAL DEL PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE
CATALUNYA

La "Pravda" del 19 de juny publicà el següent comunicat del Presidium del Comitè Executiu de la Internacional Comunista:

"En la darrera sessió del 8 de juny del 1943, el Presidium del Comitè Executiu de la Internacional Comunista analitzà les decisions rebudes de llurs Seccions respecte la resolució de la Internacional Comunista i ha constatat:

- 1.- Que la proposició de resoldre la Internacional Comunista ha estat aprovada pels Partits Comunistes d'Alemanya, Argentina, Austràlia, Àustria, Bèlgica, Bulgària, Canadà, Partit Socialista Unificat de Catalunya, Partit Comunista de Colòmbia, Unió Revolucionària Comunista de Cuba, Partit Comunistes de Txecoslovàquia, Xilo, Espanya, Finlàndia, França, Gran Bretanya, Hongria, Irlanda, Itàlia, Mèxic, Costa Rica, Partit Obrer de Polònia, Partits Comunistes de Romania, Síria, Suecia, Unió

Sudafricana, Partit Socialista Bolxovic de la U.R.S.S. i per la Internacional Juvenivola Comunista (adherida a la Internacional Comunista amb drets de Secció).

2.- Que cap de les Seccions de la Internacional Comunista no s'ha rebut cap objecció contra la proposició del Presidium del Comitè Executiu.

Considerant tot això, el Presidium del Comitè Executiu de la Internacional Comunista resol:

PRIMER: Declarar que la proposició de dissoldre la Internacional Comunista ha estat unànimement aprovada per les Seccions de la I.C. que han tingut possibilitat de comunicar llurs decisions (entre les quals es troben totes les Seccions més importants).

SEGON: Considerar que a partir del dia 10 de juny del 1943 queden dissolts el Comitè Executiu de la Internacional Comunista, el Presidium i el Secretariat del Comitè Executiu i la Comissió Internacional de Control.

TERCER: Encarregar una comissió composta per Dimitrov (president), Ercoli, Manuelsqui i Piek que porti a la pràctica la liquidació dels assumptes pendents, del organismes, dels serveis i dels bens de la Internacional Comunista.

Per carrecs del Presidium del Comitè Executiu de la Internacional Comunista.

9 de juny del 1946.

signat: J. Dimitrov.

Aquesta és doncs, la veritat històrica que convé restablir sempre i molt més quan ella honora en tan gran mesura la classe obrera del nostre país".

L'article és reproduït al "Bulletin bimensual del P.S.U. de C.", nº 5, 1 de març del 1950, Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.

1183. "Comunicat de la Secretaria General del Partit Socialista Unificat de Catalunya", signat per Joan Comorera, 29 d'agost del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera." pàg. 1447.
1184. Memòries inèdites d'Amadeu Bernadó sobre la crisi del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
1185. Entrevista amb Wenceslau Colomer, París 13 d'abril del 1976.
Entrevista amb Pere Ardiaca, Barcelona, 19 de juliol del 1976.
1186. Entrevista amb Wenceslau Colomer, París, 13 d'abril del 1979.
1187. Memòries inèdites d'Amadeu Bernadó sobre la crisi del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
"Carta de J. Comorera a Josep Mcix, 5 de setembre del 1949. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1455.

1188. Memòries inèdites d'Amadeu Bernadó sobre la crisi del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
1189. Carta de Vicente Uribe a Comorera, del 29 d'agost del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.

Paris 29 Agosto 1949.

Estimado camarada Juan. Comente de fe en mi nota de un mes te estimo esperando en Hebra. Igualmente creo son las causas que te impiden volver a la vida. El hecho es que estimo necesario reunir urgentemente para examinar en común la mejor manera de derrotar las medidas que se proponen por una situación extraña, peligrosa y perjudicial. De momento que nos reunimos esta tarde, lunes, a las 5 de la Tarde en Hebra. Espero tus respuestas sobre mi propuesta que responda a la línea del 22.

Saludos comunistas

Vicente Uribe

1190. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera". Pàg. 1450.
1191. Circular de la Secretaria General núm. 2. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera", pàg.1449.
1192. Aquest és el document amb les signatures incluídes:

París, 2 de setembre del 1949.

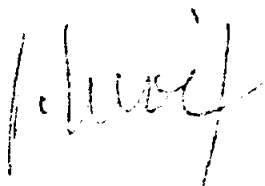
Company JOAN COMORERA.

Ciutat

El Secretariat del P.S.U. et comunica la resolució adjunta amb l'esperança que, tal com correspon a tot militant honest, pel bé del Partit, l'acceptarà i acatarà.

Rep la nostra salutació comunista.

EL SECRETARIAT DEL P.S.U.
DE CATALUNYA.

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'M. Masferrer', written in a cursive style.

RESOLUCIO DEL SECRETARIAT DEL
P.S.U. DE CATALUNYA SOBRE L'ACTITUD ADOPTADA
PEL COMPANYY JOAN COMORERA

El Secretariat del Partit, reunit el dia d'avui, ha examinat l'actitud adoptada pel company Joan Comorera en aquest últim període i ha comprovat els fets següents:

Qua malgrat haver encarregat al company Moix que assegurés la direcció del treball al·legant sentir-se malalt i tenir necessitat de repòs, per la qual cosa va demanar una licència que el Secretariat unànimement li va acordar, quan el company Joan Comorera ha tornat a París, en lloc de reintegrar-se al Secretariat i reprendre les funcions de Secretari General, com reiteradament se li va demanar, ha començat a actuar per compte pròpia al marge i contra el Secretariat, que és l'òrgan col·lectiu màxim responsable de la direcció del Partit,

que el company Joan Comorera ha plantejat fora del Secretariat les qüestions polítiques que hi estan pendents de discussió car, la discussió es va suspendre per a prosseguir-la quan ell tornés i es fes novament càrrec de les seves funcions de Secretari General,

que ha falsejat el caràcter de les relacions del P.S.U. amb el Partit Comunista d'Espanya i ha violat els acords establerts en comú, amb la intenció d'incitar els militants i el Partit contra el P.C. d'E. i que, en aquesta línia, ha convocat un cert nombre de militants fent ús indegut de la seva condició de Secretari General,

que ha pres i, amb la mesura possible, ha aplicat decisions personals al marge del Secretariat i mentre quatre dels seus membres es trobaven absents de París per a parti-

cipar a un gran i solemne acte commemoratiu del XIIIè Aniversari del nostre Partit, acte acordat unànimement pel Secretariat i al qual es va negar a participar i assistir.

Està plenament comprovat que, entra d'altres d'extremada gravetat, el company Joan Comorera ha realitzat els actes següents:

Ha realitzat un veritable cop d'Estat contra la Direcció del Partit i el propi Partit. Ha substituït al company responsable de l'òrgan del Partit "LLUITA", membre del Secretariat, ha canviat la composició de la Redacció i ha ordenat que s'impedís l'entrada al local a un company també membre del Secretariat i de la redacció de "LLUITA". Ha enviat un company a visitar els departaments amb instruccions desconegudes del Secretariat i per damunt del company responsable d'Organització, també membre del Secretariat. Reté importants fons del Partit i els utilitza indegudament per a qüestions al marge del Secretariat i per damunt del responsable de Finances, també membre del Secretariat.

El Secretariat del Partit considera aquests fets com una greu falta d'indisciplina, acompanyada de treball fraccional, contrària als principis i mètodes orgànics del nostre Partit, orientada a trencar la unitat del P.S.S. i de la seva direcció i la unitat indestructible del nostre Partit amb el Partit Comunista d'Espanya, necessària per a l'aplicació i realització de la línia política comuna que tenim treçada.

Aquests fets són molt greus i perjudicials per el Partit i per a la seva unitat. Els esforços realitzats pel Secretariat per a fer que el Secretari General desistís de la seva actitud sense aconseguir cap resultat, demostren que el company Joan Comorera venia el deliberat propòsit de lluitar contra el Partit, la seva unitat, la seva línia política i els seus principis.

Per consegüent, d'acord amb els principis ideològics, polítics i orgànics marxistes-leninistes-stalinistes del P.S.U., el Secretariat del Partit acordà per unanimitat suspendre el company Joan Comorera de les funcions de Secretari General, que entregui al Secretariat els fons que reté i que s'abstingui de tota activitat política.

El Secretariat del P.S.U. espera que el company Joan Comorera acatarà disciplinadament aquesta resolució, tal com corresponent a tot militant honrat que posi la fidelitat i estima al Partit per damunt de tota altra consideració.

París, 2 de setembre del 1949.

Romana
J. Llop
P. Vidich
Andreu
M. J. Soliva
[Signature]

Un any abans els mateixos membre del Secretariat, a més de Soliva, li felicitaven l'aniversari amb aquestes paraules:

Camarada JOAN COMORERA. Secretari General del Partit Socialista Unificat de Catalunya.

Estimat camarada. Segurs d'interpretar el sentiment unànim del Partit, en motiu del teu 53è. aniversari t'expreso en nom de tots els militants la profunda estimació que per tu sentim, convençuts que, com fins ara, manaràs el Partit en el camí d'unir la classe obrera i les forces catalanes antifranquistes en la lluita intransigent contra el fanco-falangisme i les maniobres imperialistes reaccionàries de capitulació, pel restabliment de la República Democràtica, les llibertats nacionals de Catalunya i la independència i sobirania d'Espanya.

Sota la teva direcció el Partit reforça poderosament la seva formació teòrica i orgànica marxista-leninista-stalinista, aplicant la qual ha esdevingut el gran Partit, que, per ésser el veritable Partit de la classe obrera, és el gran Partit nacional de Catalunya, envoltat de l'estima i admiració de tot el nostre poble.

El nostre P.S.U. és el més fidel defensor dels interesos nacionals de Catalunya i, per consegüent, la ferma garantia de la unitat combatent del nostre poble amb els demás pobles d'Espanya, per a consolidar la qual la unitat del nostre P.S.U. amb el Partit Comunista d'Espanya és cada dia més forta i indestructible i culminarà en l'anhelada realització del sol Partit de tots els comunistes hispànics.

Desitgem, estimat camarada Comorera, que visquis molts anys pel bé del Partit i de Catalunya.

París, el 5 de setembre del 1948.

R. Vichillo
León
Comorera
R. Vichillo

M. B. B.
H. P. P.
J. P. P.

1193. Carta de Vicente Uribe a Comorera:

París, 5 setembre 1949

Al camarada Juan Comorera miembro del B.P. del Partido Comunista de España.

Estimado camarada. El BURO POLITICO ha tomado conocimiento de la carta que me dirigiste con fecha 26 de setiembre 1949 así como del hecho de que a pesar de mi insistencia no ha sodo posible, por tu negativa, tener ninguna clase de conversación contigo, a la vista de estos y otros hechos el BURO POLITICO ha tomado las siguientes determinaciones que tengo el encargo de comunicarte. Hacer presente al camarada Juan Comorera miembro del BURO POLITICO que en el Partido Comunista no existen dimisiones de los puestos y cargos de responsabilidad y dirección. Es el Partido, unicamente al Partido y a sus órganos colectivos responsables a quienes compete determinar la función que cada uno puede ejercer en el Partido, como asimismo cambiar, desposeer o destituir de funciones o puestos de responsabilidad. Por lo

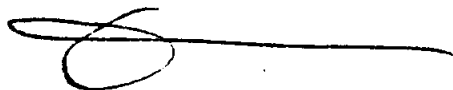
tanto la dimisi3n que has presentado de tu cargo de miembro del BURO POLITICO es nula y sin efectos.

Por otra parte como quiera que en estos 3ltimos tiempos hay en tu conducta como miembro del BURO POLITICO cosas que han llamado la atenci3n del BURO POLITICO, este ha tomado la determinaci3n que te comunico de examinar la misma en una pr3xima reuni3n. Con el fin de comunicarte d3a, lugar y hora de la misma espero encontrarte ma3ana martes 6 de setiembre a las 6 de la tarde en el local de KLEBER.

Saludos comunistas.

En nombre del Buro Político

Vicente Uribe

Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Hist3ria. Universitat de Barcelona.

1194. Carta de Comorera a Uribe, del 5 de setembre del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Hist3ria. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera". pàg. 1453.
1195. Carta de Comorera a M. Thorez del 3 de setembre del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Hist3ria. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera". pàg. 1451.

1196. Carta de Comorera a Josep Moix, del 5 de setembre del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera", pàg. 1455.
1197. Vegi's nota 1192.
1198. Destaco, a continuació, aquelles resolucions d'organitzacions o contactes per correspondència amb el Secretariat que es produeixen immediatament després de resoldre suspendre a Joan Comorera, de les seves funcions de Secretari General:
- a) Amb data del 14 de setembre del 1949, un membre del Secretariat de nom "Josep" rep una carta d'un militant de la direcció de Mèxic, que se signa "Lluís", en la que s'informa de la "reacció positiva, extraordinàriament positiva" sobre el problema plantejat de la "condemnaió categòrica molt dura, de la conducta del Joan i del "col.laboradors". Peticció de mesures més enèrgiques. Peticions d'expulsió si persisteixen en l'actitud". Informa que un centenar de militants havien participat en la discussió i que "l'únic company que no assistí -és l'únic mancament que podia tenir interès polític- fou el Ruiz Ponseti. El responsable del seu grup havia ja discutit amb ell. Confirmà la seva opinió respecte del Joan amb els qualificatius més grossos expressius d'una incompatibilitat personal tremenda. Tot però per a coincidir amb ell políticament, car considerava que la fusió amb el P.C. serà un desencert fenomenal. Com que la idea és vella no ens hem esverat".
- b) De Moscó, M. Usatorre escriu al Secretariat del P.S.U. de C., el 3 de octubre del 1949, una carta en

la que, entre les tòpiques acusacions contra Comorera, diu: "La fusión del P.S.U. de C. con el P.C. de E. es la Única garantía para la realización de nuestros deseos de libertad nacional y social. Fundirse con el P.C.E. significa fundirse con el mejor defensor de los intereses de la clase obrera catalana, del pueblo catalán i si fuéramos exactos, diríamos que el P.C.E. es el único partido español que ha defendido siempre y defiende hoy de una manera intransigente, como lo puede defender la propia clase obrera catalana, la libertad del pueblo catalán; además el P.C.E. por su madurez política, por su significación y por su lealtad a los principios del internacionalismo proletario, sería, no solamente nuestra mejor ayuda, sino también nuestro mejor guía". La carta acaba amb tres "vivas" : "¡Viva la fusión del P.S.U. de C. con el P.C.E.! ¡Viva nuestro Secretario General Dolores Ibárruri! ¡Viva la URSS, cuna de la libertad de los pueblos!".

c) Les resolucions de condemna de la conducta política de Joan Comorera, se succeixen immediatament després de tenir notícies de la decisió del Secretariat, del 2 de setembre, de suspendre a Joan Comorera de les seves funcions de Secretari General. És perfectament previsible que ja estés organitzada prèviament la campanya interna, i especialment, controlats els llocs de major nombre de militants o de més significació política: interior (Catalunya), França, Mèxic, i Moscó. El contingut de les mateixes és molt similar, en quant a les raons per condemnar a Comorera i als seus col·laboradors -nacionalisme-burgès, titisme, voler enfrontar el P.S.U. de C. amb el P.C.E., etc.- però no són exactament iguals les alternatives. La unitat amb el P.C.E. està fora de discussió però es pot concretar des de la perspectiva de formació del partit únic marxista-leninista-stalinista de tot Espanya, fins a la fusió pura i simple, passant per l'adhesió al camí fixat per Dolores Ibárruri en quant a integrar al P.S.U.C. en un tot orgànic amb el P.C.E., quan les circumstàncies de la lluita ho determinin.

La majoria de resolucions són partidàries de sancions més dures contra Comorera i els seus seguidors, proposant obertament, l'expulsió.

Aquesta és la llista de resolucions localitzades:

Departament del Sena, 13 de setembre del 1949.
 " de l'Alta Garona, 10 de setembre del 1949.
 " dels Pirineus Orientals, 7 de setembre del 1949.
 " de Beziers, 5 de setembre del 1949.
 " de Montpellier, 3 de setembre del 1949
 " de l'Hérault, 5 de setembre del 1949.
 " de l'Aude, 4 de setembre del 1949.
 " dels Alts Pirineus, 6 de setembre del 1949.
 " de l'Alta Viena, 5 de setembre del 1949.
 " del Tarn, setembre del 1949.
 " del Loire, 7 de setembre del 1949.
 " de la Dorologie, 13 de setembre del 1949.
 " del Rhône, setembre del 1949.

Delegació del P.S.U. de C. a Mèxic, 10 de setembre del 1949.
 " " " " a Xile, 8 de setembre del 1949.
 " " " " a Cuba, 7 de setembre del 1949
 " " " " a Grant Bretanya, 18 de setembre del 1949.
 " " " " a Montevideo, 19 de setembre 1949
 " " " " a Buenos Aires, setembre del 1949.

Militants del P.S.U. de C. residents a Tunis, 11 de setembre del 1949.

Comitè Departamental de Montpellièr, 3 de setembre del 1949.

" " de Boques del Rôdan, 5 de setembre del 1949

" " de Lió, sense data.

" " de Narbona, 6 de setembre del 1949.

Comitè Interdepartamental del Sena, 6 de setembre del 1949.

Sector III de París, 2 de setembre del 1949.

Sector II de París, 9 de setembre del 1949.

Grup "Pintat" de La Rochelle-Pallice, 20 de setembre del 1949.

Grup "Girabau" de La Rochelle, 21 de setembre del 1949.

Grup "Miret" de La Rochelle, 21 de setembre del 1949.

Responsable del departament de Pas-de-Calais, 17 de setembre del 1949.

Ple departamental de Cahors, 18 de setembre del 1949.

Grup "Trilles" de Burdeus, 9 de setembre del 1949.

Militants del P.S.U. de C., residents al Marroc, 20 de setembre del 1949.

Departament del Cher, 27 de setembre del 1949.

He de fer notar que la pràctica totalitat de resolucions no inclouen cap signatura, de la qual cosa es pot desprendre:

a) que són còpies de l'original distribuïdes als membres de la direcció del P.C.E.

b) que foren enviades pels responsables de les organitzacions sense signatures.

c) que puguin ésser falses en algun casos. En qualsevol cas, el "Butlletí" Informatiu. D'ús estrictament interior", en els números 1 al 5 (setembre-octubre del 1949).

reafirma la llista d'adhesions al Secretariat i de condemna contra Comorera.

Hi ha d'altres cartes individuals o resolucions d'organitzacions ja esmentades reafirmant-se en la denúncia de Comorera i sol·licitant llur expulsió.

d). Transcripció a la pàgina següent la carta de Manuel Martínez Roca adreçada al Secretariat, el 15 d'octubre del 1949, en la que fa per encàrrec de Wenceslau Colomer, una exposició dels fets succeïts en els darrers dies d'agost a París, especialment a la Redacció de "Lluita". Tant aquesta carta com tota la documentació anterior es troba a l'Arxiu Líster, Madrid.

AL SECRETARIAT DEL P.S.U. DE CATALUNYA.

Estimats companys:

D'acord amb la petició que m'ha fet el company Colomer, faig a continuació un resum dels fets en els quals he intervingut personalment en relació al Cop d'Estat donat per Joan Comorera contra el Secretariat del Partit.

El dijous, dia 25 d'agost, sortin de Grange-aux-Belles, Josep Marlès em digué: "Tinc l'encarrec del Secretari General del Partit, company Joan Comorera, de demanar-te que el dissabte i diumenge propers et posis a la seva disposició -seva i meva, afegí- per un treball". Vaig contestar que, naturalment, estava a llur disposició, encara que dissabte al matí seria difícil car treballava. Llavors Marlès em digue que em presentés a la tarda, a les 3.

Després d'uns minuts de silenci, durant els quals vaig notar que Marlès tenia ganes de dir-me quelcom més -i jo per la meva part tenia també interès en saber el motiu d'aquella convocatòria- Marlès afegí: "El Partit atrevesa una situació molt greu. El company Comorera està disposat a solucionar-la i és per això que demana la teva col.laboració. Ell ja et parlarà i t'explicarà més àmpliament de que es tracta. Jo, no puc, per ara, dir-te res més".

La conversa acabà així, poc més o menys. El dissabte a les dues i mitja de la tarda vaig anar a Grange-aux-Belles i vaig tenir que esperar al pati car no hi havia ningú i la clau de "Lluita" no estava el lloc acostumat. Al cap d'un rato arribaren Comorera, Marlès, Biosca, Mas, Cid i Perramon. Marlès m'indicà que, de moment, els ajudés a treure uns articles per a "Lluita" i que després Comorera em parlaria. Així ho vaig fer, en el local de l'Administració, mentre Comorera passà al local de la Redacció.. Al cap d'una mitja hora Comorera em crida i em dictà a la màquina la seva carta retirant-se del B.P. del P.C. d'Espanya, carta que lliurà tot seguit a Mas dient-li que dilluns al matí la fes arribar al company Uribe.

Vaig reemprendre el meu treball de traducció, ajudat per Cid, i al cap d'uns intents sortí de la Redacció en Mas, el qual digué a Cid: si torna lí dius, de part del company Comorera, que no entri; que en Joan no te res a dir-li i que ja el cridarà quan ho cregui convenient."

Quan arribà el company Ardiaca en Cid s'axecà i li digué que volia parlar-li. Sortiren tots dos un instant a fora i tot seguit el company Ardiaca tornà a entrar, seguit per Cid que volia retenir-lo, i entraren a la Redacció. No vaig assistir a les primeres paraules creua-

des entre el company Ardiaca i Comorera, car únicament vaig entrar quan es sentiren veus fortes i el company Ardiaca es disposava ja a marxar, En aquell moment el company Ardiaca s'adreçà als presents dient-nos que pen sessim molt bé el que feiem car Comorera estava actuant al marge i contra les decisions del Secretariat. En un moment s'adreçar més particularment a mi, la qual cosa va provocar -amb els nervis excitats- una resposta violent d'adhesió a Comorera i posant en dupte la condició del company Ardiaca com a dirigent del Partit. L'incidència acabà així i el company Ardiaca es retirà.

El cap d'un rato Comorera em cridà a la Redacció i en presència de Valdès i Malés m'exposar el motiu de la convocatòria i el perquè de la seva actitud. Sense necessitat de repetir tot el que em diguè, vull, però, fer un resum dels principals punts sobre els qual Comorera bastí l'edifici de la seva plataforma. Començà fent història sobre les relacions del P.S.U.C. amb el P.C. d'Espanya, dient-me que ja a mitjans del 1946, en una reunió del B.P. del P.C. d'Espanya a la qual el convocaren amb només un dia d'antelació i sense indicar-li l'ordre del dia, li plantejaren inesperadament, la necessitat d'integrar, immediatament, el P.S.U.C. al P.C., d'una forma orgànica, per la qual cosa només es necessitava el seu acord, car el Secretariat, per ésser un òrgan format de companys cooptats, no tenia autoritat per a decidir una tal cosa. Comorera seguí explicant que davant la seva actitud de sorpresa però de ferma oposició, i després de més de deu hores de discussió, es decidí contuniar la reunió un altre dia, no sense que els companys del B.P. li fessin prometre que no diria res de l'afer als companys del Secretariat. Comorera afegí que les reunions posteriors en les quals es discutí l'afer no assoliren cap resultat, plantejant-se després el problema al Secretariat. De les reunions entre el B.P. i el Secretariat -seguí explicant- en sortí un document que regulava les relacions entre els dos Partits encara que el dit document només era un dèbil reflexa de les exigències inicials del B.P.

Comorera m'afirmà que en les discussions d'aquest problema, des del primer moment, havia adoptat amb adhesió unànim dels membres del Secretariat, excepte de Soliva.

Comorera em parlà després del plantejament fet per la companya Dolores al lller. Ple de Montreuil, sobre la unitat orgànica, plantejament que ell només coneguè la nit anterior, sense temps de discutir i com un fet consumat, la qual cosa l'obligà a reformar una part de la seva intervenció per a posar-se a to, encara que amb els matisos que cregué indispensables. Em parlà igualment de les desconsideracions que els companys del B.P. havien tingut amb ell en el lller. Ple i de l'interés en presentar Soliva d'una manera destacada per tal de fer ombra al Secretari General del P.S.U.C.

Comorera manifestà, seguidament, que totes aquestes discussions i la situació de tibantor corresponent havia perjudicat considerablement al Partit car havien impedit que la Direcció, absorbida sempre pel mateix problema pogués dedicar-se a estudiar els problemes vitals de Catalunya. Que la situació s'havia agreujat molt més després de la incorporació dels companys Ardiaca, Roman, i Margarita car aquests tres companys tot seguit a lluitar contra ell; a minar la seva autoritat i a sabotejar les seves orientacions polítiques. Afegí que en aquest sentit tenia serioses acusacions contra ells per la qual cosa havia decidit excloure'ls de la Direcció.

Afegí encara que en el període de la seva malaltia i aprofitant la seva absència s'havien donat passos molt importants en el camí de liquidar el P.S.U.C. com a Partit independent i que desde les pàgines de "Lluita" per obre del company Ardiaca, s'havien dit barbaritats històriques i falsetats, sempre en la línia de crear les condicions de la liquidació del P.S.U.C.

Tot això l'havia decidit, després d'una seriosa reflexió, a prendre, en virtut de les seves facultats de secretari general, la decisió de donar per caduca l'actual forma de Direcció, el Secretariat i, amb l'ajut dels membres del C.C. i d'altres militants, reconstruir el C.E. amb la intenció de celebrar més andevant un Ple o Conferència amb representacions de Catalunya per tal de nomenar un C.C. provisional, retornar al P.S.U.C. la seva veritable fisonomia de partit independent, liquidar el grups mixtes orgànics i d'estudi P.S.U.C.-P.C.E., i entrar en una nova etapa.

Afegí que en aquesta tasca pensava tenir l'adhesió i col.laboració dels companys Moix i Vidiella, així com les del company Colomer, encara que sobre aquest darrer no fou tan absolut.

Concretà dient que havia decidit agafar, personalment, la direcció de "Lluita", d'una manera provisional, i publicar una manxeta en el primer número en aquest sentit, així com una puntualització de caràcter històric i que quan el company Vidiella tornés de Tolosa, si estava -com creia- d'acord amb ell, li tornaria la direcció del periòdic.

A preguntes meves, m'informà que Soliva havia estat expulsat, per acord unànim del Secretariat i del B.P. per traïció, per haver falsejat la línia del Partit de cara a l'interior, per lladre i immoral.

També a preguntes meves, però sense donar-li gran importància, parlà del problema de la Revolució democràtico-burguesa i de la Revolució democràtica, dient que aquest era un problema secundari, que més andevant ja s'esclariaria, però que el que ara calia era salvar el P.S.U.C. de la seva liquidació i absorció del P.C. d'Espanya. També digué que més endevant entreria en una etapa d'autocrítica dels errors polítics del Partit i dels canvis efec .

tuats, però tot quan s'hagués resolt el problema més immediat i més important: retornar el P.S.U. la seva personalitat de Partit independent.

A preguntes meves manifestà, d'una manera formal, que no volia enfrontar-se ni enfrontar el P.S.U. amb el P.C. d'Espanya ni amb la seva Direcció, sino únicament posar les coses al seu lloc i fer claretat.

Abans d'acabar-se la nostra conversa -que durà prop de dues hores- Comorera em digué: "Estic convençut que la meva posició és justa i he arribat a aquesta conclusió després d'un llarg estudi dels problemes. He amprès aquest camí i el seguiré encara que em quedi sol", i davant de les exclamacions dels presents d'adhesió, subrallà novament: "encara que em quedés sol".

Comorera, llavors, demanà la meva col.laboració per tal de que ajudés a la surtida del número de "Lluita", car digué, i Marlés confirmava, faltien molts materials. En aquell moment, malgrat el meu oferiment "pel que fes falta" no m'encarregà cap altre tasca.

Aquell vespre, en arribar a casa vaig informar de la meva conversa el company Palomar i aquest va coincidir amb mi en posar-nos al costat de Comorera car en aquell moment creiem que estava en la justa línia. El diumenge anàrem, Palomar, Marlés i jo a casa d'en Mas on treballa rem tot el dia per tal d'enllestir els materials de "Lluita".

Penso que val la pena deturar-se relatar alguns fets del dissabte, fets que en aquell moment no vaig valoritzar però que davant el desenvolupament de l'afer, i a la llum de la comprensió que ara en tinc, tenen el seu valor.

Durant la meva conversa amb Comorera, Massip entrà a despedir-se car pensava marxar cap els departaments el dilluns. Comorera li digué donant-li la mà: "Ja saps el que cal fer i fes-ho amb decisió" a la qual cosa en Massip contestà: "Company Comorera, aquest és el viatge que faig més agust perquè per primera vegada podré dir tot el que penso car les altres vegades no ho podia dir". Comorera es tregué llavors de la butxaca un rotllo de bitllets de mil francs -n'havia potser 70 o 80- i lliurà 6.000 francs a Massip dient-li que fes un rebut a Perramon.

Sortint després de la Grange-aux-Belles amb Marlés, Valdés, Perramon i Cid, aquests començaren a parlar de l'afer i sobretot Valdés exposà els greuges que els companys del B.P. li havien fet, des de feia un grapat de temps i la subestimació en la qual se l'havia tingut, malgrat els seus mèrits i els seus anys de comunista. Valdés afirmà que el company Martorell estava al costat de Comorera, car també Martorell havia sofert de la persecució del P.C. i que s'esperava que el Comotè departamental del Sens seguiria a Comorera, unànimament.

Aquell vespre vaig parlar de l'afer amb el company Duval, molt llargament -això per iniciativa meua, car no m'havien dit ni que en parlés ni que deixés de parlar-ne

amb ningú- i el company Duval, sorprès primer per la gravetat del problema, es negà a donar-me la seva opinió definitiva, i meny a donar la seva adhesió a l'actitud de Comorera car ell, amb més perspicàcia política ja besllumava la veritat.

El dilluns al matí, al CDLP. vaig informar del problema als companys Peydró, Ribas i Laborda i en sortir del treball vaig anar a Grange-aux-Belles per saber què hi havia de nou. No se'm digué res de nou i no ferem altra cosa que discutir en la mateixa línia.

A la nit Marlés vingué a l'habitació que compartixo amb el company Palomar i després de discutir un bon rato, ens indicà que era convenient parlar de la qüestió a alguns companys, "políticament sòlids", digué, sense, però, afegir, entrar en massa detalls.

Així ho vaig fer el dimarts al vespre, a la reunió normal del Comitè del Sector III, als companys Candàliga, Garcia Sepulveda i Grau.

El dimecres al matí en Marlés vingué a la nostra habitació i em digué que vindria amb mi al CDLP., cosa que feu i enllà ens reunírem amb els companys Laborda i Ribas als qual Marlés plantejà àmpliament la posició de Comorera. Pel camí Marlés m'havia dit que Comorera havia decidit encarregar-me del periòdic, com a responsable de "Lluita", car ell, Marlés, tindria que ocupar-se d'altres tasques. Jo vaig acceptar el nomenament i ens posarem d'acord per que jo deixés el treball del CDLP. Marlés em pregà que aquella mateixa tarda anés a Grange-aux-Belles a veure al company Biosca perquè aquest "vacil.lava" i em cità per a més tard amb el resultat de l'entrevista. A Grange-aux-Belles no vaig trobar ningú, i al cap d'un rato arribà en Perramon amb la notícia que li havien "pres" el periòdic de les mans. Esperàrem a Marlés i quan aquest arribà, ell i jo anàrem a la impremta per tal de veure la possibilitat de fer una nova edició. Ja havien encarregat aquesta i sortírem de la impremta quan trobàrem els company Peydro i Biosca que hi anaven i amb els qual vàrem tenir una discussió força violent. Anàrem tots a la impremta -en aixó havien arribat Perramon i Bernado i allà ens haguérem de rendir a l'evidència car Peydro feu valer el seu caràcter de propietari de "Lluita" des del punt de vista legal.

Marlés, Perramon, Bernado i Jo agafàrem un taxi i anàrem a casa de Comorera a informar-lo. Per suggerència de Marlés, no pujàrem tots junts i ho fèrem primer ell i Bernado, de manera que no vaig poguer coneixer la primera reacció de Comorera en asseblar-se de la pèrdua del periòdic. Perramon i jo tinguérem que esperar una mitja hora i llavors en Mas baixà a buscar-nos. Trobàrem a Comorera amb Valdés, Marlés, Bernado i Mas i estava firmant les circulars primeres i ens digué que havia estat esperant fins el darrer moment abans d'enviar-les per veure si podia arribar a una entesa amb els companys Noix, Vi-

diella i Colomer, però que davant l'actitud d'aquests es veia obligat a enviar les circulars. Comentant la pèrdua de "Lluita", Comorera no li donava almenys aparentment, massa importància i ens digué: "farem "Treball" i tot seguit preguntà si algú de nosaltres sabia què calia fer per a legalitzar un periòdic, cosa que encarregà a Bernado per a que es poses d'acord amb Granier Barrera i comensessin les gestions. A mi em digué: "Posa't d'acord amb els companys Valdés i Marlés per a que tu i Palomar us encarregueu de convocar una reunió de Comitès de Sector el més aviat possible". Després es parlà de fer fotografies de la primera pàgina de la "Lluita" recollida i finalment s'optà per fer un clixéper poder fer-ne uns milers de reproduccions, de la qual cosa s'encarregà Perramon.

Valdés, Marlés i jo sortírem de la casa i es cadaren Comorera, Mas Bernado i Perramon. Pel camí començarem a discutir com convocar la reunió projectada, dient-me Valdés i Marlés que Palomar i jo convoquessim els cinc sectors que ells convocarien els membres del Comitè departamental, d'una manera personal, d'un a un, i sense dir-los que es tractava d'una reunió àmplia, car - llavors se m'informà-, el Comitè departamental "vacil.lava" i el company Martorell, després d'haver promès convocar una reunió estirava endarrera. Marlés i Valdés seguiren en el metro car anaven a visitar al company Peregrí.

Al vespre, Marlés i Palomar i jo concretarem la manera de convocar la reunió, el dia i el lloc -intersindical de la plaça dels Petits Peres- el divendres a les 9 del vespre.

Tal com s'havia acordat, el dijous vaig convocar el company Ribas (S. I.), Duval (S. II) i Candaliga, Garcia i Grau (S/ III). Els companys Gandàliga i Garcia Sepúlveda foren convocats per mi per escrit car no els vaig trobar a casa i els altres companys ho foren verbalment.

A la nit, de retorn a casa, vaig trobar Marlés i Palomar discutíen bastant fortament. Palomar, que havia estat parlant aquella tarda amb el company Martorell plantejava a Marlés una sèria d'interrogants que aquest tenia molta feina a contestar. Vaig intervenir en la discussió en la mateixa línia que Palomar, car jo també començava a veure la cosa fosca, sobretot després de les discussions que havia tingut amb el company Peydro, al treball, aquella tarda. Marlés estava molt deprimat i no tenia gaires arguments, sino que ell era un home honrat i que no perseguia cap ambició sino el servei al Partit. La nostra actitud l'afectà molt, i llavors hagué de reconèixer "La batalla de París està perduda. Ara entrarem en una etapa de reorganització sobre la base dels companys més sòlids i després d'una etapa de recuperació". Aquesta confessió assolí exactament el contrari del que Marlés es proposava car contribuí a fer-nos claretat sobre els objectius del grup Comorera car deia ben clarament que es proposaven fer un treball de fracció. Palomar i jo li

manifestàrem, fermament, que pel camí de l'escissió no marxàrem ni un pas més, a la qual cosa Marlés, donant-se compte de l'imprudència de la seva afirmació, intentà fer marxa enrera i pretengué que no havíem comprès correctament el seu pensament. Però ja era tard. En a això arribà el company Duval, que venia de la reunió del Comitè departamental i, recolzant la nostra posició, ens donà nous arguments per a comprendre més clarament la falsetat de la posició presa per Joan Comorera i la no justesa dels mètodes antipartit que havia emprat. Malgrat que la posició de Palomar i meva era ja bastant concreta, Marlés intentà encara utilitzar-me. En sortir de la nostra habitació em pregà que l'acompanyés a la seva i allà em lliurà el clixé de la primera pàgina del número de "Lluita" recollit demanant-me que m'encarregués de buscar una impremta per a fer-ne un tiratge de 2.000 exemplars en paper fi. Per inèrcia vaig acceptar l'encàrrec i en preguntar a Marlés on podia encarregar el treball, aquest em contestà: "Busca qualsevol impremta de preferència una impremta descunaguda i que no sigui de les controlades pel Partit francès."

Amb relació a la reunió de Comitès de Sector convocada pel divendres; vull fer notar que davant l'evaluació de la situació i que la majoria dels companys convocats reaccionaven en contra, Marlés ens indicà a Palomar i a mi que sota la seva responsabilitat calia suspendre-la. En dir-li jo que ja havia convocat tots els companys que m'havia designat, i que ho havia fet per escrit a dos d'ells, mostrà el seu disgust, sobretot pel fet de què hi haguessin convocatòries escrites. Tot seguit afirmà que si calia elles faria responsable de la convocatòria per tal de que Comorera no es comprometés i es diria que havia estat un malentès i que Comorera no en sabia res.

Malgrat que, com ja he dit anteriorment, havia jo recollit el clixé i m'havia compromès a fer-ne una edició, aquella nit vaig està pensant molt més encara l'afar i, més tranquil·lament, vaig arribar a la conclusió que el camí emprat per Comorera només podia portar a la divisió del Partit a l'enfrentament d'aquest amb el Partit Comunista d'Espanya, a la divisió del moviment comunista dels pobles hispànics, al reforçament, per tant, dels enemics de la classe obrera, del franquisme i del camp imperialista. Aquestes conclusions, naturalment, no surgiren en el meu sevell, d'una manera espontànea sino a través d'un laboriós procés per tal de buscar el camí just a seguir, el camí digne d'un revolucionari comunista. Això em portà que l'endemà matí cridés a Marlés i, després de retornar-li el clixé i manifestar-li que no m'encarregaria del seu tiratge, li vaig dir que des de aquell moment deixessin de comptar amb mi, d'una manera basolusa. La conversa amb Marlés fou breu, car aquest no contestà a cap de les meves paraules, recollí el clixé

i es retirà. En aquell moment estava veritablement aclaparat com un home que veu com s'esfonça la seva obra. En realitat, i com més andevant he pogut arribar a la conclusió, Marlés estava desmoralitzat car veia com la maniobra de sorpresa, concretament a París havia fracassat.

Aquell matí mateix, en arribar al CDLP vaig comunicar el meu estat d'ànim i decissió al company Peydro i també al company Ribas i per indicació del primer vaig anar, al migdia, a veure al company Martorell, on vaig trobar al company Isidre qui em va dir que el company Colomer tenia interès amb parlar-me. Aquella mateixa tarda vaig parlar amb el company Colomer i li vaig exposar la meva decissió ferma i honrada d'abandonar qualsevol contacte amb el grup fraccional encapçalat per Joan Comorera i, acceptant plenament l'autoritat i direcció del Secretariat del nostre P.S.U. de Catalunya, treballar i lluitar com sempre ho he fet per la classe sagrada de la classe obrera i del poble, per la classe immortal del comunisme.

Aquell mateix dia, a la nit, vaig comunicar la meva decissió als companys membres amb mi del Comitè del Sector III, davant dels quals vaig fer una autocrítica de la meva actuació d'aquells dies darrers, autocrítica a la que em considerava obligat car fou a través meu que els arribar la posició de Joan Comorera i havia estat jo precisament, el que els havia fet l'apologia d'aquesta posició.

A partir d'aquell moment ja coneixeu quina ha estat la meva actuació en el si del Partit, especialment en el que es refereix a la discussió de l'afer Comorera en els grups del Sector III, He procurat, aprofitant en primer lloc la meva experiència propia obrir els ulls als companys que no veien clar l'afer i que es deixaven enganyar per la demagògia comorerista i els enganys i calumnies posades en circulació pels seus adlèters, a instàncies i seguin les seves instruccions.

A grans trets, aquesta és la trajectòria que he seguit durant aquest període i els fets que conec personalment per haver-los viscut.

París, 15 d'octubre del 1949.

Signat: Manuel Martínez Roca.

1199. Carta de M. Thorez a Comorera, del 15 de setembre del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
1200. "On condueix el nacionalisme burgès".
 "Lluita", nº 221, 14 de setembre del 1949.
1201. "Els enemics encoberts del P.C.E. i del P.S.U.C. són més perillosos que no pas els declarats".
 "Lluita", nº 222, 21 de setembre del 1949.
1202. "El proletariat català ha estat i és internacionalista".
 "Lluita", nº 223, 28 de setembre del 1949.
1203. "Lluita", nº 224, 6 d'octubre del 1949.
 Transcripció del document en que Amadeu Bernadó explicà l'escena a què l'inculpés a Vidiella la censura de les parts que fan referència a Comorera.

L'INCIDENT VIDIELLA-BERNADO.

Pel meu honor de comunista, afirmo:

"Que el divendres dia 30 de setembre del 1949, a les 7 del vespre i al local de la Redacció de "Lluita". rue de la Grange aux Belles, 33 a París es presentà el company Rafael Vidiella i em demanà de comprovar la còpia d'un text que ell tenia i era el seu torn còpia de la darrera carta que els companys CARRERO, VALVERDE, PUIG PIDEMUNT I MESTRES van escriure poques hores abans d'ésser ahusellats.

En el text que el company Vidiella tenia hi havia

mots esborrats, mentre que en el meu no n'hi havia cap. Quan vam arribar al final de la lectura, en vista de que a tot el llarg del text aquells herois no havien cessat d'anomenar la companya Dolores, el Buro Polític del P.C. d'E., el Secretariat del P.S.U. de C., de donar visques als nostres dos Partits, sense que el nom del secretari general del P.S.U. de C. figurés per res, mesquinesa filla de les ordres donades d'esborrar el nom del company Comorera de la carta dels condemnats a mort a Barcelona, la qual cosa contrastava amb, el to emocionat d'aquell text, amb el to més persuasiu d'imploració vaig dir-li:

-. Tot això fa una pena infinita. Per què ho feu això d'esborrar noms? No van dir res més aquells nois?

-. No- féu el company Rafael.

-. Doncs em sembla que sí.

-. D'on t'ho treus?

-. Del que hi ha esborrat a la teva còpia i a més del que jo mateix he escrit en una primera pàgina del diari i que va mareixar la vostra felicitació.

-. Mira, noi- feu Rafael fora de sí-, amb aquestes ideies tu no pots continuar a "Lluita".

-. És que fa un segon que me n'he anat ja. però això és Història.

-. També és història que Trotsqui va prendre part a la Revolució d'Octubre i no trobaràs el seu nom enlloc.

-. No facis comparacions odioses. Trotsqui és un complet fallat per tots els comunistes del món i Comorera està en litigi.

-. I Comorera, fallat pel Secretariat i per tot el Partit.

-. Ves no caiguis, que veig que vaç molt de premsa. Però els nois de Barcelona van victorejar el nom.

de Comorera, mal et pesi.

- . Si haguessin sabut qui és no ho haurien fet.
- . Bon profit et faci.

La resta de la petita discussió fou de caràcter personal i sense importància política.

Jo que declaro i signo a París el dia 2 d'octubre de 1949, Jornada Internacional de la Pau.

A. BERNADO.

1204. "Cal ésser intransigents amb els actes d'indesciplina". "Lluita", nº 224, 6 d'octubre del 1949.
1205. Joan Comorera: Circular nº 5, del 25 de setembre del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Com rera" pàg.1464.
1206. "En torno a problemas fundamentales del P.S.U. de C." "Mundo Obrero", nº 129, 20 d'octubre del 1949.
"El P.C.E. en la formación y desarrollo del P.S.U.C." "Mundo Obrero", nº 193, 27 d'octubre del 1949.
1207. Joan Comorera: Circular nº 6, del 7 de novembre del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera", pàg. 1470.
1208. Ibídem.
1209. Ibídem.

1210. Intervenció de Santiago Carrillo en l'acte de commemoració de la Revolució d'Octubre. "Mundo Obrero", nº 195, 10 de novembre del 1949.
1211. Joan Comorera: circular nº 6, 7 de novembre del 1949. "Vegi's "Pensament Politic de Joan Comorera", pàg. 1470
1212. Reprodueixo a la pàgina següent la "Declaració dels 80", la qual aconseguí unes 70 signatures més d'adh_esions procedents d'altres militants de França i Amèrica. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.

A TOTS ELS MILITANTS DEL PARTIT SOCIALISTA
UNIFICAT DE CATALUNYA.

Companys, companyes:

El nostre Partit, el Partit Socialista Unificat de Catalunya, primera realització en el món capitalista de la línia d'unitat política de la classe obrera aprovada pel Setè Congrés de la Internacional Comunista, ha estat atacat d'una crisi provocada que, si no fos superada, paralitzaria la seva progressió, determinaria el seu debilitament, i per consegüent, l'incapacitat per a complir la missió històrica que es va proposar.

Estàn a l'abast de tots els beneficis que el neixement i l'existència del P.S.U. de C. han reportat a la nostra classe obrera i al nostre poble, així com a la classe obrera de tots els pobles hispànics.

Gràcies a la presència del nostre Partit, al seu caràcter independent, unificador i nacional, fou possible acabar amb l'hogemonia de l'anarco-sindicalisme en el moviment obrer i es pogué arrebastar a la burgesia la bandera nacional. Amb la creació del P.S.U. de C. vàrem esbandir de Catalunya l'expressió política del reformisme socialdemòcrata i vàrem simplificar el procés d'unificació de la classe obrera amb l'axafament dels nuclis trotsquistes, vàrem poder iniciar l'atac a fons contra el darrer obstacle que s'oposava a la fusió orgànica de la U.G.T. i la C.N.T. i la filosofia reaccionària de l'anarquisme i la seva degeneració faista. El moviment intransigent del P.S.U. en la seva fasmia originària, la voluntat infrangible d'ésser fidels a la seva missió històrica, ha paralytat els esforços de la burgesia per a reviscular els nuclis trotsquistes i organitzar amb totes les desferres un partit socialdemòcrata al seu servei. I en els moments actuals la nostra tasca, com en els anys de la guerra, consisteix a privar de base obrera als grups específics feistes, a unir en el combat contre el franquisme els obrers de totes les tendències, a crear en el curs de la lluita les condicions per a la futura Central sindical única. Gràcies al P.S.U. la classe obrera i el poble de Catalunya van adquirir consciència de llur favor en el procés democràtic del nostre país i d'Espanya i el sentiment nacional dels catalans va deixar d'ésser un factor utilitzat per la reacció, per a esdevenir un factor determinant al servei de la revolució Espanyola. Gràcies a la pràctica consegüent dels principis marxistes-leninistes del nostre Partit, el seu internacionalisme proletari, el poble de Catalunya s'ha sentit cada dia més agermanat amb els altres pobles d'Espanya; i les masses catalanes-obreres, pagesos i nuclis substancials de la menestralia, de la petita burgesia i

dels intel·lectuals han vist en ell l'interpret fidel de llurs interessos i el realitzador de llurs aspiracions socials i nacionals.

Aquesta experiència positiva, preuada, orgull de tots els militants, tresor de la classe obrera i del nostre poble, que va reconèixer i exaltar la I.C., és la que es troba en perill d'ésser malmesa: és la que es troba amenaçada per la crisi que, repetim, s'ha provocat deliberadament. Els esdeveniments i la situació actuals parlen amb més eloqüència que totes les paraules nostres.

Pel nostre costat podem afirmar que han estat fets tots els esforços per tal d'évitar aquesta crisi, per tal de salvar el Partit d'aquests perills. Per demunt de tota situació de fet, molts de nosaltres, fins ara, continuar volent en el conjunt de la nostre Direcció l'expressió de la unitat del Partit, i hem estat conseqüents amb aquesta actitud.

Ens consta per altra part, que el Secretari General del Partit, company Joan Comorera, ha utilitzat sempre totes les possibilitats per evitar al Partit i a la nostra classe obrera el dany gravíssim d'aquesta crisi que ha estat l'expressió darrera d'una successió de dificultats, de conflictes interns, de greus i repetits intents de liquidació del Partit que durant un llarg període van poder ésser vençuts amb l'inestimable ajut de la I.C. i, després, per la fermesa amb la qual hi va plantar cara. Car, ja desde la fundació del P.S.U., és el Secretari General qui ha proclamat d'una manera perseverant, en tots els materials propis i de direcció, la necessitat absoluta d'una línia comuna amb el Partit germà, el Partit Comunista d'Espanya; qui ha plantejat sense equivocs ni vacil·lacions la perspectiva inevitable del Partit únic marxista-leninista dels pobles hispànics. I els textos ho demostren.

El Secretari General ha discutit i ha expressat la voluntat de discutir fins que el diàleg fou trencat per part dels membres que, amb ell, formaven per cooptació l'antic Secretariat. Ens consta que el company Comorera ha recomanat a tots els que li han parlat i a tots els companys de discutir políticament, serenament, el problema plantejat, en els llocs legals del Partit. Ens consta a més, que el Secretari General, en data 3 de setembre, es va adreçar a amics la qualitat dels quals és indiscutida per nosaltres, sol·licitant-los ajut en el sentit que vulguin presidir una discussió a fons de tots els problemes entre ells i el Buró Polític del Partit Comunista d'Espanya. El company Joan Comorera va afegir a la seva proposició que acceptava per endavant el fall dels amics als quals es va adreçar.

Per altra banda sabem que els esforços dels membres de l'antic Secretariat i altres han consistit, en cavi, a confondre la consciència revolucionària dels militants per a justificar llur intent, per tal que la discussió demanada pel Secretari General sigui ajornada indefinida-

ment o bé evitada. Els arguments que donen, però, no resisteixen l'examen crític més lleuger ni poden ésser acceptats per cap militant coneixedor del problema de fons plantejat i conscient de la seva condició de comunista. I els companys interessats a sembrar la confusió ho saben.

La solidaridad dels Partits comunistes és una conseqüència obligada de l'Internacionalisme proletari. En demanar, doncs, l'ajut d'un gran Partit germà en un moment tan complex i difícil del Partit, el nostre Secretari General no ha donat armes a l'enemic ni ha renunciat a allò que ens és propi i ens dóna personalitat de Partit nacional sotmès a tutela de cap altre Partit. Car no és un misteri per a ningú -i mai no ho ha amagat o s'han donat vergonya de dir-ho cap Partit ni cap comunista- que la crítica de Partit a Partit, i l'autocrítica, són de pràctica corrent i necessària en moments precisos. Tampoc no és un secret que el nostre partit guia és el gloriós Partit Comunista (b) de la U.R.S.S.; que el nostre mestre i capdavanter més venerat és el company Stalin. És just, per tant, que aprovem la iniciativa del nostre Secretari General, com hauria estat just que fes sin el mateix els membres de l'antic Secretariat.

Ens dol sincerament que aquesta sana iniciativa del company Joan Comorera, que aquest sa desitx nostre no siguin compartits per tots els companys. Per contra, s'ha pretès explicar la inconveniència d'aquesta iniciativa. Els membres de l'antic Secretariat han trencat la discussió amb el Secretari General. Recolzant en l'aparell del Partit, la major part dels companys del qual han estat cooptats i no elegits democràticament com exigeixen les normes internes del nostre Partit i les repetides decisions de la pròpia Direcció, han imposat al Partit una forma arbitrària de discussió contrària a la nostra democràcia interna. Han emprat la coacció, l'engany i la mantida i han interdit als militants el coneixement dels materials del Secretari General. Han organitzat reunions irregulars al marge de tota norma orgànica del Partit. Han fet que unes companyes fossin expulsades de la Unió de Dones de Catalunya i de l'escola d'aquesta organització pel fet que aquestes companyes han reivindicat el dret de discutir els problemes del Partit en els llocs corresponents. Hi ha hagut companys separats de llurs carrecs pel fet d'haver defençat una opinió política. Per inspiració dels membres de l'antic Secretariat han estat aprovades resolucions l'expulsió de companys contra els quals no s'ha formulat cap carrec amb prova ni tan sols amb indicatiu de prova. Han explicat els problemes del Partit a persones alienes a aquest i han desfermat una companya de calumnies monstruoses contra el Secretari General. Heus ací, companys i companyes, expresades amb breus mots, dues conductes. Exami-

neu-los. Jutjeu-los serenament.

Els membres de l'antic Secretariat, defugint el problema polític, han pretés desorientar els militants afirmant que el Secretari General havia trencat les normes orgàniques del Partit, s'havia col·locat fora del Partit, havia donat un "cop d'Estat". D'un problema polític del qual depèn la vida del Partit n'han volgut fer un simple problema de disciplina. Els fets, però, ens han demostrat que no és així, car ningú pot discutir al Secretari General, responsable polític màxim del Partit i de la seva Comissió de Propaganda, el dret de controlar tots els òrgans del Partit, i particularment "Lluita". En canvi han silenciats els actes que demostren la premeditació de llur conducta i han intentat impedir-ne la discussió.

Per què, en absència del Secretari General, es va ordenar que fos cremada l'edició catalana del Manifest Comunista de Marx i Engels destinada a l'interior, el text de la qual és exactament igual al de l'edició que encara és utilitzada a l'exili?

Per què als números 217, 218 i 219 de "Lluita" es varen publicar articles mantiders que desnaturalitzen el caràcter del Partit, que refusaven l'altíssim honor d'haver estat el Partit Secció Catalana de la I.C. ?

Per què es va decidir que Margarita Abril, membre adjunt de l'antic Secretariat, afirmés a "Lluita" que el Partit estava en condicions de donar la batalla al nacionalisme burgès en el seu si i guanyar-la, sense assenyalar, però en quin o quins companys es troba aquest nacionalisme? On són les proves que justifiquen aquesta afirmació? Per què no es concreten?

Per què malgrat les reiterades peticions del Secretari General, es va fer el míting de Tolosa, amb el pretext de celebrar l'aniversari del Partit, míting que el company Comorera considerava inoportú puix que estaven en discussió qüestions fonamentals de línia política i per què varen imposar com a orador un membre adjunt del Secretariat contra al qual el company Comorera havia formulat ja una acusació gravíssima ?

Per què els membres de l'antic Secretariat s'han solidaritzat amb l'acusat, s'han rebel·lat contra el Secretari General i el Partit, aixecant així, de moment, un seriós obstacle a la investigació decidida pel Secretari General i les conclusions de la qual revelarien les causes de tantes desgràcies sofertes i n'evitarien d'altres potser pitjors?

Per què el tema central i gairebé únic d'aquell míting va ésser el de la unitat orgànica dels dos Partits quan sabien que existia l'acord ferm de no parlar d'aquest pro

blema, de no considerar-lo a l'ordre del dia?

Aquesta acumulació de fets ens demostra a bastament que és cert el plantejament polític que ha fet el Partit el Secretari General: que es tracte d'una conspiració en curs fa molt de temps per a integrar el P.S.U. de C. al Partit Comunista d'Espanya. La qual cosa, a més d'ésser un atropellament als drets i a la voluntat dels militants significaria retornar a l'experiència negativa de l'existència a Catalunya de partits minúsculs, sense influència entre la classe obrera i les masses, experiència viscuda amb resultats catastròfics durant més de 50 anys.

Tots aquests fets, gravíssims per llur pròpia naturalesa i pel que pretenen amagar -la desnaturalització i la liquidació del P.S.U.C. de C. i altres greus responsabilitats-, són anteriors a l'anomenat "cop d'Estat" del company Comorera, són la concreció de tot un llarg període de sorda conspiració contra el Secretari General i contra el Partit.

Nosaltres no podem acceptar i no acceptem un tal comportament ni tampoc unes tals mesures d'expulsió ni de cap altra sanció decretades per un òrgan il.legal, perquè són arbitràries, perquè van contra la part més vital del Partit, contra la seva solidesa orgànica i contra la seva disciplina. Nosaltres volem que el Partit sigui defensat contra aquests atacs. Nosaltres volem defensar el Partit. Nosaltres no volem abandonar la línia d'unitat obrera per a seguir una línia sectària de major divisió de la classe obrera.

Amb la nostra actitud refusem amb energia tot qualificatiu que es refereixi a treball fraccional per la nostra banda. Defensar una opinió política no és ni ha estat mai treball fraccional i la raó d'una opinió política no depèn del nombre de companys que la mantinguin ni es pot qualificar de treball fraccional, molt menys quan l'òrgan que així ens qualifica és l'únic que fa i organitza un treball fraccional. Treball fraccional és aquell que tendeix a desnaturalitzar els principis del Partit, que tendeix a incapacitar-lo per a complir la missió històrica que té confiada, independentment del nombre de companys que el puguin practicar, Estem convençuts que el Secretari General i nosaltres ens hem mantingut en tot moment fidels als principis i a la missió històrica del nostre Partit.

Refermem la raó política de la nostra actitud de fidelitat al Partit, a la causa de la classe obrera, a la causa del socialisme i del comunisme. Volem el nostre Partit unit, fort i obert als millors fills de la nostra classe obrera, de la pagesia, de la menestralia, de la petita bur

gesia, de la intel·lectualitat, de tot el nostre poble. Volem el nostre Partit Socialista Unificat de Catalunya cada dia més compenetrat, més homogeni, més bolxevic, cada dia més agemanat amb el Partit Comunista d'Espanya, tasca en la qual desitgem veure'ns compresos per el seu Buró Polític en primer lloc.

Desitgem amb tota la nostra fe de militants comunistes, revolucionaris, marxistes-leninistes-stalinistes, que sigui atesa la proposta feta pel nostre Secretari General -proposta que l'honora-, per tal com avui és la sol garantia que sigui exigides totes les responsabilitats que s'hagin contret amb l'aplicació incorrecta de la línia política del nostre Partit, tant a Catalunya com a l'exili.

Apal·lem solemnement el sentit de responsabilitat comunista dels nostres companys per tal que no sigui aprovada cap expulsió ni cap altra mesura de sanció en el Partit relacionada amb el problema polític que tenim plantejat. Fem tots plegats que s'obri pas al respecte i a la lliure discussió de les opinions de tots. Exercim severament el mètode de la crítica i l'autocrítica en tots el graons del Partit. Fem tots plegats que el Secretari General sigui recolzat per tots en el gest de demanar discutir amb el Buró Polític del Partit Comunista d'Espanya sota la presidència del Partit al qual s'ha adreçat. Fem que la bandera del Partit Socialista Unificat continuï essent l'expressió de la voluntat unitària de la classe obrera a Catalunya entorn dels principis marxistes-leninistes-stalinistes. Fem del nostre P.S.U. el Partit més autènticament nacional del nostre país, car aquesta és l'experiència que ens dones després de llur alliberament del nazisme els països de democràcia popular i l'Alemanya oriental amb llurs Partits d'unitat obrera i nacional. Aquest és el camí pel qual serem capaços de portar les grans masses de la classe obrera i del poble de Catalunya al gran moviment marxista-leninista-stalinista de tot Espanya, el gran Partit únic de la classe obrera de tots els pobles hispànics.

Nosaltres, militants del P.S.U. de C., prometem ésser fidels a la directiva donada pel company José Díaz, Secretari General del Partit Comunista d'Espanya a València al 9 de maig del 1937.

Unitat del proletariat, de tota la classe obrera en un sol gran Partit polític;
unitat de les sindicals en una gran Central sindical única.

Així és com servirem més eficaçment la lluita contra l'imperialisme, i també la causa de la Pau, de la democràcia, de la independència i del progrés, dels pobles, en defensa de la qual es troba al davant de tot la glo-

riosa Unió Soviètica.

Companyns, companyes:

Per que el Partit Socialista Unificat de Catalunya, unit fraternalment al Partit Comunista d'Espanya, sigui cada dia més capaç de dirigir el nostre poble, agermanat amb els altres pobles d'Espanya, en la lluita contra el franco-falangisme, per la República democràtica, per les llibertats nacionals de Catalunya, cap el socialisme.

París, 7 de novembre del 1949.

Miquel VALDÉS	Andreu BANDRES
Josep MARLÉS	Lluís RADA
Tomás MOLINERO	Rosa VERGÉS
Agustí CID	Angel URQUIZA
Evarist MASSIP	J. A. CLEMENTE
Joaquim MARLÉS	SAEZ
Emili CHUECA	Florentí ESCUDERO
Pere CLEMENTE	Angel BARCELÓ
Alfons TALARN	Roderic FONSECA
Lluís NOGUES	Florenci MORERA
Pere SANTACANA	Rosa SANTACANA
Antoni LEAL	Lluïsa MARTI
GRANIER BARRERA	Neus PÉREZ de MENTOR
Amadeo BERNADÓ	Victor LÓPEZ
Maria GRIFUL	Hamlet MORERA
Francesca CLEMENTE	Miquel ESTEVE
Maria Josefa BARCELÓ	Francesc AMORÓS
Josefa SANTACANA de MORERA	J. FARRER ALFARA
Lluís MAS	Eloi GALLARDO
Francesc PERRAMON	ALBADALEJO
Mentor BLASCO	Joan ROIG
Martí MAS	Josep CASALS
Jaume SITJAR	Rogeli CARDILA
Emili CAMARENA	C. MARTÍ SALVAT
Antoni CATALA	Arcadi DAVALL
Joaquim SUNYER	Antoni VIDAL
Joan JUVANY	Jaume BERNAUS
Francesc SUGRANYES	Francesc MOTILLA
Francesc PINYOL	Joan NAVARRA
Pere BOADA	Pere PLA
Higinia VALLES	Albert DUCH
Maria PALAU	Enric LACOMBA
J.M. CLEMENTE	Jaume VIDAL

Eduard ARANDA
Fèlix PÉREZ
Enric PORTET
Josep AYXENDRI
Merce ROIG
Josep SOLER
Amàlia de PERRAMON

Josep COLL
Joan CASELLES
Frederic MARINER
Josep GIBERT
J. MILA
J. DOMINGO

Els signants, residents a París, fan una crida vehement a tots els militants del nostre Partit Socialista Unificat de Catalunya, per tal que s'adhereixin a aquests documents. La missió única del qual és salvar el Partit per millor servir la causa sagrada de la classe obrera catalana, del Partit Comunista d'Espanya, de la classe obrera espanyola i del comunisme.

Adreça:

A. BERNADO.
112, Roulevard Victor Hugo.
CLICHY (Seinc)

(França.)

1213. Reprodueixo a la pàgina següent fotocòpies de la Declaració del Secretariat. No he localitzat l'original, però sí una còpia en castellà que es troba a l'arxiu del P.C.E. (Madrid).

Amadeu Bernadó, en les seves memòries ja esmentades sobre la crisi, afirma que es nota que l'original fou escrit en castellà. Jo no m'atreveixo a dir-ho, ni ho crec. El que sí prova la còpia localitzada i algunes parts de la Declaració (com la del Front de la Pàtria o la política agrària durant la guerra) és l'òbvia intervenció de dirigents del P.C.E. en la redacció del projecte de declaració i la consulta obligada abans de publicar-la a "Lluita".

Declaració del Secretariat del Partit Socialista Unificat de Catalunya sobre la conducta política de Joan Comorera, "Lluita" núm. 229, 9 de novembre de 1949.

DECLARACIO DEL SECRETARIAT del Partit Socialista Unificat DE CATALUNYA sobre la conducta política de Joan Comorera

El Secretariat del Partit Socialista Unificat de Catalunya ha decidit fer pública la següent declaració:

Amb data 2 de setembre d'enguany, el Secretariat del P.S.U. de Catalunya es va reunir per tal d'examinar la conducta política del que fins aleshores havia estat el seu secretari general: Joan Comorera.

El Secretariat comprovà l'existència d'un treball fraccional organitzat, encapçalat per Comorera, el qual, abusant del seu càrrec en el Partit, tractà de culminar la seva nefasta tasca, intentant destituir amb un veritable cop d'Estat la totalitat dels membres del Secretariat; dirigint-se, per damunt d'aquest i contra aquest, a les organitzacions i als militants del Partit; intentant apoderar-se amb males arts del periòdic i reténint en el seu poder, d'una manera arbitrària, els fons del Partit, recollits amb el sacrifici i l'esforç dels seus militants i simpatitzants.

El Secretariat va comprovar que, malgrat tots els pacients esforços realitzats fins aqueix moment per fer desistir Comorera de la seva tasca fraccional i per assolir que acceptés discutir les seves opinions en els òrgans regulars del Partit i acatés la seva disciplina, Comorera s'ha negat a acceptar les normes i decisions del Partit i ha continuat la seva tasca fraccional.

Per consegüent, en la mateixa data el Secretariat va decidir suspendre Joan Comorera de les seves funcions de Secretari General, invitant-lo de manera formal i terminant a cessar les seves activitats contra el Partit, acatar la seva disciplina i reintegrar els fons usurpats. El Secretariat va decidir també informar el Partit de la situació existent amb Comorera i de les mesures adoptades.

La resposta del Partit en defensa de la seva unitat, de la seva disciplina i de la seva línia política ha estat ràpida i unànime, recolzant resoltament el Secretariat. Les organitzacions del Partit, depant-se de tota la gravetat que comporta la postura de Comorera han exigít la seva expulsió.

Joan Comorera, en lloc d'acatar les decisions del Secretariat, ha reforçat la seva tasca fraccional i de lluita contra el Partit. Els esforços del Secretariat per resoldre la qüestió en el març del Partit han estat d'una manera regular refusats per Comorera, que demostra així la seva voluntat de lluita i ruptura obrera amb el P.S.U. de C.

La lluita fraccional contra el Partit, empresa per Joan Comorera, no és solament producte de la seva desenfrenada ambició personal, del seu esperit cabdilles i de la seva megalomania. Té arrels més profundes en les seves opinions contràries al caràcter del Partit, a la seva ideologia i a la seva línia política. És el resultat del fet que totes les concepcions de Comorera estan en oposició amb el que és i significa el P.S.U. de C.

***

En fundar-se, com a conseqüència de la fusió del P.C. de Catalunya, de la secció catalana del P.S.O.E., del Partit Català Proletari i de la Unió Socialista de Catalunya, el P.S.U. de C. adoptà unànimement i llurà els principis de la Internacional Comunista, adherint-s'hi, com consta en el Pacte de fusió, a través del Partit Comunista d'Espanya.

Això significava que el P.S.U. de C. adoptava la ideologia i els principis del marxisme-leninisme-stalinisme. Que es proposava i es proposa guanyar les grans masses de la classe obrera catalana per la ideologia del comunisme, amb la finalitat de conduir-los, conjuntament amb els comunistes i la classe obrera dels altres pobles d'Espanya, a l'assalt i destrucció del règim burgès terratinent, a la victòria

del Socialisme i, en el desenvolupament d'aquest, vers el Comunisme com a meta suprema.

L'adopció de la ideologia del marxisme-leninisme-stalinisme, entranyava pel Partit l'obligació de realitzar una lluita de principis consegüent i ferma per tal d'expulsar del si de la classe obrera les influències perniciosos i extranyes dels corrents ideològics burgesos, particularment els corrents nacionalistes, anarquistes i reformistes.

Encara que formalment va acceptar les bases polítiques que serviren per la fundació del P.S.U. de C., Joan Comorera mai no va estar sincerament d'acord amb elles. En la pràctica, fou sempre un obstacle per a que la ideologia marxista-leninista es fes carn en el Partit.

Sempre que va poder s'oposà a la realització d'una lluita de principis contra les ideologies nacionalistes burgeses, anarquistes i oportunistes i totes les vegades que en va tenir ocasió, impregnà els documents del Partit de la influència d'aquestes ideologies estranyes a la classe obrera. Prevalent-se del seu lloc en el Partit, sense comptar prèviament amb aquest, publicà documents i pronuncià discursos en els quals s'expressaven aquelles influències. Aitals documents i discursos provocaven després fortes discussions en la direcció del P.S.U.C. i els seus efectes havien d'ésser corregits per la intervenció dels altres camarades. Mai no s'assolí que Comorera rectificés públicament els conceptes falsos i erronis, tal com fa un veritable dirigent comunista que no tem la crítica i l'auto crítica i utilitza aquestes armes per educar-se ell mateix i educar el Partit. Tampoc no es va poder assolir mai que rectificés els seus errors davant la direcció del Partit, caracteritzant-se per la seva « fermesa » en la desviació i en l'error.

Comorera tractà de substituir la lluita de principis per guanyar i educar la classe obrera i les masses treballadores: — lluita de principis en la qual el Partit mateix creix políticament i s'eleva —, per a través d'extemporanis atacs contra els obrers de la C.N.T. o contra els militants de l'Esquerra. Amb això rebaixava el nivell del treball polític i educatiu del Partit, dificultava la penetració de la ideologia i de la política del Partit en les masses; creava entre milers d'obrers i treballadors de la C.N.T. i de l'Esquerra una atmosfera hostil al Partit.

En el fons — i la seva actitud oberta de lluita contra el Partit ho confirma ara —, Comorera no aspirava, com aspirem els partidaris de les doctrines de Marx, Engels, Lenin i Stalin, com es objectiva del P.S.U.C., a l'emancipació de la classe obrera del jou capitalista. Comorera aspirava, i arribà a irassolir-ho en alguns dels seus incontrolats discursos, a ésser el President de la Generalitat i intentava utilitzar el Partit i la classe obrera com un instrument per la realització dels seus fins personals. La seva ruptura amb el Partit es produí quan ja no li quedà cap dubte que el P.S.U.C. Partit proletari revolucionari, Partit Comunista, lluita efectivament pel triomf dels principis que inspiraren la seva fundació i no és un Partit petitburgès nacionalista més, disposat a servir les ambicions personals d'un home o d'un grup d'homes.

***

En fundar-se, el P.S.U. de Catalunya elaborà els seus estatuts inspirant-se en els principis d'organització traçats pel gran Lenin, propis d'un Partit revolucionari de tipus nou, que es proposa conduir la classe obrera al combat obert contra el règim burgès terratinent, que es proposa, formant un tot amb el Partit Comunista d'Espanya, realitzar la Revolució Socialista en el nostre país. El P.S.U.C. adoptà el principi del centralisme democràtic, que entra en contradicció amb l'existència d'una direcció única en el Partit; la prohibició de tota mena de fraccions o treball

fraccional; la més rigurosa i ferma disciplina, tant pels militants de base com pels dirigents; la lliure discussió en les organitzacions del Partit, i l'acceptació i la defensa de les decisions del Partit una vegada preses. Era evident pels fundadors del P.S.U. de Catalunya, després de les experiències acumulades durant llargs anys pel proletariat català, i per tot el moviment obrer revolucionari mundial, que solament un Partit d'aqueixes característiques podia ésser el destacament d'avantguarda de la classe obrera, l'Estat Major de la Revolució.

Era evident, també, que un Partit com el P.S.U.C. tenia que vetllar per la seva composició predominantment proletària en els seus rengles i entre els seus quadres. Tenia que fomentar l'elevació de quadres obrers nous, educats en la seva ideologia i reeducar no pocs dels quadres i militants dels vells Partits unificats, que, independentment de la seva honestat i dels seus sentiments revolucionaris, encara arrossegaven deformacions produïdes de llur anterior formació. Aquesta tasca ha estat realitzada, en general, amb èxit pel P.S.U. de Catalunya. En allò fonamental els militants dels vells Partits i els que han afuit per milers en crear-se el P.S.U.C. es troben foses avui en un sol bloc monolític, entorn dels principis del marxisme-leninisme-stalinisme, de la línia política del Partit, sense que existeixi cap diferència entre ells a causa del seu origen. Per tal d'assolir aquest resultat decidí per la seva consolidació, decidí per l'èxit de la lluita contra el franquisme i, posteriorment, pel Socialisme, el P.S.U. de Catalunya tingué que desembrassar-se de la porqueria oportunista, nacionalista i trotsquista que assolí introduir-se en els seus rengles en el moment de la unificació: els Victor Colomer, els Serra Pàmies, els Del Barrio, els Ferrer i altres avorts dels baixos fons de la reacció. Amb això, el Partit s'enfortí, soldà més estretament els seus rengles, cobrà noves energies per la realització de la seva missió històrica alliberadora.

Comorera lluità constantment contra el caràcter revolucionari proletari del Partit emmascarant amb habilitat la seva lluita. Adoptant una fraseologia marxista en la forma, copiant de vegades cites dels nostres clàssics, buldant-les del seu esperit i contingut, emmascarava els seus intents de liquidar el P.S.U.C. com un Partit proletari. D'aquesta manera, amb aquesta fraseologia, Comorera intentava prendre les aparences d'un marxista erudit, d'un mestre, quasi d'un enlliquidor original del marxisme, amb l'intent d'enlluernar i atabalar als militants ingenus i fer passar per bona moneda les seves falsificacions.

Repetides vegades Comorera, copiant punt per punt el camí de la banda feixista de Tito quan aquesta encara no havia estat desemmascarada, va proposar a la Direcció del P.S.U.C. la creació d'un anomenat Front de la Pàtria encapçalat personalment per ell com a cap absolut, dotat d'una disciplina militar, a l'interior del qual el P.S.U. de Catalunya quedaria dissolt i els seus militants es confondrien amb tota classe d'elements petit-burgesos, aventurers, que volguessin participar en un tal moviment. El Partit refusà formalment i categòrica aquestes proposicions.

Comorera, però, tornà a la càrrega de diverses maneres i arribà a formular el seu concepte del Partit, no com un Partit proletari, sinó com un Partit

de tots « els menestrals », de tots « els pagesos », de tots « els petit-burgesos », és a dir, una barrejadissa, una paròdia de front popular i, en el fons, una reproducció una mica més esquerrista, d'Esquerra Republicana de Catalunya.

El Secretariat s'enfrontà enèrgicament amb aquestes concepcions i defensà el caràcter i els principis proletaris del Partit, la qual cosa determina que Comorera es vegés obligat a ésser més caut per no descobrir massa obertament les seves concepcions burgeses i oportunistes, per no desemascarar-se.

Comorera va dificultar tant com va poder la fusió dels quadres i militants dels vells Partits obrers amb els nous, crescuts i desenvolupats ja en el P.S.U.C. En oposició a tots els principis i interessos del Partit i de la classe obrera, tractava de mantenir fronteres artificials entre els militants en raó del seu origen divers. Comorera ofenia els militants del P.S.U.C. mantenint el criteri que entre ells hi havia categories, tendències diferents: comunistes, socialistes, nacionalistes, sindicatistes... Sabent que mentia, negava la realitat de la identificació, de la unitat monolítica de tot el P.S.U.C. entorn dels principis del marxisme-leninisme-stalinisme. En actuar així, negava la lluita heroica del P.S.U. de Catalunya en el curs de la guerra contra el feixisme al costat del Partit Comunista d'Espanya i el seu comportament en els fronts i en la retaguarda, propi d'un autèntic Partit Comunista. Negava la lluita heroica del P.S.U. de Catalunya en la clandestinitat contra el franquisme, pròpia d'un veritable Partit Comunista; negava els seus màrtirs que, sense diferència d'origen, s'havien comportat en la lluita i a l'hora de la mort com grans i coratjosos militants comunistes. Negava la lluita contra els ocupants alemanys a França, portada a cap pels militants del P.S.U.C. conjuntament amb els comunistes dels altres pobles d'Espanya en una mateixa organització de Partit. En una paraula, negava el Partit, rebaixava els seus mèrits i, tot, amb la intenció de justificar i tracta de trobar una base per les seves concepcions liquidadores, antiproletàries.

Comorera obstaculitzà i retardà tant com va poder les mesures d'autodefensa del Partit, de depuració dels residus trotsquistes i d'elements nacionalistes i oportunistes declarats perquè la seva intenció era justament mantenir les velles fronteres en el Partit, impedir la seva unificació i la seva consolidació.

La massa del Partit, els seus quadres, el seu Secretariat, han defensat el caràcter proletari revolucionari del P.S.U. de Catalunya. Han fet del P.S.U.C. el veritable Estat Major del proletariat català. Comorera ha trencat obertament amb el Partit, quan sentint-se isolat, sol, a sense base on apolar les seves concepcions, ha comprés que no podia seguir emmascarant per més temps la seva fesomia de polític nacionalista petit-burgès, estrany a la classe obrera, estrany al comunisme.

Aquesta experiència armarà encara més solidament el P.S.U. de Catalunya per defensar-se i defensar la classe obrera de la penetració dels elements estranys, per progressar encara més ràpidament en la seva elevació ideològica i política.

***

El P.S.U.C. és un Partit català, és el Partit dels obrers i dels treballadors catalans. El P.S.U.C., com el Partit Comunista d'Espanya, inspirant-se en les concepcions de Lenin i Stalin sobre el problema nacional, defensa el dret d'autodeterminació del poble de Catalunya; lluita per la realització del programa

exposat pel cap dels comunistes de tots els pobles d'Espanya, la camarada Dolores Ibárruri, en el qual es garanteixen les llibertats nacionals de Catalunya en el marc d'una Federació Democràtica de pobles hispànics. Cap Partit català o espanyol no té una posició tan clara i definida com el Partit Comunista d'Espanya i el P.S.U. de Catalunya en relació al dret de les diferents nacionalitats a la seva autodeterminació, comprés el dret de separació.

Essent un Partit nacional, català, el P.S.U. de Catalunya no és, però, un Partit nacionalista. El nacionalisme és la ideologia de la burgesia. La burgesia catalana ha esgrimit, tradicionalment, la bandera del nacionalisme, no amb la intenció de conquerir les llibertats nacionals legítimes pel poble català, sinó amb dos objectius precisos:

Primer: Dissimular, amagar als ulls del proletariat català la seva condició de classe opressora, parasitària, que s'enriqueix explotant els obrers, robant-los el fruit del seu treball. Esmorteir la lluita de classes del proletariat, i fer que aquest vegi el seu enemic únicament en l'Estat central opressor, i no fonamentalment i en primer lloc en la seva pròpia burgesia. Fer una mena d'unió nacional entorn seu, de la burgesia, amb el pretext de les reivindicacions nacionals i posar així políticament el proletariat sota la seva direcció. Aixecar una barrera artificial entre els obrers catalans i els obrers dels altres pobles d'Espanya, impossibilitar-ne la lluita unida per acabar amb el règim burgès terratinent, mitjà únic d'acabar definitivament amb tota opressió nacional i social, com ens ensenya l'exemple de la solució del problema nacional a la Unió Soviètica.

Segon: La burgesia catalana, amb l'amenaça del moviment catalanista, de la separació, ha pressionat constantment sobre el Poder central per tal d'obtenir avantatges econòmics i polítics, no pel poble català, sinó pels seus interessos de classe, pels seus negocis, per augmentar els seus beneficis incrementant l'explotació de la classe obrera. Per tal de garantir això, la burgesia catalana ha esgrimit l'amenaça nacionalista, separatista, amb la qual tracta d'assolir una posició hegemònica entre les classes dominants de l'Estat espanyol.

Però el nacionalisme, justament per ésser la ideologia de la burgesia, és el més aliè i oposat a la ideologia revolucionària, internacionalista, comunista, de la classe obrera.

El P.S.U., en reconèixer les particularitats nacionals de Catalunya, en lluitar conseqüentment pels drets nacionals del nostre poble, nega tota solidaritat de classe entre el proletariat català i els seus explotadors. El P.S.U.C. i la classe obrera consideren com el seu enemic de classe, la gran burgesia catalana — per altra banda íntimament fosa pels seus interessos amb la gran burgesia espanyola, amb la qual forma un tot únic, i amb relació i dependència de l'imperialisme anglo-saxó que oprimeix i tracta de colonitzar per igual tots els pobles d'Espanya.

El P.S.U. de Catalunya i la classe obrera catalana no admeten l'existència de cap barrera que separi les masses proletàries i treballadores de Catalunya de les altres masses proletàries i treballadores d'Espanya. Aquestes barreres són creacions artificials de la burgesia. Els obrers de Catalunya tenen els mateixos interessos comuns i els mateixos enemics comuns a vencer que els obrers de la resta d'Espanya. El P.S.U.C. fidel als principis del marxisme-leninisme

me-stalinisme, considero que el proletariat català i el proletariat dels altres pobles d'Espanya són un tot únic; una mateixa classe que res no separa i, pel contrari, tot uneix. Els obrers de Catalunya no són ni es senten independents dels de la resta d'Espanya i viceversa.

L'experiència històrica demostra — coincidint amb la teoria — que els obrers i els pobles d'Espanya tenen un mateix combat que lluitar, una mateixa victòria que assolir: l'enderrocament del franquisme i la reconquesta de la República democràtica avui; la liquidació del règim burgès terratinent i el triomf del Socialisme, demà.

El P.S.U. de Catalunya ha educat els seus membres, des del primer dia, en aquest esperit de l'internacionalisme. Ha lluitat i lluita per desterrar de la consciència de la classe obrera el verí de la ideologia nacionalista burgesa. Per aquesta via el P.S.U.C. s'ha enfortit políticament i ideològicament; s'ha armat per defensar els interessos genuïns de la classe obrera i del poble. Conseqüentment el P.S.U. de Catalunya mai no s'ha considerat « independent » del Partit Comunista d'Espanya. En la pràctica, en la lluita, des del seu naixement, ha'actual com un tot únic amb el Partit Comunista d'Espanya. El P.S.U.C. no solament aprovà, sinó que va participar en l'elaboració de la declaració històrica per la classe obrera i els pobles d'Espanya, feta per la camarada Dolores Ibárruri en el Plè de març del 1947, en dir:

« L'interès d'Espanya i Catalunya; l'interès de la lluita nacional i social del proletariat i del poble català imposa realitzar tots els esforços que siguin necessaris per que en el pervindre, quan les exigències de la lluita ho determinin, el P.S.U. de Catalunya formi, mantenint i reforçant les seves característiques nacionals específiques, un tot orgànic amb el Partit Comunista d'Espanya, per dirigir en comú, amb gallecs i bascos, la lluita pel desenvolupament i consolidació de la democràcia, en la Federació de pobles hispànics, a la qual aspirem com a base del progrés i de la grandesa d'Espanya. »

Quan les circumstàncies de la lluita ho exigeixin, ni abans ni després, el P.S.U. de Catalunya formarà un tot orgànic amb el Partit Comunista, consagrarà orgànicament, « estatutàriament », una situació de fet, que en general existí ja des del punt de vista de la col·laboració i la unitat política a partir del 1936.

D'aquesta col·laboració, d'aquesta unitat política el P.S.U.C. i la classe obrera de Catalunya n'han sortit altament beneficiats.

La classe obrera de Catalunya i el seu Partit, el poble català en el seu conjunt, deuen molt al Partit Comunista d'Espanya. El P.C. d'Espanya és l'únic Partit, junt amb el P.S.U. de Catalunya, que ha defensat conseqüentment els drets nacionals del poble català, en el Parlament, en la tribuna, en el carrer, desafiant l'odi de les forces de la burgesia reaccionària. El Partit Comunista d'Espanya ha contribuït decisivament a la fundació, desenvolupament i formació política i ideològica del P.S.U.C. El nostre inoblidable José Díaz, la camarada Dolores Ibárruri i els camarades del Buró Politic i del Comitè Central del P.C. han dedicat una part molt gran de les seves energies a ajudar el P.S.U. en el compliment de les seves tasques polítiques i orgàniques, no escatimant esforços, amb absolut desinterès. El P.S.U.C. deu bona part dels seus èxits i progressos a aquesta ajuda i col·laboració i ho proclama amb orgull.

El P.C. d'Espanya s'ha comportat amb el P.S.U.C. com un veritable Partit proletari, internacionalista, i ha estat per nosaltres un exemple. Per aquesta raó, l'estima i amor dels militants del P.S.U.C. vers el Partit Comunista d'Espanya, vers el seu C.C. i el dirigent dels comunistes i del proletariat de tots els pobles hispànics, camarada Dolores Ibárruri, són immensos i increïbles. Per aquesta raó els militants del P.S.U.C. consideren el P.C. d'Espanya com el seu propi Partit.

D'aquí neixen també l'estima i la popularitat immenses que el P.C. d'Espanya i la nostra venerada Dolores Ibárruri, gaudixen entre la classe obrera de Catalunya.

L'experiència de la banda feixista de Tito a Iugoslàvia i d'altres grups semblants, que han dut a terme la seva traïció amb la bandera del nacionalisme, ha vingut a confirmar als militants i quadres del P.S.U.C. la justesa de la posició de principi enfront del nacionalisme burges. Han vingut a refermar la necessitat d'una lluita despietada, sense quarter, contra la penetració de les tendències nacionalistes en el Partit i en la classe obrera.

Joan Comorera representava precisament aquestes tendències dintre del P.S.U.C. S'enfrontava constantment, encara que tractant de dissimular les seves posicions nacionalistes, contra els principis internacionalistes del Partit. Ja en 1936, quan l'expedició a Mallorca, somniava — i va donar instruccions en aquest sentit a espatlles de la Direcció del Partit — amb anexionar aquesta illa a Catalunya. Durant la nostra guerra d'alliberament, també a espatlles del P.S.U.C., aspirava a dividir l'Exèrcit Popular de la República en dos, precisament quan les necessitats de la lluita contra el feixisme i la política del P.S.U.C. i del P.C. reclamaven imperiosament la unitat més absoluta de les forces de combat i el comandament únic.

El seu projecte de creació d'un Front de la Pàtria a Catalunya, acabat per ell, implicava de fet la divisió del moviment de la Resistència antifranquista en dos: un « original », « independent », nacionalista català, amb el seu programa i els seus objectius « independents ». L'altre, per la resta dels pobles d'Espanya. I això contra-tota la línia política del P.S.U.C. i del P.C. d'E., la qual consisteix en fondre en un sol front de combat les forces de la Resistència de tots els pobles d'Espanya.

En el darrer període, a la vetlla de prendre una actitud oberta contra el Partit, Joan Comorera demostrà que les seves posicions nacionalistes eren molt més que simples tares de la seva formació burgesa anterior. Al tractar d'impossibilitar que en el nostre òrgan central « Lluita » es publicassin articles desemmascarant la banda feixista de Tito, desemmascarant Còstov i que treguessin les lliçons adequades d'aquest fet, Joan Comorera destapava ja el fons veritable de la seva posició anti-P.S.U.C.

Una de les manifestacions més típiques del nacionalisme burges de Comorera, ha estat sempre, i darrerament més accentuada, la seva hostilitat contra el Partit Comunista d'Espanya i els seus dirigents. Amb això ha demostrat no solament la seva perversió i degeneració política, sinó la seva ingratitude. Ningú no ha fet tants esforços com el P.C. d'Espanya i els seus dirigents per tal d'ajudar políticament Comorera, per reduir-lo, per elevar-lo al nivell d'un autèntic dirigent comunista. El P.C. d'Espanya i els seus dirigents han fet un veritable

esforç de paciència i tenacitat, pensant que Comorera era un home honest i que ajudar-lo políticament era ajudar el P.S.U.C. i la classe obrera de Catalunya.

Es significatiu que en enfrontar-se i trencar amb el P.S.U. de Catalunya tracti d'emascarar-ho i de presentar-ho com un enfrontament amb el P.C. d'E. Això indica quins són els seus càlculs. Els càlculs, però, li han fallat. Ha estat suficient que els militants del Partit sabessin que Comorera obria la lluita contra el P.C. d'E. per comprendre fins el fons la naturalesa anticomunista i antisoviètica de la seva posició i reaccionar unànimement contra ell. El P.S.U. de Catalunya és un Partit Comunista, internacionalista, i en els seus rengles no hi ha lloc pels pollicastres, nacionalistes, burgesos, pels deixebles del traïdor Tito.

***
El P.S.U. de Catalunya i el P.C. d'Espanya concentren totes les seves energies en la formació d'un gran Front nacional republicà i democràtic, que agrupi les forces de la classe obrera, els pagesos, la petita i mitjana burgesia, totes les forces democràtiques i patriòtiques contra el règim franquista i la creixent penetració de l'imperialisme anglosaxó, contra la política de guerra, per la República i la independència nacional. En aquest front, el paper dels obrers i de les forces democràtiques de Catalunya és importantíssim. En el fons es tracta de la continuació de la política que el nostre Partit començà ja durant la guerra d'alliberament contra el feixisme.

Aquesta política suposa, pel Partit sobretot, la realització d'un enorme i conseqüent esforç tendent a realitzar la unitat d'acció de la classe obrera. Significa guanyar pel Partit els obrers més revolucionaris de la C.N.T., guanyar per la unitat d'acció les masses treballadores influenciades per la C.N.T. El Partit ha realitzat enormes esforços en aquesta direcció i ha de realitzar-ne encara molts més.

Comorera, però, no ha compartit mai sincerament la política d'unitat del Partit i, particularment, mai no ha volgut de veritat la unitat obrera. Comorera té pels obrers de la C.N.T. un odi que, malgrat la vigilància del Partit i de les seves crítiques constants, deixa traslluir més d'una vegada. Comorera engloba en un mateix odi els obrers revolucionaris de la C.N.T. i els dirigents traïdors monarcò-faistes. Aquesta actitud de Comorera ha creat grans obstacles per la unitat de la classe obrera, per la liquidació de la ideologia reaccionària de l'anarquisme en els seus rengles, malgrat que el P.S.U.C. s'esforça sempre en contrarestar els efectes perniciosos de la posició de Comorera.

Una de les manifestacions del seu odi als obrers de la C.N.T. fou la seva actitud quan el putx trotsquista de maig del 1937. El P.S.U.C. i el P.C. d'E. s'esforçaren aleshores per aïllar i castigar la banda de traïdors i espies feixistes del P.O.U.M. i per impossibilitar que els militants de la C.N.T. fossin arrossegats pels dirigents faistes a una posició de lluita contra la República que hagués estat

raïa pel nostre poble. La conducta de Comorera en aquells dies, a espalles del Partit, fou tot el contrari. Comorera volia aprofitar la sublevació trotsquista per emprendre l'anihilament físic de la C.N.T. Una tal monstruositat hagués equivalgut a accelerar la derrota de la República i el triomf feixista. El P.S.U.C. i el P.C. d'Espanya impossibilitaren aquesta provocació que, a la llum de l'actitud present de Comorera, apareix, no com un gran error, sinó amb totes la seva significació terminal.

Darrerament, en una Carta Oberta publicada segons un estudi profund previ del Partit, que Comorera es negà a rectificar després, en el curs de la discussió sobre una sèrie de problemes polítics en la que les discrepàncies manifestades precipitaren el seu trencament amb el Partit, Comorera preconitzà l'extermi de tots els grups censatistes, violant grogüerament una vegada més tota la nostra política d'unitat.

Es evident que l'esclariment d'aquestes qüestions davant del Partit i la classe obrera facilitarà el desenvolupament de la política d'unitat. L'actitud dels dirigents traïdors faistes salientant la deserció de Comorera i donant-li la mà, precisament en aquest moment, ajudarà els obrers revolucionaris de la C.N.T. a comprendre millor que la política dels seus dirigents no s'inspira en els interessos de la lluita revolucionària, sinó en l'afany d'engrepar tots els detritus, tots els elements podrits i degenerats, per eixamplar la cinquena columna de la reacció franquista i de l'imperialisme en el si del moviment obrer i revolucionari.

Comorera tampoc no comprengué mai el paper enorme dels pagesos, com els principals aliats de la classe obrera. Comorera està en la pràctica contra l'aliança del proletariat i els pagesos en la lluita contra el franquisme, en la lluita per la República democràtica.

Ja durant la guerra d'alliberament contra el feixisme Comorera sabotegà la política agrària del Partit. Mentre el camarada Vicente Uribe, realitzant la política del P.C. d'Espanya que era també la del P.S.U. de Catalunya, entregava la terra dels grans terratinents als pagesos i realitzava una política d'ajut i protecció al pagès, que cimentà l'aliança sòlida de la classe obrera i les masses del camp, mobilitzant aquestes contra el feixisme, Comorera realitzava una política de pressió, violència i saqueig dels pagesos catalans, coincidint en el fons amb els dirigents faistes i refradant l'entusiasme dels pagesos per la lluita. Un exemple característic d'aquesta política fou la F.E.S.A.C. que Comorera defensà a capa i espasa.

Els militants del P.S.U.C. han de tenir sempre presents les grans ensenyances de Lenin i Stalin sobre l'aliança del proletariat i els pagesos. El gran Stalin en la seva obra, « Sobre els fonaments del leninisme », desemmascarant la posició dels dirigents de la II Internacional sobre aquest problema capital de la Revolució, demostra que:

« ...la indiferència davant d'un problema tan important com el pagès, a la vetlla de la Revolució proletària, no és més que un aspecte de la negació de la Distància del Proletariat, un signe indubitable de traïció directa al marxisme. »

La discussió i examen de la present declaració ha de servir per reforçar la nostra política d'unitat, per fer-la progressar i contribuir a crear el més ràpidament possible el Front Nacional republicà i democràtic que accelerarà la victòria dels pobles d'Espanya sobre el franquisme.

***

El Secretariat del P.S.U. de Catalunya ha considerat necessari portar a coneixement dels militants dels P.S.U.C. i de la classe obrera de Catalunya i d'Espanya la conducta de Joan Comorera, explicant inequívocament les raons polítiques de la seva tasca fraccional i del seu enfrontament resolt amb el Partit.

Durant anys, el Secretariat del P.S.U. de C. atribuïa les posicions discrepants de Comorera i la seva tossuderia a no reconèixer els errors, als vicis i defectes de la seva formació política anterior. Pensant que Comorera era un home honest que desitjava sincerament reeducar-se, convertir-se en un dirigent comunista; el Partit desplega pacients i tenaços esforços per tal de fer-li comprendre el que considerava els seus errors. La seva actitud present dissipa tot dubte i mostra que es tractava de molt més que simples vicis de formació; Comorera tenia i té concepcions molt arrelades, totalment oposades a les del Partit.

L'experiència de casos semblants en el moviment

obrer mundial i en el propi P.S.U. demostra que els que s'enfronten amb el Partit, cauen de ple, si no ho estaven ja prèviament, a mans de l'imperialisme i la reacció i es converteixen en les seves marionetes. Aquestes marionetes són arreconades i tirades a les golfes dels trastos vells pels seus mateixos manipuladors, quan aquests comproven que llurs escarafalls ja no enganyen ningú.

Aquesta és la sort reservada a Joan Comorera i a tots els que tractin d'enfrontar-se amb el Partit, de lluitar contra ell. Gesticularan durant algun temps, faran frases pseudorevolucionàries, barrejaran les protestes de fingida fidelitat a la classe obrera amb els més vils atacs al Partit i als seus dirigents. Després desapareixeran de l'escena entre la indiferència i el menyspreu de la classe obrera i del poble. Els mateixos que els han incitat a la traïció els abandonaran a la seva sort després d'haver-se'n servit.

La discussió de la present declaració servirà per enfortir políticament i ideològicament el Partit; donarà al P.S.U.C. noves energies per reforçar els seus llaços amb les masses, per soldar més fermament la seva pròpia unitat. Servirà per estrènyer més els vincles indestructibles que ens uneixen amb el P.C. d'Espanya.

EL SECRETARIAT DEL P.S.U.
DE CATALUNYA.

Novembre 8 del 1949.

1214. Ibídem.
1215. Ibídem.
1216. Declaració de Joan Comorera, 14 de novembre del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg. 1478.
1217. Aquesta és la tesi que encara es defensa en el llibre sobre el 45è. aniversari del P.S.U.C., en la part primera redactada per Gregori López Raimundo.
1218. Document sense títol, escrit en castellà, i datat el 25 de desembre del 1946. Arxiu Líster, Madrid. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera" pàg.1312.
1219. Declaració de Joan Comorera, del novembre del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera", pàg. 1478.
1220. "Lluita", n° 230, 16 de novembre del 1949.
1221. "El Combat despietat contra els traïdors i agents de l'enemic reforça a la classe obrera i la lluita contra l'imperialisme".
"Lluita", n° 245, 1 de març del 1950.
1222. Carta de Joan Comorera a H. Thorez, 15 de novembre del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera". pàg. 1498.

1223. Carta de Comorera a M. Thorez, 21 de novembre del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera", pàg. 1499.
1224. Carta de J. Comorera a M. Thorez, del 15 de setembre del 1949. sobre la declaració del Secretari Federal del P.C.F. a Perpinyà comparant a Comorera amb Doriot Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
1225. Memòries inèdites d'Amadeu Bernadó sobre la crisi del 1949. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
1226. Joan Comorera: Circular nº 7, 1 de gener del 1950. Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera", pàg. 1507.
1227. "Bulletin bimensual du P.S.U. de C." o "Butlletí Interior del P.S.U. de C.", Imprès a París, 4 Av. du Bel-Air (XII). Le Gerent: Emili Granier, un total de disset números. Arxiu Marlés, Perpinyà. I es publiquen també, Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona.
1228. Composició originària del C.E.P.". Arxiu Comorera-Massip. CEHI. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Transcripció a la pàgina següent, els canvis que s'anaran produint del Comitè Executiu Provisional i un primer informe de l'organització del P.S.U.C. (comorerista)

Composició originària del C.E.P.

-
1.- Miquel Alvarez.	2.- Joan Comorera.
3.- Pau Cirera.	4.- Agustí Cid.
5.- Valentí Escudero.	6.- Maria Griful.
7.- Tomàs Molinero.	8.- Josep Marlés.
9.- Joaquim Marlés.	10.- Ricard Morancho.
11.- Evarist Massip.	12.- Joaquim Sunyer.
	13.- Miquel Valdés.
-

Baixes sofertes en la composició originària:

-
- 1.- Joaquim Morera. 2. Miquel Valdés. Morts.
-

- 1.- Miquel Alvarez. 2. Agustí Cid. Absentats de França
3.- Ricard Morancho..
-

- 1.- Josep Marlés. 2. Joaquim Marlés. Exclosos del C.E.
3.- Valentí Escudero. i del Partit.
-

Joaquim Sunyer. Baixa voluntaria.

Per a suplir aquestes baixes han estat incorporats al treball de Direcció els companys següents:

1.- Amadeu Bernado.	2.- Pere Clemente.
3.- Antoni Català.	4.- Joan Cervera.
5.- Joaquim Faro.	6.- Emili Granier.
	7.- Josep Olivo.
-

D' aquestes incorporacions s'han produït les baixes següents:

Joaquim Faro. Exclos del C.E. i del Partit.
Joan Cervera. Absentat de França.

La composició actual del C.E.P. és la següent:

1.- Amadeu Bernado.
2.- Pau Cirera.
3.- Pere Clemente.
4.- Antoni Català.
5.- Maria Griful.
6.- Emili Granier.

7.- Tomás Molinero.

8.- Evarist Massip.

9.- Josep Olivo.

I els companys de Catalunya.

Delegacions:

A l'Argentina.- Lluís Alvarez.

A Venezuela.- Joaquim Faro.

A Mèxic.- Joan Cendra.

SITUACIÓ APROXIMADA DE L'ORGANITZACIÓ DEL PARTIT

ACTUALMENT

Tenim Organització del Partit a:

París i rodalies , amb 10 grups i 87 militants que funcionen amb relativa normalitat.

Pirineos Orientals , a base d'una Comissió de Treball, amb la perspectiva immediata de celebrar un Ple Departamental i entrar definitivament en el funcionament orgànic. El nombre de companys que actualment controlem a aquest Departament és de... Es troben en bona moral. Treballen i lluiten en defensa del Partit. Es pot esperar un progressiu millorament de la situació del Partit.

Alt Garona , Es troba, si fa no fa, com els Pirineus Orientals. Els companys Cirera i Morancho ens han escrit comunicant-nos la perspectiva immediata de la constitució de dos grups i de la celebració del Ple Departamental. El nombre de companys que actualment controlem és de... Segons comuniquen els companys, a Tolosa existèixen condicions per a millorar dins d'un termini breu la situació del Partit.

Tarn i Garona. En aquest Departament existeixen dos nuclis excel·lents de companys, Un a Montauban i un altre a Causade. L'ur influència fa que puguem dir que la majoria de companys d'aquest Departament es trobi sota la nostra Direcció. El nombre de companys que controlem a Montauban és de... i a Causade és de... No es sembla exagerat afirmar que en aquest Departament és on els liquidadors tenen menys influència entre els companys del Partit.

Rhone. Ací es va constituir un Grup amb vuit o deu companys; més del 50 % dels militants actius de Lio. Degut a una provocació policiaca, la qual té tots els indicis de que té els seus orígens en els liquidadors del Partit, s'ha frenat l'activitat d'aquells companys i van caure en una mena de col·lapse. La Comissió d'Organització va delegar un company de St. Etienne, per tal que els visités i ens informés. Per unes cartes que posteriorment ens hem escrit i han contestat, sembla que es reaniment a treballar i tot fa creure que normalitzaran les llurs relacions amb el Partit en tots els seus aspectes.

Ariège . Tenim principi d'organització en aquest Departament a base del Clarasso. Tenim esment de l'existència de

...o... companys que secunden la nostra posició en aquest Departament.

Gers . La situació en aquest Departament és si fa no fa com l'anterior. El nostre treball de Gers, actualment recolza en el company Oliver.

Alts i Baixos Pirineus. El nostre treball en aquests dos Departaments recoza en el company Alvarez, membre del Comitè Executiu Provisional. Ans ha comunicat que tenia una reunió projectada fa dues o tres setmanes a Lourdes, a 4 o 5 companys. Encare no coneixem els resultats d'aquesta reunió.

Tenim probabilitats d'organització immediata a Bordeaux i a Marsella, on coneixem la disposició de cert companys favorable a treballar pel salvament del Partit. Tenim projectat per a molt aviat un viatge del company Valdés a Bordeaux i el viatge del company català delegat per la Comissió d'Organització a Marsella per tal de veurar en aquests llocs la base de l'organització del Partit.

Aude-Bram. Darrerament s'ha format un nucli del Partit en aquest lloc. Segons sembla a Bram es troban sis o vuit companys disposats a salvar el Partit. Com sigui que aquest Departament és dels que corresponen organitzar els companys de Tolosa, ja hem escrit a aquests companys per tal que es posin en relació amb ells i demanant-los informació. Tot fa creure que han d'existir probabilitats d'organització a Castelnaudary i a Marbonne del mateix Departament. Tot fa esperar que si s'aferma el nucli de Bram serà el començament d'una organització més àmplia del Partit a l'Aude.

Tenim punt d'organització a base d'un, dos o tres companys al Drome, Loire, Indre, Doubs.

Cal tenir present que el contingent de militans en aquest lloc és infim i que no es poden tenir gaires més esperances que les de que aquests companys regularitzin més del que ho fan fins ara llurs relacions amb el Partit. Avui, com sempre, els llocs fundamentals del Partit segueixen éssent el Sena, Pirineus Orientals, Alt Garonne, Gironde, Bordes del Rhonne, on cal posar la màxima atenció en el nostre treball de recuperació del Partit.

PROCES DEL PARTIT EN LA SEVA RECUPERACIO

Partin de la base que la recuperació del Partit a París va

arrencar amb el Manifest dels 80 companys, que s'han produït 13 defeccions pel que es refereix acceptar de fer vida orgànica del Partit i que avui comptem amb 87 militants que fan vida orgànica, es treu la conclusió de que entre recuperació i reclutament tenim a París 20 nous companys. A aquests es poden afegir els companys els quals, per bé que no s'han decidit a incorporar-se totalment a la vida del Partit, han declarat llur acord amb la nostra posició política i en certa manera ens ajudes. Cal comptar, a més, que molts dels signants del Manifest, per bé que no fan vida amb nosaltres, tampoc no la fan amb els liquidadors. I encara uns altres, que no van signar el Manifest, que no s'han adherit amb nosaltres i que en canvi s'han allunyat dels liquidadors. No ens sembla axegerat afirmar que el Setena, els liquidadors han vist debilitada llur influència amb el 50 % dels militants aproximadament. Un fenomen semblant s'observa que es produeix a poc a poc a Pirineus Orientals i a Alt Garona, i es produirà en els llocs on es posem a treballar.

Per nosaltres no ofereix dubtes de que malgrat l'afirmació dels liquidadors de la nostra "destrucció fulminant", avui no comptem en gairebé res més que el suport del pes del Partit Comunista d'Espanya. Hem afirmat diverses vegades, i entenem que l'afirmació nostra és justa, de que si no fos pel suport amb que comptem del Partit Comunista d'Espanya, els liquidacionistes estarian ja liquidats.

PODEM ESTAR CONTENTS?

Evidentment que no podem estar contents. Però ens semblaria igualment injust de caure en una conclusió de derrota.

Les cotitzacions i l'ajut a París donen una mitjana mensual de **112** francs per militant^(*). Si tenim en compte que tenim un bon contingut entre companys i joves, la cotització del quals no és la normal, veurem que la mitjana de cotització augmenta. És probable que tinguem algún parat o algún militant que no cotitzen o bé no cotitzen normalment, veurem que la mitjana normal de cotització encara augmenta més. És clar que tots aquests factors encara no explicant el buit que observem, la qual cosa ha d'ésser motiu per a posar-hi la nostra atenció i corregir aquesta debilitat.

La mitjana mensual de cotització de Pirineus Orientals fins ara és de.....francs. (No ho pot dir perquè no ho té.)

La mitjana mensual de l'Alt Garona, fins ara és de .....

(*) En total sumen 9.700 francs.

La mitjana mensual de cotitzacions entre tots els altres llocs on el Partit té militants, és de ..... francs.

La mitjana general de cotitzacions i ajut per mes fins ara és de ..... francs.

Quina mitjana de cotitzacions i ajut mensual podem fer immediatament?

París i rodalies = ...	20.000 frs.
Pirineus Or.....	5.000
Alt Garona	5.000
Tarn i Garona	5.000
Diversos Depts.....	5.000
Total general	<hr/>

Quina mitjana de Butlletins difonem i cobrem cada mes?

París.	73 - cobrables -	190 (Alts i París 30)
Pirineus Or.	15	100
Alt Garona	30	100
Tarn i Garona		
Diversos Depts.	Rhone 12-	Rhone 2
Altra Propaganda.	<hr/>	hat 1
Total		

Quina mitjana de despeses tenim al mes?

Permanències.	
Butlletí.	
Viatges.	
Correspondència.	<hr/>
Total.....	<hr/>

Quina quantitat d'ajut podem obtenir de fora del Partit?

París.	
Pirineus Or.	
Alt Garona.	
Diversos Depts.	<hr/>

Comptant amb l'eventualitat d'un ajut que és possible de rebre dels diversos països d'Amèrica, podem fer front a les necessitats del Partit?

Al nostre entendre, per bé que hem registrat un progrés en el recobriment del Partit, aquest progrés és extremadament lent.

Al nostre entendre aquesta lentitud és deguda a diversos factors:

El primer és la nostra lentitud en comprendre que l'ofensiva del liquidadors, des de el començament ha estat calculada amb totes les conseqüències: Tenien previst des de la mantida i la calumnia fins el terrorisme polític i personal. Aquesta incomprensió nostra ha determinat lentitud en les nostres reaccions, en la nostra propaganda i en la nostra actuació. Aquest fenomen l'hem pogut observar potser fins hi tot en el propi Comitè Executiu. S'observa encara en general al Partit. Està descomptat que aquest fenomen ens a restat possibilitats en el treball de recobriment, de reclutament de militants i d'esclarament sobre quin és el veritable fons del problema. Ens ha isolat de molts companys, de diversos aliats i potser fins i tot dels companys francesos.

El segon es deriva, al nostre entendre, de la no aplicació de les normes orgàniques del Partit. Potser si i segurament durant un cert temps, no hi ha hagut més remei que actuar de la manera que ho hem fet. Però entenem que ha arribat l'hora de practicar-les on es donin les condicions i de manera particular a París. Entenem que no ens ajuda i que per contra ens perjudica que diversos membres de l'Executiu resolguin o tractin de resoldre els problemes de llurs fronts de treball del Partit, directament amb els companys del Departamental que tenen a llur càrrec els mateixos fronts de treball. Es vulgui o no, això no ajuda a crear una moral de treball col·lectiu del Comitè Departamental. Ens sembla haver observat el fet que en diverses ocasions, companys del Comitè Departamental han preferit exposar llurs problemes a un membre de l'Executiu, enlloc de discutir-lo al Comitè Departamental. Això ha fet que existissin diversitats de criteri sobre el treball i diverses opinions sobre la manera de funcionar orgànicament. Això, al nostre entendre ha repercutit en la manca d'eficiència, en la pèrdua d'energies, en el poc rendiment de treball i potser fins i en algunes anomalies que ara com ara no podem precisar. Entenem que es pot corregir ajudant als companys del Comitè Departamental a que discuteixin tots ells, tots els problemes del Departament i que las relacions del Comitè Departamental amb el Comitè Executiu les tinguin per mitjà del company que aquest ha designat o designi. Els companys del Comitè Executiu podem fer un bon treball des dels nostres respectius Grups. Com a dirigents d'aquests o bé en la condició de simples membres dels Grps, no podem mai la nostra responsabilitat de membres de l'Executiu, per sense arribar a supplantar mai ni les funcions de l'òrgan de Direcció del Grup ni del Comitè Departamental. Així ajudarem a que el Comitè Departamental adquireixi consciència del seu paper dirigent i de les seves responsabilitats.

tats, cosa que fins ara no es revela gaire.
 Si ho fem així a París i metoditzem la nostra correspon-
 dència amb els altres Departaments és probable que arri-
 bem a vèncer el retard que hem registrat i ha imprimir un
 ritme major al recobriment i el funcionament del Partit.

-- Correspondència centralitzada

Alts
 Baixos - Pirineus Alsarey

-- Treball de mans.

	Bers	Perpinyà
	Auch	Marbonne
Tolosa	Montauban - Agen	Regus
	Braum Cartilnandary	Herault

1229. "Constitució del Comitè Executiu Provisional del Partit Socialista Unificat de Catalunya". "Butlletí Interior del P.S.U. de C.," any, 1, nº 3, 1 de febrer del 1950. Arxiu Marlés, Perpinyà.
1230. *Ibidem.*
1231. "Butlletí Interior del P.S.U.C.", any 1, nºs. 6 i 8 del 15 de març del 1950. i 15 d'abril del 1950. Arxiu Marlés, Perpinyà. Vegi's "Pensament Polític de Joan Comorera", pàgs. 1516-1551.
1232. "Butlletí Interior del P.S.U.C.", any 1, nº 10, 15 de maig del 1950. Arxiu Marlés, Perpinyà.
1233. "Lluita", nº 230, 16 de novembre del 1949
1234. "La unitat obrera, eix decisiu" (Editorial) "Lluita", nº 231, 23 de novembre del 1949.
"Com va resoldre el problema nacional la revolució d'Octubre", (Article sense signatura). "Lluita", nº 231, 23 de novembre del 1949.
"Entorn a certes manifestacions de xovinisme. Només la classe obrera és capaç de resoldre el problema nacional", (Article sense signatura). "Lluita", nº 232, 30 de novembre del 1949.
1235. "Lluita", nº 233, 7 de desembre del 1949.
1236. "El P.S.U. de C., Partit dels comunistes catalans, "Lluita", nº 233, 7 de desembre del 1949.

1237. "Lluita", nº 248, 22 de març del 1950.
1238. "Una carta de Núria Comorera al Secretariat del P.S.U. de C. "Lluita", nº 249, 29 de març del 1950.

Estimats camarades:

Fins avui no havia cregut necessari adreçar-vos una carta sobre la traïció de Comorera, ja que des del primer dia coneixeu la meva posició, totalment al costat vostre i del Partit, al costat del P.C. d'Espanya i de la volguda camarada Dolores. Com sigui, però, que està especulant, amb hipòcrit sentimentalisme, amb la seva qualitat de pare meu, vull deixar constància de la meva posició, cada dia més ferma, fidel del Partit i els seus principis i caràcter comunista,

No fa molts anys que sóc militant del Partit, però el poc temps que porto en els seus rengles ha estat suficient per comprendre el que és el servir el Partit i el que és traïr-lo. Voler dividir el Partit, voler enfrontar-lo amb el Partit Comunista d'Espanya, i més encara en el moment actual, què és sinó una miserable traïció.?

Precisament perquè us coneixo personalment i perquè conec també els camarades del Buró Polític, mai no podria acceptar els miserables atacs que contra vosaltres i ells ha fet i fa Comorera, amb l'afany de servir l'enemic. Precisament perquè conec Comorera, la seva conducta moral i familiar burgesa, m'ha facilitat el comprendre la raó que teniu en desemascarar-lo com un rabiós anticomunista i antisoviètic. Moltes coses que abans no comprenia

sobretot en un dirigent, avui em són clares. La seva hipocresia per encobrir la traïció comesa no m'ha impresionat. Més que mai comprenc la raó del Partit quan no es cansa de dir que la conducta personal d'un militant i encara més d'un dirigent, no pot separar-se de la seva conducta política. Qui en la vida privada i familiar té concepcions burgeses, en la vida política també les té.

Per a mi, per damunt de tot està el Partit, i quan Comorera l'ha traït, entre ell i el Partit, el camí a escollir és clar.

Si des del primer dia vaig condemnar la seva traïció, després, cada dia que passa m'afermo més amb la justesa de l'actitud del nostre volgut P.S.U. a l'es bandir-lo dels seus regles i desenmascarar-lo com el que és: un agent de la reacció i de l'imperialisme.

L'especulació que fa amb mi, plena d'infamies, és una demostració més dels baixos procediments utilitzats per ell i tota la seva trepa. A més, he conegut molt d'aprop una provocació feta amb els familiars d'un de vosaltres, familiars que es troben a Catalunya i que precisament per ésser-ho estan es trtament vigilats per la policia franquista. També he conegut molt d'aprop la relació i provocació contra un de vosaltres. Només amb això sol n'hi ha prou per veure clarament l'element que és Comorera i sentir contra ell la repugnància i l'odi sagrat que sent tot comunista contra els agents policiacs de l'enemic reaccionari i imperialista.

Com a dona i com a comunista em revoltó contra els atacs que aquest grupet de degenerats fa objecte a la camarada Dolores Ibárruri, vers la qual sempre he sentit una profunda estimació i admiració i

l'exemple de la qual com a dona, mare i comunista és per a nosaltres el tresor més preuat. La traïció de Comorera no ha fet més que reforçar l'estima i l'admiració que sento envers la grant dirigent de les dones antifeixistes, el cap volgut dels comunistes de tot Espanya.

Per a mi, el mateix dia que va neixer el traïdor Comorera va morir el meu pare.

Rebeu de nou, estimats companys del Secretariat, la meva total adhesió i una abraçada.

Núria COMORERA

París, 21 de març del 1950.

1239. "Lluita", nº 250, 5 d'abril del 1950. Les cartes de Virgilio Llanes, en les que es fonamenta Pere Ardiaca, tenen tal quantitat d'inventives que val la pena reproduir-les. Així ho faig a la pàgina següent, Arxiu Líster, Madrid.

ASUNTO COMORERA

(Datos facilitados por Virgilio Llanos).

Tengo que asegurar que la política anti P.C. de España y por tanto anti-marxista-leninista-stalinista de Juan Comorera tiene orígenes muy antiguos. Comorera como de muestran sus conversaciones conmigo, fue a la unidad que significaba la formación del P.S.U.C. de C. por dos conveniencias personales e ideológicas fundamentales:

1.- Porque las ansias de unidad de las masas las creía poder transformar haciendo del P.S.U. de C. un más amplio Partido a su servicio personal, una variante más numerosa de la "Unión Socialista de Cataluña".

2.- Porque impotente para evitar la unidad desde fuera quería estar en condiciones desde dentro. El entró en la unidad armado de toda clase de armas antiunitaria.

HECHOS

1.- En una conversación que tuvo conmigo cuando ya iba al desembarco de Baleares, al darme una carta-nombramiento firmada por él, como delegado político del P.S.U. de C. en la columna, me indicó que la política de las fuerzas de desembarco no debía ser para nada influenciada por los camaradas que iban en la columna del P.C. de Baleares y, cuando tomáramos Palma, debían quedar las islas bajo la autoridad de la Generalidad, no del Gobierno Central, bajo la dirección política del P.S.U. de C. no del P.C. Baleares. Yo pensé que era un aspecto táctico convenido por el P.C. de España y, en tal sentido actué en la columna y más tarde lo hubiera realizado si la toma de Palma se hubiese efectuado.

2.- De Comorera -por conducto de Almendros, primero- posteriormente en persona, recibí la indicación cuando fui a Madrid con la 1ª Columna, de que mis relaciones con el P.C. de España fuesen las mismas que con el P.S.O.E., de amistad, pero independiente pues las fuerzas seguían dependiendo políticamente del P.S.U. de C. y orgánicamente del "Casal Carlos Marx" y del Presidente de la Generalitat de Cataluña.

3.- En Valencia, recibí una visita oficial de Serra Pamies como miembro del Secretariado y de Valdés como Secretario de Organización, a finales de abril o primeros de mayo de 1937, donde se me comunicó acuerdo del Secretariado y el encargo especial de Comorera de procurar por todos los medios un cargo para mí en Cataluña o que deja-

se el Comisariado y me fuese a la Comisión Político-Militar del P.S.U. de C. Por esto pedí y acepté el cargo de Comisario del Ejército del Este que me dió Largo Caballero. En Moscú supe por boca de Serra Pamies el objetivo que perseguía este acuerdo. Se trataba - según Serra Pamies- de oponer un hombre a las pretensiones del P.C. de España en la dicha Comisión del P.S.U. de C. y enfrentarse con el camarada Antón que por lo visto iba a ir a Barcelona -luego fué- a trabajar en la Comisión Político-Militar del P.S.U. de C.

4.- Para la determinación de la política a seguir en el Comisariado del Ejército del Este, tuve varias entrevistas, algunas con Comorera solo, y otras, con varios miembros de la Dirección (Almendros, Serra, Pamies, Comorera y Pedro) y Comorera el las que estábamos solos me decía que la política de la guerra que seguía el P.C. de España había defectos sectarios y que solo el P.S.U. de C. por ser "un Partido de nuevo tipo", nutrido con todas las cosas positivas de los 4 Partidos que lo formaron era apto para dirigir una guerra tan complicada como la nuestra. Que en España había un Partido Bolchevique y que este era el P.S.U. de C.". De estas opiniones hacía autor a Pedro y me aconsejaba me guardase de Valdés a quien despreciaba (Yo omito en todo mi relato mis contestaciones a Comorera, puesto que lo que aquí interesa es lo que él haya dicho.)

En las reuniones en conjunto con el Secretariado y conmigo evitaba dar estas razones. En una reunión en la que estaban los que antes menciono, cuando yo llegué a ser Comisario del Ejército del Este, al analizar la situación política a seguir con la F.A.I. y C.N.T., Comorera apoyado por Almendros, y con la opinión en contra de Pedro, me censuró mis contemplaciones con la C.N.T. y la F.A.I.; en mi corta actuación y mi afán de diferenciar a unos y a otros. El decía que todos eran lo mismo y me dió a entender que yo obraba así porque tenía miedo a los anarquistas catalanes. Días después en una entrevista colectiva que tuvo conmigo una delegación de 4 personas de la Regional Catalana de la CNT, sucumbiendo a la provocación que me había hecho Comorera, aproveché la primera oportunidad para tratar brutalmente a la Delegación y echarlos del despacho. Cuando lo supo Comorera me dijo: "que ese era el camino".

5.- Muchas veces fui llamado por Comorera a la Consejería de Economía, cuando yo estaba en el XII y en el XXI Cuerpos de Ejército, y en nuestras entrevistas siempre se quejaba de la conducta del Gobierno Central de Catalunya, de la política de Negrín aclarando que él man-

tenía que Negrín era hechura del P.C. de España y que los catalanes y en primer término el P.S.U. de C. estaban - como siempre- aplastados por los centralistas. Quería que dentro de la U.G.T. se tomaran acuerdos que aseguraran la independencia de acción de los trabajadores catalanes. Estaba contra la política - que él llamaba centralista- de Amaro del Rosal, la cual decía Comorera que era inspirada por el P.C. de España y que Amaro era anti-P.S.U. de C. Me indicó que quería hablar con Felipe Pretel y con Amaro. Con el primero tuvo -yo presente- varias entrevistas en el mismo sentido que antes explico y con Amaro, que yo recuerde una.

6.- En este mismo periodo fui convocado por Serra Pamies a su Consejería de Obras Públicas y este individuo se manifestó claramente contra el P.C. de España detallando el por que y acusaba a Comorera de hombre débil e indeciso, pues no actuaba.

Creo recordar que en este tiempo, Pedro ya no estaba en Barcelona y Serra Pamies calificaba esto de una maniobra anti-catalana del P.C. de España.

No recuerdo si fue Sierra Pamies o el propio Comorera quién comentó ante mí que en el seno del Buró del P.C. de E. no se podía discutir, que el propio Comorera había sido insultado por un miembro del Buró (camarada Milje) en una discusión.

7.- Quando Benavides se fué de España antes de acabar nuestra guerra y en momentos difíciles, yo pensé que Comorera estaría afectado por ser su Secretario y al preguntarle me dijo con tono festivo: "Debilidades humanas, Llanos". Yo supuse que había salido de España a alguna misión personal de Comorera, fondos personales u otras gestiones análogas y nada más pregunté.

8.- No recuerdo si en Toulouse o en Perpignan, un día fuimos llamados por Comorera a un café, Antonio Cordón y yo. Allí estaban Del Barrio, Comorera y el camarada Matas. Lo tratado fué lo siguiente: Del Barrio y Comorera (con el silencio de Matas) se manifestaron en contra de nuestra ida a Madrid por considerarlo inútil. Lo calificaban como una aventura de Negrín (no se olvide que del Barrio y Comorera identificaban en sus críticas a Negrín con el P.C. de E.) a la cual del Barrio no pensaba cooperar y Comorera desautorizaba la vuelta a Madrid. Al indicarle a Comorera como era posible que nos pidiese a nosotros que estorbásemos una decisión del Gobierno que había sido tomada de acuerdo con los representantes del P.C. de España y del P.S.U. de Cataluña en el Gobierno, y

por que él como Secretario del P.S.U. de C. no había exigido del camarada Moix que mantuviese ese mismo criterio en el seno del Gobierno, Comorera salió del paso hablando mal del camarada Moix e insinuando que no estaba sometido a la disciplina del P.S.U. de C.

9.- En 1.939, en Moscú, estuve constantemente en contacto con Sierra Pamies, del Barrio y Comorera. Todos ellos me contaban como se desarrollaban las discusiones en la I.C. y constantemente comentaban en perfecto acuerdo lo que ellos llamaban maniobra del P.C. de E. y la derrota que habían sufrido al ser considerado el P.S.U. de Cataluña como una sección de la I.C.

Un día se presentó Comorera y sin advertir nada de lo reservado del asunto dando la sensación de que era cosa conocida por todos, nos dijo que el camarada Ercoli había sido detenido en París. Pocos días más tarde -ya Comorera no estaba en Moscú- me encontré al camarada Vianco y al intentar saber yo como iba el asunto de Ercoli comprendí que Vianco, aún siendo el representante del P.C. italiano en la I.C., no sabía nada. Al día siguiente fui llamado por el camarada José Díaz a la I.C. y me planteó que lo de Ercoli no lo sabía más que tres personas: Manuilski, Comorera y él. Que la compañera de Ercoli había reclamado a Manuilski sobre la detención de su marido que desconocía, que había de averiguarse como se había sabido. Conté a Pepe lo ocurrido y quedó bien claro que esta imprudencia podía haber hecho que fuese identificado Ercoli en la cárcel de Francia, donde estaba con nombre supuesto desde Moscú.

10.- Yo hago la afirmación que Comorera, del Barrio y Sierra Pamies todo único, Comorera, como podría yo demostrar con hechos impulsó en del Barrio todo lo que en este se manifestaba de anti-P.C. de E. Inculcó en él la idea de que Del Barrio era una gran figura militar y que no brillaba porque el P.C. de España no quería que oscureciese al camarada Líster. El fomentaba el odio físico que Del Barrio tenía al camarada Antón y que con el apoyo de Comorera manifestaba siempre. Sierra Pamies tenía cogido a Comorera. ¿Por qué?. No lo puedo decir.

11.- Mi opinión de hoy es que Comorera es un viejo agente del enemigo pienso que es masón y que vino desde América a actuar en política en España como agente anti-unitario. Hay que fijarse en su posición escistonista en la U.G.T. en el Congreso de Marzo de 1.934 en Barcelona. De la vida de Comorera en América no se sabe nada, pero he tratado en Borjas Blancas a un gran amigo suyo, que dice haber estado en América conviviendo íntimamente con Co

morera y que se llama creo que Marrerols (la camarada Asuara le recordará como Secretario del P.S.U. de C. en Borjas Blancas cuando yo era Comisario del XII Cuerpo de Ejército), el cual al referir trozos de su propia vida había ver una vida un poco eventurera.

Este Secretario fué quitado de Borjas Blancas por su mal trabajo y Comorera luchó para que no se le tocara, en viendo varios camaradas a las reuniones que tuvimos a es te fin quitado contra su opinión por ser evidente su mal trabajo y la unanimidad de criterio en quitarle.

Por último quiero decir dos cosas:

1ª Que Comorera tenía celos de Dirección incluso con tra el propio camarada José Díaz, como lo demuestra el he cho de que al día siguiente de ser yo llamado por Pepe Ber bi ja, en los meses de junio o julio de 1959, para tratar de mi futura actividad, Comorera me llamó al Lux y mostrán do se de acuerdo con lo que había dispuesto Pepe (mi salida) me advirtió que yo era militante del P.S.U. de C. y no del P.C. de E.

2ª.- Que el Partido examine y fije su atención en el gran acuerdo que existió entre Comorera y Jesús Hernández después de su regreso del fracasado viaje -creo que por Noruega-.

No quiero extenderme en detalles. Estas notas son in completas, pero quedo a la disposición de la Dirección del Partido tanto para ampliarlas como para mantener lo que digo cuando y donde haga falta.

Firmado: VIRGILIO LLANOS

Nota.- Puede surgir la siguiente pregunta: "Por qué Lla nos ha tenido callado todo esto tanto tiempo?".
¿Por qué ha esperado a que Comorera esté descubier o para hablar?.

1ª.- He tenido muchas veces la necesidad de contar todo esto que a mi me parecía irregular, pero en conversaciones de otro índole con Pepe, Mije y otros camaradas, siempre escuché que se mantenía un critério de Comorera que a mi me parecía que no posibilitaba mi necesaria ex pansión. Hoy comprendo bien claro que estas opiniones eran motivadas por el deseo de la Dirección del P.C. de España de ayudar a Comorera y por reforzar mientras este era Secretario, la autoridad de Comorera ante un militan te del PSUC como soy yo.

2ª.- No lo he planteado en el seno del PSUC porque siendo Comorera su secretario general respetado por todos, estaba seguro de ser arrollado y ser sancionado bajo la dirección del propio reo y posiblemente expulsado del Partido.

3ª.- Poque las favorables opiniones de la dirección del P.C. de España y las que existían en el PSUC hacía Comorera me hacían dudar de lo justo de mis interpretaciones.

Moscú a 8 de octubre de 1.949.

Firmado VIRGILIO LLANOS